

Besluit 70/20

Voorgestelde behandeling

PS-vergadering : 6 november 2020

Onderwerp

Notulen vergadering Provinciale Staten d.d. 3 juli 2020

Datum

6 november 2020

Documentnummer

4779019

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

gelezen het voorstel van de Griffier, d.d. 27 oktober 2020 - 4776055;

gelet op artikel 46, derde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2020;

besluiten:

vast te stellen de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering d.d. 3 juli 2020.

's-Hertogenbosch, 6 november 2020
Provinciale Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de griffier,

mr. I.R. Adema

mr. K.A.E. ten Cate

Vastgesteld

PS 70/20 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant op 3 juli 2020 (inclusief de na de schorsing voortgezette vergadering op 11 september 2020)

Inhoudsopgave	
Index gesproken personen	4
Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant	6
Opening van de vergadering / vaststellen agenda	10
Actualiteit	13
Vraag Provinciale Staten 3 juli 2020 over Biomassa ingediend door Statenfractie van de PVV	13
Actuele motie M116-2020 Provinciale Staten 3 juli 2020 'Antiracisme', ingediend door de Statenfracties van GroenLinks, CDA, SP, D66, PvdA, Partij voor de Dieren en ChristenUnie-SGP	14
Bespreekstukken	33
23/20 Provinciale Jaarstukken 2019	33
48/20 Bestuursrapportage I-2020	60
46/20 Conceptbegroting 2021 Gemeenschappelijke Regeling KCV Brabant Noordoost zienswijze PS	95
47/20 Gewijzigd vaststellen inpassingsplannen Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (Oost en West)	100
41/20 Inpassingsplan Ulvenhoutse Bos	114
54/20 Interprovinciale Structuurvisie Meanderende Maas (Ravenstein -Lith)	156
42/20 Derde wijziging Algemene subsidieverordening Noord-Brabant	181
63/20 Eerste wijziging Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2020	199
Schorsing	207
Voortgezette vergadering op vrijdag 11 september 2020	208
Stemming	209
Motie M100a-2020 Provinciale Staten 19 juni 2020 Statenvoorstel 31/20: Inzet cultuurhistorische methodes bij verdrogingsaanpak, ingediend door de PVV	224
61/20 Lijst ingekomen stukken vergadering Provinciale Staten 3 juli 2020	225
58/20 Notulen vergadering Provinciale Staten 8 mei 2020	225
60/20 Notulen vergadering Provinciale Staten 15 mei 2020	226

Index gesproken personen

Altundal MIB, N., 23, 28, 213, 218, 223
Arts, mw. W.M.A., 23, 28, 81, 96, 98, 99, 211, 215, 220
Bankers, J.P.E., 27, 32, 210, 214, 219
Bekker, M.A. de, 27, 31, 211, 216, 221
Berg, H.F. van den, 13, 14, 24, 29, 99, 212, 217, 222
Bie, E.J. de, 13, 14
Boon, M.C.H., 16, 24, 29, 116, 117, 118, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 144, 147, 148, 150, 151, 152, 154, 155, 212, 217, 221
Bräuner, mw. G.E.A., 27, 32, 212, 217, 222
Broek, H.W. van den, 13, 20, 26, 30, 39, 40, 52, 55, 56, 58, 59, 60, 73, 74, 85, 92, 93, 94, 95, 96, 98, 99, 103, 114, 151, 152, 153, 154, 155, 163, 166, 171, 178, 180, 181, 196, 197, 199, 205, 207, 211, 216, 221, 225
Brouwers, drs. J.F.X.M., 12, 20, 24, 29, 96, 98, 99, 102, 109, 110, 113, 126, 134, 150, 152, 153, 154, 155, 161, 178, 179, 180, 188, 196, 197, 198, 205, 206, 214, 218, 223, 225
Cate, mw. mr. K.A.E. ten, 10, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224
Diemen-Vereijken, mw. F.J.H.M. van, 23, 32, 210, 215, 219
Dijk, mw. E. van, 25, 30, 125, 126, 133, 145, 148, 150, 151, 153, 154, 155, 160, 161, 164, 166, 167, 172, 173, 174, 178, 179, 180, 213, 218, 223, 225
Dirken, mw. ir. A.M.W., 12, 24, 29, 100, 108, 109, 110, 111, 113, 214, 219, 223
Duijs, F.B.G., 26, 31, 101, 108, 117, 118, 119, 143, 144, 214, 216, 221
Everling, M.J., 12, 18, 23, 28, 35, 55, 56, 57, 58, 59, 62, 63, 83, 91, 92, 93, 94, 113, 184, 185, 189, 196, 197, 198, 203, 204, 206, 210, 215, 219
Gremmen, R.J., 18, 25, 29, 33, 34, 49, 55, 56, 57, 58, 59, 61, 63, 82, 90, 91, 92, 93, 94, 98, 114, 115, 116, 117, 135, 140, 141, 142, 143, 150, 151, 152, 153, 154, 181, 193, 214, 218, 223
Hattem, LLB, A.W.J.A. van, 11, 12, 19, 21, 22, 26, 31, 104, 105, 110, 111, 113, 159, 165, 168, 169, 170, 171, 173, 175, 178, 179, 180, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 209, 211, 216, 220, 223, 224, 225
Heer, drs. ing. C. de, 27, 31, 213, 218, 223
Heijmans, N.G.L., 19, 23, 32, 202, 210, 215, 219, 220
Hendriks, C.A., 27, 32, 211, 216, 220
Heusden-Wienen, mw. G.G.A.M. van, 27, 31, 212, 217, 222
Hoon, mw. A.J.M. de, 12, 25, 30, 204, 206, 211, 216, 221
Janssen, R.P.M., 24, 28, 212, 217, 222
Kammen, mw. drs. P. van der, 26, 31, 37, 38, 44, 45, 49, 50, 55, 56, 57, 58, 60, 67, 76, 77, 81, 82, 84, 86, 87, 88, 91, 93, 94, 95, 186, 191, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 210, 214, 219
Karaaslan, T., 26, 31, 213, 218, 223
Kessel, mw. J.J. van, 25, 30, 120, 136, 137, 143, 150, 151, 152, 153, 154, 211, 216, 221, 225
Kort MSc, M.V. de, 19, 26, 31, 98, 210, 214, 219
Lemkes-Straver, mw. E.P.J., 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 149
Linden, mw. J.J. van der, 26, 31, 36, 37, 45, 46, 49, 55, 56, 57, 58, 59, 65, 66, 83, 91, 92, 93, 95, 99, 196, 197, 198, 213, 218, 223
Logister, E.H.P., 25, 30, 33, 35, 42, 43, 49, 55, 56, 57, 58, 59, 64, 83, 85, 91, 92, 93, 95, 99, 113, 186, 196, 197, 198, 210, 215, 220
Ludwig, T.W., 24, 29, 60, 102, 106, 107, 109, 113, 115, 118, 119, 121, 122, 124, 132, 133, 137, 141, 142, 144, 145, 146, 147, 150, 151, 152, 153, 155, 158, 169, 170, 177, 178, 179, 180, 213, 218, 222, 225

Maat, C.A. van der, 16, 17, 21, 42, 43, 45, 46, 47, 48, 49, 51, 52, 53, 75, 76, 77, 79, 81, 82, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 97, 98, 167, 168, 188, 190, 191, 192, 193, 194, 195

Manders, drs. W.J., 24, 28, 213, 218, 222

Meeren, C.J.R.F. van der, 26, 31, 212, 217, 222

Meeuwis-van Langen, mw. H.E.M., 18, 25, 30, 210, 215, 220

Meijer, A.A., 12, 21, 23, 28, 99, 100, 199, 202, 203, 204, 206, 210, 215, 220

Oetelaar, J.C.M. van den, 23, 28, 211, 216, 221

Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M., 27, 32, 177, 204, 205, 206, 213, 217, 222

Panhuizen, A., 27, 32, 156, 178, 179, 180, 195, 197, 198, 213, 217, 222, 224

Philippart, M.J.A., 27, 31, 212, 216, 221

Plaatsvervangend voorzitter, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 28, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 73, 74, 75, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207

Plaatsvervangend Voorzitter, 16

Roeles, S.G., 26, 30, 95, 156, 211, 215, 220

Roijackers, mw. H.I., 12, 14, 17, 18, 23, 32, 204, 206, 213, 218, 223

Ronnes, H.A.G., 104, 105, 106, 107, 108, 112

Rutjens, W.H.A., 12, 18, 25, 29, 34, 55, 56, 57, 58, 59, 91, 92, 93, 94, 99, 113, 150, 151, 152, 153, 154, 178, 179, 180, 182, 185, 189, 195, 196, 197, 198, 204, 206, 214, 218, 223, 224

Scholder-Penders, mw. G.M., 24, 28, 210, 214, 219

Sjouw, mw. mr. L.M., 25, 30, 158, 172, 178, 179, 180, 211, 215, 220

Smeulders, MA, S.J.A.H., 11, 12, 23, 28, 55, 56, 57, 59, 60, 68, 92, 93, 94, 95, 99, 113, 187, 196, 197, 198, 205, 206, 212, 216, 221

Smit, P.C.T.G., 135, 163, 164, 165, 166, 168, 169, 170, 171, 172, 174, 175, 176, 177

Spooren, A.J.M., 25, 29, 39, 52, 55, 56, 57, 59, 60, 68, 69, 84, 88, 89, 92, 93, 94, 95

Stoop, drs. J.W.P., 23, 28, 101, 109, 113, 119, 144, 145, 150, 151, 152, 153, 154, 157, 178, 179, 180, 212, 217, 222, 224

Swinkels, H.A.J.M., 24, 29, 116, 117, 120, 125, 131, 132, 134, 143, 144, 146, 148, 150, 151, 152, 153, 154, 158, 164, 178, 179, 180, 210, 215, 219, 224

Thijssen, J.G.M., 27, 32, 34, 55, 56, 57, 58, 59, 61, 91, 92, 93, 94, 99, 184, 196, 197, 198, 213, 217, 222

Ven-Vogels, mw. A.J.M. van de, 23, 32, 211, 215, 220

Vlasveld, mw. A.I., 20, 24, 29, 99, 162, 168, 174, 176, 177, 178, 179, 181, 211, 216, 221

Voorzitter, 208, 209, 214, 219, 223, 224, 225, 226

Vreugdenhil, ing. H.J., 11, 13, 20, 22, 26, 30, 41, 47, 52, 53, 54, 56, 57, 58, 59, 60, 74, 80, 92, 93, 94, 95, 99, 104, 105, 107, 108, 111, 114, 128, 129, 130, 139, 140, 142, 146, 147, 149, 151, 152, 153, 154, 155, 176, 179, 180, 181, 188, 190, 194, 197, 198, 199, 205, 207, 213, 218, 223, 225

Wel, ir. M.C. van der, 12, 24, 29, 48, 54, 55, 56, 58, 59, 60, 69, 70, 82, 84, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 103, 111, 114, 127, 129, 130, 135, 138, 148, 149, 151, 152, 153, 154, 155, 188, 196, 197, 198, 205, 206, 212, 217, 221, 225

Wely, L.F.A.M. van, 26, 30, 212, 216, 221

Zwart, mw. P.S., 27, 32, 212, 217, 222

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS

mw. mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Altundal MIB, N.	SP	Oss
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Bankers, J.P.E.	CDA	Asten
Bekker, M.A. de	Forum voor Democratie	Bergen op Zoom
Berg, H.F. van den	PVV	Tilburg
Boon, M.C.H.	PVV	Bergen op Zoom
Bräuner, mw. G.E.A.	VVD	Veghel
Broek, H.W. van den	Lokaal Brabant	Reek
Brouwers, J.F.X.M.	50PLUS	Son en Breugel
Deryckere, M.N.R.C.	CDA	Udenhout
Diemen-Vereijken, mw. F.J.H.M. van	GroenLinks	Cuijk
Dijk, mw. E. van	PvdA	Eindhoven
Dirken, mw. A.M.W.	VVD	Hoeven
Duijs, F.B.G.	Forum voor Democratie	Maren-Kessel
Everling, M.J.	SP	Uden
Gremmen, R.J.	VVD	Berghem
Hattem, A.W.J.A. van	PVV	Vinkel
Heer, drs. ing. C. de	CDA	Eindhoven
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hendriks, C.A.	CDA	Erp
Heusden-Wienen, mw. G.G.A.M. van	Forum voor Democratie	Lage Zwaluwe
Hoon, mw. A.J.M. de	CDA	Etten-Leur
Janssen, R.P.M.	VVD	Rosmalen
Kammen, mw. drs. P. van der	PVV	Tilburg
Karaaslan, T.	VVD	Nieuwkuijk
Kessel, mw. J.A.M. van	D66	Maarheeze
Kort MSc, M.V. de	PvdA	Vught
Linden, mw. J.J. van der	GroenLinks	Oss
Logister, E.H.P.	D66	Chaaam
Ludwig, T.W.	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Manders, drs. W.J.	VVD	Gemert
Meeren, C.J.R.F. van der	Forum voor Democratie	Bergen op Zoom
Meeuwis-van Langen, mw. H.E.M.	D66	Best
Meijer, A.A.	D66	Waalwijk
Oetelaar, J.C.M. van der	Forum voor Democratie	Schijndel
Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M.	VVD	Vught
Panhuizen, A.V.	VVD	Tilburg
Philippart, M.J.A.	GroenLinks	Eindhoven
Roeles, S.G.	Forum voor Democratie	Sint-Michielsgestel
Roijackers, mw. H.I.	GroenLinks	's-Hertogenbosch

Rutjens, W.H.A.	Forum voor Democratie	's-Hertogenbosch
Scholder-Penders, mw. G.M.	VVD	Nuenen
Sjouw, mw. L.S.	D66	Geldrop
Smeulders, S.J.A.H.	PvdA	Helmond
Smolders, H.A.J.	Forum voor Democratie	Tilburg
Spooren, A.J.M.	50PLUS	Breugel
Stoop, drs. J.W.P.	CDA	Bergen op Zoom
Swinkels, H.A.J.M.	SP	Vught
Thijssen, J.G.M.	CDA	Beers
Ven-Vogels, mw. A.J.M. van de	CDA	Beek en Donk
Vlasveld, mw. A.I.	Partij voor de Dieren	Tilburg
Vreugdenhil, ing. H.J.	ChristenUnie-SGP	Nieuwendijk
Wel, ir. M.C. van der	Partij voor de Dieren	Rijsbergen
Wely, L.F.A.M. van	Forum voor Democratie	Oss
Zwart, mw. P.S.	VVD	Lage Zwaluwe

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 3 juli 2020 en vrijdag 11 september 2020

Agenda

I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda

II. Actualiteit

Vraag Provinciale Staten 3 juli 2020 over Biomassa ingediend door Statenfractie van de PVV

Actuele motie M116-2020 Provinciale Staten 3 juli 2020 'Anti-racisme', ingediend door de Statenfracties van GroenLinks, CDA, SP, D66, PvdA, Partij voor de Dieren en ChristenUnie-SGP

III. Bespreekstukken

23/20 Provinciale Jaarstukken 2019

48/20 Bestuursrapportage I-2020

**46/20 Conceptbegroting 2021 Gemeenschappelijke Regeling KCV Brabant Noordoost
zienswijze PS**

41/20 Inpassingsplan Ulvenhoutse Bos

54/20 Interprovinciale Structuurvisie Meanderende Maas (Ravenstein -Lith)

**47/20 Gewijzigd vaststellen inpassingsplannen Gebiedsontwikkeling Oostelijke
Langstraat (Oost en West)**

42/20 Derde wijziging Algemene subsidieverordening Noord-Brabant

63/20 Eerste wijziging Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2020

IV. Stemming

**Motie M100a-2020 Provinciale Staten 19 juni 2020 Statenvoorstel 31/20: Inzet
cultuurhistorische methodes bij verdrogingsaanpak, ingediend door de PVV**

61/20 Lijst ingekomen stukken vergadering Provinciale Staten 3 juli 2020

58/20 Notulen vergadering Provinciale Staten 8 mei 2020

60/20 Notulen vergadering Provinciale Staten 15 mei 2020

V. Sluiting

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 3 juli 2020 en vrijdag 11 september 2020

mw. mr. S.M. Otters-Bruijnen, plaatsvervangend voorzitter

mw. mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Volgens de presentielijst zijn 54 leden aanwezig, te weten: Altundal, mw. Arts, Bankers, De Bekker, Van den Berg, Boon, mw. Bräuner, Van den Broek, Brouwers, Deryckere, mw. Van Diemen-Vereijken, mw. Van Dijk, mw. Dirken, Duijs, Everling, Gremmen, Van Hattem, De Heer, Heijmans, Hendriks, mw. Van Heusden-Wiemen, mw. De Hoon, Janssen, mw. Van der Kammen, Karaaslan, mw. Van Kessel, De Kort, mw. Van der Linden, Logister, Ludwig, Manders, Van der Meeren, mw. Meeuwis-van Langen, Meijer, Van den Oetelaar, mw. Otters-Bruijnen, Panhuizen, Philippart, Roeles, mw. Roijackers, Rutjens, mw. Scholder-Penders, mw. Sjouw, Smeulders, Spooren, Stoop, Swinkels, Thijssen, mw. Van de Ven-Vogels, mw. Vlasveld, Vreugdenhil, Van der Wel, Van Wely, mw. Zwart.

Afwezig: Smolders.

Opening van de vergadering / vaststellen agenda

De plaatsvervangend voorzitter opent de vergadering om 11.50 uur.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik open bij dezen de vergadering. Op 19 juni was onze commissaris afwezig in verband met de uitvaart van zijn plaatsvervangend kabinetschef en ik begin deze vergadering met de mededeling dat de vader van de commissaris afgelopen dinsdag is overleden en dat de commissaris daarom vandaag hier niet aanwezig is. Namens u worden condoleances aan de commissaris en zijn familie overgebracht. Ik kan mij voorstellen dat u bij het gebruikelijke moment van stilte in gedachten even bij de familie Van de Donk bent. Ik wil u allen verzoeken te gaan staan voor een moment van stilte.

Er wordt een moment stilte in acht genomen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik verzoek de griffier mededeling te doen van de binnengekomen berichten van verhindering.

De **griffier**: Er is bericht van verhindering van de heer Smolders.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. De heer Smolders heeft vorige week een operatie ondergaan. Hans heeft ons bericht dat de operatie succesvol is verlopen en dat hij de zomerperiode benut voor zijn herstel. Namens uw Staten heeft hij bloemen mogen ontvangen.

Ik heet alle aanwezigen van harte welkom. Ook heet ik degenen die de vergadering via internet volgen van harte welkom. Volgens de coronarichtlijnen en de anderhalvemetermaatregel is het niet de bedoeling dat u tijdens de vergadering uw zitplaats verlaat – ik kijk even iemand aan in de zaal! Er zullen regelmatig schorsingen zijn waarbij u conform instructie via diverse zijden de zaal kunt verlaten.

En dan stel ik graag bij dezen de agenda aan de orde. Er zijn mondelinge vragen en twee actuele moties ingediend. De agendavergadering heeft zojuist, voorafgaand aan deze PS-vergadering, geadviseerd om

de mondelinge vragen en de actuele motie over antiracisme toe te laten. Ik wil u vragen – ik kijk even rond – of u daar allen mee in kunt stemmen. De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Onze PVV-fractie had ook een actuele motie voorgelegd aan de agendavergadering over het stoppen met handhaving van de huisvesting van statushouders vanwege het rapport over de moord op Rik van de Rakt in Heesch. Daar heeft de agendavergadering over besloten deze motie niet toe te laten, omdat deze niet urgent genoeg zou zijn en ook bij de jaarstukken betrokken zou kunnen worden. Nou, wij zijn en blijven van mening dat dit een onderwerp is dat zo belangrijk is dat het wel als actuele motie, urgent, behandeld zou moeten worden. Zolang gemeentes door de provincie onder druk worden gezet met toezicht en handhaving, om statushouders met een volstrekt onverantwoorde procedure te huisvesten in onze gemeentes, is er absolute noodzaak en urgentie om hier zo snel mogelijk mee te stoppen. Dus daarom het ordevoorstel om alsnog deze motie als actuele motie te behandelen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Verzoek dus van de PVV om de door hen voorgestelde actuele motie die op iBabs staat vandaag toch te behandelen bij deze vergadering. Dan gaan we dat doen. Begin ik bij de VVD. Bent u voor of tegen dat we deze motie behandelen?

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter-

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter, ik zou graag een opmerking vooraf willen maken, voordat we tot stemming overgaan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja. Het woord is aan u.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Wij bepalen hier als Staten of de actualiteit, gecombineerd met het voorstel dat voorligt, ertoe leidt dat we deze motie hier behandelen voorafgaand aan de Statenvergadering. Onze fractie vindt het volstrekt ongepast om de actualiteit van een heel ernstige situatie te koppelen aan het huisvestingsvraagstuk waar wij hier toezicht op moeten houden voor gemeenten. Daarmee vinden wij het principieel onjuist om die koppeling daarin te maken en is ook de actualiteit hier niet van toepassing en zullen wij dus ook straks tegen dit voorstel stemmen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u. Zijn er nog meer mensen die graag iets willen zeggen?

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, ik wil hier kort op reageren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik zie ook de heer Smeulders en die geef ik eerst het woord.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Wij hebben inhoudelijk een heel ander standpunt dan de PPV-fractie over deze motie, daar gaat het niet om, maar wij vinden het wel inconsequent om te zeggen dat deze motie niet behandeld kan worden en de andere motie die dadelijk behandeld wordt wél. Dus wij zullen voor het ordevoorstel van de PVV-fractie stemmen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, en daarom wil ik eigenlijk ook heel snel door naar de stemmingen. Wilt u nog iets toevoegen, mijnheer Van Hattem, of is het wel duidelijk?

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Anders dan de ChristenUnie-SGP aanhaalt, heeft het juist alles met de huisvestingstaakstelling te maken. Die wordt opgelegd en gehandhaafd vanuit de provincie, waardoor gemeentes nu met procedures te maken krijgen, wat ook blijkt uit het rapport, die volstrekt onhoudbaar en eigenlijk levensgevaarlijk zijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: We gaan eens even kijken of we het straks inhoudelijk kunnen bespreken. Ik ga naar de VVD.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Rutjens** (FvD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen met stemverklaring. Dit kan prima bij de jaarstukken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen met stemverklaring. Ook wij zien de constatering die de ChristenUnie-SGP-fractie maakt, maar wij bewaren onze inhoudelijke reactie voor het debat later vandaag.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen. Dit is goed te behandelen bij de jaarstukken en dat zou ik ook adviseren aan de PVV.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan constateer ik dat dit ordevoorstel verworpen is. Verder wil ik u verzoeken alle moties en amendementen die vandaag ter tafel komen tijdig te mailen naar de griffie. Het is belangrijk dat u tijdens uw spreektijd duidelijk aangeeft welke motie of amendement u indient. Pas dan kan de griffie overgaan tot publicatie. Alle moties en amendementen die tijdens deze vergadering worden ingediend worden door de griffie op iBabs geplaatst onder de Statendag van 3 juli 2020, onder agendapunt 3: ingediende moties en amendementen.

Actualiteit

Vraag Provinciale Staten 3 juli 2020 over Biomassa ingediend door Statenfractie van de PVV

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan gaan we naar het vragenuur, nou hálfuur. Hoe lang gaan we het maken? De heer Van den Berg. Aan u het woord.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, dank u voorzitter. Nou, voor mij maar twee minuutjes.

Het verbranden van houtige biomassa blijkt nu, sinds zeven jaar nadat ik hier keer op keer namens de PVV alle alarmbellen telkenmale liet afgaan, ook volgens de regeringspartijen, de SER en zelfs Urgenda heel slecht te zijn voor zowel het milieu als het klimaat. Urgenda stelt zelfs dat gas veel schoner en klimaatvriendelijker is dan biomassa van ver weg, waarbij de duurzaamheid van het hout ook nog eens zeer twijfelachtig is. Kortom, ongeveer iedereen, behalve de regelmakers in Brussel, is het erover eens dat houtige biomassa, zeker van verder weg, niet duurzaam is.

En dan de vragen. Bent u het met de regeringspartijen, Urgenda, de SER en de PVV eens dat houtige biomassa van ver weg niet duurzaam is en op korte termijn alleen maar meer CO₂-emissie én vervuiling veroorzaakt dan gas en zelfs steenkool? Zo nee, waarom niet?

Wat betekent het schrappen van biomassa uit de duurzaamheidsstatistiek, het is ruim een derde daarvan, voor de Brabantse doelstellingen, voor de reductie in 2030? En worden die doelstellingen bijgesteld, of worden andere maatregelen geïntensiveerd? Zo ja, welke? Of ziet u ook een rol voor kernenergie hierin, hoewel dat misschien pas net na 2030 gerealiseerd zou kunnen worden?

Tot zover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer De Bie, de gedeputeerde.

De heer **De Bie** (GS, FvD): Ja, dank voor de vragen. Voor wat betreft de exacte mening van derden, verwijs ik u door naar die derden. Als het gaat om het college, merk ik op dat in het bestuursakkoord een duidelijk signaal is afgegeven. Wij delen voorts het standpunt dat de door u bedoelde biomassa niet leidt tot minder uitstoot. Op landelijk niveau lijkt er ook iets op gang gekomen te zijn, dat er inderdaad een wat

kritischer blik naar biomassacentrales komt. Het college volgt die landelijke ontwikkelingen met belangstelling en zal waar nodig en waar mogelijk ook acteren op die ontwikkelingen. Wij benadrukken ook dat biobrandstof een transitiebrandstof is, dus dat het gebruik daarvan hoogstwaarschijnlijk tijdelijk van aard zal zijn.

Het schrappen van biomassa is thans niet aan de orde. Zou men wel overgaan tot het schrappen van biomassa, dan zou dat betekenen dat wij de huidige doelstellingen niet halen, tenzij dat wordt gecompenseerd. Bijstelling van de doelstellingen is evenmin aan de orde. Onzes inziens zou daartoe het initiatief moeten worden genomen op landelijk niveau.

In het bestuursakkoord is duidelijk opgenomen dat opwekking van kernenergie welkom is. Dat zijn wij nu aan het onderzoeken. Dus waar en hoe enzovoort dat voor het college plaats zou kunnen vinden, hoort u later.

Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Ik constateer dat eigenlijk het college het met de PVV van harte eens is dat die hele biomassa totale onzin is als het gaat om het klimaat, sowieso is dat onzin, maar dat het ook een hele vuile vorm is van energieopwekking. Eigenlijk absurd dat het gesubsidieerd wordt, maar aangezien het in de taakstelling en de doelstelling en de procentjes past, zullen we ons er toch maar vast aan houden. Mijn vraag is eigenlijk: wie houdt nou wie voor de gek? Wat is dit voor raars, dat iets wat zo evident fout is gewoon lekker meegerekend blijft worden? Waar komt dat vandaan? En zegt u nu zelf niet van: joh, laten we maar ophouden met die hele flauwekul? Want het is niet alleen biomassa, maar ook het verduurzamen van huizen, daar komt maar 10 procent van terecht, hoorden we gisteren in het nieuws. Het is één klimaatmorgana, al die doelstellingen verdampen in een woestijn van onkunde en wanbestuur langzamerhand. Wat vindt u daar nou zelf van?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer De Bie.

De heer **De Bie** (GS, FvD): Dank u vriendelijk voor deze prachtige volzinnen. Ik verwijs eigenlijk naar mijn eerdere antwoord. Wij zien biobrandstof als een transitiebrandstof, dus tijdelijk van aard.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké. Zijn er verder vanuit Provinciale Staten nog mensen die hierover iets willen zeggen? Dank u wel, dan kunnen we dit afhandelen.

Dan gaan we naar de actuele moties.

Actuele motie M116-2020 Provinciale Staten 3 juli 2020 'Antiracisme', ingediend door de Statenfracties van GroenLinks, CDA, SP, D66, PvdA, Partij voor de Dieren en ChristenUnie-SGP

De **plaatsvervangend voorzitter**: De volgende motie is toegelaten tot de vergadering: ingediend door mevrouw Roijackers van GroenLinks, mede namens CDA, SP, D66, PvdA, Partij voor de Dieren en ChristenUnie-SGP, 'Antiracisme'.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Het is de week van Ketu Koti, de week waarin ook in Brabant verschillende plekken vieren dat er een eind kwam aan de slavernij. Maar hoe goed kennen wij die verhalen eigenlijk? De verhalen van de slaven, de slavenhandelaren en de slavenhouders van destijds, maar ook de verhalen van de Brabanders nu, met een Surinaamse of

Antilliaanse achtergrond of wortels, of met een andere biculturele achtergrond, die nog steeds te maken krijgen met uitsluiting en discriminatie, wat ook heel goed tot uiting kwam in de recente antiracisme-protesten in Breda, in Den Bosch, in Eindhoven en op veel andere plekken.

Wij, Brabanders, zijn goed in verhalen vertellen, we zijn goed in gastvrijheid en ook goed in netwerken. En dat komt nu van pas, want GroenLinks, CDA, SP, D66, Partij van de Arbeid, ChristenUnie-SGP en de Partij voor de Dieren vragen aan het college van Gedeputeerde Staten om samen met ons, als Provinciale Staten, stil te staan bij racisme en discriminatie in Noord-Brabant, op een manier die natuurlijk past bij de provinciale doelen en activiteiten. Bijvoorbeeld via onze erfgoedverhalen. Hoe compleet zijn die? Zijn die misschien ook vanuit een andere kant, of een ander perspectief, te bekijken? Wij vragen om organisaties hierbij te betrekken die al gespecialiseerd zijn in diversiteit en in dialoog, zoals de stichting Keto Koti Tafel, die de afgelopen week alleen al duizenden waardevolle gesprekken op gang bracht, ook hier in Brabant. Voorzitter. We vragen om actie te ondernemen in lijn met de gezamenlijke ambitie dat iedereen in Brabant er vanzelfsprekend toe doet en meedoet.

Dank u wel.

Motie M116-2020: Antiracisme

“Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 3 juli 2020;

constaterende dat:

- wereldwijd, en ook in Brabant, in de afgelopen maand antiracisme-protesten plaatsvonden, waarin mensen van alle huidskleuren en afkomsten protesteren tegen kansongelijkheid, uitsluiting en (institutioneel) racisme;
- onze wetten zich verzetten tegen discriminatie maar niet voldoende zijn om negatieve uitingen, uitsluiting en vooroordelen te bestrijden;

spreken uit dat:

- racisme niet komt door slechte intenties van individuen maar een structurele oorzaak heeft;
- het belangrijk is om hier het publieke gesprek over te voeren;

verder constaterende dat:

- Noord-Brabant na Noord- en Zuid-Holland de meeste inwoners heeft van oorspronkelijk Antilliaanse oorsprong in Nederland, en na Noord- en Zuid-Holland en Flevoland de meeste inwoners van Surinaamse oorsprong van heel Nederland;
- Stichting Ketu Koti Tafel rond 1 juli duizenden succesvolle activiteiten organiseerde, ook in Brabant, over hoe het verleden van slavernij doorwerkt in het heden en hoe we samen racisme en vooroordelen kunnen bestrijden;
- in provinciaal beleid, programma's en activiteiten tot nu toe nog weinig aandacht is (geweest) voor het slavernijverleden, racisme en discriminatie;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- stil te staan bij racisme en discriminatie in Noord-Brabant, op een manier die past bij de provinciale doelen en activiteiten;
- organisaties gespecialiseerd in diversiteit en dialoog, zoals de Stichting Ketu Koti Tafel, te betrekken;
- daar waar mogelijk ook andere situaties van kansongelijkheid en uitsluiting te betrekken in de Brabantse aanpak;
- hierover in gesprek te gaan met Provinciale Staten;

en gaan over tot de orde van de dag.”

Hagar Roijackers, GroenLinks

Marcel Deryckere, CDA

Maarten Everling, SP

Ine Meeuwis, D66
Martijn de Kort, PvdA
Anne-Miep Vlasveld, Partij voor de Dieren
Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel, mevrouw Roijackers. Ik geef het woord aan Gedeputeerde Staten, de heer Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank u wel, voorzitter. Graag start ik de reactie door de woorden die onze minister-president met regelmaat uit, ook hier in deze zaal te herhalen: dat we in een geweldig land leven, zeker ook hier natuurlijk, zeg ik er persoonlijk bij, in ons mooie Brabant, waarin het niet moet uitmaken wat je huidskleur, afkomst, geslacht of geaardheid is. Het mag niet uitmaken voor de kansen die je krijgt, voor de manier waarop je mee kunt doen in Nederland, en in ons mooie Brabant. Iedereen moet gewoon Nederlander en Brabander kunnen zijn, waarbij we niet kijken naar wat ons onderscheidt, maar juist naar wat ons verbindt, waar niet je afkomst, maar je toekomst telt en je niet wordt behandeld als groep, maar juist als individu, en zeker ook in deze tijd niet wordt gekeken naar je geloof, maar vooral naar je gedrag. Dat is volgens mij het Brabant waar iedereen in deze zaal in wil leven en ook een bijdrage aan wil leveren. Het is daarom ook goed te zien dat u zich dit thema zo aantrekt en dat vele partijen bij motie dit thema ook agenderen vandaag, hier in deze zaal.

De suggestie die wij na het bestuderen van de motie als GS willen meegeven, is dat wij denken dat u eerst als PS nog een aantal verdiepingsslagen met elkaar zult moeten maken. Als je de motie goed leest, spreekt u over een structurele oorzaak van racisme. Dat zie je in het publieke debat ook terug en je hoort er ook vele varianten op, bijvoorbeeld 'alledaags racisme', 'diverse oorzaken van racisme' of 'incidenteel racisme', dat heel erg vaak terugkomt. Ik denk juist dat het goed is dat PS wat langer stilstaat bij de vraag "hoe moeten we nou precies naar dit thema kijken, wat zijn die structurele oorzaken?" en vooral, daar waar u ook de koppeling maakt naar wat dit zou betekenen voor de rol, de taken en de activiteiten van de provincie, waar dat dan bij elkaar zou moeten komen. Bijvoorbeeld ook als u aangeeft, inderdaad een zeer terecht en belangrijk thema, dat u verwacht dat GS, dit provinciebestuur, meer stil gaat staan bij het slavernijverleden en racisme en discriminatie, en dat terug laten komen in die activiteiten.

De opdracht die u aan ons wilt geven is qua thema heel erg relevant, en dat thema kunnen wij natuurlijk op geen enkele manier ontraden. De motie moet ik echter wel ontraden in deze vorm, omdat ik anders bang ben dat GS met een ongerichte opdracht op een heel belangrijk thema aan de slag zouden gaan. Ik denk ook dat het niet goed zou zijn, als u mij toestaat, om op de alledrukke vergadering van het jaar bij actuele motie in vier, vijf minuten dit thema bij GS neer te leggen, om vervolgens om een uitwerking te vragen. Mijn voorstel namens GS zou daarom zijn dat u met deze motie zelf eerst nog een paar slagen dieper gaat, om die structurele oorzaak waar u notie van geeft met elkaar te bespreken en dat u daar ook de partners bij vindt die u wilt, om vervolgens te kijken of er breed draagvlak is, want zeker op dit thema denk ik dat het juist bij die slag dieper in de analyse belangrijk is om na te gaan of er breed draagvlak is voor de manier van kijken, en een eventuele vervolgoopdracht die u ons wilt geven. Als u daar ambtelijke bijstand bij nodig heeft, faciliteren wij u daar natuurlijk graag in.

Tot zover.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Roijackers- Ja, ik word even afgeleid door een hand in de lucht, maar dat is niet de bedoeling bij actuele moties.

De heer **Boon** (PVV): Even een punt van orde, heel kort. De livestream kraakt enorm en heel veel luisteraars hebben er echt last van. Of er even naar gekeken kan worden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank voor deze opmerking. Het wordt opgepakt. Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, dank. Met het laatste deel van wat de gedeputeerde tegen ons zei, van "we kunnen niet op zo'n drukke dag zo'n onderwerp behandelen, laat staan uitdiepen", ben ik het zeer eens, met een aantal andere zaken in zijn betoog helemaal niet. Hij begon met de premier en, nou goed, dat is natuurlijk de premier van alle Nederlanders, maar wat wij met de indieners in de voorbereiding op deze motie hebben gedaan, is het juist heel erg naar Brabant toe halen, al in de voorbereiding hierop. Wij zijn ook niet over een nacht ijs gegaan met deze motie, nu al. Dus de slag die wordt voorgesteld vanuit het college is voor een deel ook al gemaakt door de indieners van deze motie en het gaat om iets wat de provincie natuurlijk al heel lang aan het doen is, namelijk de verhalen van Brabant maken en de verhalen van Brabant ontsluiten. En kijk je, ook met de ogen van Surinaamse of Antilliaanse Brabanders, en vele anderen naar hoe wij dat hebben gedaan- ja, ik heb kort de tijd, dat weet ik-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Heel kort nog.

Mevrouw **Roijackers** (GL): - dan zie je dat daar een extra perspectief aan toe te voegen is en een dialoog aan toe te voegen is. Wij hoeven niet met ambtelijke bijstand nog heel lang over een vorm na te denken, je kunt morgen al, als je dat zou willen - maar we gaan een reces in, dus dat zal ná het reces zijn - in voorbereiding op de begrotingsbehandeling bijvoorbeeld, als GS en PS samen de Ketu Koti-dialoog aangaan, of een andere vorm, met de vele mensen die hier in Brabant al buitengewoon getraind zijn, maar wat we simpelweg nog vergeten zijn te doen, en laten we dat niet vergeten: het kan simpel, het kan nu al, het is panklaar.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik ga nu afronden.

Mevrouw **Roijackers** (GL): En over de vorm, daar komen we vrij snel over uit.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Dan heeft de gedeputeerde formeel nog één minuut om daar weer op te reageren.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Nogmaals: wij ontraden niet het thema, maar wel de motie. U noemt nu voorbeelden die een invulling geven die niet in de motie staan. U heeft het over structurele zaken, u heeft het over een rol die past bij de provincie, en dat is precies volgens mij in eerste aanleg het gesprek dat u eerst als Staten zult moeten voeren, niet om te duiken als GS, maar omdat dit in essentie volgens mij een thema is waarin u - ons advies in ieder geval als GS - echt het opdrachtgeverschap in de eerste fase steviger, dieper, ronder, breder zou men misschien zeggen vanuit een andere invalshoek, een paar slagen verder moet brengen, om ons vervolgens in de juiste positie te krijgen voor wat u uitvoerend van ons verwacht. En nogmaals: als u daar ondersteuning bij nodig heeft, dan kunnen we die te allen tijde leveren. Maar in mijn beleving, in de beleving van GS, zouden Provinciale Staten in de eerste fase zelf echt in the lead moeten zijn op dat thema.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké, dank u wel. Andere Statenleden dan de indiener kunnen nu ook vragen stellen over de motie. Dan begin ik bij de VVD. Behoeft er aan? Maximaal één minuut, voor de duidelijkheid.

De heer **Gremmen** (VVD): Dank, voorzitter. De VVD is ook tegen elke vorm van discriminatie en racisme, ook als dit betuttelend racisme is, zoals bijvoorbeeld een divi-bokaal. Ik heb wel nog een aantal vragen aan de indieners. Want zijn de indieners het met de VVD eens dat het onderwijssysteem in Nederland niemand weigert op grond van ras of afkomst, dat het rechtssysteem in Nederland niemand vervolgt op grond van ras of afkomst, dat het politiesysteem in Nederland niemand aanhoudt op grond van ras of afkomst, dat het gezondheidssysteem in Nederland niemand behandeling ontzegt op grond van ras of afkomst en dat belastingen niet worden geheven op grond van ras of afkomst? Mocht u het hier niet mee eens zijn, heeft u dan voorbeelden om de stelling van structureel racisme, die in de motie staat, te staven? Want voor de VVD is het evident dat Nederland en Brabant absoluut geen racistisch land, of racistische provincie is en dat wordt in deze motie wel gesteld. Wij zouden graag de oproep willen doen: dit is niet de manier om dit thema te bespreken, in een actuele motie waarbij iedereen maar één minuut heeft om vragen te stellen. Dus laten we nu niet polariseren door een motie in te dienen, maar gewoon het gesprek aangaan als PS, en dan concreter maken wat we willen en GS op pad sturen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Forum voor Democratie?

De heer **Rutjens** (FvD): Ik sluit me aan bij de woorden van de heer Gremmen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u vriendelijk. Het CDA. Niet. PS?

De heer **Everling** (SP): Heel kort. Ik hoorde de heer Gremmen in zijn vragen dingen zeggen als dat er geen sprake zou zijn van discriminatie en uitsluiting. Zonder een landelijke discussie naar binnen te willen halen, wil ik toch wel heel nadrukkelijk wijzen op de toeslagenaffaire bijvoorbeeld van de Belastingdienst. Er is wel degelijk sprake van institutioneel racisme en discriminatie. Verder wil ik me volledig aansluiten bij de woorden die mevrouw Roijackers zojuist heeft uitgesproken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. D66.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ook kort. Ten eerste sluiten we ons ook aan bij de woorden die mevrouw Roijackers net uitsprak. Ik wil eraan toevoegen dat, als er één thema is dat we juist samen moeten oppakken en waarin we de verbinding moeten zoeken, met iedereen, dan zou het juist heel goed zijn dat het college dit niet ontraadt, maar overneemt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dank u wel, voorzitter. Het is, denk ik, goed om deze motie te zien als een aansporing tot work in progress. Onze wetten en regels zijn er als zodanig, waaronder ons prachtige artikel 1, en zeker weten dat alle ambtenaren van Nederland en alle rechters van Nederland zich daaraan conformeren en ook hard hun best doen om dat handen en voeten te geven, maar onze samenleving en onze rechtsstaat zijn work in progress en wij hebben opgehaald vanuit de samenleving, zeker in de afgelopen weken, dat wij hierin nog een opgave hebben met elkaar. Deze motie is juist buitengewoon verbindend bedoeld en helemaal niet polariserend. Wij hebben ook echt ons best gedaan om weg te blijven bij allerlei gekrakeel, waar wij ons ook als Brabanders helemaal niet bij thuis voelen. Het is een uitnodiging naar iedereen hier, het is een verbinding, en wij zijn geïnspireerd geraakt door de vele mooie voorbeelden, zeker deze week, ook van gesprekken hierover, die best ongemakkelijk mogen zijn, of onwennig, maar vaak een begin zijn van iets beters.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ja, de indieners van deze motie verwijzen naar de wereldwijde zogenaamde antiracismeprotesten en daarmee lopen zij als deugslaven achter het Black Lives Matter-anarchistische en marxistische tuig aan, het tuig dat oproept om Zwarte Piet in het gezicht te trappen. Dat is wat zij hier als verbindend neerzetten. Deze motie is ook een trap in het gezicht van de Brabanders, ónze Brabanders die worden gediscrimineerd op de woningmarkt ten opzichte van statushouders bijvoorbeeld, en wij hebben net de motie gezien over de moord op een jongen uit Heesch door een statushouder. Maak je daar maar eens druk om, in plaats van over een moord in de Verenigde Staten.

Dan, voorzitter: het is ook een verschrikkelijk betuttelende motie. De betutteling van Surinamers en Antillianen die hier als één groep worden neergezet, en dat maakt dit zelf een institutioneel-racistische motie. Heel veel Surinamers en Antillianen lopen niet blindelings achter dit deug-gebeuren aan.

En dan kom ik ook nog bij het punt waarvoor weg wordt gekeken: de slavernij die in de Arabische landen nog altijd aan de orde van de dag is, bij de bouw van de stadions in Qatar et cetera.

Voorzitter. Brabant is geen racistische provincie, Brabanders zijn geen racisten, dus daarom dienen wij bij dit onderwerp nog een extra motie in, waarin wij uitspreken dat Noord-Brabant geen racistische provincie is en Brabanders geen racisten zijn.

Tot zover, voorzitter, in eerste termijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Hoorde ik u nu zeggen dat u een motie indient, of ben ik nou abuis? Oké. Het is echt superleuk om hier te zitten en niet te weten of dit kan. Ik zie gelukkig mijn mede-vicevoorzitter, de heer Heijmans, die zegt dat dat niet kan.

De heer **Heijmans** (SP): Nou, voorzitter, we bespreken een actuele motie en bij het bespreken van een actuele motie, oftewel een motie vreemd aan de orde van de dag, is het, zover ik weet, niet mogelijk om een motie in te dienen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel voor deze steun.

De heer **Heijmans** (SP): Maar ik kan me ook voorstellen dat de vicevoorzitters even wensen te schorsen om te overleggen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: En ik kan me ook voorstellen dat de rest van de zaal denkt: nee, we hebben geen zin in een extra schorsing. Met de hamer zeg ik: helaas, het indienen van een extra actuele motie óp een actuele motie is niet mogelijk. We laten het uitzoeken. Als blijkt dat het anders is, dan neem ik mijn woorden terug.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, het is geen actuele motie die ik indien. Het is een motie bij een geagendeerd onderwerp.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Een motie bij een geagendeerd onderwerp. Ik laat het uitzoeken. Ik wil graag naar de termijn van de PvdA.

De heer **De Kort** (PvdA): Ja, dank, voorzitter. Wij kunnen het heel kort houden, want ik sluit me van harte aan bij de mooie woorden van de heer Everling en mevrouw Roijackers.

Tot zover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. 50PLUS, de heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Het is heel duidelijk dat 50PLUS natuurlijk tegen racisme is, maar wij volgen het advies van het college graag.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u vriendelijk. Partij voor de Dieren,

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Voorzitter. Spreken we met mensen, of luisteren we nu vooral? Als je met mensen van kleur spreekt, blijkt Nederland niet zo tolerant te zijn als we dachten. Deze woorden zijn niet alleen de gedachte van mijn fractie, deze woorden zijn ook zo uitgesproken door onze partijleider Esther Ouwehand afgelopen week in het debat over racisme in de Tweede Kamer. Wat betreft de concrete uitvoering van deze motie wil ik het college graag verwijzen naar de GroenLinks-motie van hetzelfde thema die in Noord-Holland is aangenomen. Verder zien wij dit als een actieve kans voor de provincie om minder vertegenwoordigde groepen nadrukkelijk te betrekken bij provinciale besluitvorming en activiteiten. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de Nieuwjaarsborrel. Ook zouden wij graag een dialoogtafel en een tentoonstelling willen faciliteren. Is dit concreet genoeg voor GS?

Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. In ieder geval fijn om te zien en te horen dat de doelen die we hier willen bereiken binnen racisme dezelfde zijn, zowel bij GS alsook hier, zoals deze motie dat aandraagt, en daar denken we met z'n allen ook niet anders over. Alles beter met elkaar verbinden, daar zijn we voor. Dus de doelen, prima, nu is het even de vraag: het proces? En het is jammer dat we elkaar nu aankijken: wie is nu als eerste aan zet? Ik zou het fijn vinden dat we daarin een weg zien te vinden met elkaar. Laat zien hoe we elkaar, GS en PS, aan elkaar goed verbindt en dat het niet een discussie gaat worden wie nu als eerste aan zet is. Dus dat proces moet geen discussie worden, maar vind elkaar hierin, want we zijn toch allemaal op hetzelfde doel uit.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter ik ben geboren in Willemstad, maar niet het mooie Willemstad hier in Brabant, maar Willemstad op Curaçao. Op dit prachtige eiland zie je overal de tekenen van het slavernijverleden. Misschien is wel het meest tekenend op Curaçao de vele beelden van Tula, waarin eigenlijk het verbreken van de slavernijketen daarin uitgebeeld wordt. Ik heb ook meegemaakt, en ook als ik er terugkom voel ik ook, hoe diep het slavernijverleden nog steeds zit in de levens van mensen en hoe dat beleefd wordt. Hetzelfde is ook in Nederland en in Brabant. Er werd al aan gerefereerd: we hebben een grote Curaçaose gemeenschap in Brabant en ook daar wordt het slavernijverleden nog steeds gevoeld. Die geschiedenis moeten wij niet ontkennen, maar het moet ook geen geschiedenis zijn waarin het ons splitst. Maar het erkennen van de geschiedenis en erover praten kan ons ook verbinden naar de toekomst toe, en dat is ook de doelstelling van deze motie. Ik hoop dat we op elk vlak in ons persoonlijk leven, maar ook in elke bestuurslaag, die verantwoordelijkheid daarin willen nemen. Ik kan me wel invoelen bij de woorden die door de gedeputeerde zijn gesproken, want ik vind niet dat het een opdracht moet zijn aan Gedeputeerde Staten. Het moet een opdracht zijn aan ons allen. Als we de motie zo zien, dat we het als Provinciale Staten als opdracht zien om dat samen met het provinciebestuur vorm te gaan geven, komen we, denk ik, op het punt

dat we daarin de geschiedenis recht doen, tegelijkertijd naar de toekomst kunnen kijken en daarmee naar een verbindende samenleving kunnen gaan en kunnen bouwen aan een mooi Brabant waarin alle Brabanders ook een goede plek krijgen.

Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Dan hebben we iedereen gehad. Degene die mij kent weet dat ik heel graag gelijk krijg en als ik het niet krijg, baal ik daarvan, maar ik kan er wel overheen stappen. Mijnheer Van Hattem: u had gelijk in dezen. Uiteraard! Het is inderdaad mogelijk om op een actuele motie een motie in te dienen. Het is alleen zo: ik heb hem nog niet op iBabs, en ik denk niemand dan nog. Ik vind het vervelend dat we dan eigenlijk moeten gaan schorsen, maar ik denk dat dat wel- Ik kijk een beetje rond wat we nu moeten gaan doen- De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja, voorzitter, even pragmatisch, zoals u onze partij en mij dan weer kent: misschien kunnen we starten met het volgende agendapunt in de tijd dat we de motie zien, en dan de stemming gewoon op dat moment doen. Ik weet dat dat volgens het reglement van orde niet zomaar mag, omdat je na een actuele motie meteen moet stemmen, maar ja, soms probeer je ook gewoon binnen 24 uur je gezin ook weer te zien. Dus misschien is dat een optie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, we kunnen ook allemaal voorstellen gaan doen en dan is 'ie inmiddels waarschijnlijk op iBabs. Nee, wat mij betreft wil ik graag deze actuele motie afronden voordat we beginnen met het volgende stuk. Zo hoort het ook volgens het reglement van orde. Dus ik stel toch even drie minuten schorsing voor, met het vriendelijke verzoek of iedereen dan ook wil blijven zitten.

Schorsing (12.22-12.25)

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik heropen de vergadering. We gaan over tot het stemmen over de actuele motie 'Antiracisme' en nadien volgt dan de motie van de PVV, die slechts uit één zin bestaat: 'spreken uit dat de Brabanders geen racisten zijn'.

Motie M117-2020: Brabanders zijn geen racisten

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 3 juli 2020;

spreken uit dat Brabanders geen racisten zijn;

en gaan over tot de orde van de dag."

Alexander van Hattem, PVV

Harry van den Berg, PVV

Patricia van der Kammen, PVV

Maikel Boon, PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. We hebben een ingediende motie, maar daar wil ik ook een reactie op hebben van het college.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U wilt een reactie op de motie die u zojuist ingediend heeft van het college. Is prima. Bij dezen. De heer Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Advies: oordeel Staten.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, u wilt daar een reactie op geven?

De heer **Van Hattem** (PVV): Nou, ik wil eigenlijk nog een tweede punt van orde maken, of een ordevoorstel doen, en dat is dat ik over beide voorstellen een hoofdelijke stemming wil.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Jongens, we beginnen lekker! Ik tel even tot tien. Het ordevoorstel is om een hoofdelijke stemming te gaan doen over beide moties. Formeel is dat volgens mij een ordevoorstel, dus moet ik even iedereen weer langsgaan of we dit willen überhaupt.

De heer **Van Hattem** (PVV): Nee, voorzitter, het is niet bedoeld als ordevoorstel. Het is een verzoek tot hoofdelijke stemming.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter, ik zou toch effe één minuut schorsing willen hebben en ik zou graag met Alexander even willen spreken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, die geef ik u ook. Is het misschien een idee om met alle fractievoorzitters even bijeen te zitten? Ik schors deze vergadering.

Schorsing (12.27-12.32)

De **plaatsvervangend voorzitter**: Wij heropenen de vergadering en we gaan stemmen over de beide moties, de actuele motie 'Antiracisme' en de motie 'Brabanders zijn geen racisten'. Mijnheer Van Hattem, wilt u nog steeds dat we bij beide een hoofdelijke stemming doen?

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Ik vind dat ieder Statenlid zich bij dit onderwerp naar eigen geweten uit moeten kunnen spreken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Uw antwoord is dus ja.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dus een hoofdelijke stemming bij beide onderwerpen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Prima. Dan wachten we even tot de griffier zover is en dan gaan we luisteren naar alle namen en wat uiteindelijk mensen gaan stemmen.

De presentielijst is nog niet gereed. Heeft iedereen getekend? Je zou bijna denken dat het 13 juli is, vrijdag de 13^{de}! Jongens, hoe kan dat nou? Waarom hebben we niet getekend voor het boek? Je moest het twee keer tekenen, ja.

Nee, meneer Meijer, zolang het presentieboek er nog niet is, kunnen we niet door.

De **griffier**: Je mag een nummer uit de bus trekken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Bingo! Ik heb hier nummer 19. We gaan nu eerst stemmen over de actuele motie 'Antiracisme', met mede-indieners GroenLinks, CDA, SP, Partij voor de Dieren, D66, ChristenUnie-SGP en PvdA. Griffier.

De **griffier**: Dan vang ik de stemming aan bij mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **griffier**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Van de Ven.

Mevrouw **Van de Ven-Vogels** (CDA): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Van Diemen.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Voor.

De **griffier**: De heer Van den Oetelaar.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Rutjens.

De **griffier**: De heer Stoop.

De heer **Stoop** (CDA): Voor.

De **griffier**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen met stemverklaring. Ik ben ontzettend tegen racisme, maar ik vind dat die discussie over racisme gevoerd moet worden in de samenleving en in de landelijke politiek en niet in Provinciale Staten, want door maandelijks brede maatschappelijke discussies in PS te trekken, maken we ons reguliere werk voor de Brabander echt onmogelijk. En ik vind het belangrijk om dit signaal af te geven.

De **griffier**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **griffier**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **griffier**: De heer Altundal.

De heer **Altundal** (SP): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Scholder.

Mevrouw **Scholder-Penders** (VVD): Tegen.

De **griffier**: De heer Manders.

De heer **Manders** (VVD): Tegen met stemverklaring. Voor de VVD gaat het om toekomst en niet om afkomst en naar wat ons bindt in plaats van wat ons onderscheidt. Wij willen nu niet polariseren met deze motie, maar een goed gesprek voeren willen wij wel.

De **griffier**: De heer Janssen.

De heer **Janssen** (VVD): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Manders.

De **griffier**: De heer Swinkels.

De heer **Swinkels** (SP): Voor.

De **griffier**: De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Tegen met stemverklaring. Natuurlijk is 50PLUS tegen racisme, maar in dit geval volgen we het advies van de gedeputeerde.

De **griffier**: De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Voor.

De **griffier**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **griffier**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Van Hattem.

De **griffier**: Mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Manders.

De **griffier**: Mevrouw Vlasveld.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **griffier**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Tegen met stemverklaring. Brabant heeft nu echte problemen, zoals de moord op Rik van de Rakt en Frank Schrijen, uitgevoerd door asielzoekers. Dit had ook een van mijn of uw kinderen kunnen zijn. Laten we eerst deze problemen oplossen.

De **griffier**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (FvD): Tegen met stemverklaring. Racisme of andere vormen van discriminatie, verschil maken tussen individuen op grond van oneigenlijke gronden, zoals huidskleur, geslacht, seksuele voorkeur, leeftijd, et cetera, is verwerpelijk en bovendien strafbaar. Helaas is de naam 'antiracisme' misleidend, omdat de indieners juist wel onderscheid maken naar Nederlanders van oorspronkelijk Antilliaanse oorsprong of Surinaamse oorsprong. FvD vindt die oorsprong juist niet belangrijk. Het zijn gewoon Nederlanders.

De **griffier**: De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Manders.

De **griffier**: De heer Spooren.

De heer **Spooren** (50PLUS): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Brouwers en de heer Manders.

De **griffier**: De heer Logister.

De heer **Logister** (D66): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Van Kessel.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Voor.

De **griffier**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voor met stemverklaring. Voor het CDA is dit een oproep om als PS en GS in gesprek te gaan over dit belangrijke thema en we onderschrijven de opdracht zoals de gedeputeerde heeft uitgesproken.

De **griffier**: Mevrouw Sjouw.

Mevrouw **Sjouw** (D66): Voor.

De **griffier**: De heer Van Wely.

De heer **Van Wely** (FvD): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Rutjens.

De **griffier**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **griffier**: De heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Voor, maar met de stemverklaring dat het wel een aanleiding moet zijn voor ons als PS ook aan de slag te gaan.

De **griffier**: De heer Roeles.

De heer **Roeles** (FvD): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Rutjens.

De **griffier**: De heer Karaaslan.

De heer **Karaaslan** (VVD): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Manders.

De **griffier**: Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Voor.

De **griffier**: De heer De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Voor, waarbij ik me aansluit bij de stemverklaring van de heer Smeulders, maar voor mij de maatschappelijke discussie zo belangrijk is dat wij toch voor zijn en ook mee indienen.

De **griffier**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. Naast wat ik al eerder heb opgemerkt, zijn vanuit Brabant nooit slavenschepen vertrokken. Brabant heeft geen slavernijverleden, we hoeven hier ons niet voor te verantwoorden, nu niet en nooit niet. Voor de rest sluit ik me aan bij de stemverklaring van de heer Boon. Wij worden hier gediscrimineerd.

De **griffier**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen met dezelfde stemverklaringen als die van de heer Boon en die van de heer Van Hattem.

De **griffier**: De heer Deryckere- Die is er niet. De heer Van der Meeren.

De heer **Van der Meeren** (FvD): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Rutjens.

De **griffier**: De heer Duijs.

De heer **Duijs** (FvD): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Rutjens.

De **griffier**: De heer De Bekker.

De heer **De Bekker** (FvD): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Rutjens.

De **griffier**: De heer Philippart.

De heer **Philippart** (GL): Voor.

De **griffier**: De heer De Heer.

De heer **De Heer** (CDA): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Van Heusden.

Mevrouw **Van Heusden-Wienen** (FvD): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Rutjens.

De **griffier**: Mevrouw Bräuner.

Mevrouw **Bräuner** (VVD): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Manders.

De **griffier**: De heer Bankers.

De heer **Bankers** (CDA): Voor.

De **griffier**: De heer Thijssen.

De heer **Thijssen** (CDA): Voor met dezelfde stemverklaring als mevrouw De Hoon.

De **griffier**: De heer Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Manders.

De **griffier**: Mevrouw Zwart.

Mevrouw **Zwart** (VVD): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Manders.

De **griffier**: De heer Hendriks.

De heer **Hendriks** (CDA): Voor.

De **griffier**: En tot slot mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Manders.

De **griffier**: Voorzitter. Er zijn 28 stemmen voor uitgebracht en 25 tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké. Deze motie is aangenomen. Dan gaan we door naar de volgende motie, 'Brabanders zijn geen racisten'. Ik geef het woord aan de griffier.

...

Dat was om de spanning erin te houden. Het is nummer 23.

De **griffier**: Ik vang de stemming aan bij de heer Van den Oetelaar.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Voor.

De **griffier**: De heer Stoop.

De heer **Stoop** (CDA): Voor.

De **griffier**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen met dezelfde stemverklaring als bij de vorige motie.

De **griffier**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Tegen met stemverklaring. Je kunt niet alle Brabanders over één kam scheren.

De **griffier**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Tegen met stemverklaring. We kunnen niet alle Brabanders over één kam scheren.

De **griffier**: De heer Altundal.

De heer **Altundal** (SP): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Everling.

De **griffier**: Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Everling.

De **griffier**: Mevrouw Scholder.

Mevrouw **Scholder-Penders** (VVD): Voor.

De **griffier**: De heer Manders.

De heer **Manders** (VVD): Voor.

De **griffier**: De heer Janssen.

De heer **Janssen** (VVD): Voor.

De **griffier**: De heer Swinkels.

De heer **Swinkels** (SP): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Everling.

De **griffier**: De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Tegen met stemverklaring. We praten ook niet vanuit álle Brabanders.

De **griffier**: De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Tegen met stemverklaring. De motie is te ongenueanceerd. Ongemerkt, onbedoeld kunnen we soms nog vooroordelen hebben. We willen juist het bewustzijn hierover vergroten.

De **griffier**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Tegen met een stemverklaring. We kunnen niet alle Brabanders over één kam scheren.

De **griffier**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Vlasveld.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Van der Wel.

De **griffier**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Voor met stemverklaring. Ik heb nog nooit onderscheid gemaakt naar huidskleur. Racisme wordt gevoerd door de antiracistische bewegingen. Deze mensen bekijken alles met een racismebril op en zo krijg je juist racisme in de samenleving.

De **griffier**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (FvD): Voor.

De **griffier**: De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Voor.

De **griffier**: De heer Spooren.

De heer **Spooren** (50PLUS): Tegen. Ik ben ervan overtuigd dat de overgrote meerderheid van de Brabanders geen racisten zijn, maar voor iedereen kan ik mijn handen niet in het vuur steken.

De **griffier**: De heer Logister.

De heer **Logister** (D66): Tegen met stemverklaring. We kunnen niet alle Brabanders over één kam scheren.

De **griffier**: Mevrouw Van Kessel.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Tegen met stemverklaring. We kunnen niet alle Brabanders over één kam scheren.

De **griffier**: Mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Tegen met stemverklaring. We kunnen niet alle Brabanders over één kam scheren.

De **griffier**: Mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Sjouw.

Mevrouw **Sjouw** (D66): Tegen met stemverklaring. We kunnen niet alle Brabanders over één kam scheren.

De **griffier**: De heer Van Wely.

De heer **Van Wely** (FvD): Voor.

De **griffier**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen met stemverklaring, voorzitter. Deze motie, die geen overwegingen kent, niet gericht is op enige beraadslaging, raakt daarmee kant noch wal. In Brabant is racisme. Dat gesprek moeten we met elkaar voeren. Ongenuanceerd in één zin hier iets uitspreken past niet bij het debat dat we daarin moeten voeren.

De **griffier**: De heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **griffier**: De heer Roeles.

De heer **Roeles** (FvD): Voor.

De **griffier**: De heer Karaaslan.

De heer **Karaaslan** (VVD): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Ludwig.

De **griffier**: De heer De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Tegen met stemverklaring. Racisme is ook in Brabant een reëel probleem. Deze motie is daarmee een ontkenning van de werkelijkheid. Meestal onbewust, soms bewust, maar ook onder Brabanders zijn racisten.

De **griffier**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor met stemverklaring. Wij laten ons niet door de zogenaamde zelfverklaarde antiracisten over één kam geschoren worden.

De **griffier**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor met dezelfde stemverklaring als de heer Van Hattem.

De **griffier**: De heer Van der Meeren.

De heer **Van der Meeren** (FvD): Voor.

De **griffier**: De heer Duijs.

De heer **Duijs** (FvD): Voor.

De **griffier**: De heer De Bekker.

De heer **De Bekker** (FvD): Voor.

De **griffier**: De heer Philippart.

De heer **Philippart** (GL): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Ludwig.

De **griffier**: De heer De Heer.

De heer **De Heer** (CDA): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Van Heusden.

Mevrouw **Van Heusden-Wienen** (FvD): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Bräuner.

Mevrouw **Bräuner** (VVD): Voor.

De **griffier**: De heer Bankers.

De heer **Bankers** (CDA): Voor.

De **griffier**: De heer Thijssen.

De heer **Thijssen** (CDA): Voor.

De **griffier**: De heer Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Zwart.

Mevrouw **Zwart** (VVD): Voor.

De **griffier**: De heer Hendriks.

De heer **Hendriks** (CDA): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen met dezelfde stemverklaring en nuance als de heer Ludwig.

De **griffier**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen met stemverklaring. We kúnnen alle Brabanders wel over één kam scheren, maar we moeten dat niet doen.

De **griffier**: Mevrouw Van de Ven.

Mevrouw **Van de Ven-Vogels** (CDA): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Van Diemen.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Tegen met dezelfde stemverklaring als die van de heer Ludwig.

De **griffier**: En mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Voor.

De **griffier**: Voorzitter. De uitslag is: 29 stemmen voor uitgebracht, 24 tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan is hij aangenomen, de motie van de PVV.
Wat mij betreft gaan we door naar de besprekstukken.

Besprekstukken

23/20 Provinciale Jaarstukken 2019

De **plaatsvervangend voorzitter**: We gaan door met de bespreking van het Statenvoorstel 23/20, Provinciale Jaarstukken 2020. Ik geef het woord aan de VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Dank, voorzitter. Vorig jaar gaf ik bij de behandeling van de jaarstukken al aan dat er een appeltje voor de dorst nodig was voor mindere tijden. We zien dat ook in 2019 de economische groei weer is gestegen en de werkloosheid is gedaald, maar met de huidige coronacrisis, die naast een gezondheidscrisis ook grote economische gevolgen heeft, is het appeltje voor de dorst sneller nodig dan verwacht. Zeker nu moeten we ervoor gaan zorgen dat de economische motor na de crisis weer zo snel mogelijk op volle toeren gaat draaien. Optimisten kijken hierbij vooruit en ik beschouw de VVD als een optimistische partij. Het is daarom goed om te zien dat op volle kracht wordt geïnvesteerd in mobiliteit, het bouwen van woningen en het zorgen voor een goed vestigingsklimaat in onze mooie provincie. Het college kan ook aan de bak, want de kaders van plannen rondom arbeidsmarkt, woningbouw en veiligheid zijn in de afgelopen tijd uitvoerig aan de orde geweest in PS, en zijn ook aangenomen.

Bij de jaarstukken kijken we terug en eigenlijk is het heel simpel, want aan het vorige jaar gaan we ook niks meer veranderen. Toch moeten we wel lessen trekken van het afgelopen jaar. Waar het gaat om interbestuurlijk toezicht heeft de VVD zorgen over de financiële positie van onze Brabantse gemeenten. Wij zijn blij met het bericht dat het college een brief heeft gestuurd naar de Rijksoverheid over dit onderwerp en het signaal ondersteunt dat ook door andere provincies en in IPO-verband al gegeven is. De VVD vraagt zich af of de provincie van plan is het interbestuurlijk toezicht voor 2020 op een andere manier vorm te geven door de crisis en de huidige omstandigheden en, zo ja, hoe dit wordt vormgegeven.

Van interbestuurlijk toezicht op gemeenten naar interbestuurlijk toezicht op de waterschappen. In antwoord op de technische vragen van GroenLinks gaf het college aan dat er door prioritering minder subsidieaanvragen zijn op het onderdeel waterbeschikbaarheid van het PMWP. De VVD vindt dat de waterschappen zich moeten richten op hun primaire kerntaken-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Logister.

De heer **Logister** (D66): Dank u wel, voorzitter, en blij te horen dat de VVD op het punt van het interbestuurlijk toezicht deze woorden uitdraagt. Is de VVD op de hoogte van de antwoorden van het college op de vragen van D66 in april, waarin het college zei: nou, wij hebben geen enige rol in dit debat tussen gemeenten en het Rijk? En wat vindt de VVD daarvan?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Twee vragen dus: bent u op de hoogte en wat vindt u ervan? De VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Dank voor de vragen. Ik constateer, gezien het persbericht dat uitgegaan is en de brief die naar het Rijk is gestuurd – afgelopen week stond het ook in het dagbericht, dat heeft u kunnen lezen –, dat het college ervoor heeft gekozen om wel een rol te nemen, namelijk door dit signaal te ondersteunen en dit signaal af te geven aan het Rijk, en daar zijn wij heel blij mee als VVD.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Gremmen** (VVD): In zijn antwoord op technische vragen gaf het college aan dat er door prioritering minder subsidieaanvragen zijn op het onderdeel waterbeschikbaarheid van het PMWP. De VVD vindt dat de waterschappen zich moeten richten op hun primaire kerntaken, waarbij uitvoering geven aan het PMWP en de KRW van groot belang is. Hoe kijken GS aan tegen de prioritering van de waterschappen op dit gebied? Is de provincie voornemens om in het interbestuurlijk toezicht hiervoor aandacht te vragen?

Economisch gezien koersen we ook af op een zomer in eigen land. Heeft de gedeputeerde voor economie zicht op de positieve effecten die dit mee kan brengen voor Brabant? En wordt daarbij bijvoorbeeld ook gedacht aan ondernemers als campinghouders, om die de ruimte te bieden om bijvoorbeeld hun camping verder uit te breiden omdat er nu meer toeristen in Brabant blijven, of naar Brabant komen?

De VVD is blij dat de proef om moeilijk bereikbare jongeren te bereiken goed loopt. Gaan we dit succesvolle beleid in 2021 en verder ook voortzetten? Landelijk wordt gezegd dat veel jongeren hun baan kwijtraken door de coronacrisis. Is dit in Brabant ook zo en wat gaan we daarmee doen?

Wat ons verder opviel is dat het Groenontwikkelbedrijf heel ver achterloopt en wij vragen ons eigenlijk af hoe dit kan en wat eraan gedaan wordt om toch de achterstanden in te lopen.

En dan landbouw. De VVD ziet dat er nog steeds geen oplossing is gevonden voor de mestlocaties. Dit beleid wordt steeds maar doorgeschoven en nu staat voor 2021 gepland dat de regionale afspraken verder vorm gaan krijgen. Het mestprobleem wordt in de tussentijd alleen maar groter. Wat de VVD betreft mag dit slagvaardiger aangepakt gaan worden. Hoe is de gedeputeerde van plan om hiermee aan de slag te gaan?

Wat betreft de RAV-codes, is de VVD ook benieuwd naar de voortgang. Welke stappen hebben GS gezet om zo snel mogelijk duidelijkheid te hebben over de RAV-codes, zodat onze innovatieve boeren ook daadwerkelijk de stap richting verduurzaming kunnen zetten?

De VVD is blij dat in het programma Mobiliteit alle modaliteiten aandacht hebben. Er worden nu stappen gezet multimodaal, en dat past helemaal binnen de vrijheid voor onze inwoners om te kiezen voor een eigen manier van vervoer, en daar zijn wij heel blij mee.

De VVD kijkt uit naar de antwoorden, tot zover in eerste termijn. Dank.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank. Gaan we door naar Forum voor Democratie, de heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (FvD): Dank u wel, voorzitter. De jaarcijfers 2019, en de bestuursrapportage eerste kwartaal 2020 trouwens ook, gaan over een periode in Brabant met een college van gedeputeerden waartegen wij vanaf maart 2019 oppositie voerden. Dus daar vonden en vinden wij van alles van. Maar dat college zit er niet meer, ook niet nu, om een en ander te verdedigen. Nu zit er een ander college van Gedeputeerde Staten en voor de redenen waarom wij het beter vinden dat dat college destijds vervangen is, verwijs ik, ook om onze toch al lange vergaderingen iets efficiënter te laten verlopen, graag naar onze bijdragen, alsook de vragen en antwoorden, van 15 mei 2020.

Rest mij, nogmaals, om dit college veel succes te wensen. Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u vriendelijk. Het CDA, de heer Thijssen.

De heer **Thijssen** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Voor ons liggen de jaarstukken 2019 en we zien als resultaat een overschot van 36,7 miljoen euro. Grotendeels zit dat in de programma's Ruimte en

Natuur. Maar wanneer we dit resultaat corrigeren voor incidentele waardevermeerderingen en waardedalingen, blijft er een resultaat over van zo'n 4,3 miljoen euro, en dat wijkt slechts 0,6 procent af van de begroting. Dat is dus een zeer minimale afwijking en daarvoor passen complimenten aan het college. De afwijking van het werkelijke resultaat ten opzichte van de begroting zit met name in de balansposten en nog niet eens zozeer in de baten en lasten. Kijken we naar de werkelijke lasten, dan waren die 699 miljoen euro ten opzichte van een begroting van 716 miljoen euro, en dan hebben we het over een onderschrijding van 2,3 procent. In het verleden was dat vaak een veel groter percentage, dus veel meer onderbesteding. In 2019 is dat zeker teruggelopen. Ook dat is een goede ontwikkeling. Kijken we naar het Provinciaal Ontwikkelbedrijf, dan kunnen we constateren dat dat vrij goed in elkaar zit en dat de risico's voldoende zijn afgedekt. Uit de jaarstukken en ook uit het meerjarenperspectief blijkt dat de kredietruimte de komende jaren oploopt van zo'n 87 miljoen euro nu naar zo'n 200 miljoen euro richting 2027. Het uitvoeren van de onlangs vastgestelde bestuursopdracht over het terugdringen van het woningtekort vraagt uiteraard om kredietruimte. Onze vraag daarbij is of die beschikbare kredietruimte, die weliswaar oploopt, voldoende is voor de uitvoering van de bestuursopdracht. Tot zover, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u vriendelijk. De SP, de heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Dank je wel, voorzitter. Om de vergadering enigszins te bespoedigen, zie ik af van de rest van mijn spreektijd.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dat scheelt weer een minuut! Dank u wel. De heer Logister, D66.

De heer **Logister** (D66): Dank u wel, voorzitter. Dan zal ik het komende kwartier op de jaarrekening ingaan!

Het afdoen van de jaarrekening 2019 is ook terugkijken op het voorlopig laatste jaar meesturen van D66 in het college. Daar willen we ook bij stilstaan. Laat ik maar met de deur in huis vallen: wij zijn ontzettend trots op wat in 2019 allemaal in de steigers is gezet. Complimenten aan het vorige college, dat ervoor heeft gezorgd dat we in deze bestuursperiode snel uit de startblokken kwamen en grote stappen namen.

Inhoudelijk willen we ook nog iets aanstippen. De afgelopen jaren is het een thema geweest in de jaarrekening, en het moet gezegd: het grote percentage onderbesteding is gezakt van 6 procent naar 2 procent, en dat is voor ons echt acceptabel. Dat doel is gehaald. Goed hierbij is ook vast te stellen hoe het nou zit met het weerstandsvermogen van onze provincie. Daar zien wij een weerstandsratio van 0,94 procent, wat wil zeggen dat we met onze reserves nagenoeg alle risico's kunnen opvangen. We kunnen schokken dus opvangen. Het vorige college heeft dus de financiën bezemschoon opgeleverd. Complimenten.

In de commissie Sturen en verantwoorden hebben we gesprekken gevoerd met de gedeputeerde financiën en met de accountant en ook kennisgenomen van de interpretatie in dit Statenvoorstel. Allereerst constateert D66 dat iedereen de prestatie-indicatoren scherper wil. Goed dat we het gesprek hierover met prioriteit gaan oppakken in de commissie Sturen en verantwoorden.

De accountant plaatst een opmerking over de kwaliteit en de leesbaarheid van de jaarstukken. D66 hecht aan de toegankelijkheid van jaarstukken. Daarbij willen wij zeker verder in gesprek met het college en met de accountant over hoe we verbeteringen kunnen toevoegen. En laat ik het bij de behandeling van deze jaarstukken in ieder geval een keer onderstrepen: voor D66 staan toegankelijkheid en kwaliteit niet alleen ten dienste van het gesprek tussen Provinciale en Gedeputeerde Staten, maar ook ten dienste aan de openbaarheid van bestuur. Ook mensen buiten dit huis willen wij in de positie brengen om zich op de hoogte te stellen van de sturing- en de verantwoordingsdocumenten. Overigens is daarbij de publicatie op

de website een grote verbetering. Graag hoor ik van de gedeputeerde wat zijn eventuele plannen zijn om deze website nog digi-toegankelijker te maken.

Voorzitter, ik rond af. De commissie Sturen en verantwoorden is net van start. Vele onderwerpen in dit Statenvoorstel smaken naar meer. Ik heb zin om de komende maanden stappen te maken in de commissie Sturen en verantwoorden voor een betere jaarrekening en begroting.

Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank. Mevrouw Van der Linden van GroenLinks.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Voorzitter. Voor ons liggen de jaarstukken van 2019. Als je naar de resultaten van de vorige twee colleges kijkt, mogen we als Brabanders zeker niet klagen. Ik ben dan ook benieuwd of ik deze woorden volgend jaar kan herhalen!

We zijn blij dat het college de wet Bibob nu structureel toepast bij alle sectoren waar dit wettelijk gezien mogelijk is, iets wat GroenLinks Brabant ook in haar verkiezingsprogramma heeft staan. Je ziet wat er gebeurt als je goed gaat handhaven: er gaat onder meer een belangrijke preventieve werking vanuit. GS geven in antwoord op onze technische vragen aan dat partijen zich hebben teruggetrokken uit bijvoorbeeld inkoop- en aanbestedingsprocedures en subsidieaanvragen, nadat zij een Bibob-vragenlijst toegezonden hadden gekregen. Dit is een teken dat het werkt. Ook geeft de fractie van GroenLinks graag een compliment voor het feit dat GS in 2019 proactief gebruik hebben gemaakt van hun adviesrecht. Wat ons betreft had dat ook best gerapporteerd mogen worden in de jaarstukken.

Wat de fractie van GroenLinks zorgen baart is dat meerdere Brabantse gemeenten niet voldoen aan de taakstelling met betrekking tot huisvesting van statushouders. Daarvoor heeft GroenLinks al vaker in deze zaal aandacht gevraagd. Het is nog steeds niet op orde. Zeven gemeenten hebben die taakstelling niet gehaald. Tijd voor een tik op de vingers, wat GroenLinks betreft. Hoe denkt het college van Gedeputeerde Staten hierover?

We verbazen ons er ook over dat het COA bij 33 gemeenten niet genoeg vergunninghouders gekoppeld kreeg. Wat was hier nu precies aan de hand, en is dit inmiddels opgelost in Brabant? Graag een reactie.

In het jaarverslag is aangegeven dat er in Brabant weinig geluidhinder is boven de wettelijke normen. Maar deze wettelijke normen liggen ver boven de gezondheidkundige normen. Het kan zorgen voor slaapverstoring en een verhoogd risico op hart- en vaatziekten. Het WHO en RIVM adviseren daarom ook lagere normen en meer aandacht voor geluidhinder. Wat gaat de provincie doen met het RIVM-advies over geluidhinder? Worden er nieuwe plannen gemaakt om de geluidhinder terug te brengen naar gezondheidkundige normen? Graag een reactie.

Economie en mobiliteit zijn met elkaar vervlochten, zo laat ook de coronacrisis weer zien. Minder economische activiteit maakt dat files en volle treincoupés als sneeuw voor de zon verdwijnen. 2019 stond in het teken van stikstof en PFAS qua wegprojecten, maar, zo schrijft de gedeputeerde, bij de N69 is goed geanticipeerd op de nieuwe situatie en kan de aanleg inclusief aansluiting op de A67 doorgaan. En een paar zinnen verderop: de landelijke verlaging van de maximumsnelheid creëert ruimte voor een beperkt aantal grote infrastructurele projecten. Hoe heeft de nieuwe situatie van 2020 invloed op het handelen van dit college en welke lessen trekken zij in relatie tot hun mobiliteitsbeleid? Is er wellicht in tegenstelling tot 2019 een situatie ontstaan dat we eerder zouden moeten vertragen dan ruimte creëren en goed anticiperen? Graag een reactie.

Het doorvragen op de actuele grondprijs sterkt GroenLinks in de overtuiging dat we decennia te laat zijn begonnen met het afmaken van het NNB. We hebben nu lang niet genoeg geld in kas om de beoogde hectaren te realiseren. Hoe kijkt het college hiertegen aan?

Dan nog de landbouw. Daar is in 2019 natuurlijk veel over gesproken. De fractie van GroenLinks mist een duidelijke weergave van prestaties en indicatoren voor het meten van de transitie naar kringlooplanbouw

en kan uit deze jaarstukken niet opmaken dat er alles aan is gedaan om een goede balans tussen landbouw en omgevingskwaliteit te realiseren. We zullen hier bij de burap op terugkomen met een motie. Onder agrofood wordt ook circulaire economie meegenomen, maar nog beperkt tot de indicator en streefwaarden van het realiseren van vier nieuwe teelten. Deze hebben veel tijd gekost en zijn dus nog niet behaald. Wat betreft GroenLinks zit hier een leerpunt met betrekking tot tijdsindicaties voor het toekomstige beleid. Kwaliteit kost tijd. Laten we realistische doelen stellen en deze opgaven daadkrachtig aanpakken. De fractie van GroenLinks kiest tenslotte voor kwaliteit.

In de jaarstukken is het de fractie van GroenLinks niet helemaal duidelijk geworden wat er gerealiseerd is binnen vrijetijdseconomie. Zou het college dit nog even kunnen toelichten?

Bij energie zagen we al dat we in 2019 nog ver achterliggen op het percentage duurzame energie: nog maar 9,2 procent in plaats van 11 procent. In de industrie liep men het meest achter, maar één project in plaats van de afgesproken drie projecten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Kunt u gaan afronden?

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Ja. Kunnen we van het college verwachten dat in de jaarstukken van 2020 wel het wenselijke resultaat wordt behaald?

Voorzitter, ik laat het hierbij. Ik ben benieuwd naar de antwoorden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Fijn, dank u wel. Dan gaan we door naar 50PLUS, de heer Spooren- O nee, de PVV inderdaad. U bent het woord, mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dank je wel, voorzitter. Voorzitter. De jaarrekening 2019 van de provincie. De PVV focust vandaag op belangrijke aspecten van de jaarrekening, namelijk de verantwoording van het beleid en wat dat heeft gekost. Provinciaal beleid zou bij voorkeur tot meetbare resultaten moeten leiden, meerwaarde voor de inwoners en de bedrijven van onze mooie provincie. Maar het college is niet zo van de afrekenbare doelen, heeft 'Sturen met kaders' gewoon terzijde geschoven. Liever rapporteert het college in termen van procesvariabelen. De jaarrekening staat al jarenlang bol van streefwaardes, zoals het aantal handelsmissies, het aantal verleende subsidies, tussenevaluaties, bestuursovereenkomsten en zo meer. En met trots rapporteert het college dat die veelal zijn gerealiseerd. Wat een productieve ambtenaren, zou een slechte lezer welhaast denken. Maar al die rapporten en onderzoeken, ondersteuning voor subsidieverstrekingen, evaluaties en adviesjes komen voort uit miljoenen en miljoenen aan uitgaven voor inhuur van externen, ZZP'ertjes en bedrijfjes, dagvoorzitters, communicatiebureautjes, tektschrijvers, bodemonderzoekers, juristen, noem maar op. De tienduizenden euro's vliegen je om de oren. Gemiddelde uurtarieven van 100 euro. Dat is op jaarbasis boven-Balkenende, voorzitter. En daar worden er dus honderden van ingehuurd voor allerlei klussen.

Voorzitter. Een ontstellende hoeveelheid van onze technische vragen over het effect en de uitkomst van het beleid van GS werd beantwoord met 'dat weten we niet' of 'dat zouden we moeten onderzoeken'. Zo ook bij het energiebeleid, en dat is niet het minste dossier, waar burgers en bedrijven immers zwaar gebukt gaan onder de Brabantse klimaatslavernij.

Ook ten aanzien van het stikstofbeleid kan men geen antwoorden geven. Zo kan GS niet eens aangeven hoeveel soorten door stikstof bedreigd worden, of door beleid teruggebracht zouden kunnen worden in Brabant, maar de boerensector die moet en zal kapot gemaakt worden. Het is duidelijk dat er maar één bedreigde soort in Brabant is en dat is de hardwerkende ondernemende boer. Peperduur beleid dus met onbekende uitkomsten. Kan het college uitleggen waarom zij geld uitgeeft en beleid bedenkt als de effecten van dat beleid totaal onbekend zijn?

Voorzitter. Het eerste jaar met een nieuwe accountant. In het accountantsverslag heeft de PVV weinig écht kritisch vermogen gezien. Daar zijn bijzondere omstandigheden wellicht debet aan, dus ik vertrouw op een veel kritischere blik in de komende jaren. Wat de boardletter betreft vanuit deze plek wel een compliment aan de accountant, hier worden enkele belangrijke punten goed blootgelegd.

Een aantal constatering uit de documenten waar ik voor nu nog op wil ingaan.

Het subsidieregister moet worden verbeterd, zo constateert de accountant. Daar zijn wij het hartgrondig mee eens, voorzitter. Het subsidieregister moet zelfs niet alleen een databestand zijn, maar het moet ook naar de onderliggende subsidiedocumenten verwijzen die publiek beschikbaar moeten zijn. Wij dienen daartoe een motie in.

Voor de eerste termijn nog een laatste punt, voorzitter. Vanaf 2021 moet GS een rechtmatigheidsverklaring opleveren, en niet meer onze accountant. Voorzitter, wat zorg baart is dat er nog geen snipper informatie hierover vanuit GS ligt. In andere provincies zijn er al plannen van aanpak in de maak.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Wilt u gaan afronden?

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Er ligt een loodzware organisatie-opgave. De PVV zou het verstandig vinden als wij rond de begroting 2021 een plan van aanpak zouden kunnen zien, en we zouden het verstandig vinden als GS het controlejaar 2020 gebruikt om proef te draaien. Wij dienen daartoe een motie in.

Voorzitter, tot zover de eerste termijn. In de tweede termijn zal ik nog een aantal andere zaken aanstippen.

Motie M118-2020: Verbeteringsslag subsidieregister.

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op vrijdag 3 juli 2020, behandelend Statenvoorstel 23/20 Provinciale Jaarstukken 2019;

constaterende dat:

- de accountant in de boardletter suggesties doet die ertoe kunnen leiden dat het openbaar subsidieregister een instrument wordt dat door PS gebruikt kan worden om beter toezicht uit te oefenen op de uitgaande subsidiestroom van de provincie;

overwegende dat:

- het wenselijk is dat het subsidieregister een completer en bruikbaar beeld schetst van de door de provincie verleende subsidies;
- de suggesties van de accountant hierbij kunnen helpen en de controlerende rol van PS kunnen verstevigen;

dragen GS op:

- om de drie suggesties van de accountant met betrekking tot het subsidieregister over te nemen en in het register te verwerken;
- om daarnaast ook de verstrekte subsidies in het subsidieregister te voorzien van aanklikbare links die per subsidie leiden naar de subsidiedocumenten, zodat eenieder op een transparante manier informatie over de subsidies en verstrekkingen van de provincie kan terugvinden;

en gaan over tot de orde van de dag."

Patricia van der Kammen. PVV.

Motie M119-2020: Proefdraaien rechtmatigheidsverantwoording

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op vrijdag 3 juli 2020, behandelend Statenvoorstel 23/20 Provinciale Jaarstukken 2019;

constaterende dat:

- de accountant in de boardletter aangeeft dat GS met ingang van 2021 zelf een rechtmatigheidsverantwoording moet afgeven en signaleert dat hiervoor nog nauwelijks initiatieven lijken te zijn gestart;

overwegende dat:

- het de zorgvuldigheid en de voorbereiding bij de totstandkoming van de rechtmatigheidsverantwoording over 2021 ten goede zou komen wanneer GS in de gelegenheid is dit proces reeds te doorlopen;
- het proefdraaien op het traject richting de rechtmatigheidsverantwoording PS aanknopingspunten voor relevante controle issues kan bieden;

dragen GS op:

- om voor uiterlijk 1 november 2020 een plan van aanpak gereed te hebben over de wijze waarop de organisatie vorm gaat geven aan de omslag naar een rechtmatigheidsverklaring door GS, waarbij met name ook de organisatie- en cultuuraspecten worden geadresseerd;
- voor de jaarrekening 2020 onafhankelijk van de accountant al proef te draaien met een eigen rechtmatigheidsverantwoording, zodat GS beter is voorbereid de jaarverantwoording 2021;

en gaan over tot de orde van de dag."

Patricia van der Kammen. PVV.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Dan gaan we naar 50PLUS, de heer Spooren. Het mondkapje is inmiddels af, zie ik.

De heer **Spooren** (50PLUS): Ja, dan ben ik iets beter te verstaan misschien.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Heel goed. Bij dezen.

De heer **Spooren** (50PLUS): Voorzitter. In algemene zin willen wij weinig toevoegen aan onze inbreng in de themabijeenkomst. Maar op basis van de jaarstukken willen wij vooruitkijken met het oog op het nieuwe bestuursakkoord. In dat kader willen we het nieuwe college vragen onze eerdere bijdrage bij de presentatie van het bestuursakkoord ter harte te nemen en daarnaast extra aandacht te besteden aan de woningbouw. Hierop komen we nog extra terug bij de bestuursrapportage. Ook verkeersveiligheid verdient de nodige inzet. Het streven naar nul dodelijke slachtoffers is bewonderenswaardig en kan ook niet naders dan ons doel zijn. Maar laten we reële stappen zetten om steeds dichterbij dat doel te komen. Dat horen we graag van het college in een plan van aanpak met meetbare en controleerbare resultaten. Voorzitter. Als laatste willen wij ons aansluiten bij de vraag van de PVV met betrekking tot de regelmatigheidsverantwoording door GS. Hoe wordt die ingevuld en welke rol gaan PS dan ook spelen in die nieuwe aanpak?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u vriendelijk. Dan zou de Partij voor de Dieren de volgende zijn, maar die ziet af van haar spreektijd. Deze minuut wordt meegenomen naar het volgende agendapunt, de burap. Dan gaan we naar Lokaal Brabant, de heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. De jaarstukken 2019 sluiten we af met een brutoresultaat van 36,7 miljoen euro. We hevelen 19,4 miljoen euro over en we stellen voor 7,9 miljoen euro in de reserves aan te brengen. Dat resulteert dan in een nettoresultaat van 9,3 miljoen euro.

Ook het weerstandsvermogen blijft binnen de door PS vastgestelde bandbreedte. Dat klinkt allemaal goed en positief, en dat is het ook. Toch zien we dat er ook aandachtsvelden zijn en dat onderzoeken worden opgestart om de financiële verplichtingen en risico's in de toekomst te kunnen blijven waarborgen. Wat betreft onze inkomstenverbetering en het immunisatievermogen, daar zal ik bij de burap-bespreking nader op ingaan.

Corona heeft ook in de jaarrekening 2019 al een flinke impact gekregen op ons te nemen risico in de financiële gevolgen om reserves aan te leggen, welke reeds nu effect heeft op ons weerbaarheidsvermogen. De accountant komt in haar boardverslag met enkele concrete aanbevelingen. Er staat dat we besluiten dit verslag voor kennisgeving aan te nemen, en dat klinkt daarin enigszins voorzichtig en vaag. Wat we in ieder geval gaan doen, is het nader uitwerken in een plan van aanpak in de commissie Sturen en verantwoorden. Na het zomerreces zal er een prioritering moeten komen met welke onderwerpen en acties we aan de slag gaan, want laten we helder zijn: hier is veel werk te verzetten.

Als provincie zijn wij toezichthouder op de financiën van alle Brabantse gemeenten. We moeten ons in de jaarstukken formeel verantwoorden over de werkzaamheden als toezichthouder. De provincie als toezichthouder op de financiën van alle Brabantse gemeenten maakt zich zorgen over de effecten op de aanstaande herverdeling van het gemeentefonds, zo lezen wij in het persbericht van afgelopen woensdag 1 juli, waarin gedeputeerde Van Pinxteren namens GS het Rijk onder meer stelt dat het herverdelingsvoorstel van het gemeentefonds dramatisch dreigt uit te vallen voor de Brabantse gemeenten met minder dan 100.000 inwoners, die via deze voorgenomen herverdeling veel minder geld gaan toebedeeld krijgen, wetende dat onze provincie Noord-Brabant 62 gemeentes telt, waarvan 58 met minder dan 100.000 inwoners en veel van deze gemeenten door het decentralisatieproces geconfronteerd zijn met toenemende zorgkosten, met name de jeugdzorg, en daarmee moeite hebben om een sluitende begroting op te stellen. Helaas moeten wij ook constateren dat daarmee de leefbaarheid in onze Brabantse gemeenten wordt benadeeld en dat voorzieningen kunnen verdwijnen, of worden wegbezuinigd. En dan hebben we het nog niet over de financiële gevolgen en de impact van corona. Voorzitter. Daarvoor dienen wij dan ook een motie in, waarin wij ons willen uitspreken dat wij de brief die Gedeputeerde Staten naar het Rijk hebben gestuurd om aandacht voor deze problematiek te vragen, van harte ondersteunen, middelen die in het werk worden gesteld om de herverdeling van het gemeentefonds niet tot schade te laten leiden van alle Brabantse gemeenten-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Wilt u afronden?

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): - van harte ondersteunen en de voortgang van de betreffende lobby met elkaar willen bespreken.

Tot zover, voorzitter.

Motie M120-2020: Hervreiding gemeentefonds

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 3 juli 2020, behandelende het Statenvoorstel 23/20 Provinciale Jaarstukken 2019;

overwegende dat:

- de provincie als toezichthouder op de financiën van alle Brabantse gemeenten zich in de jaarstukken formeel verantwoordt over de werkzaamheden als toezichthouder;
- de provincie als toezichthouder op de financiën van alle Brabantse gemeenten, zich zorgen maakt over de effecten van de aanstaande herverdeling van het gemeentefonds én de effecten daarvan op de weerstandscapaciteit van alle Brabantse gemeenten;

- het Rijk voornemens is om middels de aanstaande herverdeling, het gemeentefonds volgens nieuwe verdeelsleutels opnieuw te verdelen over gemeenten;
- Brabantse gemeenten met minder dan 100.000 inwoners, via deze voorgenomen herverdeling, waarschijnlijk veel minder geld wordt toebedeeld;
- de provincie Noord-Brabant 62 gemeenten telt, waarvan 58 gemeenten met minder dan 100.000 inwoners;
- veel van deze gemeenten door de toenemende zorgkosten, met name in de Jeugdzorg, moeite hebben een sluitende begroting op te stellen;

constaterende dat:

- deze gemeenten extra hard zullen worden getroffen als het Rijk de voornemens over de herverdeling van het gemeentefonds doorzet;
- dit de leefbaarheid in de Brabantse gemeenten benadeelt en dat voorzieningen kunnen verdwijnen of worden wegbezuinigd;

spreken uit dat:

- zij de brief die Gedeputeerde Staten naar het Rijk hebben verstuurd - om aandacht voor deze problematiek te vragen - van harte ondersteunen;
- zij de middelen die in het werk worden gesteld om de herverdeling van het gemeentefonds niet tot schade te laten leiden van de Brabantse gemeenten, van harte ondersteunen en de voortgang van de betreffende lobby met elkaar willen bespreken;

en gaan over tot de orde van de dag."

Zie ook: <https://www.binnenlandsbestuur.nl/financien/nieuws/zo-herverdelen-maakt-de-problemen-nog-groter.13457723.lynkx>

Harold van den Broek, Lokaal Brabant
Jan-Frans Brouwers, 50Plus.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel, en dan gaan we naar ChristenUnie-SGP, de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Een algemene opmerking, twee inhoudelijke thema's en nog een juridische opmerking.

Eén. De rapportage laat een forse afwijking zien. Bij het programma Ruimte bijvoorbeeld gaat het om een nadelige afwijking van de lasten van 2 miljoen euro en bij de baten een voordeel van ruim 24 miljoen euro. En waar 1,5 miljoen euro was geraamd, was de uitkomst 25,5 miljoen euro. We hebben dan ook de vraag of dit soort uitpattingen in de planning- & controlcyclus ook teruggebracht kunnen worden en of het niet meer expliciete besluitvorming van de Staten vraagt. We krijgen daar graag een reflectie op van Gedeputeerde Staten en we nemen deze vraag ook graag mee naar de planning- en controlcommissie.

Voorzitter, twee inhoudelijke opmerkingen. Met name bij het programma Natuur, water en milieu zijn veel doelstellingen maar deels gehaald, en dat is zeker niet voor het eerst; dat komen we elk jaar tegen. Dat zie je ook terug in de financiële cijfers, waar de lasten bijna 10 procent lager zijn en de baten zo'n 7 procent hoger. Ik wil dan ook een reflectie van de gedeputeerde over deze resultaten, en dan ook, naar de toekomst kijkend: wat leren we hieruit, om op dit belangrijke thema in de komende periode ook beter te kunnen scoren? Hetzelfde geldt voor het programma Energie. Ook daar schieten de uitkomsten fors tekort, terwijl we hier hele grote doelstellingen hebben. Zijn de doelstellingen die we stellen te optimistisch, of te ambitieus geformuleerd? Ik wil daar graag een reflectie van de gedeputeerde op.

En dan nog een juridisch punt, voorzitter. Opmerkelijk vinden wij dat waar decentrale overheden op grond van de wet Fido alleen gelden mogen uitleenen aan decentrale overheden, waarmee de provincie geen toezichtrelatie heeft, verschillende Brabantse gemeenten toch een lening bij de provincie hebben gekregen.

In 2019 is 1,7 miljoen euro uitgeleend aan twee gemeenten. En de vraag aan de gedeputeerde is: past dit ook binnen de wet Fido?

Tot zover, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank. Hiermee is de eerste termijn voor PS achter de rug. Ik zie dat om een schorsing wordt gevraagd en ik moet zeggen: het is ook wel tijd om lekker te gaan lunchen. Ik kan me zo voorstellen dat u dat wilt. Ik heb ook het signaal gekregen dat de lunch inmiddels gereed staat. U treft die aan op de tafels nabij de uitgang ter hoogte van het podium, en het verzoek is dat u, net als de vorige keren, de lunch weer meeneemt naar uw fractiekamers, zal ik maar zeggen: de toegewezen vergaderruimte. Ik wens u smakelijk eten tijdens deze schorsing. Ik schors de vergadering tot, wat zullen we doen: tien voor twee? Ja.

Schorsing (13.20-13.54)

De **plaatsvervangend voorzitter**: Vriendelijk verzoek of u allemaal plaats wilt gaan nemen. We zijn weer terug. Als we maar niet een after lunch-dip gaan krijgen, want er staat nog genoeg op het programma. Ik zie nog wat lege plekken en dat brengt mij tot het volgende – dat geldt niet voor iedereen, en de personen in kwestie weten wel voor wie het niet geldt –: als we in de vergadering zijn, blijf alstublieft op uw plaatsen zitten. Ik bedoel: we beginnen allemaal wat amicaler met elkaar te worden, maar we leven nog steeds in een periode waarin we voorzichtig moeten zijn vanwege het coronavirus. Daarom is de opstelling ook als zodanig en dus het vriendelijke verzoek om allemaal netjes te blijven zitten tot aan de volgende schorsing.

Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank, voorzitter. Met het geven van het woord gaat ook de tijd meteen lopen, heb ik begrepen, en u heeft mij tien minuten gegeven om ongeveer achtentwintig vragen te behandelen en drie moties van advies te voorzien. Dat is zo'n twintig seconden per stuk en ik heb eerder van meerdere fractievoorzitters te horen gekregen dat ze het toch wel erg fijn vinden als GS binnen die gestelde deadline aan alle vragen toekomen. Daar gaan we.

De VVD heeft aandacht gevraagd voor corona in relatie tot IBT. Ik kan daarover zeggen dat ik het fijn vind om te horen van meerdere partijen, onder andere van Lokaal Brabant, dat zij het fijn vinden dat wij een brief hebben gestuurd naar het kabinet, naar minister-president Rutte, om aandacht te vragen voor het zware financiële weer bij de gemeenten. In het gesprekje dat ontstond met de heer Logister was even de vraag of GS dan geen rol zouden hebben. Nou, misschien wil de heer Logister nog even bij interruptie aangeven wat er dan precies in die Statenvragen stond, maar wij hebben absoluut een rol, en die komt onder andere terug in de brief die we hebben gemaakt, in de gesprekken die we voeren in IPO-verband en hoe we ook bij het Rijk aandacht vragen voor de bijzondere situatie waar de gemeenten in zitten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Logister heeft een interruptie.

De heer **Logister** (D66): Ja, dank u wel voorzitter. Natuurlijk ga ik in op de uitnodiging van de gedeputeerde om het even heel precies aan te geven. Wij hebben in april gevraagd of het college in gesprek wil met IPO, maar ook met het ministerie van Binnenlandse Zaken, over eventuele ruimtescheppende maatregelen binnen het Besluit begroting en verantwoording, gericht op IBT. Het antwoord van het college was: gemeenten hebben binnen deze kaders voldoende ruimte om hun financiering rond te krijgen, dus wij hebben geen rol. Wat wij ons afvragen, is wat er nu de afgelopen

weken is gebeurd dat u samen met het IPO, maar ook als Gedeputeerde Staten, eigenlijk een brief schrijft waarin u doet wat wij u vragen en waarvan u in april nog zei: nee, dat is geen rol voor de provincie.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik moet de Statenvragen en de antwoorden dan gewoon in hun totaliteit zien. Als ik even reageer op de vraag zoals u hem gesteld heeft, specifiek aan BZK et cetera: wat we iedere keer proberen te doen is de verantwoordelijkheid daar laten waar hij is, maar op het moment dat er zaken voorbijkomen waar je op kunt aanhaken, zoals bijvoorbeeld ikzelf in mijn rol vanuit financiën en de gesprekken die wij in het kader van IPO hebben, bijvoorbeeld als het gaat over het toekomstig verdeelmodel van de provincies, dat ook het verdeelmodel van de gemeenten raakt, dat is precies zo'n moment waarop wij zeggen: beste kabinet, wij zien wel degelijk dat de gemeenten het enorm moeilijk hebben. Als er vragen worden gesteld in onze rol vanuit IBT, wat ook de heer Gremmen vroeg, dan is de lijn op dit moment: we hebben daar gewoon een wettelijk kader, daar voldoen we aan en tegelijkertijd is het zo dat wij onze ogen en oren open hebben en dat we heel erg goed kijken of er maatwerk geleverd moet worden. Dat is de manier waarop we het doen. Als het toen zo zwart-wit is opgeschreven, dan bij dezen het voortschrijdend inzicht dat dit de invulling is en ik hoop dat u zich daar senang bij voelt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, de heer Logister.

De heer **Logister** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ja, daar wil ik wel even op reageren. Wat wij heel fijn vinden is dat u in april nog vond dat de provinciale betrokkenheid hierbij geen toegevoegde waarde had en dat nu het voortschrijdend inzicht is gekomen dat het wél een toegevoegde waarde heeft. Dat onderstrepen wij ook. Fijn dat u die brief verstuurt.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Fijn, en ik zal maar niet zeggen wat er in de tussentijd tussen april en nu allemaal is gebeurd; heel veel in het kader van corona, zullen we maar zeggen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mag ik heel even? Mijnheer Logister, fijn dat u dat bekrachtigt, maar ik zou graag willen dat interrupties zich beperken tot vragen. Dank u wel.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dat stelt mij meteen in de gelegenheid om 'geen bezwaar' te adviseren bij motie 120 van Lokaal Brabant. Volgens mij komen de inbreng van de heer Gremmen en die van Lokaal Brabant daarin heel logisch samen. Geen bezwaar dus en een compliment volgens mij voor de bestaande aanpak en een aanmoediging voor het vervolg.

Over jeugdwerkloosheid heeft de heer Gremmen een vraag gesteld. Daar gaan we zeker mee door, vandaar ook dat de taskforce jeugdwerkloosheid in coronaverband verder wordt gezet.

Uw vraag over de vrijetijdseconomie in relatie tot corona: dat is iets waar we op dit moment naar kijken. Mede op initiatief van de heer Gruijthuijsen en ook samen met collega Lemkes wordt op dit moment, ook vanuit de positieve reacties die het GOB daarop heeft gegeven, de behoefte aan het gebruik van een buitenruimte, gekeken in hoeverre eventueel provinciale gronden, of gronden van anderen, zeker in deze zomerperiode, verlichting kunnen bieden en nieuwe creatieve mogelijkheden kunnen worden aangewend om ook buitenruimte die tot op heden nog niet zozeer beschikbaar werd gesteld voor ontspanning, dat dat nu wel aan de orde gaat zijn. Daar wordt op dit moment naar gekeken.

Diverse fracties, maar ook de heer Gremmen, hebben gevraagd naar de onderbesteding, die nu mooi onder de 10 procent zit, wat de doelstelling was van mijn voorgaande, zeer gerespecteerde collega, de heer Van Merrienboer, en ik vorig jaar al heb aangegeven dat die doelstelling van 10 procent blijft staan, dat ik daar graag aan vast wil blijven houden. Dus de mensen die daar vragen over hebben gesteld hebben hierbij het antwoord.

De heer Gremmen heeft ook gevraagd naar een aantal dingen over landbouw. Kunnen we nou een slagvaardig college verwachten als het gaat over het vervolgtraject ten aanzien van mestfabrieken? Jazeker. De ingezette lijn, staat ook in het bestuursakkoord, rondom de brede MER, daar blijven we vol stoom mee bezig. Voor de zomer 2021 hopen we dat tot een afronding te brengen en komt dat uiteraard hier terug in de Staten. Datzelfde geldt voor uw vraag ten aanzien van de RAV-codes. Ook dat blijft volle bak prioriteit houden bij ons. Zeker nu er ook nieuwe middelen vanuit het kabinet komen, kijken we of niet zozeer de Brabantse middelen daar dan primair voor behoeven te worden aangewend, maar zeker ook de Rijksmiddelen.

Als het gaat over het GOB, en dan leg ik ook even de verbinding richting een vraag die de heer Vreugdenhil heeft gesteld – ik kom een aantal keren bij u terug, meneer Vreugdenhil, dat leent zich prima om die af en toe te verbinden aan de inbreng van anderen –, ‘hoe zit dat nou het ambitieniveau?’, dat heeft mevrouw Van der Linden ook gevraagd. Wij hebben in het huidige bestuursakkoord de ambities van het vorige bestuursakkoord overgenomen. Dat zijn forse ambities, erg forse ambities, maar we houden ze wel vast, omdat we al jaar na jaar na jaar zeggen “het wordt spannend om 2027 te halen”. Mijn vorige collega, Rik Grashoff, heeft toen ook aangegeven dat we daar juist extra capaciteit voor beschikbaar hebben gesteld. Dus we hopen ook dat we daarmee, laat me zeggen, de realisatie echt op tempo kunnen houden. De discussie is toen ook gevoerd: hoe verhoudt zich die capaciteit in de beschikbare middelen en het veranderende subsidiepercentage nou ten opzichte van het aantal hectares dat we kunnen realiseren? En daarover hebben we volgens mij ook duidelijke afspraken gemaakt. Het is absoluut ambitieus en de monitoring daarop zal in de komende jaren ook aangeven in hoeverre we die ambities ook daadwerkelijk waar kunnen maken, maar aan de inzet zal het in ieder geval niet liggen.

Bij Forum voor Democratie kom ik dan uit. Dank voor de succeswensen. Dat stellen we op prijs. Hou dat vast.

Het CDA stelde een vraag als het gaat over de bestuursopdracht wonen: kunnen we dat uitvoeren met de middelen die we hebben? We kunnen in ieder geval stevig aan de gang. Sterker nog: ik denk dat we nog nooit zo goed in positie zijn geweest, ook vanuit de financiële ondersteuning, sinds ooit, zal ik maar zeggen. Het is uiteraard wel zo dat, ook vanuit corona, woningbouw een van de thema's is waarop we zomaar eens zouden kunnen, of moeten, gaan versnellen. Aanstaande dinsdag brengt de heer Van Gruijthuijsen een Statenmededeling in GS om ook ten aanzien van de brede aanpak rondom corona een versnellingskans in beeld te brengen. Stel nu dat de financiën niet voldoende zijn, dan melden we ons absoluut. Maar daar is tot op heden in ieder geval nog geen reden voor.

D66: nogmaals ook in dit verband mijn felicitaties aan de heer Logister voor het voorzitterschap van die zo belangrijke commissie. U vraagt aandacht voor de kwaliteit en leesbaarheid. Terecht. Dat is ook een persoonlijke ambitie die ik daarin leg. Sterker nog: ik heb voor de begroting al opdracht gegeven, ik heb een paar rode pennen uitgedeeld voor de – en nu wordt de voorzitter boos – interne bullshitbingo zal ik maar zeggen. Ik hoop niet dat die pennen opgaan, maar als ze gebruikt moeten worden, zal dat zeker aan de orde zijn. Dus wij proberen daar opnieuw een stap op te zetten, en dat geldt natuurlijk ook voor de indicatoren op outcome. Daar hebben we een gezamenlijke verantwoordelijkheid, zo hebben we er volgens mij ook over gesproken, en mijn voorstel is ook dat we in de commissie daar ook met elkaar verdiepend over spreken. Ik heb aangegeven dat we vanuit GS een stap proberen te doen, maar u ook uitgedaagd, en met ‘u’ bedoel ik de hele commissie, om ook zelf met voorstellen te komen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen interruptie.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, dank u wel, voorzitter. Is het college in dat kader ook bereid om veel proactiever om te gaan met het concept ‘Sturen met kaders’, dat immers formeel nooit is losgelaten, maar wel eigenlijk gewoon terzijde is geschoven door het college?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik vind het lastig deze vraag te beantwoorden, want ik herken me niet in het beeld dat wij dat terzijde hebben geschoven. Dus kunt u me even helpen iets specifiek aan te geven waar u naar op zoek bent?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Het concept 'Sturen met kaders', zoals dat eigenlijk jarenlang een te hanteren concept was waarin je ook daadwerkelijk in je Statenvoorstellen duidelijke kaders meegeeft, maar ook duidelijke, afrekenbare doelen opneemt. Dat concept is gewoon losgelaten een aantal jaren geleden en wij zouden dat graag in ere willen herstellen. Hoe denkt het college daarover?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, nogmaals: ik kan me niet heugen dat we iets terzijde hebben geschoven. Maar als ik de vraag zo mag interpreteren: "beste gedeputeerde, hoe wilt u invulling geven aan het bestaande kader rondom Sturen en verantwoorden?" – als ik hem zo even binnen mag laten komen –, dan zou ik zeggen: nou, in ons bestuursakkoord hebben we afgesproken dat onder andere vanuit de omgevingsvisie, dat een soort van hoofdkader is, waarvan wij hebben gezegd "dat is niet een niveau waarop je de kaderstelling volgens mij kunt laten plaatsvinden, dat zit er een laag onder", kijkend dan bijvoorbeeld naar de verschillende beleidskaders die moeten worden opgesteld, vindt u mij absoluut aan uw zijde dat wij de ambities en de kaders over kaderstelling zoals we die hebben afgesproken, heel erg goed gaan toepassen.

De heer Logister nog even: wat zijn de plannen om de website beter en toegankelijk te maken? Ik zou daar ook graag samen het gesprek over aangaan. U weet, ik heb dat ook een keer een op een keer telefonisch gezegd: volgens mij hebben wij een gezamenlijke ambitie op de onderdelen die u in eerste termijn ook heeft aangedragen, om die stappen voorwaarts te brengen. Dus goede ideeën gaan we gewoon doen. Dat zou eigenlijk mijn voorstel zijn.

Dan kom ik bij mevrouw Van der Linden. U heeft diverse vragen gesteld. Laat ik beginnen met het blokje mobiliteit. Hoe kijken wij aan tegen de N69 in relatie tot stikstof? Nou ja, eigenlijk heel erg verheugd dat eindelijk de schop de grond in is bij de N69 en dat we dat allemaal stikstof-proof hebben kunnen doen. Dat heeft er onder andere mee te maken dat de ADC-toets voor de aansluiting met de A67 eigenlijk als eerste, en een van de weinige voorbeelden volgens mij in Nederland, door de Raad van State-proof is goedgekeurd. Dus we kunnen gewoon volle bak vooruit daar, daar ben ik blij mee.

U vroeg ook: hoe zit het nou met geluidhinder? Volgens mij was het nog mijn voor-vorige collega Johan van den Hout die dat hier in PS ook heeft ingebracht. We hanteren volgens mij 60 dB, even uit mijn hoofd. Maar u vroeg ook, en dat had ik even niet scherp, dat kon ik niet goed verstaan, hoe dat zich verhoudt ten opzichte van de gezondheidsnormen. Ik had even niet scherp wat u daarmee bedoelde. Ik wil eigenlijk verwijzen naar het actieplan geluid, waarbij we ambitieuzer zijn dan in het verleden en we ook veel meer vanuit maatwerk kijken welke prioriteiten we moeten stellen.

U vroeg naar de taakstelling huisvesting statushouders-

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Voorzitter, interruptie-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Wij vroegen eigenlijk meer of de inzichten vanuit 2020 ook invloed gaan hebben op het mobiliteitsbeleid. Dus het gaat niet zozeer alleen om stikstof, maar het gaat er ook om dat nu vanwege corona bijvoorbeeld je ziet dat het verkeer zich veel meer over de dag verspreidt. Wij vroegen ons af of dat ook invloed gaat hebben op het mobiliteitsbeleid dat dit college gaat inzetten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké, dank u wel, de heer Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik weet niet of het invloed gaat hebben- Het gaat niet af van mijn tijd hè, dus dit is buiten de tien minuten, en ik kan nu heel mooi rond- hè? Oké. Kijk, ik denk niet dat het tot ander beleid gaat leiden. Ik denk dat het gaat helpen bij de versnelling van het beleid dat we willen uitvoeren, en daarmee bedoel ik: vorige week bijvoorbeeld hebben we nog een call gehad met de voorzitters Raden van bestuur van de grote onderwijsinstellingen, dus universiteiten, hbo's, mbo's, enzovoort, over dat dit het moment is om daadwerkelijk tot spreiding van lesuren over te gaan. Voorheen hadden we daar allemaal goede bedoelingen over, maar kwam het niet tot stand. Nu zie je dat in het afspraken maken tussen de lesroostering en de dru's, de dienstregelingssuren van OV bijvoorbeeld, daar vindt nu het gesprek over plaats, en dat heeft bijvoorbeeld tot de afspraak geleid dat wij gaan kijken hoe wij de kennisuitwisseling, ook vanuit datagebruik om naar de ideale verdelingen te gaan, kunnen versnellen. Wij zijn met werkgevers in gesprek, we zijn zelf als werkgever met onze medewerkers in gesprek over: hoe kunnen wij niet zozeer thuiswerken de uitzondering laten zijn, maar dat veel meer een bewuste keuze, een bewuste afweging laten zijn en, als je naar kantoor komt: zorg dat je spreidt, en als je dan echt naar kantoor komt, gespreid, kijk dan ook hoe je dat op een duurzaam verantwoorde manier kunt doen. Dus dat is ons beleid en daar wordt het niet echt anders door, ik zie alleen wel versnellingsmogelijkheden op dat punt. En stikstof in relatie tot meer de infrakant, ja, dat heeft grote impact, té grote impact, want ik zie echt projecten onder druk staan, en dat is zonde. Die projecten moeten volle bak door, dus, nou goed, misschien dat het op een ander moment nog wel terugkomt. Collega Ronnes is daar volle bak mee bezig, om die gebiedsgerichte aanpak van de grond te krijgen, om er ook voor te zorgen dat belangrijke mobiliteitsprojecten door kunnen gaan.

U had ook nog een aantal andere vragen gesteld, onder andere taakstelling huisvesting statushouders. U zei: wordt het niet eens tijd voor een tik op de vingers? Nou, zo zou ik het niet willen kwalificeren, maar u heeft inderdaad goed gezien dat er zeven gemeenten min of meer behoorlijk aanspreekbaar zouden moeten zijn over het achterblijven van de doelstellingen. In de pauze heb ik het er even met collega Van Pinxteren over gehad. Daar zit echt bestuurlijk maatwerk ook bij, er zit wel een enorme variatie in, wat dan ook de verklarende factor is waarom het is zoals het is, maar collega Van Pinxteren heeft aangegeven dat hij weet over welke gemeenten het gaat, wat erachter zit en ook dat daar bestuurlijke aandacht naartoe gaat.

U heeft gevraagd: we liggen achter op de indicatoren energieopwekking bij de bedrijventerreinen. Naar aanleiding van die constatering, die we zelf natuurlijk gezien hadden in de jaarrekening, hebben we ook bij de B5 dat gesprek opgestart en kan ik u melden dat we met de grote ondernemers ook echt in gesprek blijven hierover. En dan maken we even een zijstapje naar de heer Vreugdenhil, die een soort van algemene vraag over de jaarrekening heeft gelegd, van: goh, hoe kijkt u nou, reflecterend ook op energie, naar de doelstellingen? Nou, ook daarover heb ik even ruggespraak gehad met collega De Bie. Ook hier ambitieus, zeker ambitieus. We hebben het net bijvoorbeeld nog over biomassa gehad, maar de doelstellingen staan. Onze college-titelnaam heet niet voor niks 'Samen slagvaardig slim', en dat is omdat we ons bewust zijn dat in de verschillende onderdelen van de doelstellingen die we hebben, ja dat er behoorlijk werk aan de winkel is. Dus dat geldt ook op dit punt.

50PLUS-, o nee, PVV, mevrouw Van der Kammen-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik pak ook even die twee bij elkaar, energie en het thema natuur en milieu. Kijk, prima dat u die ambitie neerzet, aan de andere kant vraag ik me dan wel af van: past dan nog de begroting zoals die we hebben, past die dan ook in de uitvoering? Want we kunnen natuurlijk ambities hebben, daar heel veel geld voor reserveren, uiteindelijk dat we een jaar later moeten constateren dat we het niet weggezet kunnen hebben. En daar zoek ik naar, van: hoe kunnen we daar de scherpste in houden, dat we wel reële ambities hebben, met een reële begroting, zodat we ook echt aan het stuur kunnen blijven zitten als Staten?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Klopt, en u doelt dan waarschijnlijk vooral ook op het thema water bijvoorbeeld en natuurlijk ook bij natuur. Bij natuur hebben we er wel echt vertrouwen in, omdat we daar die extra effort ook in de organisatie hebben weggezet, zo'n 20 fte volgens mij of zo, die wij gewoon met de gebiedspartners in de benen hebben gebracht om die versnelling, zoals die in het bestuursakkoord stond en staat, tot stand te brengen. Bij water is het zo dat op dit moment mijn collega-gedeputeerde het gesprek met de waterschappen juist ook vanuit die uitvoeringslogica aan het voeren is. Ik meen dat dit najaar daar de afspraken over rond moeten komen. Dus datgene wat u ziet, ziet hij ook en we zijn erop aan het handelen. Bij energie is het zo dat we natuurlijk in een heel andere voorbereidende fase zitten, maar ook daarbij de capaciteit bieden aan de gemeenten om die RES'en tot stand te laten komen. De stap naar de uitvoering toe dadelijk, maar goed: daar gaat u eerst met elkaar over spreken volgens mij direct na de zomer, is een andere fase en dan zal er ook weer een andere uitvoeringslogica onder moeten zitten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Een vervolgvraag.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel voor het antwoord. Dan zou ik hem eigenlijk voor dit jaar nog ietsje scherper willen hebben, want we voeren natuurlijk maar beperkt de voortgangscontroles uit, juist op die onderdelen waarvan we zeggen "hé, hier moeten we scherper de vinger aan de pols houden". Ik vraag niet meteen de toezegging 'hoe?', maar kan het college aangeven hoe ze dan de Staten daarin, in dat proces, meenemen, zodat we daar ook een goed gevoel bij hebben, van dat we op koers liggen, ofwel dat we goed op tijd zicht hebben dat de middelen daadwerkelijk gaan vrijvallen, juist op die thema's die net ook benoemd zijn, waarin we gewoon nog een aantal vraagtekens hebben?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Zeker, en ook goed. Het helpt mij ook in iets wat ik dadelijk nog een stuk of drie, vier keer ga zeggen: dat wij natuurlijk verantwoorden op datgene wat u aan de voorkant erin heeft gestopt, en dat is de begroting. Die begroting komt eraan, dus het is heel terecht dat u nu die vragen stelt. We zijn op dit moment ook aan het kijken of we naar analogie van de schitterend mooie Statenmededeling 'Programmering mobiliteit', waarin in alle facetten uiteen wordt gezet wat er allemaal te doen staat, of je zo'n type wijze van programmering in beeld brengen ook niet op een aantal andere domeinen zou kunnen doen: kijk even wat daar op dit moment haalbaar is. Maar dat is wel de insteek. En ik heb ook al richting de heer Logister aangegeven, en daarmee richting de hele commissie, dat wij een opdracht voor onszelf zien om in termen van kpi's, en dan niet zozeer, mevrouw Van der Kammen, proces-kpi's, maar nog meer kpi's, of het nou gaat over gewoon 'x' hectaren bomen, 'x' kuub water en, nou ik weet niet of ik iedereen er blij mee maak, maar 'x' kilometer asfalt. Dat zijn gewoon hele mooie, harde

kpi's en wij zijn op dit moment aan het kijken hoe we die een plek kunnen geven. Dus laten we dit gesprek absoluut samen verder voeren op het moment dat die begroting voorligt, maar liever nog eigenlijk één stap daarvóór, dan hoeft u het er niet allemaal in te amenderen, maar kunnen we gewoon constateren dat het goed is op dat moment.

Mevrouw Van der Kammen. Ik ga eerst even naar twee moties van u. Motie M118, 'Verbeteringsslag subsidieregister': geen bezwaar. Daar gaan we mee aan de slag. Wij hebben inderdaad ook gezien dat de accountant – overigens complimenten voor de accountant, die had ik in een lange versie staan: fijne samenwerking, knap hoe zij dat binnen de omstandigheden allemaal mooi voor elkaar hebben weten te boksen – opmerkingen heeft gemaakt over het subsidieregister. Wij denken ook dat wij daar stappen voorwaarts kunnen maken, dus deze motie is daarvoor een steun in de rug, waarvoor dank.

Motie M119 ga ik wel ontraden. Ook al in de commissie aangegeven en ook zo met de accountant overigens over gesproken: ja, 2020 is al gewoon begonnen. U stelt terecht een aantal vragen, van: zijn GS eigenlijk al aan het voorbereiden op die rechtmatigheidsverklaring? Ja, dat zijn we aan het doen. Er is ook al een werkgroep ingesteld, onder opdracht van de controller en de directeur bedrijfsvoering. In het najaar 2020 wordt PS, en bij voorkeur eerst via de commissie, daar ook over geïnformeerd, en niet alleen informeren: laten we daar het gesprek over voeren. Het is een hels karwei, dat geeft u inderdaad ook aan, en daarop zijn we ons aan het voorbereiden. Dus 2020 proefdraaien komt voor ons echt te vroeg, daarom het ontraden van die motie.

Dan stelt u ook nog de vraag: kan het college geld uitgeven aan beleid waarvan de effecten niet bekend zijn? Ja, ik snap dat, we hebben daar in het voortraject ook contact over gehad. Ik houd het even bij de conclusie dat wij in de jaarrekening – en dat onderschrijft de accountant ook – gewoon het merendeel, zo niet bijna alles, van alle beleidsdoelen halen. U geeft aan, van: ja, maar zijn dan die beleidsdoelen wel goed? En dan verwijs ik u even naar het gesprekje dat ik net met de heer Vreugdenhil heb gehad, dat het altijd beter kan en dat het iets is dat we ook samen moeten ontdekken, en dat ik u vooral Statenbreed uitnodig om dat concreet vorm te geven op het moment dat we die begroting gaan vaststellen.

50PLUS, de heer Spooren. Dank dat u het thema verkeersveiligheid aanraakt. Niet zozeer een vraag daarover gehoord, maar wel het onderstrepen van het belang daarvan.

Volgens mij kom ik dan tot een afronding-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, dank u wel. Ik wilde nog één vraag stellen, dat ging over het onderwerp dat de VVD aanroerde over mestverwerkingsinstallaties. Ik hoor van het college dat ze verder zijn gegaan met de uitgebreide MER-procedure die daarbij hoort. Hoe wordt het onderdeel draagvlak, draagvlak bij gemeenten, draagvlak bij omwonenden, meegenomen in dat hele proces?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dat zal ik even navragen voor de tweede termijn. Dat proces is helemaal uitgelijnd, maar ik heb zo niet scherp welke processtappen daarin zitten. Dus als u wilt, kan ik daar zo even op terugkomen in tweede termijn.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Heel graag, dank u.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dat was mijn afronding. Fido heb ik alleen niet gedaan, maar daar kom ik dadelijk ook nog even op terug, meneer Vreugdenhil; die wil ik nog even navragen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank. Dan kunnen we door naar de tweede termijn en geef ik als eerste het woord aan de VVD, de heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Ja, dank u voorzitter. Dank voor alle antwoorden en ook de vele toezeggingen die zijn gedaan, of dingen waar het college al druk mee bezig is. We zijn vooral ook blij dat er meegedacht wordt, en letterlijk ruimte wordt geboden aan ondernemers, om ook provinciale gronden, misschien tijdelijk, beschikbaar te stellen ook voor de vrijetijdseconomie. Wij onderschrijven dit plan van GS – zo begreep ik het in ieder geval: een plan van GS – van harte en we zijn blij dat er ook maximaal ingezet wordt om het herstel na de coronacrisis hiermee te bespoedigen.
Tot zover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Forum, de heer Rutjens, wilt u nog in tweede termijn? Daar ziet u van af. De heer Thijssen van het CDA ziet er ook van af. De heer Everling, SP, eveneens. Dank u wel. De heer Logister, D66.

De heer **Logister** (D66): Dank u wel, voorzitter, voor het woord en dank aan de gedeputeerde voor de beantwoording over het thema toegankelijkheid – een belangrijk onderwerp en goed dat we daar met elkaar de komende maanden in gesprek over blijven, zodat ook de Brabander de begroting, de bestuursrapportage of de jaarrekening kan volgen. Goed om met elkaar nog een keer vast te stellen dat we naar een aantal verbetermaatregelen die ook de accountant benoemt in de commissie Sturen en verantwoorden met elkaar gaan kijken. En dan onderstreep ik ook het onderwerp van rechtmatigheid, dat is ook een van de prioriteiten die we echt ter hand moeten nemen om in 2021 ook met elkaar een goed gesprek te kunnen hebben over rechtmatigheid, als dat ook een verplicht onderwerp wordt.
Tot zover, voorzitter, dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Gaan we door naar GroenLinks, mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Ja, dank u wel, voorzitter. GroenLinks wil de gedeputeerde in ieder geval bedanken voor de beantwoording van de vragen. Wel willen we nog even ingaan op geluidhinder. Het actieplan geluid is verplicht, maar nu is er een rapport van de WHO en het RIVM gekomen dat meer inzet vraagt. U gaf aan dat vele wegen nog niet aan de gezondheidkundige geluidsnormen kunnen voldoen. We zijn dan ook benieuwd of het college met extra inzet komt om ook hieraan te voldoen, omdat de gezondheid van onze Brabanders op het spel staat.
Daar laat ik het bij. Dank u wel, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Dan kunnen we naar – ik ga haar niet vergeten! – mevrouw Van der Kammen van de PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dank je wel, voorzitter. Dank je wel voor de beantwoording in de eerste termijn door het college in ieder geval. Even, zodat we het niet vergeten, de PVV dient bij deze jaarstukken de uitermate actuele motie in die de collega's vanochtend niet op de agenda wilden zetten, om GS op te dragen te stoppen met handhaven op de taakstelling huisvesting statushouders.

Voorzitter. Het onderwerp blijfklimaat was onderdeel van het bestuursakkoord 2019. Om toch nog even door te pakken op die resultaten, en het gebrek daaraan vooral: op onze vraag wat er tot nu toe gedaan is aan dat onderwerp, hoorden we "ja, er heeft ambtelijk een verkenning plaatsgevonden voor definitie en interpretatie van het begrip blijfklimaat, wat we als provincie doen op dit gebied en hoe andere provincies ermee omgaan". Voorzitter, dat is wel echt de limiet: een speerpunt van het bestuursakkoord en er is ambtelijk verkend wat we denken en wat we willen gaan bedoelen of zoiets. Hoeveel dagvoorzitters, theekransjes en communicatieadviezen heeft dat gekost? Als ik de data moet geloven die ik daarover heb ontvangen, dan heeft dat toch heel wat kosten met zich meegebracht en eigenlijk niks opgeleverd. Het enige positieve, en dat wil ik wel genoemd hebben, aan dat beleid over het blijfklimaat is dat het college nu toch goed geluisterd heeft naar de PVV, die het college vorig jaar opriep om in het kader van het blijfklimaat werk te maken van het behoud van onze ziekenhuizen als essentiële voorziening in alle Brabantse steden. Dat lijkt nu in ieder geval onderdeel uit te maken van het beleid.

Voorzitter. Energiebeleid in 2019, ja, dat hangt wel zo ongeveer van maffiapraktijken aan elkaar. Wat schetst onze verbazing: een dochterbedrijf van een energiereus die sociaal-innovatief gaat bedenken hoe iedereen kan meeprofiteren van de voordelen van de energietransitie. Voorzitter, ik zie een paar winnaars en de bevolking is de grote verliezer, want die mag failliet gaan en die mag gebukt gaan onder de dwang en de schuldenlast van de energietransitie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Wilt u afronden?

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. Als ik dat provinciale beleid uit de jaarrekening 2019 samenvat, dan komt het dus neer op hobby's bedenken en lekker met geld gaan strooien. Er zijn geen concreet afrekenbare doelen geformuleerd en als ooit iemand vraagt of het beleid en het verbraste geld iets heeft opgeleverd, dan weet het college eigenlijk gewoon niet wat het heeft opgeleverd-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik wil u nu echt vragen af te ronden.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): - want ja, de rest van ons beleid wordt nou eenmaal bepaald door meerdere invloeden en partijen. Aldus het college in beantwoording op technische vragen. Voorzitter. Dan heb ik een slotboodschap voor het college, dat alles bezien-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Uw tijd is om. Als ik hard ben voor de gedeputeerde, dan ben ik dat ook voor alle Statenleden, dus ik stop hiermee de tijd van mevrouw Van der Kammen.

Motie M121-2020: Stoppen met handhaven huisvesting statushouders

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op vrijdag 3 juli 2020, ter bespreking van Statenvoorstel 23/20 Provinciale Jaarstukken 2019;

constaterende dat:

- deze week het rapport van onderzoeksbureau Necker van Naem is verschenen, waarin op verzoek van de gemeente Bernheze onderzoek is gedaan naar de moord op de achttienjarige Rik van de Rakt uit Heesch door een Sudanese statushouder, Abdallah A., die gehuisvest is in de gemeente Bernheze;¹
- het onderzoek duidelijk maakt dat de gemeente Bernheze vanuit het COA en het AZC onvoldoende informatie heeft gekregen om een adequate risico-inschatting te maken bij de huisvesting van Abdallah A.;
- vanwege privacyregels gegevens niet gedeeld zijn met de gemeente;

- uit het onderzoek blijkt dat sprake is van kwetsbaarheden in het systeem van toewijzing van statushouders aan gemeenten;
- dit landelijk systeem van koppeling en plaatsing van statushouders faalt, vooral bij het delen van essentiële informatie tussen overheden en instanties;²

overwegende:

- dat de provincie toezicht houdt en handhaaft op het naleven van de huisvestingstaakstelling voor statushouders door gemeenten;
- dat de privacy van een statushouder niet zwaarder mag wegen dan de veiligheid van onze Brabanders;
- dat de verschrikkelijke moord op Rik van de Rakt hoogstwaarschijnlijk voorkomen had kunnen worden als Brabantse gemeenten niet gedwongen zouden worden om onder zware druk grote hoeveelheden statushouders te huisvesten op basis van ondeugdelijke procedures;
- dat Brabantse gemeenten dan ook niet door de provincie gedwongen mogen worden om met dit soort falende procedures statushouders te huisvesten;
- dat de veiligheid van Brabant en de Brabanders in het geding is vanwege het plaatsen van statushouders op basis van een kwetsbaar systeem van toewijzing, dat knelpunten kent in het delen van informatie tussen overheden en instanties;
- dat de provincie vanuit haar doelstellingen op het gebied van veiligheid de veiligheidsrisico's voor onze Brabanders bij het huisvesten van statushouders serieus moet nemen;

dragen GS op:

- te stoppen met de handhaving op de taakstelling die Brabantse gemeenten opgelegd krijgen met betrekking tot het huisvesten van statushouders;
- het Rijk te verzoeken om de taakstelling voor de huisvesting van statushouders stop te zetten en het COA geen statushouders meer te laten koppelen aan onze gemeenten;

en gaan over tot de orde van de dag."

¹ <https://www.bernheze.org/nieuws/2020/07/02/onafhankelijk-onderzoek-naar-processtatushouder-afgerond>

² De gemeente Bernheze stelt naar aanleiding van het rapport: "Uit het onderzoek komt naar voren dat het landelijk systeem van koppeling en plaatsing van statushouders hiaten kent. Een van de knelpunten blijkt het delen van informatie te zijn. De gemeente krijgt vanwege privacyregels geen inzicht in het medische dossier en kreeg bij de toewijzing beperkte informatie van het COA en het AZC. Met name bij statushouders met sociaal-medische problematiek is meer informatie nodig voor zowel het bepalen van passende huisvesting als de invulling van de ondersteuning. Daarbij hebben gemeenten geen mogelijkheid om het COA te vragen naar plaatsing in een andere gemeente als blijkt dat de eigen gemeente niet voldoende is toegerust voor de problematiek die speelt bij de statushouder."

Alexander van Hattem, PVV
 Harry van den Berg, PVV
 Patricia van der Kammen, PVV
 Maikel Boon, PVV.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan gaan we door naar de gedeputeerde, de heer Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank, voorzitter-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nee. Da's niet waar, ik raak helemaal van mijn à propos!

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, ik doe gewoon wat u zegt, zonder na te denken!

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, da's knap hè? Ik hoef alleen maar 'zó' te doen en het gebeurt! Maar dat is even een interne storing. 50PLUS, de heer Spooren.

De heer **Spooren** (50PLUS): Ik zal het even compenseren: ik maak geen gebruik van de tweede termijn!

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank. Dan gaan we door naar de heer Van den Broek, Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Dank u wel. Laat ik heel kort zijn. Bedankt voor de reactie die we van het college hebben ontvangen, van de gedeputeerde. We zien uit naar de stemming dadelijk.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Allereerst complimenten voor de beantwoording vanuit GS, want zo zie je dat je ook gewoon vanuit één woordvoerder goed alle onderwerpen op hoofdlijnen kan oppakken.

Twee dingen. We hebben een kort debatje gevoerd over de ambities, en of die ambities ook concreet zijn. U heeft daarvan gezegd: nou, misschien is het wel goed om juist een stap vóór de behandeling van de begroting daar nog met elkaar over te spreken. Dat was geen toezegging, maar ik beschouw het een beetje als een soort proces-toezegging, dat we daar proberen een vorm voor te vinden, want ik denk dat het goed is en ook de inhoud daarmee tegemoet komt. En heel graag krijgen we ook antwoord op de wet Fido. Blijkbaar kon die nog niet zo heel snel gevonden worden, dus ik ben benieuwd of die er nu is, in de hele korte termijn die we gehad hebben als Staten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Er is inmiddels een nieuwe motie bij gekomen, die staat waarschijnlijk ook al op iBabs: motie 128, 'Stoppen met handhaven huisvesting statushouders'. Ik wil er even aan herinneren dat er nog drie andere zijn: 118, 'Verbeteringsslag subsidieregister', 119, 'Proefdraaien rechtmatigheidsverantwoording' en 120, 'Herverdeling gemeentefonds'. Mijnheer Van der Maat, nu mag u!

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik vraag even twee minuten pauze, want ik krijg nu die motie en ik wil hem echt eerst kunnen lezen om zorgvuldig antwoord te kunnen geven.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Alle begrip daarvoor.

Schorsing (14.25-14.27)

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik heropen de vergadering. Het woord is aan de heer Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank u wel, voorzitter. Laat ik maar beginnen waar ik eigenlijk geëindigd was. Dat was de vraag van de Partij voor de Dieren. Ik kan u melden dat er een consultatieronde aankomt, dat is onder andere op verzoek van de gemeente en van de regio's, dat gaat dit najaar gebeuren. Ongetwijfeld komen daar ook nog wel berichtgevingen over voorbij via dagmail, dus de precieze data houdt u te goed.

De heer Vreugdenhil vroeg even naar de leningen. Er is een verschil of we als provincie een lening uitzetten bij gemeenten buiten de provincie Noord-Brabant, of binnen de provincie. Binnen de provincie

moet het echt ook als publieke taak worden aangemerkt door u, als Staten, buiten de provincie is dat niet nodig en kan er ook sneller met een ander rentepercentage gerekend worden. De leningen zoals die worden verstrekt zijn uiteraard volledig volgens de Fido. Dat mag evident zijn. Ik kan u ook melden dat het zomaar zou kunnen zijn dat die discussie hier nog een keertje terugkomt, juist in het licht van IBT en misschien ook wel de vraag die u stelt. In relatie tot corona is natuurlijk een van de vragen die je zou kunnen stellen, hoe offensief je ook als Provinciale Staten die rol van ons kapitaal richting gemeenten ziet als publieke taak. In het najaar – ik had die vraag verwacht en anders komt hij misschien straks nog wel bij de burap –, of eigenlijk direct na de zomer, zullen GS met een Statenmededeling komen over de uitwerking van de brede duurzaam-begroten-opdracht die wij hebben, gelet op aan de ene kant het activeren van ons vermogen om meer rendement te halen, aan de andere kant de structurele taakstelling die we op ons af zien komen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Vreugdenhil van ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel voorzitter. Toch zagen wij bij, zeg maar, de gemeenten waar de lening aan verstrekt was in 2019, maar ook van de periode daarvoor die in de bijlage opgenomen is, een aantal Brabantse gemeenten waarin wij niet direct de publieke taak konden herkennen. Goed, ik ga er even van uit dat die er dan is, als dat niet zo is, worden wij daar graag nog over geïnformeerd. En ik denk dat het juist heel goed is om inderdaad na de zomer dan die discussie als Staten te voeren van: hoe gaan we daarmee om? Ook dat zie ik dan als een toezegging, zodat we die discussie, goed gevoerd vanuit GS, ook met elkaar kunnen gaan voeren.
Dank u wel.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Er was één noviteit, dat net een soort van proces-toezegging werd geconcludeerd. Ik weet niet hoe dit werkt, maar even daar de scherpste op: in mijn beleving heb ik aangegeven wat we aan het doen zijn. In de lijn der verwachtingen komt het, denk ik, wel uit bij wat de heer Vreugdenhil zei, maar ik heb daar niet zozeer een toezegging op gedaan. En de toezegging die de heer Vreugdenhil nu concludeert: ja dat komt ook allemaal aan bod, maar ook volgens het proces zoals we dat in gang hebben gezet. Ik ben er even scherp op, want als iets eenmaal een toezegging is, dan gaat er een hele molen draaien. Dat is in ieder geval mijn interpretatie bij de toezeggingen zoals de heer Vreugdenhil denkt dat ze gedaan zijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Is dat helder, mijnheer Vreugdenhil?

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Het is voor mij helder dat we meer, zeg maar, een procesafpraak met elkaar gemaakt hebben. Alleen, dan kunnen wij er wel van op aan dat we dit soort dingen niet meer als Staten nu nog hoeven te agenderen, of er vragen over hoeven te stellen, omdat die op dat moment aan de orde komt, zodat we ook effectief kunnen vergaderen. En zo zie ik eigenlijk ook de afspraken die we nu met elkaar gemaakt hebben.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Zo zie ik ze ook.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan is dat helder. Dank u.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): GroenLinks: geluidhinder. Ja, ik weet gewoon niet in hoeverre de rapportages waar u naar verwijst zich verhouden tot die 60 dB en die 65 dB, dus ik kan u daar nu niet in voorzien. Ik weet wel dat wij met die 60 dB juist een stap extra hebben gezet ten opzichte van hoe het in

het verleden was en dat we ook een versnellingsprogramma eronder hebben liggen. Misschien kunnen we er buiten de vergadering, bilateraal of hoe dan ook, op terugkomen. Als u er behoefte aan heeft om er nog een keer over door te praten, misschien ook wel op weg naar de begroting, moeten we dat zeker doen.

De PVV. Mijn 'geen bezwaar' bij motie 118 inzake het subsidieregister blijft staan, maar ik wil er graag een nuancering aan toevoegen: ook in het licht van de commissie wil ik dat wel via de commissie doen. Ik ga er van uit dat u dat ook prima vindt. Dit soort ontwikkelingen horen denk ik ook echt via de commissie te gaan. Ik zeg 'ja' tegen de wil om het te verkennen, met aanklikbare links, enzovoort, maar ik moet wel in de realiteit van verwachtingen en uitvoeringsmanagement zeggen dat het niet van vandaag op morgen is geregeld. Met die nuanceringen blijft het 'geen bezwaar', absoluut, maar ik wil er dat wel even bij gezegd hebben.

Kom ik bij uw opmerkingen over blijfklimaat. Ik heb er niet veel vragen over gehoord, maar misschien kan ik er één ding over zeggen. In het huidige bestuursakkoord is een doorontwikkeling gegeven aan dat begrip. In de tussentijd – het was een van de zeven trendbreuken – heeft er iets minder tempo op gezeten dan op allerlei andere ambities. Nu gaan wij ervan uit dat de afspraken zoals we die in dit bestuursakkoord hebben liggen in ieder geval een doorontwikkeling geven aan beleidskaders als sport, cultuur en erfgoed, dat hebben we onder andere via de noemer 'vrijetijd' gedaan, en bij mijn weten komt er zelfs volgende week nog een Statenmededeling over uw kant op.

Motie 121, 'Stoppen met handhaven huisvesting statushouders', ontraad ik. Het tragische incident in Bernheze is heftig, vervelend, het maakt heel veel emoties los, dat begrijp ik ten zeerste, maar tegelijkertijd hebben wij een wettelijke taak en die moeten wij gewoon uitvoeren. Het stoppen van deze IBT-taken levert ook gewoon taakverwaarlozing op en daar willen wij natuurlijk niet op aanspreekbaar zijn. Dus deze motie ontraad ik.

Daarmee kom ik aan het einde van mijn tweede termijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Dan gaan we nu over tot stemming over het Statenvoorstel 23/20 Provinciale Jaarstukken 2019. Er liggen geen amendementen, dus gaan we eerst stemmen over het voorstel. Ik heb geen bel. Is iedereen aanwezig? Ik zag de heer Heijmans en de heer De Kort nog snel naar binnen 'sneaken'. Is iedereen aanwezig?

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Mevrouw Vlasveld is even naar buiten gestapt, maar ik heb haar verwittigd dat we gaan stemmen, dus ze komt zo.

De **plaatsvervangend voorzitter**: En ik had nog gevraagd om allemaal in de zaal te blijven! Dit kost allemaal tijd, jongens-

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter, kunnen we deze tijd niet aftrekken van de spreektijd van meneer Van der Wel vanmiddag!?

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): De heer Vreugdenhil is altijd opportunistisch!

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik wil best nog even wachten, maar als we dit bij elke stemming gaan doen- U weet hoe ik erin zit, vandaag! Mijnheer Van der Wel, kunnen we beginnen? Maar ze kan dus niét binnenkomen tijdens de stemming hè, u weet ook: tijdens de stemmingen gaan we ook niet lopen.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Het is zoals het is.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dat is de beste conclusie. Dank u wel voor uw medewerking. Dan gaan we door met de stemming over voorstel 23/20, Provinciale Jaarstukken 2019. De fractie van de VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Rutjens** (FvD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

De heer **Thijssen** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Logister** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Spooren** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dit voorstel is aangenomen. Dan gaan we naar de moties. Motie M118, 'Verbeteringsslag subsidieregister'. De fractie van de VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Rutjens** (FvD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

De heer **Thijssen** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Logister** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Spooren** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gefeliciteerd, Partij voor de Dieren, uw motie is unaniem aangenomen. En u weet: dit vind ik altijd heel erg fijn, zo gezamenlijk- Sorry, Partij voor de Vrijheid!

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Het gaat niet goed, voorzitter!

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik maak echt veel fouten vandaag! We moeten er iets op gaan zetten: nog één keer en dán! Een rondje voor de hele zaal? Nee, excuses. We gaan naar motie 119, 'Proefdraaien rechtmatigheidsverantwoording'. VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Rutjens** (FvD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

De heer **Thijssen** (CDA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Logister** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Spooren** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Deze motie is verworpen. We gaan naar motie 120, 'Herverdeling gemeentefonds'. De fractie van de VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Rutjens** (FvD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

De heer **Thijssen** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Logister** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen met stemverklaring. Stop eerst maar eens met de onbetaalbare klimaatmaatregelen uit de RES'en en andere linkse cultuurhobby's op gemeentelijk niveau.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik laat hem op me inzinken. PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen met stemverklaring. De PvdA-fractie vindt dat de Rijksoverheid de financiële positie van de gemeenten moet waarborgen, maar is geen tegenstander van een herverdeling in het gemeentefonds.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Spooren** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Deze motie is aangenomen. Dan gaan we door naar motie 121, 'Stoppen met handhaven huisvesting statushouders'. De fractie van de VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Rutjens** (FvD): Tegen met stemverklaring. We hebben erg veel sympathie voor de motie, maar het eerste stuk ervan, stoppen met handhaving, kan niet. Het is nu eenmaal een wettelijke taak.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

De heer **Thijssen** (CDA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Logister** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Tegen met stemverklaring. We vinden het verkeerd als de politiek deze verschrikkelijke gebeurtenis zo zou koppelen aan de status van statushouders. GroenLinks staat, en zal

blijven staan, voor goede huisvesting van deze groep, die een eigen thuis heeft moeten ontvluchten om in veiligheid te kunnen leven.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor met stemverklaring. Maar het feit blijft dat het een gestoorde statushouder was die dit heeft gedaan, en dat had voorkomen kunnen worden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik zie wat gemor-

De heer **Ludwig** (GL): Ja, punt van orde toch wel. Ik vind dat je tijdens een stemverklaring niet kunt reageren op anderen. Ik vind dat we dat wel even secuur moeten doen, anders gaan we dit de hele tijd krijgen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ik ga over mijn eigen woorden, collega!

De **plaatsvervangend voorzitter**: Uw punt is gemaakt. Ik overleg even- Ik zou vanuit mijn hart ook zeggen dat het niet chic is om het op die manier te doen. Een stemverklaring gaat over hetgeen waar het nu over gaat, het voorstel en de motie. In dezen heeft de PVV de vrijheid genomen om te zeggen wat ze willen en ik zou eigenlijk graag door willen gaan met het vervolg van de stemmingen. PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Spooren** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Deze motie is verworpen. Dank u wel.

48/20 Bestuursrapportage I-2020

De **plaatsvervangend voorzitter**: We gaan door naar het volgende onderwerp, met de bespreking van het Statenvoorstel 48/20, Bestuursrapportage I-2020. En dan geef ik het woord aan de VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Dank u, voorzitter. De burap is elk jaar weer een ijkmoment om de voortgang van het college te kunnen monitoren en dit jaar is dat gelukkig een stuk gemakkelijker geworden door het handige stoplichtensysteem dat geïntroduceerd is. Het blijft echter wel een uitdaging om de indicatoren zo goed en duidelijk mogelijk vorm te geven, maar zoals eerder al door onder anderen de heer Logister benoemd: daar gaan we de komende tijd ook met elkaar in de commissie Sturen en verantwoording voor zorgen.

De impact van de coronacrisis is inmiddels duidelijk zichtbaar. De rol van de provincie als oliemannetje en verbinder is lastiger te spelen nu het luchtruim zo goed als gesloten is, vergaderingen digitaal worden gehouden en bijeenkomsten, zoals het IPO-congres, worden uitgesteld. De VVD vindt het wel belangrijk dat er zo snel mogelijk inzicht komt in de directe financiële gevolgen van de coronacrisis. De vraag aan het college: overweegt het college hiervoor een extra burap, of kan de gedeputeerde toezeggen dat dit expliciet, en liefst ook in een apart overzicht wordt meegenomen in de volgende burap?

Dan de investeringen. De VVD is blij dat de investeringen in mobiliteit onvermoeid doorgaan. Brabant blijft in beweging, ondanks dat veel zaken stilliggen. De VVD is ook blij met een onderzoek naar een nieuw begrotingsevenwicht. Gezonde en stabiele overheidsfinanciën zijn een randvoorwaarde om blijvend te kunnen investeren in onze provincie. Daarom de vraag aan de gedeputeerde: op welke wijze worden PS in de plannen van het college meegenomen en wanneer verwacht hij de eerste resultaten?

De VVD krijgt nog steeds verschillende signalen dat er grote verschillen zijn in hoe gemeenten omgaan met nieuwe woonvormen. Wat gaat de gedeputeerde doen om ervoor te zorgen dat dit in heel Brabant fors van de grond komt? Voor de VVD blijft het credo: bouwen, bouwen, bouwen, en dan liefst ook op de manier waarop elke Brabander er wat aan heeft.

Naast gezondheid is ook veiligheid van groot belang voor de VVD. Als we kijken naar afgelopen week, is dat met name gespitst op waterveiligheid en daarom vraagt de VVD nogmaals aandacht om vaart te maken met rivierverruiming en dijkversterkingen, zodat de Brabanders geen natte voeten gaan krijgen.

Als het gaat om landbouw, is de VVD blij dat er wat betreft de deadlines voor verduurzaming eindelijk duidelijkheid is voor de ondernemers in Brabant die verder willen. Rust en duidelijkheid zijn van groot belang voor de meerjareninvesteringen van onze ondernemers.

We lezen niet terug dat het bij de gebiedsgerichte aanpak gaat om het prioriteit geven aan investeren in natuurnetwerken, waar het gaat om een directe relatie met de gebiedsgerichte aanpak. Dat vinden wij echter als VVD wel heel belangrijk, dus wij vragen aan het college: mogen wij ervan uitgaan dat dit nog steeds zo is?

Tot slot wil de VVD het college meegeven, ook richting de begroting, dat zij hoge verwachtingen heeft van het beleidskader vrijetijd dat ontwikkeld wordt. Het is belangrijk dat er voor alle onderdelen van dit kader aandacht komt en voor de VVD is dan extra belangrijk dat ook qua middelen de verdeling wat meer rechtgetrokken wordt. Wat ons betreft meer geld voor sport dus, waar nu structureel maar een half miljoen euro voor beschikbaar is.

Tot zover in eerste termijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank. Dan gaan we door naar het CDA, de heer Thijssen.

De heer **Thijssen** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Om te beginnen wil ik de ambtelijke organisatie bedanken voor het beantwoorden van onze technische vragen. Het is altijd een heel karwei en voor onze Staten is het onmisbaar om onze controlerende taak goed te kunnen uitoefenen, en dat doen we vandaag bij het bespreken van deze bestuursrapportage. Als CDA vinden wij het een goede ontwikkeling dat deze bestuursrapportage anders dan in voorgaande jaren veel meer een afwijkingenrapportage is geworden in plaats van een voortgangsrapportage. Dat past beter bij het doel van de bestuursrapportage: vaststellen of Brabant qua begroting op koers ligt, of dat moet worden bijgestuurd.

In dat kader wil ik allereerst stilstaan bij de actualiteit, want de coronacrisis blijft Brabant en de Brabanders hard raken. De effecten zijn dagelijks merkbaar en zullen dat naar verwachting mogelijk lange tijd blijven. Het is goed dat de provincie in aanvulling op de sociaaleconomische noodpakketten van het Rijk maatregelen heeft genomen ter ondersteuning van de Brabantse economie en onze cultuur. Beide krijgen namelijk harde klappen. Graag ontvangen we van het college een update van de genomen provinciale coronamaatregelen, bijvoorbeeld over het beroep dat erop is gedaan. En kan de gedeputeerde ingaan op de gevolgen van corona voor onze provincie, en vooral ook de provinciale begrotingen? Zijn we voorbereid op een situatie van een tweede golf en mogelijk een weer strenger wordend beleid? Liggen hier scenario's voor klaar, om schokken in onze economie op te vangen en effecten te dempen? Graag een reactie, voorzitter.

Dan terug naar de bestuursrapportage, in het bijzonder naar de immunisatieportefeuille. Hiervan weten we dat als gevolg van de heel lage marktrente het toekomstig rendement zal teruglopen en dat daarmee de jaarlijkse begrotingspost van 122,5 miljoen euro onder druk staat. Het CDA vindt het begrijpelijk dat obligaties zijn verkocht om zo de koerswinsten veilig te stellen, zeker in die gevallen waarin het effectief rendement negatief was op het moment van verkoop van obligaties. Tegelijkertijd stelt het ons wel voor een herbeleggingsprobleem. Vrijgevallen middelen kunnen namelijk niet meer worden herbelegd tegen aantrekkelijke rentes. Dat op zoek gaan naar alternatieve mogelijkheden vindt het CDA dan ook verstandig, maar we kijken wel op van het forse bedrag, acht ton, dat hiervoor nodig is. De antwoorden op de technische vragen lichten al wel een tipje van de sluier op, maar ook niet meer dan dat. Verzoek aan de gedeputeerde om een uitgebreidere toelichting hierop. Dat hoeft niet per se vandaag, ik kan me zomaar voorstellen dat de gedeputeerde dat de komende periode in de commissie Sturen en verantwoorden doet.

In het bestuursakkoord hebben we een knelpuntenbuffer van minimaal 18 miljoen euro opgenomen. In deze bestuursrapportage loopt die buffer op naar meer dan 42 miljoen euro. Er is dus ruimte voor invulling, voorzitter. Wil het college deze ruimte reserveren om armslag te hebben voor coronamaatregelen, of kunnen wij richting de begroting voor 2021 met bestedingssuggesties komen? Bij beide kunnen we ons namelijk iets voorstellen, bijvoorbeeld in de vorm van verlichting van het Brabantse midden- en kleinbedrijf, de impulsen voor toerisme, evenementen en ook weer de cultuursector.

Tot slot over de cultuurmiddelen nog een vraag. Wij weten dat ten minste ruim 8 miljoen van de 20 miljoen euro structurele middelen in deze sector kosten betreffen voor uitvoeringsorganisaties als Kunstloc en Cubiss. Ruim 40 procent van het budget gaat dus naar uitvoering en overhead en niet rechtstreeks naar cultuur. Het CDA vindt dat middelen voor cultuur zoveel mogelijk direct ten goede moeten komen aan cultuurmakers, zodat zij daarmee meer Brabanders kunnen bereiken en laten genieten van hun projecten en producties. Daarom de vraag aan de gedeputeerde: hoe kijkt het college aan tegen deze uitvoeringskosten en ziet het college mogelijkheden om efficiency en een effectiviteitsslag te maken?

Tot zover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank. SP, de heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Dank voorzitter. De burap is een check, halverwege het begrotingsjaar, of we nog op de goede weg zitten, maar het is ook een moment van reflectie, en dat laatste is voor ons nu aan de orde. Het raakt het provinciaal beleid in z'n algemeenheid en daarmee dus mogelijk ook doelen uit de lopende, maar ook komende begrotingen, namelijk het volgende onderwerp, en dat is vaak ook best lastig: luchtkwaliteit. Zeker in Noordoost-Brabant, maar ook in andere delen, is deze vaak ronduit slecht te noemen. In de afgelopen periode is er, zoals jullie weten, ook vaak een relatie gelegd tussen coronadoden en de slechte luchtkwaliteit. Het RIVM start daarom een onderzoek dat, zoals we afgelopen vrijdag hebben kunnen horen, nog lang kan duren. In de tussentijd vinden wij het van belang dat wij de

gezondheid van Brabanders uiterst serieus nemen. We stellen voor dat GS zeer terughoudend zijn met beleidsvoornemens en wijzigingen die een negatieve impact kunnen hebben op de luchtkwaliteit, en dat bedoelen wij over de volle breedte: mobiliteit, industrie, landbouw, stikstofaankpak, noem maar op. Is het ingrijpend? Jazeker, dat is ook precies de bedoeling. Sterk de kwaliteit van lucht, en daarmee de gezondheid van onze inwoners, verbeteren, in ieder geval niet verslechteren, lijkt ons van groot belang. Wij willen dat de provincie het voorzorgsbeginsel hanteert wanneer het gaat over luchtkwaliteit en daarover dienen wij een motie in.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Een interruptie. De heer Gremmen, VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Ja, voorzitter, begrijp ik de heer Everling nou goed dat hij zegt dat we eigenlijk alle ontwikkelingen in Brabant, zowel economisch als op mobiliteit, gewoon stil moeten leggen, in afwachting van een onderzoek van het RIVM, waarvan we nog niet weten wanneer dit opgeleverd wordt?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Nee, dat begrijpt de heer Gremmen niet goed. Ik zeg dat we uiterst serieus daarin moeten zijn en goed moeten afwegen of de dingen die wij gaan doen een negatieve impact kunnen hebben op de luchtkwaliteit voor onze inwoners.

Motie M122-2020: Voorzorgsbeginsel beleid voor een betere luchtkwaliteit

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 3 juli 2020, behandelend het Statenvoorstel 48 I 20 over de Bestuursrapportage I 2020;

constaterende:

- de luchtkwaliteit in verschillende delen van Brabant slecht te noemen is;
- er een relatie ligt tussen luchtkwaliteit en het aantal slachtoffers van corona;
- dat het RIVM naar verwachting na de zomer komt met een plan van aanpak voor een onderzoek naar de relatie tussen luchtkwaliteit en coronaslachtoffers;
- dat luchtkwaliteit daarnaast ook van grote invloed is op de algemene gezondheid van mens, natuur en milieu;

overwegende:

- dat in het bestuursakkoord diverse voornemens zijn opgenomen die een negatieve impact kunnen hebben op de luchtkwaliteit;
- dat ook op basis van de lopende begroting diverse voornemens een negatieve impact kunnen hebben op de luchtkwaliteit;

roepen het college van Gedeputeerde Staten op:

- totdat duidelijk is wat de precieze impact is van luchtkwaliteit op de gezondheid van mensen, zoals het eerdergenoemde RIVM-onderzoek, zeer terughoudend te zijn in beleidsvoornemens en -wijzigingen die een negatieve impact kunnen hebben op de luchtkwaliteit en hierin het voorzorgsbeginsel te hanteren;

en gaan over tot de orde van de dag."

Maarten Everling, SP.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U was klaar met uw betoog. Wij zien de motie vanzelf op iBabs verschijnen en ik hier in papieren versie. Dan gaan we naar D66, de heer Logister.

De heer **Logister** (D66): Dank u wel, voorzitter. We behandelen vandaag een bestuursrapportage over een jaar dat ondanks politieke onrust voortvarend door het toenmalige college werd gestart en een rapportage over een periode waarin corona zich aankondigde. Laat ik daarmee beginnen, door iedereen in Brabant te bedanken voor de bijdrage die men geleverd heeft bij het bestrijden van het virus, maar ook de Brabanders die ondanks de crisis zich hebben ingezet in bijvoorbeeld de school, de bouw van woningen, realisatie van infrastructuur, of al thuiswerkend voor de provincie. Wij steken ook een hart onder de riem van de branches die in onvoorstelbaar zwaar weer zijn gekomen, zoals de cultuursector, horeca, sportscholen en zzp'ers, en flexwerkers in het algemeen, maar ook de eerste overheid, onze gemeenten. Veel wat moet gebeuren, gebeurt daar en als eerste overheid vang je ook de eerste klappen op; dat hebben we gemerkt. In april heeft D66 met schriftelijke vragen aandacht en steun gevraagd voor de moeilijke financiële situatie waarin de Brabantse gemeenten verkeren. Gisteren demonstreerden 70 wethouders van financiën op het Binnenhof en D66 is blij dat ondanks de afwachtende houding die de antwoorden van het college uitstraalden, het college deze week een oproep heeft gedaan om onze eerste overheid te steunen.

Voorzitter. Dit gezegd hebbende, willen wij ingaan op een aantal elementen in deze bestuursrapportage. We gaan van een voortgangsrapportage naar een afwijkingsrapportage, dus laten we het maar eens over die afwijkingen hebben. Het Covid 19-virus werpt zijn schaduw ook al in deze rapportage vooruit. We zien in diverse programma's opmerkingen over vertragingen vanwege corona. We laten ons de komende maanden hier graag op bijpraten. Goed dat we dit jaar een tweede burap hebben, waarin we ook kunnen zien of we daadwerkelijk schokbestendig zijn, ook qua financiën.

Voor de economie zijn de arbeidsmarktcijfers op het moment schrikbarend. Het gaat er nu om een mooi uitgangspunt te creëren voor herstel. D66 zei er al iets over in de afgelopen themavergadering: bestrijd de kansenongelijkheid tussen vaste en flexbanen en ga van de anderhalvemetersamenleving naar een anderhalvegradensamenleving, dus investeer in duurzaamheid en nieuwe technologie. We hopen dan ook de komende jaren betere indicatoren op het programma economie te zien en betere gesprekken te voeren over digitalisering en circulaire economie. We zien dus uit naar de bespreking van die economische visie van dit najaar en daar hoort wat ons betreft ook een digitale infrastructuur bij. Wij vragen ons af welke maatregelen het college gaat nemen om de Brabantring verder te brengen. Graag een reactie. Daarnaast hoort hier ook een blijf- en vestigingsklimaat bij met een goede culturele infrastructuur en gezonde natuur. We lezen in deze burap dat de analyse voor een integrale aanpak in West-Brabant op de programma's cultuur, sport en erfgoed wat langer op zich laat wachten. We willen graag van het college horen of we dit nog vóór de begroting tegemoet kunnen zien. En, voorzitter, dat mag wat D66 betreft wel met wat meer energie, en dat brengt ons bij de energietransitie.

We lopen ietsje achter, als ik het goed zie, en we staan aan de vooravond van de afrekening van de eerste landelijke afspraken met het Rijk voor het opwekken van duurzame energie. Graag een reactie van de gedeputeerde wat hij gaat doen om onze afspraken over windenergie op land te kunnen halen. We zien ook een afwijking op onze ambitie op openbare laadpalen voor elektrische auto's. We halen onze norm niet, omdat het aantal elektrische auto's zeer sterk groeit, en dat laatste is goed nieuws. Afgelopen woensdag is een regeling ingegaan waarbij de aankoop van een auto door Brabanders wordt gesubsidieerd met 4000 euro. Er tekent zich een prijzenoorlog af tussen fabrikanten van elektrische auto's, een stijging van elektrische auto's dus, maar tegelijkertijd bereiken D66 signalen dat het uitbreiden van de laadinfrastructuur nog niet zo snel gaat als we willen. We moeten aan de bak. Hoe ziet het college deze ontwikkelingen en hoe gaat het college anticiperen op de lang verwachte schaa sprong in elektrisch rijden? Graag een reflectie van de gedeputeerde.

Een andere vorm van duurzame mobiliteit is de fiets. U kent ons als een vurig pleitbezorger van asfalt, maar dan bij de fietssnelpaden. Ook de afgelopen maanden hebben veel mensen de fiets als een snel en goed alternatief ontdekt. D66 blijft ijveren voor de snelfietspaden en volgt de doelstellingen op dit gebied.

En, voorzitter, we lopen redelijk op schema. Aan de andere kant maken corona, PFAS, PAS-uitspraak, de realisatie de komende maanden ingewikkeld. Hoe zit het nu met deze doelstelling en hoe gaan we anticiperen op de mogelijke belemmeringen? Graag een reactie.

Voorzitter, ik rond af. De afgelopen maanden waren niet makkelijk, niet voor het vorige college en niet voor het huidige. Toch houden wij in Brabant de rug recht en gaan we de uitdagingen aan. Mijn complimenten gaan uit naar de gedeputeerden die in het eerste kwartaal van dit jaar de kracht hadden om over de eigen schaduw heen te stappen en zich vol te blijven inzetten voor Brabant. We zullen het huidige college op dit punt nauwgezet volgen.

Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank. Dan gaan we door naar GroenLinks, mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Dank u wel, voorzitter. Het tweede financiële stuk van vandaag. Ten eerste wil de fractie van GroenLinks zeggen dat ze over het algemeen heel tevreden zijn en dus ook complimenten geven aan het college. Ik zal mijn spreektijd vooral gebruiken om onze zorgen met het nieuwe college te delen.

GroenLinks is not amused over het verdwijnen van de VTH-indicatoren ten aanzien van de naleving van regels uit de vergunningen. Daar zal GroenLinks op een later moment nog op terugkomen. We zijn er zeer onttremd over dat deze feiten, die zo belangrijk zijn voor onze controlerende taak en waar we eerst per aangenomen motie op hebben moeten aandringen, nu uit de stukken zijn verdwenen. Houden bedrijven zich aan hun milieuvergunningen, hun 'License to pollute'? We hebben nu als Statenleden geen idee.

Het terugdringen van ernst en cumulatie van milieubelasting is voor de fractie van GroenLinks en de gezondheid van onze Brabanders ontzettend belangrijk. Technisch hebben wij uitgevraagd welke hotspots worden verkend waar ernst en cumulatie van milieubelasting is en wat de reikwijdte van het onderzoek is. We worden echter niet veel wijzer van het antwoord. Zouden de opdrachtformulering, de onderzoeksvragen en de afbakening samen met de adviezen over gezondheid die de provincie de komende tijd ontvangt met de Staten gedeeld kunnen worden zodra deze beschikbaar zijn? Dan kunnen wij, als de informatie daarom vraagt, zelf als Staten nog bepalen of wij hier op een nader moment over in gesprek willen met elkaar en met ons college.

Als we naar het onderdeel landbouw en voedsel kijken, zien we dat we als provincie het sluiten en verkleinen, in tijd en ruimte, van kringlopen in de Brabantse landbouw willen bevorderen. Echter, de huidige indicatoren geven geen goed beeld hoe deze transitie naar kringlooplandbouw er uit moet gaan zien, wat betreft de fractie van GroenLinks. Daarom dient GroenLinks een motie in, waarbij we onder het sluiten en verkleinen van kringlopen in de Brabantse landbouw vanaf nu ook de indicatoren het aandeel natuurinclusieve agrarische bedrijven en het aandeel biologische agrarische bedrijven meenemen. Deze agrariërs zijn tenslotte onze pioniers en zij lopen voorop in de transitie naar een landbouw die in balans is met onze omgeving. We weten dat dit college er niet naar streeft het beste jongetje uit de klas te zijn, maar we lopen wel erg achter op de rest van Nederland, en dat als 'landbouwprovincie'!

Dan energie. Windenergie liep in 2019 ver achter. Wat ons betreft erg jammer. In 2020 is echt nog een gat te dichten, waar plannen voor zijn, maar we weten dat het lang duurt en je meer aanbod dient te hebben om het doel te bereiken. In de burap is niet goed te zien of de doelstelling behaald gaat worden. Kan het college de fractie van GroenLinks geruststellen dat de doelstelling voor 2020 gehaald wordt, meenemend dat het geld voor energie in de burap conform afspraken is en er na 2020 niets bij komt?

Er is sprake van een onderbesteding op snelfietspaden, de streefwaarde werd van 50 naar 30 procent verlaagd. De verwachting is dat in 2021 alle routes volledig zijn gerealiseerd, terwijl we nu op 41 procent

zitten. GroenLinks ziet graag zoveel mogelijk Brabanders snel, veilig en gezond op de fiets. Dus waar is die verwachting op gebaseerd?

Het onderwerp samenleving is vrij onzichtbaar in de burap. Kunnen we hieruit opmaken dat er geen resultaatafwijkingen op dit thema zijn? Graag een reactie.

Dan cultuur, voor GroenLinks en veel Brabanders een heel belangrijk onderdeel. In de burap zien we dat voor Brabant C, wat we juist als structuurversterking hebben opgezet, na 2023 niet meer terugkomt in financiering. Moeten we nu de conclusie trekken dat we in deze periode alle inzet van voor die tijd teniet gaan doen? We veroorzaken in ieder geval onzekerheid, wat de fractie van GroenLinks zeer onwenselijk vindt. Het lijkt het weggooien van een waardevolle investering in een structuur die nu juist succesvol blijkt te zijn. Zo zijn er meer subsidiemogelijkheden verworven met medefinanciering van Rijk en gemeenten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Wilt u langzamerhand gaan afronden?

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Ja. Succes is behaald en hoe kan je dan juist zoiets ter discussie stellen? Wij krijgen het niet uitgelegd, hopelijk het college wel.

Voorzitter, ik laat het hierbij. Ik wacht op de antwoorden.

Motie M123-2020: Kringlooplandbouw

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 3 juli 2020, behandelend Statenvoorstel 48/20 Bestuursrapportage 1-2020; constaterende dat:

- het college de sluiting van kringlopen wil bevorderen door beter bodembeheer, minder waterverbruik, het (her)gebruiken en verwaarden van reststromen en het (anders) produceren, opslaan en bewerken van dierlijke mest en een sterk verminderd gebruik van kunstmest;
- het aandeel biologische agrarische bedrijven in Brabant erg achterblijft op de rest van de Nederlandse provincies;

overwegende dat:

- biologisch en natuurinclusieve agrariërs al beter bodembeheer, minder waterverbruik, het (her)gebruiken en verwaarden van reststromen en geen gebruikmaken van kunstmest al toepassen in hun bedrijfsvoering;
- biologisch en natuurinclusieve landbouw hand in hand gaan met een gezonde omgeving;
- bevorderen van het sluiten en verkleinen (in tijd en ruimte) van kringlopen in de Brabantse landbouw nu alleen wordt weergegeven door de indicatoren voor 'Ondersteuning projecten nieuwe teelten/teeltmethodieken plantaardige eiwitten' en 'uitvoering Brabant Bemest Beter';

verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

- vanaf nu in alle S&V-stukken onder kringlooplandbouw de indicator 'aandeel biologische agrarische bedrijven van het totaal agrarische bedrijven' mee te nemen en met een realistische doelstelling voor deze indicator te komen die niet onderdoet aan het Nederlands gemiddelde;
- vanaf nu in alle S&V-stukken onder kringlooplandbouw de indicator 'aandeel natuur inclusieve agrarische bedrijven van het totaal agrarische bedrijven' mee te nemen en met een realistische doelstelling voor deze indicator te komen die niet onderdoet aan het Nederlands gemiddelde;

en gaan over tot de orde van de dag."

Jade van der Linden, GroenLinks

Martijn de Kort, PvdA.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Dan gaan we door naar de PVV, mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dank je wel, voorzitter. Voorzitter. Deze burap is de verantwoording van het college over de eerste vier maanden 2020 en betreft dus het vorige college, het college van de 'trendbreuken'. Sinds mei hebben wij een nieuw college en de PVV hoopt in de burap-2 in het najaar een daadwerkelijke trendbreuk terug te zien, namelijk breken met het rampbeleid en focus op de provinciale kerntaken.

Voorzitter, inhoudelijk een tweetal punten. Het college doet een nieuw voorstel van acht ton voor nader onderzoek naar nieuwe mogelijkheden om een immunisatieportefeuille via investeringen in te zetten. Begrijpt de PVV het goed dat dit nieuwe college acht ton wil uitgeven om te laten uitzoeken hoe u nog meer publiek geld kunt laten verdampen? Graag een toelichting. Voorts vindt de PVV het onbestaanbaar dat het organisatiekostenbudget maar groeit en groeit.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Wilt u afronden?

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Via allerlei programma's wordt het maar opgeplust. Wie stuurt er eigenlijk op beheersing van de overhead, voorzitter, en hoe? Ik zou graag van het college de toezegging willen om op korte termijn eens inzichtelijk te maken welke productie er nou wordt geleverd door alle fre's, inhuur en inkoop van adviezen, rapporten, et cetera. Mogen de Staten daarop rekenen?

Voorzitter, ten slotte-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nee-

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): We dienen een motie in over de biomassa-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nee! De vorige keer ben ik coulant geweest, maar u bent er gewoon doorheen blijven praten. Dat vond ik niet netjes.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Sorry, wat?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Sorry wat!? Uw tijd is om. Dank u wel.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ik heb in ieder geval een motie nog ingediend.

Motie M124-2020: Niet-duurzame biomassa uit de duurzame cijfers

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op vrijdag 3 juli 2020, behandelend Statenvoorstel 48/20 Bestuursrapportage I - 2020;

constaterende dat:

- met name in de Amercentrale hele bossen in vlammen verdwijnen onder de noemer duurzame energie;
- het verstoken van houtachtige biomassa op alle fronten tenminste acht keer viezer is dan gas en zelfs viezer én CO₂-emissierijker per kilowattuur is dan kolen (PFPI-rapport 'biomass, the new coal', 2014);
- het verstoken van biomassa in werkelijkheid bijna drie keer zoveel CO₂-emissie geeft als gas, terwijl het als CO₂-neutraal in de boekhouding verwerkt wordt;

overwegende dat:

- het overschakelen van biomassa naar gas in de 'klimaatakkoordboekhouding' méér CO₂-emissie oplevert, maar in de echte wereld aanzienlijk minder;
- het werkelijke CO₂-verschil tussen elektriciteit opwekken met gas en biomassa in de 600MW Amercentrale alleen al te vergelijken is met de theoretische CO₂-besparing* van 10.000 voetbalvelden vol zonnepanelen of ruim 300 windturbines van meer dan 200 meter hoog;
- het werkelijke CO₂-verschil tussen elektriciteit opwekken met steenkolen en biomassa nog steeds duizenden voetbalvelden of al snel 100 windturbines betreft*;

verzoeken het college:

- met zichzelf, de gemeenten en met het kabinet in overleg te treden om een heroverweging van het elektriciteitsbeleid te bewerkstelligen en de niet-duurzame biomassastook** uit de eigen, Brabantse duurzaamheidscijfers te halen;

en gaan over tot de orde van de dag."

* de daadwerkelijke cijfers zijn gegeven de inpassingsverliezen van wind- en zonne-energie al gauw drie keer hoger, aldus berekeningen op basis van het elektriciteitssysteem in Ierland door dr. Udo. Ook is het middels gasgestookte ovens drogen van de biomassa in het land van herkomst niet hierin meegenomen.

** exclusief lokale reststromen.

Harry van den Berg, PVV.

De **plaatsvervangend voorzitter**: We gaan door naar de PvdA, de heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, zo is het, voorzitter, mijn spreektijd! De PvdA-fractie houdt het leven en de wereld graag overzichtelijk. Drie punten daarom.

Eén, laadpunt voor elektrische auto's. De heer Logister heeft er net zinnige dingen over gezegd, maar had daarvoor wel veel woorden nodig. Onze vraag is eigenlijk: de doelstelling wordt niet gehaald, hoe gaan we versnellen?

Punt twee, acht ton voor een onderzoek naar het immunisatievermogen, hoe we dat beter kunnen onderzoeken. Prima om dat onderzoek te doen, maar moeten daar acht mensen een jaar op studeren?, is de grote vraag. Onze gedeputeerde moet ons echt overtuigen wat er met dit geld gaat gebeuren en dat het op deze manier nodig is.

Punt drie, reserve organisatieontwikkeling, komt voort uit het digitaliseringsvoorstel. Voorgesteld wordt 4,7 miljoen euro te reserveren als reserve. Wij vinden de doelen achter deze reserve een beetje vaag en vragen ons af of vanuit het digitaliseringsbudget nu niet in één keer geld heel breed voor organisatieontwikkeling kan worden ingezet, want we lezen over nieuwe manieren van samenwerken en dat is toch iets breder dan digitalisering, dus we zijn benieuwd hoe GS dat zien.

Dank je wel, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u vriendelijk. Dan gaan we naar 50PLUS, de heer Spooren.

De heer **Spooren** (50PLUS): Ja, voorzitter, met mijn intro en het deel over wonen sluit ik me aan bij de inspraak van de VVD, de heer Manders, waarbij we wel een vraag hebben met betrekking tot de woningbouw. Wij zouden graag zien dat in de komende periode bij de woningbouw nadruk wordt gelegd op woningen voor starters en ouderen. Wij krijgen nu een totaaloverzicht met 'er zijn zoveel woningen gebouwd', en wij willen graag een totaaloverzicht met betrekking tot wat voor soort woningen er überhaupt gebouwd worden, zodat we inzicht krijgen in: ligt het in onze opgave en is die opgave ook goed verdeeld?

Daarnaast vragen wij aan het college om ons toe te lichten of zij van plan zijn de remmende regelgeving met betrekking tot mantel- en kangoeroewoningen aan te passen. Die belemmeren op dit moment erg de bouw van deze woningen en ze zijn en worden steeds noodzakelijker.

Met betrekking tot water en bodem willen wij u vragen om de komende periode de kleine grondwateronttrekkingen in beeld te brengen. We hebben het over verdroging en heel veel van die kleine putjes zijn niet in zicht, zijn ook vergunningsvrij en toch nemen die heel veel grondwater af. We zouden daar graag inzicht in willen hebben.

Dan programma 10. Daarbij vragen wij ons af: wat is er gebeurd met de aangenomen motie van 50PLUS met betrekking tot het Manifest KBO?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Een halve minuut nog.

De heer **Spooren** (50PLUS): Dan ga ik snel even door. Verder hebben wij vragen of die 800.000 euro voor de nieuwe-investeringsonderzoeken rendabel en zinvol zijn en waarom het college denkt dat dat zo is. En als laatste vraag: kunt u toelichten waarom – en dat heeft u in de technische vragen beantwoord – 35 fte's die niet in loondienst zijn voor 12,8 miljoen euro op de loonlijst staan? Dat is een gemiddeld salaris van 94.000 euro, plat gerekend-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ook uw tijd is om.

De heer **Spooren** (50PLUS): - en of hierop wordt gestuurd. Punt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. En dan gaan we naar de Partij voor de Dieren, de heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. We zitten midden in de klimaatcrisis, de stikstofcrisis, de biodiversiteitscrisis en natuurlijk de coronacrisis. Voorzitter, het overkomt ons niet, we moeten als provincie oog hebben voor onze oorzakelijke invloed. Onze keuzes en ons gedrag hebben bijgedragen aan deze crises. Denk aan het constant de wereld rondvliegen en aan de omgang met dieren, maar ook het volbouwen van de provincie en ons voedselpatroon.

Voorzitter. De nadelen van de intensieve veehouderij zijn evident. Veel maatschappelijke kosten op het gebied van natuur, natuurherstel en volksgezondheid worden niet meegerekend in het 'verdienmodel'. Die kosten zijn voor de samenleving. Er is nu alweer een dreiging van een nieuwe varkensgriep. Gelukkig, voorzitter, biedt het plantaardige eiwittransitieprogramma het gewenste alternatief. Het is de Tesla, of de ASML – de meningen van mijn fractie waren verdeeld – van de agrofood. Het is goed om te zien dat er meer provinciaal beleid is gericht op die eiwittransitie. Deze markt voor vlees- en zuivelopvolgers biedt ook goede economische kansen. We missen echter in het uitvoeringsprogramma eiwittransitie wel afrekenbare doelen en daarom dienen we met GroenLinks een motie in.

Voorzitter. Als het gaat om de luchtwassers, die we tijdens de themavergadering afgelopen vrijdag nog hebben besproken, is er een hiaat als het gaat over de borging op het toezicht op de werking van die luchtwassers. Het elektronisch monitoren van de gegevens van luchtwassers is verplicht, maar de toegang voor toezichthouders is niet optimaal geregeld. In de praktijk worden de gegevens bijna nooit digitaal aangeleverd bij de omgevingsdiensten, en dat kost de toezichthouder, en dus ons als provincie, veel extra tijd, en er kan niet direct worden geïntervenieerd bij falende apparatuur. Om dit te verbeteren, dienen wij bij deze burap een motie met GroenLinks in.

Voorzitter. De natuur staat onder druk en dat komt onder andere door het gebruik van landbouwgif. Ik noemde de biodiversiteitscrisis al in mijn inleiding. Een van de oorzaken van de biodiversiteitsachteruitgang

is recent heel concreet aangetoond in een onderzoek van Buijs en Mattink in Drenthe, van maart van dit jaar. Het is echt een aanrader om te lezen. Het onderzoek richt zich op de effecten van landbouwchemicaliën op de natuur. Een voorbeeld daarvan is het veelgebruikte en niet-selectieve middel permethrin, bedoeld om bijvoorbeeld vliegen bij vee te weren. Dit middel en andere middelen komen gemakkelijk en veelvuldig in de natuurgebieden terecht en wij denken dat dat ook in Brabant het geval is. Wij dienen daarom een motie in, om het beleid voor het gebruik van dit middel te heroverwegen. Die motie dienen wij samen in met GroenLinks.

En dan, voorzitter, wat vragen over de geldstromen naar de Faunabeheereenheid. Vanuit de provincie gaat er een ton of wat naartoe, maar we lezen, afgelopen vrijdag bij de stukken van de omgevingsdienst, vanuit de omgevingsdienst ook. Er is bij ons enige verwarring ontstaan, want bij elkaar is dat een aanzienlijk bedrag. Onze vraag, ook als we de uitvoering lezen bij de omgevingsdiensten en wat de provincie zelf doet: betalen we niet gewoon dubbel? Kan de gedeputeerde daar een toelichting op geven? Bijvoorbeeld: een aantal jaren geleden is door onze Staten in grote meerderheid een motie aangenomen waarbij we de afschot van zwervkatten hebben afgeschaft, omdat er simpelweg geen wetenschappelijke onderbouwing is voor de stellingen die daar stonden. Maar waarom geven we nu in de burap dan toch weer geld uit aan een onderzoek om de rol van die zwervkatten te gaan onderzoeken? Dat snappen we niet goed. Het lijkt ons verspilling van geld.

Voorzitter. Dan de gevolgen van Covid-19 op de doorstroom en mobiliteit. Het is al eerder genoemd door GroenLinks. Wij zien dat het effect van thuiswerken structurele, blijvende effecten heeft op de doorstroom op mobiliteit. Ja, dat kan niemand zijn ontgaan, want er waren bijna geen filemeldingen. Ondertussen staat dit college wel te popelen om overal extra asfalt neer te leggen via wegenprojecten die zijn gebaseerd op pre-corona-verkeerssituaties. Vindt de gedeputeerde het verstandig om deze plannen ongewijzigd voort te zetten, terwijl we niet duidelijk hebben of de noodzaak van die projecten er in deze zin nog wel is? En kunnen we niet gewoon aansturen op de alternatieven die we nu hebben gebruikt?

En, voorzitter, dan de GOL. We moeten het hier behandelen en niet dadelijk bij de GOL zelf, omdat het hier gaat om een begrotingswijziging die hier ter tafel ligt. Het betreft een amendement dat wij indienen met GroenLinks, waarmee we willen voorkomen dat middelen die bedoeld zijn voor natuur – en we weten dat er een tekort is voor natuur – worden ingezet voor de kostenoverschrijding Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat, de GOL. De kostenstijging heeft geen verband met natuur, dus het is niet gepast om de middelen uit de reserve natuur te onttrekken. Daarom dienen we daarvoor een amendement in.

En als laatste, voorzitter, staat u mij toe – ik weet niet hoeveel tijd ik nog heb –, maar goed: het laatste onderwerp dat ik wilde noemen, is dat we samen met GroenLinks en PVV een motie indienen om de vindbaarheid en beschikbaarheid van de Statenstukken te verbeteren. Dat is ons al een aantal jaren een doorn in het oog. De PVV heeft er verschillende malen om gevraagd. Vaak zijn voor ons, maar ook voor burgers, de stukken die wij hier behandelen niet goed terug te vinden.

De plaatsvervangend voorzitter: Nog een halve minuut!

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): En daarom zouden we dat graag beter zien. Graag een reactie van het college.

Dank u wel.

Amendement 26-2020: GOL-kostenstijging alleen financieren uit betrokken reserves

“Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 3 juli 2020, behandelend Statenvoorstel 48/20 Bestuursrapportage 1-2020;

besluiten, dat de volgende tekst aan het ontwerpbesluit van het Statenvoorstel wordt toegevoegd, onder een aanvullend beslispunt 5:

'De middelen voor de aanvullende financiering voor Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL), aangaande de indexatie, te weten 3,6 miljoen euro, volledig te onttrekken uit de direct aan de tekorten gerelateerde begrotingsposten; programma 03 Water (0,15 miljoen euro); de reserve Verkeer & Vervoer (1,65 miljoen euro), en; de risicoreserve werklocaties (1,8 miljoen euro)."

Anne-Miep Vlasveld, Partij voor de Dieren

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren

Tom Ludwig, D66

Toelichting

Dit amendement gaat over het - onzes inziens onterecht - onttrekken van 400.000 euro uit de risicoreserve N&O Natuur.

In 2018 zijn de provinciale inpassingsplannen voor de Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL) door PS vastgesteld, op basis van een totaal kostenplaatje van 100,7 miljoen euro. Ondertussen zijn de verwachte kosten met 17,2 miljoen euro verhoogd, met een provinciaal aandeel van 7,49 miljoen euro. Het tekort aangaande de indexatie is het provinciale deel 3,6 miljoen euro.

Op pagina 18 van de burap staat: "De financiële consequenties worden hier formeel voorgelegd. 150.000 euro wordt gedekt door reeds op de meerjarige begroting geraamde middelen en 7.340.000 euro wordt gedekt uit bestaande middelen uit reserves." Een deel van deze 7.340.000 euro beogen GS te onttrekken uit de risicoreserve N&O Natuur.

De kostenstijging heeft echter geen verband met de natuurdoelen van de GOL. Het is niet gepast om middelen uit de risicoreserve N&O Natuur te onttrekken. Het is zuiverder om deze risicoreserve N&O in te zetten voor (te verwachten) tekorten voor natuur. De tekorten voor natuur lopen namelijk op, terwijl er niet meer middelen naar natuur gaan (zie het coalitieakkoord).

Onzes inziens moet een beroep worden gedaan op de reserves die wel direct betrekking hebben op de kostenstijging.

Zie ook de beantwoording van technische vragen over dit onderwerp, zoals vermeld in het dagbericht van 2 april jl.:

<https://brainsps.brabant.nl/actueel/dagberichten-voor-statenleden/2020/april/dagbericht-2-april>

Motie M125-2020: Afrekenbare doelen voor uitvoeringsprogramma Eiwittransitie

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 3 juli 2020, behandelend Statenvoorstel 48/20 Bestuursrapportage 1-2020; constaterende dat

- het uitvoeringsprogramma Eiwittransitie een aantal concrete ambities en doelstellingen kent;
- voor het uitvoeringsprogramma eiwittransitie prestatie-indicatoren ontbreken;

overwegende dat

- prestatie-indicatoren van belang zijn voor het monitoren van de voortgang van het uitvoeringsprogramma Eiwittransitie;
- de plantaardige eiwittransitie als de Tesla van de agrofood gezien kan worden, met grote kansen voor de versteviging van de Brabantse concurrentiepositie;

verzoeken Gedeputeerde Staten

- prestatie-indicatoren te bepalen voor elk van de doelstellingen van het uitvoeringsprogramma Eiwittransitie;

en gaan over tot de orde van de dag."

Anne-Miep Vlasveld, Partij voor de Dieren

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren

Jade van der Linden, GroenLinks

Motie M126-2020: Borging toezicht op afstand luchtwassers

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 3 juli 2020, behandelend Statenvoorstel 48/20 Bestuursrapportage 1-2020; overwegende dat

- voor een dekkende borging van het toezicht op de werking van luchtwassers en voor de verlaging van de werkdruk van de toezichthouder, online inzien van monitoringsgegevens zeer gewenst is;¹
- het bevoegd gezag het online beschikbaar stellen van monitoringsgegevens van luchtwassers enerzijds als voorwaarde kan opnemen in de vergunning en de toezichthouder anderzijds hierover ook afspraken vast kan leggen met de veehouder;

constaterende dat

- gebruik van de online portal waarin de toezichthouder het functioneren van de luchtwasser op dat moment en in het recente verleden kan inzien, niet verplicht is en daarom door veel veehouderijen niet gebruikt wordt;

verzoeken Gedeputeerde Staten

- een voorstel te doen voor het Brabantbreed opnemen van het real time online beschikbaar stellen van monitoringsgegevens van luchtwassers als voorwaarde in toekomstige vergunningen;
- de toezichthouder de opdracht te verlenen om met de Brabantse veehouderijen afspraken te maken over het real time online beschikbaar stellen van monitoringsgegevens van luchtwassers;

en gaan over tot de orde van de dag."

¹ ODZOB Jaarstukken 2016

Anne-Miep Vlasveld, Partij voor de Dieren

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren

Tom Ludwig, GroenLinks

Motie M127-2020: Voorkom landbouwgif in de natuur

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 3 juli 2020, behandelend Statenvoorstel 48/20 Bestuursrapportage 1-2020;

constaterende dat

- de zeer sterke niet-selectieve insecticide permethrin in de regel wordt gebruikt als behandeling tegen vliegende insecten bij landbouwdieren;¹
- TBO's zoals Natuurmonumenten dit middel niet gebruiken voor het vee dat bij hen in beheer is;
- insecticiden zoals permethrin kunnen leiden tot minder insecten en daarmee voor het ineenstorten van vogelpopulaties die daarvan afhankelijk zijn;
- door de samenstelling van deze stof, deze zich gemakkelijk door het landschap verspreidt en dus ook in natuurgebieden terecht komt waar de stof grote schade aanricht, en dat onderzoek aantoont dat dit veelvuldig voorkomt;²
- dat vanwege de complexiteit van de natuurlijke omgeving, een insecticide onder natuurlijke omstandigheden 2500 maal toxischer kan zijn dan volgens de officieel voorgeschreven laboratoriumtesten en dat chronische blootstelling een effect kan geven dat 500-75000 maal sterker is dan dat de acute blootstelling veroorzaakt;
- het voorzorgsbeginsel van een bevoegd gezag vereist dat zij passende maatregelen neemt om potentiële risico's voor de menselijke gezondheid, de veiligheid en het milieu te voorkomen;

overwegende dat

- dat de compleet nieuwe inzichten in de verspreidings- en toxiciteitsgraad van permethrin oproepen tot een heroverweging van het gebruik van dit middel;

verzoeken Gedeputeerde Staten

- te zoeken naar mogelijkheden om een verbod op permethrin op te nemen als voorwaarde voor het uitgeven van graasrechten in gebieden die op de eerste plaats natuur als bestemming hebben;
- hierover in gesprek te gaan met de (terrein)beheerders;

- Provinciale Staten hierover te informeren;
en gaan over tot de orde van de dag."

1 <https://sitem.herts.ac.uk/aeru/iupac/Reports/515.htm>

2 <https://res.cloudinary.com/natuurmonumenten/raw/upload/v1591109673/2020-06/Onderzoek%20Natuurmonumenten%20-bestrijdingsmiddel en%202020.pdf>

Anne-Miep Vlasveld, Partij voor de Dieren

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren

Tom Ludwig, GroenLinks

Motie M128-2020: Maak de vindbaarheid en beschikbaarheid van Statenstukken op orde

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 3 juli 2020, behandelend Statenvoorstel 48/20 Bestuursrapportage 1-2020; overwegende dat

- betrouwbare informatievoorziening voor de burger en de politiek een belangrijke voorwaarde is voor zorgvuldig bestuur, vanwege transparantie richting burgers en vanwege de controlerende taak van Provinciale Staten;
- alle openbare Statenstukken, zoals besluiten en kennisgevingen van de provincie, voor iedereen eenvoudig, overzichtelijk en toegankelijk op de website van de provincie gepubliceerd zouden moeten zijn;
- het in onze provincie ondermaats is gesteld met de vindbaarheid én beschikbaarheid van openbare (!) Statenstukken, hetgeen ook impliciet wordt aangegeven door de provinciearchivaris;¹
- het in menig andere provincie beter is gesteld met de vindbaarheid en beschikbaarheid van openbare Statenstukken;²

dragen Gedeputeerde Staten op

- de vindbaarheid en beschikbaarheid van openbare stukken, inclusief Statenstukken, op orde te maken;
- de zoekfunctie van de provinciale website drastisch te verbeteren, onder meer door deze te voorzien van slimme zoekmogelijkheden en filters;

en gaan over tot de orde van de dag."

¹ <https://www.brabant.nl/bestuur/provinciale-staten/statenstukken/av/20200518/download?qvi=1376869> , en zie ook de bijlage bij deze motie voor voorbeelden

² Zie de bijlage bij deze motie

Anne-Miep Vlasveld, Partij voor de Dieren

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren

Patricia van der Kammen, PVV

Hagar Roijackers, GroenLinks

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank. Dan gaan we naar Lokaal Brabant, de heer Van den Broek. Eén minuut voor u.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Corona is al vaker genoemd vandaag. Onze weerbaarheid en onzekerheid over de financiële economische ontwikkelingen zijn een risico dat we enigszins gecalculeerd willen nemen. Dat blijkt ook uit de eerste burap van 2020. We vragen ons af: hoeveel faillissementen gaan we in Brabant erbij krijgen, hoe sterk gaat de werkloosheid toenemen, hoe snel kan Brabant de economie weer oppakken en wat is ervoor nodig om de arbeidsmarkt in Brabant te herstellen? Vragen die ons bezighouden. Lokaal Brabant kan zich vinden in het snel oppakken, middels

onderzoeken op welke wijze de inkomsten van de provincie kunnen worden verbeterd en versterkt. Ook zijn we benieuwd naar de uitwerking van onder andere het thema vrijetijd, cultuur en sport. Hierbij wordt niet alleen gekeken naar de mogelijkheden van rendement-

De **plaatsvervangend voorzitter**: U mag nog even door, maar u zult moeten afronden.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Oké. Hierbij wordt gekeken naar de mogelijkheden van rendement van ons immunisatievermogen en meer rendement halen uit de diverse programma's en businesscases. Kansen zijn er. De uitwerkingen van de kpi's en de dashboardsamenstelling van de commissie Sturen en verantwoorden zullen gezamenlijk inhoud hieraan moeten geven. Lokaal Brabant kijkt ernaar uit hoe we hier in gezamenlijkheid goede dingen kunnen doen voor ons Brabant.

Voorzitter. Ik rond af-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, laatste zin.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Afwijking rapportage in de vorm van een stoplichtmodel kan goed werken. Een voorwaarde daarin is wel dat de data actueel moet zijn, anders-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik ga het nu afronden.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): - is er een grote kans op risico's.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik kom heel kattig over, maar als mensen opgeven 'één minuut', dan is één minuut één minuut. Ik spreek even iedereen aan. Jullie moeten mij er niet op aankijken, ik spiegel hem even terug. Dan gaan we naar ChristenUnie-SGP, de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter. Ik zie af van mijn spreektijd.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dat mag natuurlijk ook. Er zijn wat moties en amendementen ingediend. Ze staan nog niet allemaal op iBabs, maar ik noem ze wel even, zodat u weet dat ze ter beraadslaging voorliggen. Ik heb voor mij, maar misschien komt er nog meer, 122, 'Voorzorgsbeginsel beleid voor een betere luchtkwaliteit' van de SP, 123, motie 'Kringlooplandbouw' van GroenLinks en PvdA, motie 124, 'Niet-duurzame biomassa uit de duurzame cijfers' van de Partij voor de Vrijheid, 125 van de Partij voor de Dieren en GroenLinks 'Afrekenbare doelen voor uitvoeringsprogramma Eiwittransitie', 126 'Borging toezicht op afstand luchtwassers', ook van de Partij voor de Dieren en GroenLinks, van dezelfde twee partijen motie 127 'Voorkom landbouwgif in de natuur' en motie 126-, nee, nou haal ik ze door elkaar, 127 was 'Voorkom landbouwgif in de natuur' en motie 126 is de 'GOL-kostenstijging alleen financieren uit betrokken reserves'- Nee, dat is een amendement, daarom heet 'ie ook 26! Op iBabs staat het helemaal duidelijk.

We gaan naar een schorsing, want ik kan me voorstellen dat we allemaal deze willen gaan lezen. Voordat we de vergadering schorsen en overgaan, vraag ik u nog even aandacht voor het volgende. We hebben vandaag een aantal personen in ons midden die ons gaan verlaten. We willen in eerste instantie benoemen mevrouw Stephanie Lambooy van de catering. Gedurende veertien jaar heeft Stephanie- Kijk, als ze er niet is, dan heeft het ook geen zin om haar- Nee, maar misschien zit ze buiten te kijken-

Applaus

De **plaatsvervangend voorzitter**: Kijk, het is veel leuker om te praten waar u bij bent in plaats van dat ik-, ja! De afgelopen veertien jaar heeft u ons tijdens Statendagen voorzien van koffie en koeken en worstenbroodjes en u gaat nu van uw welverdiende pensioen genieten, heb ik begrepen. Stephanie, heel erg bedankt voor alle goede zorgen. Geniet van de vrije tijd die komen gaat. Ik heb begrepen dat je als laatste gebaar naar ons hebt gezorgd dat we bij het verlaten van de zaal nog iets lekkers krijgen. Hartelijk dank, en nogmaals een mooi applaus!

Applaus

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hoe lang heeft u schorsing nodig gedeputeerde? Twintig minuten? Akkoord?

Schorsing (15.16-15.40)

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mag ik u verzoeken plaats te nemen? Dan heropen ik bij dezen de vergadering. Fijn om te zien dat sommigen er al helemaal klaar voor zitten. Dank jullie wel. Dan geef ik het woord aan de heer Van der Maat, gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Voorzitter, dank u wel. Ik zal per partij de inbreng behandelen. Er zijn een aantal onderwerpen die door meerderen zijn genoemd, gelukkig maar, zodat dat ook bij elkaar kan worden gepakt.

Te beginnen bij de inbreng van de VVD uiteraard, maar daarmee ook die van CDA, D66 en enkele andere als het gaat over corona. De heer Logister vroeg of de woorden 'duurzaam', 'digitaal' en zo nog enkele woorden straks toch wel terugkomen in de corona-aanpak. Het antwoord is daar zeker 'ja' op. En ik denk ook 'ambitieuze'. Op dit moment is de heer Van Gruijthuijsen buiten en binnen, en ook in GS, zo'n beetje met alles en iedereen in gesprek. Voor a.s. dinsdag hebben wij ook een Statenmededeling waarin we de laatste stand van zaken, maar niet alleen maar in de zin van "dit is nog gebeurd en dat is nog gebeurd", maar vooral ook een doorkijk zullen geven over hoe wij denken, specifiek vanuit de rol van de provincie, een bijdrage te leveren aan de herstel-, zo niet investerings- en stevige vooruitgangsoptimistische blik naar de toekomst en het programma dat de provincie daarin bij zou kunnen dragen. U weet allen hoe de rol van de provincie bij dit soort dingen is, die rol zal daarin ook niet veranderen, dus vooral niet in de weg lopen en ook niet in ieder gat springen, maar heel gericht kijken waar je, vanuit de ecosysteemgedachte, ook gewoon meerwaarde kunt leveren. Ik zou u ook willen vragen om naar aanleiding van de Statenmededeling die uw kant opkomt ook echt het gesprek en het debat te voeren. Dat is natuurlijk aanvullend op de Statenmededelingen die u al heeft gehad, het spreekuur dat volgens mij inmiddels is ingericht en de Statenvragen die worden behandeld. Direct na de zomer denk ik dat u op basis van de Statenmededeling die komt ook echt het bredere gesprek van "oké, maar hoe gaan we nu samen verder?" kunt voeren.

Daarmee heb ik, denk ik, ook de vragen van het CDA beantwoord, een oproep om inzage te geven, en ook misschien nog wel een vraag van de VVD als het gaat over de tweede burap. In de tweede burap gaan we ook de effecten, voor zover we ze kunnen zien, inschatten, van de kleine, concrete dingen tot en met misschien wel de grote, meer investeringsachtig-gerichte zaken. Die gaan we voor zover als mogelijk in de tweede burap verwerken. Daar kunt u dus die discussie tegemoet zien en daarvoor gaat dus ook nog de bredere discussie vanuit de Statenmededeling die uw kant opkomt.

De heer Gremmen vroeg in dat kader naar de uitwerking van de opdracht 'Duurzaam begroten', noem ik hem nog maar even; dat is alleen maar een werktitel, we kijken nog even hoe we hem naar de toekomst toe echt gaan noemen. Die aanpak gaan wij in een van onze eerste GS-vergaderingen in september

vaststellen. Het is absoluut de bedoeling dat die voor de begroting in ieder geval, een of twee procedurevergaderingen voor de begroting, bij u ligt, zodat u die ook voor de begroting uit kunt behandelen. De formele opdracht ervan verwerken we dan ook in de begroting, zodat u hem daar vaststelt. Maar u kunt dus een uitvoerige aanpak verwachten van zowel de besparingskant, of eigenlijk eerst zelfs de manier van kijken naar de besparingskant, en vooral de manier van "hoe gaan we nou toekomstgericht investeren", daar hebben wij nu al twee of drie sessies over gehad, dat is aan de ene kant een taai stuk en aan de andere kant juist een heel uitdagend stuk, en we zorgen ervoor dat dat na de zomer bij u ligt.

In dat kader denk ik ook de vraag over de acht ton, of beter gezegd nog: de vier keer twee ton die wordt gevraagd, om ons nu al te gaan voorbereiden om de juiste businesscase te kunnen maken, waarbij het idee natuurlijk is dat we dat geld uiteindelijk ook weer terug gaan verdienen, een businesscase om ons vermogen vanuit de immunisatieportefeuille actiever aan te wenden. In de vorige vergadering hebt u daar al een eerste voorbeeld van goedgekeurd, als het gaat over de lening aan Enexis. Over een ander voorbeeld bent u al eerder geïnformeerd: de aankoop van landbouwgronden. Daar gaan we mee door. Wij zien kansen waarvan we nog niet weten of we ze ook echt kunnen oppakken, maar die zitten echt in de voor-, voor-, voorfase, als het gaat over zero emissie en OV, of we daar bussen kunnen voorfinancieren, warmtenetten, coronamaatregelen, extra financiering in onze deelnemingen. Dus we zijn over de volle breedte nu op dat punt aan het kijken. Het was allemaal al een beetje in gang gezet en nu gaan we daarop door. Dat betekent dat je daar ook capaciteit voor nodig hebt, en hele gerichte capaciteit. Dat vraagt echt speciale expertise, gekoppeld op de projecten die je dan gaat voorbereiden en oppakken. Ik kom daar in de nadere uitwerking, waar de heer Gremmen ook om vroeg, bij die brede Statenmededeling op terug, maar hier brengt u ons dus wel al in positie om dat werk van start te laten gaan. Ik hoop van ganzer harte dat u daar ja tegen zegt, want als u daar nee tegen zegt, ja, dan moet je bijna nog meer structureel gaan besparen, en dat is toch iets wat we met z'n allen niet willen, volgens mij.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Een interruptie, denk ik. Mevrouw Van der Kammen, PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Jazeker, voorzitter. Ik hoor hier een fantastisch woord, 'besparen'. Is dat ook in het vocabulaire van het nieuwe bestuursakkoord voorgekomen? Want ik dacht in het bestuursakkoord gelezen te hebben dat u juist wilde gaan voor een bijstelling van de uitgaven, in plaats van maar te proberen die inkomsten te verhogen, zodat u maar door kunt gaan met het uitgeven van dat geld. Is het ook een optie om deze acht ton gewoon eens mooi voor iets anders in te zetten, of gewoon op de bank te laten staan, in plaats van te gaan zoeken naar nieuwe manieren om geld uit te geven? Is dat ook een optie?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gedeputeerde Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Theoretisch wel, maar het is niet een optie waar wij voor kiezen, en dat heeft ermee te maken dat door het geld op de bankrekening te laten staan, je er nul procent rente over krijgt en dan staat het er maar een beetje mooi te zijn. Dat vinden wij geen goed idee. We vinden het wel een goed idee om te kijken of wij mooie combinaties kunnen maken tussen het investeren in Brabant, in een publieke taak, waar u specifiek over gaat – dus al die voorstellen komen allemaal stuk voor stuk terug bij u, om ja of nee tegen te zeggen, om die afweging te maken, waarvan u zegt van: goh, net als bij Enexis, het is toch fantastisch dat wij in de klimaatopgave een betrouwbare partner kunnen zijn om ervoor te zorgen dat het energienet op tijd wordt uitgerust, een brede meerderheid in uw Staten, daar ben ik erg blij mee, en tegelijkertijd pakken we daar 2 procent rente op. Dat zijn nou typisch de voorstellen, mevrouw

Van der Kammen, waarvoor ik bij een heel groot gedeelte van deze Staten steun proef, en ook een aanmoediging om meer van dat soort cases te gaan uitwerken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U hebt een vervolg-interruptievraag, mevrouw Van der Kammen?

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, voorzitter. Ik weet niet of ik moet geloven wat ik hier hoor, maar het is te gek voor woorden. Dit college zet dus gewoon één op één het beleid door dat het vorige college inzette, namelijk landbouwgronden opkopen, dus de boerensector gewoon kapotmaken en die energietransitie gewoon keihard doorzetten. Dat is de burgers gewoon failliet maken, en dat noemt u dan verantwoord investeren. Het is niet te geloven, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, het zijn wel uw woordkeuzes, maar ik geef het woord aan de heer Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, om vervolg te geven aan mijn termijn, want ik hoorde geen vraag.

Dan ben ik bij nog een paar vragen van de heer Gremmen. U vroeg: mogen we ervan uitgaan dat we met de stikstofaankpak ook tegelijkertijd kijken of we met de NNB-investeringen en de gebiedsgerichte aankpak volle bak doorgaan. Het antwoord daarop is ja.

We hebben uw oproep gehoord om sport een belangrijke plek te geven in het nieuwe kader vrijetijd en tegelijkertijd de verwijzing daarmee dat de heer Van Pinxteren nu druk bezig is met de voorbereidingen ook voor de aankpak ervan. Ook daarover zal op korte termijn een Statenmededeling uw kant opkomen, en dat zal ook een breed traject worden met volop participatie, dus uw oproep: waarvan akte! Zo zullen er ongetwijfeld nog meer oproepen komen en de kunst is om dat op een goede manier met elkaar te gaan verenigen.

Ben ik bij het CDA. De vraag over de immunisatieportefeuille had ik hopelijk al voldoende beantwoord. U maakte een interessante opmerking als het gaat over de knelpuntenbuffer, in de eerste plaats dat u zei dat er nog een buffer is van 42 miljoen euro. Dat zit net iets anders in elkaar: het is $18 + 11 = 29$ miljoen euro, maar nog steeds inderdaad meer dan de achttien die in het bestuursakkoord staat. En u vroeg eigenlijk, van: goh, is dat nou een open einde om met briljante suggesties te komen, enz.? Ja, kijk, een briljante suggestie is altijd welkom. Er is wel een bepaalde manier van kijken die we hebben afgesproken in het bestuursakkoord, waar alleen nog maar extra reden toe is vanuit de coronacrisis. We voorzien nu al dat we die knelpuntenbuffer nodig hebben voor onder andere stikstofcapaciteit, ook voor de komende jaren, want nu is het alleen maar voor dit jaar geregeld en nog niet voor de jaren daarna, nou ja, de brede coronadiscussie die op ons afkomt en het Wilhelminakanaal is er ook nog zo eentje – een toezegging uit het verre verleden die ook daar nog aanspraak op maakt. Dus briljante ideeën altijd welkom, maar ik hoop ook dat u beseft in wat voor specifiek tijdsbestek wij zitten. Uiteraard gaan we daar bij de begroting de discussie met elkaar over aan.

U stelde ook nog een vraag over cultuur: de hoge uitvoeringskosten. Ik heb daar even navraag naar gedaan. Cubiss ontvangt 2,6 miljoen euro voor het uitvoeren van de wettelijke taak voor de bibliotheekondersteuning, Kunstloc ontvangt zo'n 5,8 miljoen euro per jaar en daarmee helpen zij scholen, culturele instellingen, en zo nog meer. U lijkt het een beetje op één hoop te gooien als zijnde overhead, en dat is echt te kort door de bocht. Het is serieus geld inderdaad en het is ook zo dat we op dit moment in de volle breedte aan het kijken zijn van: goh, welke functies/taken horen nu bij de provincie, wat doe je wel en wat kunnen anderen, en hoe zorg je ervoor dat je in alle beleidsterreinen, los van dit specifieke voorbeeld, permanente uitdaging natuurlijk, het geld zo snel als mogelijk bij de maatschappelijke functie 'maatschappelijk beoogd resultaat' krijgt. Dat is ook weer een mooi iets dat collega Van Pinxteren op dit

moment meeneemt in zijn oriëntatie. Het zijn signalen die we ook uit het veld krijgen. Naar aanleiding van de eerste discussies over het bestuursakkoord zijn er nadrukkelijk ook signalen uit het veld, waarin nog kansen zouden liggen. Die worden op dit moment ook in beeld gebracht en daar gaan we mee aan de slag.

Ben ik bij de SP, de heer Everling. Gezondheid uiterst serieus nemen, met een uitroepteken, heb ik uit uw inbreng opgeschreven. Ja, dat is een inkopper, maar het kan niet vaak genoeg gezegd worden volgens mij. Ik denk ook dat het erg belangrijk is dat volgens mij breed steun is in de Staten, en zeker ook bij GS, voor het onderzoek naar aanleiding van de coronacrisis, dat nu bij het RIVM ligt. Daar kijken we reikhalzend naar uit. Ik vond het zelf ook wel een beetje een teleurstellende mededeling dat het allemaal langer ging duren, maar als het betekent dat er daardoor goede evidence-based analyses onder zitten en er ook minder debat is nadat er dan eventuele uitkomsten uitkomen, dan, ja, dan gaat zorgvuldigheid toch voor snelheid. Ik zou eigenlijk twee dingen willen zeggen, en straks komt hij ook bij GroenLinks terug. Collega Lemkes is op dit moment bezig met een uitwerking van het thema gezondheid. Het staat in ons bestuursakkoord. Volgens mij – en dan hoop ik een ja- of nee-knikje te krijgen van mijn geachte collega – zal in het najaar op z'n minst een eerste aftrap met de Staten daarover plaatsvinden. Ik zou echt willen vragen, en ik kom er dadelijk op terug, om op dat moment, als er dus ook meer opdracht-gevend wordt gesproken over hoe dat brede thema gezondheid, wat in zo'n beetje iedere beleidsveld terugkomt van de provincie, hoe we dat oppakken en een plek krijgen – ik zou het echt in die breedte en in die context een plek willen geven. Met die opmerking wil ik ook motie 122 ontraden in dat opzicht, omdat die er A op vooruitloopt, maar B eigenlijk ook een soort van algemene claim legt van: ja, ga maar even anders minder doen. Dat vind ik erg voorbarig. Zo hebben we dat ook in GS besproken. Dus motie 122 wil ik ontraden.

D66, de heer Logister. Over corona hebben we het volgens mij gehad, maar u heeft ook nog een aantal andere opmerkingen gemaakt, onder andere: hoe staat het met de ambitie uitbreiding laadinfra? We zijn op dit moment, in navolging van de vorige aanbesteding, al in gesprek om een volgende aanbesteding eigenlijk in de benen te helpen. Dat komt ook omdat we zien dat er een grotere groei van het elektrisch wagenpark is. Dus de ambitie die u neerlegt herkennen wij en daar zijn we op aan het schakelen. Ik heb mij laten informeren dat u daarover dit najaar geïnformeerd kunt worden.

Meerdere partijen, onder andere ook GroenLinks, hebben gesproken over fietsen en de kansen op dat punt. Helaas lopen we daar niet helemaal op schema met de ambitie die we oorspronkelijk hadden en dat heeft er ook mee te maken – en dat is niet een soort van blame game richting gemeenten – dat de uitvoering wel bij de gemeenten ligt. Onze financiering staat klaar, we hebben allerlei bestuursakkoorden gesloten, maar ook hier hebben we ermee te maken dat het toch altijd in de praktijk erg ingewikkeld is om het tempo in de realisatie hoog te houden, zeker met stikstof, want ook snelfietspaden vragen soms gewoon om een vergunning, met alle stikstofuitdagingen daarbij. In coronatijd zien we nu wel – ik heb er een of twee signalen van – dat bij gemeenten die financieel heel lastig zitten een fietspad niet bovenaan de prioriteitenlijst staat. Dat betekent niet dat wij als provincie in dat gat springen, want dat zou niet fair zijn ten opzichte van alle andere gemeenten. Ik ben op dit moment wel aan het kijken – het is nu een verplichting om in één keer de hele route te doen – of je daar niet in kunt faseren, dus dat iedereen die wil wel gewoon kan leveren. Zo proberen we dat maatwerk vorm te geven.

De heer Logister vroeg ook nog hoe wij nu kijken naar de taakstelling wind op land. Onlangs bent u er inderdaad over geïnformeerd dat we die niet gaan halen, maar daarover bent u ook al veel eerder geïnformeerd door mijn geachte voorgaande collega Spierings. Op dit moment is dat spannend. We houden absoluut, zoals in het bestuursakkoord staat, de druk op de afspraken uit 2013. We zijn bezig met de RES'en en ik ga ervan uit dat die discussie ook in het najaar met mijn collega De Bie een vervolg gaat krijgen.

Dan kom ik bij mevrouw Van der Linden. Gezondheid, daarbij ga ik er even van uit dat ik ook in uw richting de positionering naar dit najaar zou mogen doen.

Een toezegging op motie 123, en dat is de motie die gaat over kringlooplandbouw, zeg ik ook in de richting van de Partij van de Arbeid. De toezegging is gericht, en daar kom ik dadelijk ook bij eiwittransitie op terug, op eigenlijk twee dingen. Eén: ik wil terughoudend zijn met hier nu, in deze vergadering, kpi's naar binnen te knallen, terwijl we daar juist ook een commissie voor hebben waar we, zal ik maar zeggen, de samenbindende en ook wat meer modelmatig theoretische discussie met elkaar over zouden moeten voeren. Dus de toezegging is erop gericht – dat is door mevrouw Lemkes ook aangegeven –: ik snap het thema, ik snap dat we op zoek moeten naar betere indicatoren, de wenkbrauwen fronsen nog als het gaat over het Nederlandse gemiddelde, daar moet even een nader gesprek over plaatsvinden, maar ik kan u namens mijn collega Lemkes de toezegging doen, en daarmee hoop ik dat u eigenlijk ook die motie óf aan wilt houden, óf terug wilt trekken, dat via die weg en de commissie ook gewoon het goede gesprek kan plaatsvinden over wat dan de gewenste kpi's zijn.

De plaatsvervangend voorzitter: U hebt nog anderhalve minuut.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, ik wil best mijn tweede termijn inleveren, dan doe ik nu gewoon één hele goeie.

Andere vragen nog van GroenLinks: Brabant C, 2023 bestaat niet meer. Nee, dat is geen gegeven. VTH-indicatoren: u bent daarover geïnformeerd bij de Statenmededeling eerder dit jaar. Dat heeft met wisselende cycli te maken, daarom staat dit er niet meer in, maar u wordt er wel via een andere weg over gerapporteerd.

PVV, ja, u vroeg ook al even over die acht ton, of het de doelstelling was om geld te laten verdampen. Nee, maar volgens mij hebben we dat gesprek hier al gevoerd met elkaar.

Motie 124, daar moet ik toch even wat spreekijd aan besteden. Oordeel Staten. Wij hebben als GS bedacht, in het kader ook van 'op zoek naar zuurstof' en alle discussies die daaromheen zijn gevoerd, dat dit college bij moties waarvan wij denken dat er behoefte is om daar gewoon eens zonder meteen platgeslagen door een GS-advies over te stemmen, vaker de term 'oordeel Staten' gaat gebruiken. Nou, dit is nou precies zo'n voorbeeld waarvan wij denken: beste Staten, vindt u hier maar iets van, met één disclaimer erbij, namelijk dat wat u hierop ook bedenkt, dat nooit kan betekenen dat de doelstellingen, zoals die ook in het bestuursakkoord staan, daarmee zouden wijzigen. Dus als u tot welk opzicht in de mix tot heroverweging komt, ja, dat kan, maar dan is meteen de vervolgvraag erbij van GS: welk alternatief heeft u dan? Want de doelstellingen staan niet ter discussie. Dus 124 oordeel Staten.

Partij van de Arbeid: die reserve organisatieontwikkeling is er eigenlijk om de middelen rondom digitalisering, die worden nu meteen voor een gedeelte aangewend en voor een gedeelte moeten die op een standplaats staan – dat is zo'n 4,67 miljoen euro –, die komen in de reserve te staan en we hebben er tegelijkertijd een wat meer algemene organisatie-reserve voor gemaakt, omdat wij 15 miljoen euro bestuursakkoordmiddelen hebben, waarvan nu 9,5 miljoen euro vanuit digitalisering zijn aangewend. Maar er is dus nog een ander bedrag dat ook nog bestemd moet gaan worden, en dat gaat op een later moment ook in die reserve. Dus die reserve is echt gewoon bedoeld om een plek te geven aan de doorontwikkeling, vooral ook de digitale doorontwikkeling, van de organisatie.

De heer Spooren: remmende regelgeving. Ja, daarvoor zou ik u willen uitnodigen om echt collega Ronnes te attenderen over waar die dan zit, want zoals ik hem op korte termijn heb leren kennen, gaat hij daar dan meteen mee aan de slag. Vooral het actieprogramma 'Nieuwe woonvormen' gaat er ook voor zorgen – ik ben zojuist geïnformeerd dat we zelfs kangoeroewoningen hebben, nou, dat moet uw doelgroep volgens mij naar het hart spreken, en ik heb begrepen inmiddels de heer Ronnes ook.

Het Manifest KBO nemen we mee in de verdere uitwerking van het bestuursakkoord, en zeker dus ook bij de woningbouw, heb ik begrepen op dat punt.

Dan kom ik bij een paar moties, mevrouw de voorzitter, van de Partij voor de Dieren. Amendement A26 ontraden we, en dat heeft ermee te maken dat wij hier de afweging hebben gemaakt als GS dat er gewoon een tekort lag. We hebben gewoon naar evenredigheid geprobeerd te kijken van: hoe kunnen we dat tekort nou dichten? We hebben niet gekeken van: wat zijn nou precies de mobiliteitsonderdelen, precies de natuuronderdelen, precies de wateronderdelen? Dus dat hebben we niet op de euro afgemeten, maar we hebben gewoon naar verhouding gekeken van: hoe krijgen we dat gat dicht? Dat was nog het vorige college, daar hebben we in twee sessies over gesproken en daar is deze verdeling uitgekomen, gewoon omdat we denken dat die recht doet aan de integrale opgave. Het amendement ontraden we daarmee.

Motie 125, daarop zou ik ook, volgens dezelfde redenering als net eigenlijk, een toezegging willen doen. Ik heb er met mevrouw Lemkes over gesproken. Ze is absoluut bereid om hier een indicator over op te nemen, maar dan graag even in gesprek, anders knallen we nu binnen – zelfde redenering als daarnet: even de commissie, even de gedeputeerde. Dus: ja, hier gaan we een indicator oppakken, op dit onderwerp, maar ik zou dat echt even via die lijn willen doen. Dus het verzoek om die motie toch aan te houden.

Motie 126, 'Borging toezicht afstand luchtwasser', ontraden wij. Daar zitten een paar redenen achter. De eerste is dat het eigenlijk nog net te vroeg is. De tweede reden is: het is veel efficiënter om dit juist op Rijksniveau te gaan regelen, en dat we achter de schermen ook bezig zijn, dat er programma's op lopen waar de provincie een bijdrage aan levert. Dus we willen dit op termijn wel, maar de techniek is er nu nog niet en we zijn juist het Rijk aan het pushen ook om hierin stappen voorwaarts te zetten. Daarbij is het ook erg van belang, zeker waar de bevoegdheden bij de gemeenten zitten, dat zij daar ook op mee schakelen. Dus in deze vorm ontraden, hoewel de insteek sympathiek is.

Motie 127, die gaat over het voorkomen van landbouwgif, wil ik ontraden, maar u krijgt er wel een gratis toezegging bij van gedeputeerde Lemkes. De TBO's zijn hier primair verantwoordelijk voor. Wij stellen ook voorwaarden aan de instandhouding van het natuurdoel bij de beschikking van de subsidies. De gedeputeerde heeft wel gezegd dit thema op te pakken en daar persoonlijk ook over in gesprek te gaan met de TBO's. Dus misschien dat het op die manier toch gewoon snel naar tevredenheid een plek kan krijgen.

Motie 128, 'Maak de vindbaarheid en beschikbaarheid van stukken op orde'. Volgens mij zou die strekking net wat anders moeten, want ik denk dat het een oproep moet zijn aan PS zelf. U gaat hier namelijk zelf over, u bent opdrachtgever ook van het instrumentarium dat erachter zit. Natuurlijk kan ook het ambtelijk apparaat, vanuit meer de GS-kant, er een bijdrage aan leveren, maar volgens mij moet het zijn 'roept PS op' of 'spreekt uit dat', en moet het dan een vervolg krijgen. Hier zijn ook al stappen op gezet ten aanzien van de zoekfunctie en de griffie is volgens mij ook al in nauwe samenwerking met de ambtelijke organisatie bezig om dit verder vorm te geven. Het leidt onder andere tot een toekomstbestendig audiosysteem en dat project moet eind 2020 gereed zijn. Dus misschien dat u ook nog even kunt wachten totdat die motie zo ver is, of dat u nu uzelf nog een keer aanmoedigt om daarmee aan de slag te gaan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Een interruptie, meerdere. Ik hoorde eerst de heer Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Mag ik op dit punt nog een vervolgvraag stellen? Want ik probeer zelf wel eens vergunningen op te zoeken binnen de provinciale site en het is echt een ramp om die te vinden, terwijl bij andere provincies die zoeksystemen veel beter in elkaar steken. Ik vind dat niet iets wat óns aangaat, maar juist de burger naar buiten aangaat en GS ook

aangaat. Dat punt wil ik echt onder uw aandacht brengen, want dat is iets waar echt een verbetering moet komen en ik wil u toch vragen om daar nadrukkelijk naar te kijken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Arts, ik kan u het woord niet geven, tenzij u een ordevoorstel heeft.

Mevrouw **Arts** (SP): Sorry, voorzitter. Ik heb een vraag/mededeling van huishoudelijke aard. Op de plek waar ik zit in de zaal staat de airco alsof het buiten 30, 32 graden is. We worden hier ongeveer weggeblazen. Ik heb het er net al met de huishoudelijke staf over gehad, maar het wordt er niet beter op, eerder slechter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Het is te warm?

Mevrouw **Arts** (SP): Nee te koud!

De **plaatsvervangend voorzitter**: 30, 32, zei u.

Mevrouw **Arts** (SP): Ik bedoelde: het blaast hier alsof het buiten 32 graden is.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Het is genoteerd en het wordt opgepikt. Dan een reactie op de heer Vreugdenhil.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, en daarmee ook richting de indieners nog van motie 128, GroenLinks, PVV en Partij voor de Dieren. Kijk, dit thema is gewoon een relevant thema. Ik zoek even van: wat is nou de kortste weg? En misschien dat daar de commissie juist een rol in kan spelen, want ik ben het helemaal met u eens over de vindbaarheid. De wereld buiten ons heen verandert als een malle en daar moeten wij in mee veranderen, al is het maar wat de heer Logister volgens mij ook bij de jaarrekening net zei, van: wat zijn nou de ambities, niet alleen voor ons, maar juist ook voor buiten? Helemaal eens. Ik zou dit – en dan kijk ik even naar de voorzitter van de commissie – een prima thema vinden dat we daar gewoon met prioriteit kunnen agenderen, want ik herken me wel in wat u zegt en ik ben ook echt gemotiveerd om daar stappen met jullie samen in te zetten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dank je wel, voorzitter. Wat mij betreft, als een van de mede-indieners van deze motie, mag het college hem ook gewoon breder interpreteren, als zijnde dat gewoon dé stukken op dé website van dé provincie gewoon veel beter vindbaar moeten zijn, en dat is toch echt daadwerkelijk wel een opdracht aan het college en niet zozeer aan de Staten. Misschien dat het met die uitleg ingediend zou kunnen worden, maar ik weet even niet hoe de collega's ertegenover staan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Verandert het beeld voor u? De heer Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik kan ook gewoon de toezegging doen dat ik, gelezen hebbende deze motie, met een gespreksnotitie kom bij de commissie, waar dit een onderdeel van is, en dan kunnen we het erover hebben. Wat ik ook terug wil leggen, is dat Provinciale Staten zelf op een aantal onderdelen ook gewoon een verantwoordelijkheid hebben waar ik niet in kan treden. Nou, dan werken we dat uit. Over een aantal dingen ga ik formeel als lid van GS, over een aantal dingen gaat u zelf. Maar

de geest, de portée, van de motie is helder volgens mij, dus ik kan ook met een toezegging gewoon misschien u comfort geven, door te zeggen: gelezen hebbende dit, kom ik met een two-pager om dat gesprek in de commissie onder leiding van de heer Logister een plek te geven.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, ik zou toch wel gewoon een stevige ambitie van het college tegemoet willen zien en in dat kader zou ik toch wel graag, niet zozeer van "we moeten erover in gesprek gaan", nee, "kom maar eens over de brug met resultaten", want die vindbaarheid van die website is gewoon al tien jaar lang een drama. Dus maak het nou maar eens gewoon op orde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Nou ja, zucht. Punt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: En er was nog een interruptie achterin. Partij voor de Dieren, de heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. Inderdaad, we hebben de motie ingediend omdat we het eens zijn met de gedeputeerde, dus we stellen het zeer op prijs als die notitie komt, als aanwakkeraar, zeg maar, als startpunt om met elkaar in gesprek te gaan, om dat te gaan doen, om gewoon het doel te behalen dat we met z'n allen willen, wat de heer Vreugdenhil ook al aangaf. We willen graag onze prachtige vragen terug kunnen vinden, we willen die vergunningen ook terug kunnen vinden, dus heel hard nodig!

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Tot slot dan, voorzitter. Even formeel: ik heb een toezegging gedaan en daarmee ontraad ik de motie.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, ik ga even in overleg met de mede-indieners.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan horen we zo wel in tweede termijn wat u verder met de moties wilt. We gaan door naar de tweede termijn. Ik begin met de VVD, de heer Gremmen. U weet allemaal: u heeft de helft van de gesproken tijd in de eerste termijn.

De heer **Gremmen** (VVD): Dank u, voorzitter. Er is eigenlijk één punt dat overgebleven is uit de eerste termijn, en dat gaat over wonen. Wij zien hier nog steeds voorbeelden van gemeenten die niet meewerken bij de nieuwe woonvormen. De heer Van Merrienboer, de vorige gedeputeerde, was vol op stoom en wij zouden het echt zonde vinden als er nu gas teruggenomen wordt. Wij zien hierbij ook voorbeelden van bijvoorbeeld vrijkomende agrarische bebouwing, zeker nu ook met de stoppersregeling wordt dat natuurlijk steeds urgenter, waarbij het gewoon van belang is dat stoppende boeren – van de week was er in het Brabants Dagblad nog een voorbeeld van, van de heer Krol, die heel graag op zijn bedrijf, waar hij stopt, tiny houses wil bouwen. Dat ondersteunen wij als VVD natuurlijk van harte, maar daar moeten gemeenten daar wel in meewerken. Dus graag ook van het college de toezegging dat daar ook op geduwd wordt richting de gemeenten.

Tot zover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank. CDA, de heer Thijssen, tweede termijn? De heer Everling, SP, tweede termijn?

De heer **Everling** (SP): Heel kort, voorzitter. Even over onze motie M122. We gaan hem wel in stemming laten brengen, omdat op dit moment het punt is om te reflecteren op beleid, en wij vinden dit een belangrijk onderwerp om hierin mee te nemen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik heb het niet goed verstaan. U trekt uw motie niet in?

De heer **Everling** (SP): Nee, ik trek hem niet in, ik houd hem ook niet aan, ik laat hem in stemming brengen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Helemaal goed, dank u wel. De heer Logister, D66.

De heer **Logister** (D66): Dank u wel, voorzitter. Dank voor de beantwoording vanuit het college. We maken ons wel wat zorgen over de energie, ook over 'wat voor energie', naar wind op land, hoe daaraan wordt getrokken. Wachten op de RES'en, dan zijn we weer een paar maanden later, dus we verwachten van dit college ook dat we onze doelstellingen daarop blijven halen en dat we er hard aan trekken.

Het tweede punt dat ik wil aanraken is een aantal moties die inderdaad toezien op kpi's en de motie die gaat over vindbaarheid en beschikbaarheid. Eerst over de kpi's. Ik ben ook in de veronderstelling dat we met elkaar hebben afgesproken, hier in de Staten, maar ook in de commissie, dat wij over die kpi's in gesprek gaan met het college. Ik heb de toezegging gehoord van het college en ik denk dat het ook in de politiek zo moet zijn dat, als er goede toezeggingen zijn, we die goed horen. Dus wij gaan niet mee in die moties.

Bij de motie over vindbaarheid en beschikbaarheid wil ik er een element bij vermelden, en dat is dat er ook een onderzoek op dit moment gaande is vanuit het college natuurlijk over vindbaarheid en beschikbaarheid. Dus ik verwacht dan ook die informatie terug te vinden in de commissie, zodat we er met elkaar naar kunnen kijken, vanuit elkaars verantwoordelijkheid, en ook elkaar kunnen aanspreken op die verantwoordelijkheid, dat voor de burger, voor de Brabander, de beschikbaarheid van stukken op de site verbeterd wordt. In die zin heb ik ook een toezegging gehoord en we gaan er graag met u over in gesprek in de commissie Sturen en verantwoorden.

Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u. Mevrouw Van der Linden, GroenLinks.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Dank u wel, voorzitter. Ten eerste bedankt voor de beantwoording van onze vragen. We zijn blij met de toezegging dat we in gesprek gaan over kringlooplandbouw en het betrekken van natuurinclusieve en biologische landbouw hierbij. Wij zullen motie 123, 'Kringlooplandbouw' dan ook aanhouden.

Nog een opmerking over snelfietspaden. Als ik het me goed herinner, gaf de gedeputeerde ongeveer hetzelfde antwoord een jaar geleden. Ik snap dat we afhankelijk zijn van gemeenten, maar welke inspanning gaan Gedeputeerde Staten leveren om in 2021 alle routes volledig gerealiseerd te hebben? En kunnen we er daadwerkelijk van uitgaan dat dit in 2021 ook echt zo zal zijn? Welke toekomstige snelfietsroutes, buiten de huidige ambitie, ziet deze gedeputeerde voor de latere toekomst? Of is in zijn optiek het snelfietsroutenetwerk van Brabant voor de langere toekomst dan helemaal klaar?

Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Dus motie 123 houdt u aan en maakt verder geen deel meer uit van deze beraadslagingen. Dan gaan we naar mevrouw Van der Kammen, PVV. Heeft u behoefte aan een tweede termijn?

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Zeker, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dertig seconden.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dank je wel, voorzitter. Het organisatiekostenbudget groeit en groeit en ik heb eigenlijk helemaal geen antwoord gekregen op mijn vragen uit de eerste termijn daarover. We vinden het echt onbestaanbaar dat het organisatiekostenbudget nog groeit en groeit. Er komt fte bij, maar daarnaast ook in allerlei programma's; daar zitten ook steeds meer kosten voor allerlei onderzoekjes en eigenlijk is dat ook stille arbeidscapaciteit. Het zijn echt tientallen miljoenen euro's. Kan het college nou eens inzichtelijk maken welke productie dat er nou wordt geleverd door zowel die capaciteit, maar ook al die inhuur, van die rapporten, onderzoeken, adviezen, et cetera, et cetera? Kunnen we als Staten daarop rekenen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. De heer Smeulders, PvdA. U heeft geen behoefte aan een tweede termijn? De heer Spooren, 50PLUS.

De heer **Spooren** (50PLUS): Ja voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Een minuut.

De heer **Spooren** (50PLUS): Ja, voorzitter, ik heb nog één aanvullende vraag en die gaat over het actieplan arbeidsmarkt, dat versneld is ingezet om in te spelen op de behoefte aan om- en bijscholing. Mijn vraag is: stelt u extra eisen en voorwaarden aan iedereen, of aan bepaalde groepen, of aan ouderen, om daaraan deel te nemen?

Ik had nog twee vragen die niet beantwoord waren. Dat ging over het in kaart brengen van de kleine grondwateronttrekkingen, die samen een heleboel grondwater onttrekken, en de vraag over de hoge gemiddelde salarissen voor 135 fte's die u heeft aangegeven. Ik zie een vragend gezicht. Bij de beantwoording van de technische vragen heeft u aangegeven dat u op 135 fte's personeel, niet in loondienst, een kostenpost van 12,8 miljoen euro heeft staan. Ik telde dat eventjes en uit en toen kwam ik uit op een gemiddeld salaris van 94.000 euro. Misschien kijk ik er helemaal verkeerd naar, maar ik ben wel heel erg benieuwd wat voor functies of fte's dat zijn en waarvoor die worden ingehuurd.

Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank. Partij voor de Dieren, de heer Van der Wel, tweede termijn?

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Graag, dank u wel, voorzitter. Dank de gedeputeerde voor de beantwoording.

In tweede termijn wil ik even terugkomen op de ontrading van het amendement door het college. Dat vinden wij jammer. De gedeputeerde geeft aan dat er niet op de euro gekeken wordt hoe de gelden verdeeld worden over de bijdragen natuur en mobiliteit. Echter, er zijn geen meerkosten vanuit natuur, dus de gelden die gevraagd zijn, zijn eigenlijk allemaal voor rekening van mobiliteit, omdat daar de

tegenvaller zit en niet zozeer bij de natuur. Aan de andere kant zien we dat er een tekort is, als we geld nodig hebben voor natuur. Kijk naar de evz's, een aanzienlijk tekort, waar we het programma waarschijnlijk gaan verkleinen. Het lijkt ons niet realistisch om dan uit de reserve natuur te gaan putten om voor mobiliteit de gaten dicht te lopen. We zijn het dus niet eens met de gedeputeerde en ook niet met zijn redenering.

Ik dank de gedeputeerde voor zijn hulp en oordeel over de eiwittransities en de kpi's. Ik hoop dat de gedeputeerde met ons in gesprek gaat om dat mooie programma, want dat vinden we wel, ook wat meer te duiden. Als we dat kunnen afspreken met elkaar, dat de gedeputeerde t.z.t. bij de uitwerking zelf al het initiatief neemt om met een opzet te komen voor die kpi's, dan kunnen wij bij dezen de motie aanhouden, voorlopig.

Voorzitter. Als het gaat om de luchtwassers: bedankt voor de toezegging, gedeputeerde. Wij zouden de toezegging graag iets concreter willen hebben, dat u het meeneemt in het traject, ook in gesprekken met het Rijk, omdat het daar moet plaatsvinden. Wij zouden het wel graag willen betrekken bij de bijeenkomst die we waarschijnlijk op 11 september hebben, namelijk bij het programma Intensivering toezicht veehouderijen, want wij vinden het daar wel aanpalend aan. Ik zou graag op 11 september dan meer horen van de gedeputeerde. Ik hoop dat hij dat kan toezeggen.

De vindbaarheid hebben we, denk ik, voldoende besproken, maar ik kan niet zo een-twee-drie met de andere indieners overleggen over hoe nu verder te gaan. Onze voorkeur heeft het om de motie of in te trekken, of aan te houden, maar in ieder geval dat we even wachten op de korte notitie van GS over wat er nu speelt en hoe we dat kunnen verbeteren, want ja: andere provincie hebben het een stuk beter voor elkaar. Ik wil maar even verwijzen naar Gelderland, waar je veel makkelijker en veel beter de stukken terug kunt vinden.

Voor zover, voorzitter, zijn volgens mij alle onderdelen behandeld, dus wij zijn verder wel tevreden met de beantwoording van de gedeputeerde. Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Lokaal Brabant, halve minuut, meneer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Geen aanvullende vragen, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U ziet af van de tweede termijn. En ChristenUnie-SGP dus ook. Mijnheer Van der Maat, kan ik het woord aan u geven voor de beantwoording van de vragen die in tweede termijn gesteld zijn?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, dank u voorzitter.

Wonen, de heer Gremmen. Ik kreeg een appje van de heer Ronnes, en die zegt: "Het gas gaat er niet af, juist de voorbeelden die genoemd worden zijn we volop mee bezig". Ik hoop dat dat voldoende comfort biedt, dat het gas er inderdaad niet af gaat. Wij gaan daar volle bak mee door.

D66 checkte eigenlijk of de toezeggingen goed gehoord waren. Dat klopt. Ik zeg er ook nog bij in de richting van de heer Van der Wel, die zegt "Gelderland"-

De heer **Logister** (D66): Voorzitter-

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Logister, D66.

De heer **Logister** (D66): Dank u wel. Fijn, die korte beantwoording met korte appjes, maar wat betekent dat dan: "het gas ervan af en we zijn volop bezig"? Wat gaat er dan gebeuren?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Die quote had in ieder geval niks te maken met aardgasvrije wijken, maar vooral met het ambitieniveau en het tempo dat we willen vasthouden met de woningbouwopgave van zo'n 100.000 woningen in de komende tien jaar. Afgelopen week nog bijvoorbeeld was ik samen met collega Ronnes bij de regio West-Brabant en daar worden de vragen gesteld van "goh, kunnen wij nog interactiever kijken en ook bijvoorbeeld de wat meer risicodragende inzet van het ontwikkelbedrijf benutten om ingewikkelde, complexe plannen van de grond te krijgen?" Nou, dan geeft de heer Ronnes bijvoorbeeld aan, van: ja absoluut, daar gaan we mee door en kom maar met de plannen. Aardgasvrije wijken, mocht dat even de toespeling zijn, daar is het niét over gegaan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, voorzitter, dat is wel een hele interessante uitspraak van het college. Betekent dat dat het college met die acht ton onderzoeksgeld voor de inzet van investeringsmiddelen op zoek gaat naar manieren om zich met woningbouw te gaan bemoeien?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Nee, dat is weer een andere post. Laat me zeggen: de middelen, zo'n 10 of 12 miljoen euro even uit mijn hoofd, die beschikbaar zijn gesteld aan het ontwikkelbedrijf zijn voor risicoafdekking, om projecten aan te gaan vanuit de woningagenda, de acht ton wordt nu gevraagd om vanuit de algemene middelen beschikbaar te stellen om projecten te ontwikkelen vanuit de immunisatieportefeuille, en daar kan ook geen risico zijn. Wat wel nog een interessante gedachte is, zeker vanuit het vastgoed van bijvoorbeeld de woningbouwcorporaties: als de woningbouwcorporaties in het kader van verduurzaming en huren die zij kunnen innen op zoek zijn naar kapitaal, waarbij interessante constructies te maken zijn, ja, daar kunnen we inderdaad naar kijken, dat klopt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, voorzitter, ik mag toch echt hopen dat de gedeputeerde dit niet meent en het Brabantse kapitaal toch niet wil gaan inzetten om inderdaad te laten verdampen aan die energietransitie!

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Daar zijn we het helemaal over eens, dat wij ons geld niet willen laten verdampen. Dat klopt, mevrouw Van der Kammen.

Dan ben ik bij GroenLinks: welke inspanningen gaan we dan leveren op bijvoorbeeld de snelfietsroutes? Nou, een voorbeeld dat ik gaf, is – en ik ga niet de routes noemen, want dat zit ook gewoon in het gesprek met gemeenten en middelen die zij daar beschikbaar voor moeten stellen – het idee dat je de route kunt opknippen. Als drie gemeenten aan de route liggen en twee hebben de financiering wel rond en eentje heeft het moeilijk, ja, dan is het tot op heden zo dat het geheel niet van start kan gaan. Ik sta nu op het punt om u te gaan voorstellen akkoord te gaan met-, o nee, dat is een GS-bevoegdheid: om GS voor te stellen akkoord te gaan met aanpassing van subsidieregels, dat we onderdelen wel los gaan trekken. Ik ben bij Rijkswaterstaat bezig om, op het moment dat bijvoorbeeld een gemeente het lastig heeft om een stuk langs een kanaal te realiseren en die grond van Rijkswaterstaat is, te kijken of ik I&W kan pushen en

motiveren om dan dat gedeelte voor zijn rekening te nemen. Dus we zijn heel erg hands-on. Dat komt ook omdat het team dat we erop hebben zitten ook gewoon echt, ook al zijn we niet verantwoordelijk, wel precies weet waar de knelpunten zitten. We zijn gewoon heel maatgericht aan het kijken om het tempo hoog te houden. En voor de snelfietsroutes: nou ja, bijvoorbeeld de route Eindhoven-Den Bosch is typisch zo'n route die niet zomaar van de grond gaat komen, dus daar gaan we ook wel kijken wat dan maatwerkgericht kan. Het snelfietsroutenetwerk zoals we dat kennen bestaat gewoon en met die ambitie stoppen we ook niet, maar het is wel de verantwoordelijkheid ook van de gemeenten, samen met ons, om daar die meters in te maken. En bijvoorbeeld bij Vught, PAS, ja, daarvan hebben we ook gezegd: we weten zeker dat daar een fietstunnel moet komen. Die route is nog niet bekend, maar toch investeren we 5 miljoen euro in dat programma, om ervoor te zorgen dat die tunnel er in ieder geval is. Op die manier, wat meer incrementeel, blijven we er gewoon volle bak op zitten, en dat komt ook door de kanjers, ambtelijk, die in dat team zitten.

Mevrouw Van der Kammen. Ja, u geeft aan: het OKB groeit en groeit. Ik herken dat niet, niet op die manier in elk geval. Volgens mij hebben we een aantal jaren geleden gewoon een heldere afspraak gemaakt over hoe wij omgaan met het organisatiekostenbudget: dat we niet meer sturen op fte's, maar gewoon op taken en de capaciteit die daarbij hoort. Op het moment dat er een taak bij komt, we hebben dat nu volgens mij gedaan bij stikstof bijvoorbeeld, dan stellen we gewoon voor: 'die en die' acties, en daar hoort dan 'die en die' capaciteit bij. Wanneer u wilt bijsturen daarop, moet u nee zeggen tegen een bepaald type inhoud. We hebben echt de discussie verlaten dat we zeggen "er mogen maar zoveel honderd fte bij de provincie werken". Nee, dat is allemaal gekoppeld aan inhoud. Volgens mij maken we dat ook heel erg transparant. U heeft onlangs nog gevraagd, van: ja, er zijn ook allerlei onderzoeken die je laat doen. Dat klopt. Dat zit niet in het OKB. Het OKB bestaat echt over de mensen die bij ons vast in dienst zijn en die worden ingehuurd, en het gebouw en dat soort dingen zitten in het grotere budget. Op het moment dat wij bijvoorbeeld vanuit mobiliteit een planstudie doen, en daar bureau Tauw of Goudappel, of wie dan ook, voor inhuren, dan komt dat niet uit het OKB, maar gewoon uit het programmabudget. Die scheiding hebben we gemaakt en die wil ik ook echt niet loslaten, want dat is gewoon de manier waarop wij werken; daar kunnen wij prima mee uit de voeten en volgens mij het grootste deel van uw Staten ook.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, voorzitter, ik snap het theoretisch verhaal van het college wel, maar dat neemt niet weg dat in die programma's ontzettend veel, tientallen miljoenen euro's, aan kosten zitten van zaken die eigenlijk gewoon stille arbeidscapaciteit representeren. Ik zou toch wel eens heel graag willen weten wat dat nu allemaal oplevert. Want u kunt mij wel uitleggen dat het allemaal 'daar' niet verantwoord is en dat we met een OKB sturen, dat is allemaal leuk en aardig, maar wat leveren al die rapporten en al die onderzoeken en al die tientallen miljoenen euro's die u uitgeeft aan allerlei inhuren en zzp'ertjes, wat levert dat nou op? Het provinciehuis lijkt onderhand wel een instelling voor dagbesteding van allerlei organisaties die zich met adviesjes bezighouden. Dat kan toch niet!

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Laat mij in ieder geval een poging doen om verbaal onder woorden te brengen wat ik non-verbaal in de Statenzaal zie gebeuren. Ik zie veel mensen reageren en denken van "moet dat nou op deze manier?" Ik zou u graag willen verwijzen naar de jaarrekening, waarin we heel veel trotse resultaten hebben gepresenteerd, met dank aan ook al die mensen die niet vast in dienst zijn bij

ons, maar toch een bijdrage willen leveren aan onze mooie provincie. Ik zie nu gelukkig heel veel mensen knikken, dus misschien moet ik het daar voor dit moment maar bij laten, mevrouw Van der Kammen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U wilt nog een vervolgvraag?

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Natuurlijk, voorzitter. Ik heb niet gesteld dat die mensen niet hard werken, maar er wordt wel tientallen miljoenen euro's verspijkerd aan de inhuur van zzp'ers en allerlei externe capaciteit. En u zegt: ja, ik stuur op een organisatiekostenbudget. Leuk en aardig dat theoretisch verhaal, maar wat levert die extra arbeidscapaciteit die u via die andere route inhuurt, wat levert dat nou op?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Daarvoor verwijs ik u naar de jaarrekening en naar de burap, waarin u alle resultaten kunt zien die we op dit moment aan het boeken zijn. U brengt het als een probleem, maar ik zie het eigenlijk alleen maar als trots en geweldig hoe goed het met onze provincie gaat. Dat is het antwoord waarmee u het zult moeten doen, mevrouw Van der Kammen.

Dan ga ik naar de heer Spooren van 50PLUS, die vroeg nog even naar het actieplan arbeidsmarkt. Wat ik erover kan zeggen is dat het, zeker in coronatijd, op iedereen is gericht: jong, oud, enzovoort, enzovoort, en erop gericht om iedereen aan een baan of omscholingstraject te krijgen. Een van de redenen ook vanuit extra urgentie is dat daar extra middelen voor beschikbaar zijn gesteld aan arbeidsmarktregio's vanuit het programma economie, om juist dat ook op tempo te houden.

U vroeg naar grondwateronttrekkingen, vooral ook naar de kleine. Die zijn vergunningvrij en de vraag die u stelt hoort eigenlijk bij de waterschappen thuis, want zij zijn daarvoor het bevoegd gezag.

Kom ik bij de Partij voor de Dieren. U vroeg nog even naar een toezegging die gedaan zou zijn. Ik heb aangegeven dat er al actie is om aan Rijkszijde, laat me zeggen, de digitalisering enzovoort op gang te brengen. U heeft aangegeven, van: ik wil daar in september over spreken. Ik heb net via een knikje ook gezien dat de gedeputeerde zich van nu af aan daarop gaat voorbereiden, dus dat kan in september inderdaad plaats gaan vinden.

Dank u wel, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan is er nog een interruptie van de heer Spooren en daarna de heer Van der Wel. De heer Spooren.

De heer **Spooren** (50PLUS): Ja, tenzij ik me vergis, is de vergunningverlening een taak van de provincie, maar ik ga dat uitzoeken. Maar volgens mij is het toch echt iets van de provincie.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Zoals ik via hulplijn 6 ben geïnformeerd, horen de kleine onttrekkingen bij het waterschap. Mocht ik daar verkeerd zitten, dan kom ik er nog op terug.

De heer **Spooren** (50PLUS): Als ik uw hulplijn 6 kan gebruiken, zal ik met hem of haar in contact treden!

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter. Ik had in mijn tweede termijn aangegeven dat ik het niet eens was met de beredenering van de gedeputeerde over het amendement 26. Hij zei: bij de GOL-middelen vragen we geld, ook van natuur, en we gaan niet met een schaarstje knippen tussen mobiliteit en natuur. Maar er zijn geen meerkosten voor natuur. Kan hij dat in ieder geval bevestigen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik had inderdaad begrepen dat u het er niet mee eens bent, maar ik had even de afweging gemaakt dat ik u ook niet alsnog zou kunnen overtuigen, en ik hoorde niet echt uw vraag. Ja, de meerkosten: in het programma is het allemaal aan elkaar verbonden. Je zou het zelfs zo kunnen zien: in die integrale gebiedsontwikkeling hangt het een aan het ander, dus als het een niet door zou gaan, zou het ander ook niet doorgaan. Iedereen heeft er belang bij dat het financiële gat gedekt wordt. In de geest van de samenwerking bij de GOL is het ook niet zo, zeker niet bij zo'n overschrijding, dat je met een schaarltje kunt knippen van: bij die hoort 'dit' en bij die hoort 'dat'. Om die reden hebben wij als GS gewoon de afweging gemaakt: het gat moet dichtgelopen worden. Je ziet bijvoorbeeld een hele forse bijdrage vanuit mobiliteit, ja, daar is ook niet de redenering gemaakt, naast de snelfietsroute die extra anderhalf miljoen die erin zit, dat is niet gebaseerd op de specifieke mobiliteitsafwegingen. Dus op die manier hebben gewoon gezegd: nou, zo lopen wij dat gat dicht, zo kunnen wij daar als GS breed voor gaan staan. Dat is de afweging die daar heeft plaatsgevonden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké, helder. U heeft nog een vraag, mijnheer Van der Wel?

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja. Op een later tijdstip in het jaar gaan we spreken over de evz's, kan ik dan ook een beroep doen op dat solidariteitsbeginsel? Want we komen daar 49 miljoen euro tekort ongeveer, hoe gaan we dat met elkaar rijmen dan? Ik doe graag een beroep op dat solidariteitsbeginsel van GS, dat ze geïntroduceerd hebben, maar dan wil ik graag de toezegging dat we dat ook gaan doen.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Nee, die toezegging kan ik niet doen. GOL is echt een specifieke aanpak en daar is deze constructie uit naar voren gekomen, maar die kunt u nu niet generiek maken. Dus even om misverstanden over toezeggingen te voorkomen: daarop is hij niét gedaan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké. De heer Spooren nog een vraag?

De heer **Spooren** (50PLUS): Ja, voorzitter. Misschien heb ik het gemist, maar ik had net nog een rekensommetje voorgelegd. Ik weet niet of dat nog beantwoord kan worden?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Jazeker. Ik dacht: die vergeet hij misschien wel! Maar nee-

De heer **Spooren** (50PLUS): Lid van 50PLUS, maar ik kan nog goed onthouden!

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik moet nu een hele slechte grap inhouden, sorry. Die 135 fte betreft inhuur ten laste van het OKB op het peilmoment 31 december 2019 ten opzichte van de 12,8 miljoen euro kosten voor inhuur in 2019. Dat betreft dus geen personeel met loonschalen. Het is onderdeel van de totale capaciteit OKB. Als het gaat om het gemiddelde van 94.000 euro: dat wijkt natuurlijk niet veel af van de gemiddelde loonsom binnen het OKB. De gemiddelde loonsom is 94.000 euro, inclusief overhead voor een jaar. Dus daar zal de verklaring op liggen. Mocht u daar nog meer info over willen hebben: het is wel heel technisch van aard, dus ik lees nu gewoon een appje voor, als u daar comfort mee heeft, ben ik gerustgesteld, mocht dat niet zo zijn, dan kan ik altijd naast de vergadering nog even kijken of u nog meer informatie wilt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Wel nog.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, voorzitter, om het puntje op de i te zetten: de gedeputeerde heeft bij mijn motie 127 de toezegging gedaan om het gesprek aan te gaan met de TOB's over dat landbouwgifgebruik, wat ik begrijp van de landbouwwoordvoerder is dat het ook speelt bij gewone grondeigenaren, maar ook bij de provincie zelf, dus dan moeten we eigenlijk ook met onszelf in gesprek gaan. Ik wil even weten of we dat meepakken eigenlijk.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): De toezegging is gedaan op de TOB's en daar staat hij op. Laten we op basis van die ervaring gewoon kijken of er nog meer nodig is.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan denk ik dat we hiermee de beraadslagingen over dit voorstel kunnen sluiten. Voordat we overgaan naar de stemmingen, wil ik even met u checken: we hebben een amendement liggen, A26, en we hebben de moties 122, 124, 125, 126, 127 en 128. De heer Van der Wel?

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter. Het spijt me zeer, maar ik moet nog even vragen om een schorsing voor het afstemmen van een motie met andere partijen. Mag dat?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dat mag zeker. De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Ja, volgens mij was motie 125 ook aangehouden. Ik kijk ook even naar de heer Van der Wel. Dat had ik in ieder geval genoteerd bij mijn eigen aantekeningen.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Klopt, omdat de gedeputeerde daarop een toezegging gegeven had.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Die houdt u aan, dus motie 125 maakt geen deel meer uit van deze beraadslagingen. Dank u wel. We schorsen even. Twee minuten?

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Da's prima.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Twee minuten schorsing.

Schorsing (16.35-16.44)

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik begrijp dat er nogal wat mensen zijn die even hun benen willen strekken en hun handen willen wassen. Ik gun hun dat moment, en dan wil ik echt overgaan naar de stemmingen.

Schorsing (16.44-16.52)

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mag ik u vriendelijk verzoeken te gaan zitten. Ik heropen de vergadering. Ik geef graag het woord aan de heer Van der Wel, die om de schorsing had gevraagd van een héle lange twee minuten! Maar dat lag ook aan mij, want ik heb goedgekeurd dat die verlengd werd. De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter. Wij zijn tevreden met de toezegging van de gedeputeerde en wij willen de moties 126, 127 en 128 aanhouden. Als we het goed geïnterpreteerd hebben, komt de gedeputeerde naar aanleiding van motie 128 met een korte notitie, die wij kunnen bespreken in de commissie Bestuur en financiën. Als dat zo is, is het akkoord.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Het zit iets anders. We hadden afgesproken bij de Statenmededeling organisatieontwikkeling, juist omdat u hem niet in de commissie, maar in de themavergadering wilde bespreken, dat ik dit onderwerp daar een plek geef. Ik kijk even naar mevrouw Van der Linden, want die drong er volgens mij juist op aan om het zo te doen.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ik luister naar mevrouw Van der Linden, dus bij dezen houd ik hem aan!

De **plaatsvervangend voorzitter**: Die staat nu ook in de notulen; dat is duidelijk. Dan hebben we amendement 26, motie 122 en motie 124. Dan gaan we wat mij betreft nu beginnen met de stemmingen. We beginnen altijd met het amendement. Dus ik stel voor dat we gaan stemmen over het amendement 'GOL-kostenstijging alleen financieren uit betrokken reserves' A26. De fractie van de VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Forum voor Democratie

De heer **Rutjens** (FvD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

De heer **Thijssen** (CDA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Logister** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Spooren** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dit amendement is verworpen. Dan gaan we nu naar het Statenvoorstel 48/20, Bestuursrapportage I - 2020. Fractie van de VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Forum voor Democratie

De heer **Rutjens** (FvD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

De heer **Thijssen** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Logister** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Spooren** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dit voorstel is aangenomen. Dan gaan we naar motie 122, 'Voorzorgsbeginsel beleid voor een betere luchtkwaliteit'. Fractie van de VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Forum voor Democratie

De heer **Rutjens** (FvD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

De heer **Thijssen** (CDA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Logister** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Spooren** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Deze motie is verworpen. Dan gaan we naar motie 124, 'Niet-duurzame biomassa uit de duurzame cijfers'. Fractie van de VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Tegen met stemverklaring. Ook wij hebben twijfels over biomassa en of het echt duurzame energie is, maar wij wachten graag het SER-onderzoek af, zodat we alles kunnen afwegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Forum voor Democratie

De heer **Rutjens** (FvD): Voor met stemverklaring. Je ziet op het gebied van heel veel energievormen dat er een voortschrijdend inzicht is bij instanties en in de maatschappij. Wellicht is dat voor biomassa ook het geval. Dus we vragen de indieners om dit voorstel nog een keer in te dienen op een later tijdstip in het jaar.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

De heer **Thijssen** (CDA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen met stemverklaring. Bronnen van energie uitsluiten zonder concrete alternatieven te geven is te kort door de bocht.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Logister** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Tegen met stemverklaring. GroenLinks acht op dit moment geen herziening van het energiebeleid nodig.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor met stemverklaring, voorzitter. Het niet meer opfikken van bossen is fantastisch goed voor onze natuur en voor ons milieu.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Spooren** (50PLUS): Tegen met stemverklaring: dezelfde als de VVD.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voor met een stemverklaring. Het bijstoken van biomassa vinden wij niet duurzaam en het is verstandig om deze uit de cijfers van de provincie te laten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Deze motie is verworpen.

46/20 Conceptbegroting 2021 Gemeenschappelijke Regeling KCV Brabant Noordoost zienswijze PS

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan gaan we door naar de bespreking van het Statenvoorstel 46/20, de conceptbegroting 2021 Gemeenschappelijke Regeling KCV Brabant-Noordoost zienwijze PS. We beginnen met Forum voor Democratie, de heer Roeles.

De heer **Roeles** (FvD): Dank u voorzitter. Door GS wordt voorgesteld in te stemmen met de conceptbegroting 2021 van de gemeenschappelijke regeling Kleinschalig Collectief Vervoer en af te zien van de bevoegdheid tot het indienen van een zienswijze daarop. De conceptbegroting en het daaraan gekoppelde meerjarenperspectief 2022-2024 bouwt voort op de visie 'Gedeelte mobiliteit is maatwerk'.

Die visie is veelomvattender en ingrijpender dan alleen het KCV en is getoetst aan de daarvoor gestelde criteria financiën, klimaat en Europese en internationale zaken. Begrijpelijkerwijs en derhalve wellicht ten overvloede wordt vermeld dat de consequenties van de coronacrisis op de kosten en opbrengsten moeilijk zijn in te schatten, maar dat de verwachting is dat deze zeker passen binnen de begrote bedragen.

Onze fractie gaat akkoord met het voorstel van GS. Wel is van belang om de ontwikkeling van de visie 'Gedeelde mobiliteit is maatwerk' in de gaten te houden, om te voorkomen dat er meerdere visies door elkaar gaan lopen, en KCV moet straks onderdeel gaan uitmaken van deze plannen. Het is daarnaast volgens ons van groot belang dat niet alleen wordt gekeken naar hoe de gebruikers reageren op wat ze wordt aangeboden, maar dat ook naar hun behoeften en wensen wordt geluisterd.

Tot zover, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. De SP, mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Wij hebben geen opmerkingen over het Statenvoorstel zelf, maar wel een korte opmerking naar aanleiding van de bijlage conceptbegroting 2021. Daarin staat dat in 2024 de OV-regiotaxi stopt in Noordost-Brabant, bij het einde meteen van de OV-concessie aldaar. In plaats daarvan wil de provincie gaan inzetten als beleid op Bravoflex. Wij vinden dat de provincie zich nog eens moet bezinnen op die keuze, zoals wij ook al eerder hebben gezegd. Immers, de proeven met Bravoflex zijn bepaald niet een onverdeeld succes.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké, dank u wel. De heer Brouwers, 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. 50PLUS krijgt een warm gevoel als zij leest wat er allemaal gebeurt, of gaat gebeuren, op het gebied van kleinschalig collectief vervoer. Zeker senioren maken daar veel gebruik van, zodat zij mobieler worden en eenzaamheid minder kans krijgt. Fysieke toegankelijkheid is duidelijk, maar 50PLUS is ook blij dat er gekeken wordt naar de mentale toegankelijkheid. Denk maar aan internet, wat voor veel ouderen toch soms een onneembare horde blijft. 50PLUS wil ook een lans breken voor het concept van de ANWB, namelijk AutoMaatje, zeker nu de pilot van Bravoflex mislukt lijkt. Kan dit concept ook meegenomen worden? Het is ook veel goedkoper en het is de wens van veel inwoners.

Wat 50PLUS nog even mist, zijn de opmerkingen van het Reizigersplatform. Kan de gedeputeerde uitleggen hoe dat komt?

Dat is even mijn eerste termijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank. Dan gaan we door naar Lokaal Brabant, de heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. De overgangsregeling ratobijdrage is gebaseerd op het aantal ritten. Door corona is dat beduidend lager in 2020 en doordat de projectsubsidies deels aangewend kunnen worden voor de kosten op de beheerskosten veroorzaakt het vooral een mindere financiële armslag voor de projecten. Daarnaast gaat onze bijdrage omlaag en worden de gemeentelijke bijdragen in vier jaar tijd verdubbeld en dit zal richting het Rijk om aandacht vragen. Als regiehouder tussen de partijen in de nieuwe gedeelde mobiliteitsvisie vraagt dit om meer integrale afstemmingen. Het is dan ook goed te lezen dat de OV-reizigers in de regiotaxi zowel via de provincie als op gemeentelijk niveau fors worden bevoorschot, anders had ik hier grote problemen gezien. We gaan er dan ook van uit dat de verwachtingen die zijn uitgesproken ook blijven passen binnen het aantal uiteindelijk te rijden ritten. De prognoses zijn enigszins onzeker en zeker lastig in te schatten, wat

momenteel wordt veroorzaakt door corona, maar op iets langere termijn ook wat betreft de omvang en inzetbaarheid van de momenteel nog grote groep vrijwillige chauffeurs. Verzoek aan de gedeputeerde om hier aandacht voor te hebben bij de aanstaande transitie van de regiotaxi naar Bravoflex. Verder hebben wij geen zienswijze op deze conceptbegroting.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank. Dat was een snelle ronde. De heer Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank, voorzitter. Twee, drie vragen, maar ook wat observaties die u mee wilt geven. In de eerste plaats de heer Roeles van Forum: goed kijken ook naar de wensen en behoeften. Zeker, helemaal eens. De wirwar van visies zie ik niet. Er is één visie 'Gedeelde mobiliteit' en betaalbaarheid en tempo zijn daar hele belangrijk begrippen die ook de Staten tijdens de behandeling en unanieme vaststelling van de visie hebben meegegeven. Betaalbaarheid is nu ook een van de belangrijke onderwerpen die we aan het uitwerken zijn, te beginnen in West-Brabant, maar zeker ook gewoon het tempo, waar de heer Jan-Frans Brouwers aandacht voor vraagt, en het gesprek daarover voeren, onder andere met de ROB. Opmerking ook gemaakt. De ROB is enthousiast en ondersteunt en jaagt ons aan om die visie ook echt handen en voeten te geven en op tempo te doen. Maar we zijn ook aan het kijken met de ROB hoe wij veel breder – want nu heb je gewoon een trendanalyse OV en je hebt een kwaliteitsonderzoek voor je bussen, maar straks gaat dat palet veel breder worden, veel meer dan alleen bussen, en je wilt straks ook heel erg graag weten hoe men ervaart al die vormen van gedeelde mobiliteit. Dus een van de ontwikkelopdrachten is juist ook om te kijken van: hoe kunnen we goed in gesprek blijven met de eindgebruiker, maar niet alleen de eindgebruiker van de bus, maar van al die andere onderdelen, ook als we daar geen eigenaar van zijn, of opdrachtgever van zijn. Dus zeer gehoord uw oproep daarvoor en ook de oproep van 50PLUS om met het ROB daar goed in gesprek over te blijven, en dat zijn we in mijn beleving ook.

Bravoflex, onder anderen mevrouw Arts, maar ook de heer Van den Broek. Ja, ik zou willen verwijzen naar de Statenmededeling die volgens mij gisteren uit is gegaan. Ik vond het zelf best een spannende Statenmededeling, want je ziet dat proberen, innoveren, leren niet altijd alleen maar tot juichstemming leidt. Ik ben wel nog steeds heel erg blij dat we die innovaties op die manier in gang hebben gezet, want ook als je erachter komt wat niet helemaal naar wens is, ja, dan heb je dat in ieder geval geprobeerd, heb je ernaar gekeken en ga je nu weer doorkijken hoe je dan wel weer verder stappen kunt zetten. Want één ding wil ik nog steeds niet accepteren, vooral ook voor het kleinschalige vervoer en de bereikbaarheid van de kleine kernen, ja, grote bussen gaan daar niet naartoe rijden, want dat kunnen we niet betalen; dan kun je zeggen "nou, oké, dan maar niks", maar dat accepteert u niet, en ik daarmee ook niet. Ook als u het wel had geaccepteerd, had ik er wel moeite mee gehad om dat zelf te accepteren. Dus de uitdaging blijft staan om daar met innovaties naar te blijven kijken. Zo vind ik bijvoorbeeld de dorpsauto in Rucphen daarin ook een heel spannend voorbeeld, niet zozeer dan de Bravoflex, maar veel meer Bravo Samen, vanuit het initiatief juist ook vanuit de ouderen, die hebben aangegeven: nou, dat we van drie naar één halte gaan, goed, maar dan moet er wel een alternatief voor zijn, bijna naar analogie van AutoMaatje. Daar vroeg u even naar. Een van de eerste AutoMaatjes is nota bene met hulp van de provincie in Brabant tot stand gekomen, dus die zit in ons palet-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Wilt u afronden, alstublieft?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Zeker. Ik ben zo gepassioneerd over dit onderwerp, voorzitter. Het is juist een van de instrumenten ook die in onze menukaart zit, zal ik maar zeggen, en we blijven over de volle breedte maatwerkgericht leveren en kijken wat werkt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik wilde eigenlijk nog reageren op de gedeputeerde, dat hij zegt van "er vinden toch wel allerlei initiatieven plaats, en daar word ik wel enthousiast van". Ik hoop dat de gedeputeerde ons na de vakantie daarin mee wil nemen, want we horen daar verder behalve de Statenmededeling niet zoveel over van wat er dan aan andere mogelijkheden is, want wat de Staten betreft is de nadruk toch heel erg van dat het ook voor de individuele reiziger betaalbaar moet blijven. Ik kan me voorstellen dat je niet met grote busjes rijdt, maar het moet wel met kleine busjes ook voor de alledaagse reiziger betaalbaar blijven.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja zeer eens, voorzitter. Betaalbaar van twee kanten: vanuit de belastingbetaler en de gebruiker. Ik hoop van ganser harte dat u de Statenmededeling gaat agenderen, zodat we het er goed over kunnen hebben.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan ga ik naar de tweede termijn. De heer Roeles. Wilt u nog een tweede termijn? Nee. Mevrouw Arts, iets voor de tweede termijn? Nee. De heer Brouwers, 50PLUS?

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ja. Ik ben blij dat ik het woord AutoMaatje hoor vallen, meneer de gedeputeerde. En als u hulp nodig heeft, komt u maar langs, want ik heb het zelf opgezet en het werkt fantastisch. Het leuke ervan is: je brengt mensen van adres naar adres en niet van halte naar halte. Nog één vraag die openstaat, of anders heb ik hem gemist. Ik miste even de opmerkingen van het Reizigersplatform. Hoe komt dat?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. En de heer Van den Broek?

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Nee, het antwoord was duidelijk.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Maat. Er is nog een vraag van 50PLUS.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, dat klopt. Het KCV heeft een eigen Reizigersplatform, dus niet zozeer het ROB. Ik heb het even snel nagevraagd, en die zijn ook akkoord. Het staat dan klaarblijkelijk niet in het stuk, maar die zijn wel akkoord, en ROB is ons reizigersoverleg.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nou, dan sluit ik de beraadslaging over dit voorstel, en dan gaan we door naar de stemmingen. Ik kijk even rond of iedereen er al klaar voor is. De heer De Kort, u wijst-

De heer **De Kort** (PvdA): Naar de heer Smeulders, die komt er nu aan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: dan gaan we over tot de stemmingen. Dat is nog eens een entree hè? Fijn dat u er bent. Iedereen verder aanwezig? Dan gaan we stemmen over Statenvoorstel 46/20. Conceptbegroting 2021 Gemeenschappelijke Regeling KCV Brabant-Noordoost zienswijze PS. De fractie van de VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Rutjens** (FvD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

De heer **Thijssen** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Logister** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Deze is aangenomen. Dan kunnen we door naar de bespreking van het Statenvoorstel 41/20, Inpassingsplan Ulvenhoutse Bos.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Meijer?

De heer **Meijer** (D66): Ja, met het oog op de tijd en de persconferentie, waar u natuurlijk naar uitkijkt, zou ik een voorstel van orde willen doen, namelijk om de volgorde te veranderen en nu eerst Statenvoorstel 47/20, de wijzigingen van het inpassingsplan Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat te behandelen. Als ik kijk naar de aangevraagde spreektijd, zou dat misschien nog passen voor zes uur, terwijl het voorstel waar u aan dreigt te beginnen zeker níet gaat passen. Ik verzoek u daarom om de volgorde te veranderen en de Gol eerst te behandelen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dit is een soort ordevoorstel. Ik kijk ook even naar mijn mede-vicevoorzitters, het is altijd prettig om daar contact mee te hebben. Ik kan het wel in stemming gaan brengen, maar als u allen instemmend knikt op mijn vraag of u ermee kunt instemmen dat we nu eerst de GOL gaan doen, vind ik dat ook prima. Alle handjes in de lucht: GOL? Ja! Dan gaan we even van gedeputeerde switchen.

47/20 Gewijzigd vaststellen inpassingsplannen Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (Oost en West)

De **plaatsvervangend voorzitter**: Is elke woordvoerder er klaar voor dat we nu overgaan naar het GOL? Even allemaal weer bij de les. In de wetenschap dus dat ik rond vijf voor zes voor onszelf ga afronden. Ik houd natuurlijk rekening met de spreektijd van degene die dan nog bezig is, maar dat u weet dat we dan wellicht midden in het debat gaan afsluiten en na de dinerpauze weer verder gaan, met een andere voorzitter op deze stoel.

Dan gaan we naar de VVD, mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Dank u wel. Twee jaar geleden, op 29 juni 2018, stelden we het PIP GOL vast na pakweg elf jaar voorbereiden en praten. Als VVD zeiden we toen al dat het tijd werd dat de schop de grond in zou gaan. We zijn inmiddels twee jaar verder en de realiteit is dat we nog steeds wachten op het onherroepelijk worden van het PIP. Om zover te komen zullen we in elk geval de voorliggende planwijziging vast moeten stellen, zodat ook geborgd is dat de stikstofonderbouwing klopt.

De GOL is een integrale gebiedsontwikkeling die verkeersveiligheid, bereikbaarheid, ecologie, recreatie, leefbaarheid en waterveiligheid omvat. In zo'n veelomvattend plan kun je het nooit iedereen naar de zin maken. Onze fractie heeft de inspraakreacties gelezen die vandaag zijn ingediend en we waarderen de inzet die de sprekers op dit dossier blijven plegen. Maar we zijn nog net als twee jaar geleden van mening dat er een goed onderbouwd plan ligt. We horen degenen die niet tevreden zijn, maar er zijn ook heel veel voorstanders van het vastgestelde PIP.

Meer inhoudelijk spitst de voorliggende wijziging zich toe op stikstof, op de beschikbare ontwikkelruimte. Het gaat er niet om of we het plan als geheel opnieuw willen vaststellen vandaag, het gaat om de wijzigingen. De VVD-fractie wil daarover graag van de gedeputeerde weten op welke wijze de ontwikkelruimte, de stikstofruimte, die nodig is voor dit project via extern salderen wordt gerealiseerd. Kan de gedeputeerde sowieso aangeven hoe het staat met de voortgang van het extern salderen en de mate waarin verschuiving van stikstof tussen sectoren vordert?

Wat de VVD betreft: het is nu tijd om volle bak vooruit te gaan. De Langstraat wacht al veel te lang op deze positieve impuls en ook andere projecten, zoals die van Defensie, kunnen niet meer wachten. Wij rekenen erop dat de gedeputeerde ook bij de Raad van State alles in het werk blijft stellen om snel een uitspraak te krijgen en horen daar graag zijn bevestiging van.

Tot zover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank, dan gaan we door naar Forum voor Democratie, de heer Duijs.

De heer **Duijs** (FvD): Ja, voorzitter, dank je wel. Vandaag zijn we bijeen om de inpassingsplannen met betrekking tot de Oostelijke Langstraat gewijzigd vast te stellen. In juni 2018 zijn de eigenlijke plannen reeds vastgesteld, maar de uitspraak van de Raad van State van 29 mei 2019 over het PAS dwingt ons opnieuw naar de zaak te kijken.

Voorzitter. Ook al zijn we de genoemde fase reeds gepasseerd, ik wil toch graag allereerst stilstaan bij de wijze waarop de plannen ook hier in de Staten tot stand zijn gekomen. De aanloop naar juni 2018 ging gepaard met veel commotie, niet in de laatste plaats omdat omwonenden zich niet gekend voelden en naar eigen zeggen onvoldoende betrokken werden bij het proces. Hoe kan het dat de ultieme wens van omwonenden tot participatie niet werd gehonoreerd? Hoe kan het dat tot twee keer toe rapporten, onder andere van de TU Delft, over de gebiedsontwikkeling niet zijn meegenomen in de besluitvorming? Hoe kan het dat het alternatief dat door diverse omwonenden is aangedragen keer op keer werd genegeerd? En hoe kan het dat ondanks het ontbrekende draagvlak én de steun van onder andere grote namen als Van Mossel en Mandemakers voor het aangedragen alternatief, de inpassingsplannen hier, in deze Staten, in 2018 moeiteloos zijn vastgesteld?

Voorzitter. Ik heb er al met al een slecht gevoel over, temeer omdat zoveel mensen door middel van ruim 5000 handtekeningen hun onvrede over het plan kenbaar hebben gemaakt. Graag een reactie.

Zoals vermeld, gaat het vandaag over de wijzigingen met betrekking tot de genoemde inpassingsplannen. Over de voorgenomen gewijzigde inpassingsplannen heeft de FvD-fractie een aantal vragen aan de betreffende gedeputeerde. In de stukken hebben we kunnen lezen dat 29 maal een beroep is ingediend bij de Raad van State. Hoe hoog schat de gedeputeerde de kans dat deze gewijzigde inpassingsplannen ongeschonden door de Raad van State komen?

De voorliggende gewijzigde inpassingsplannen omvatten een breed scala aan maatregelen met betrekking tot de gebiedsontwikkeling. Ook de Defensie Pijpleiding Organisatie heeft te kennen gegeven aanpassingen te willen doen. Uit de stukken blijkt dat, wanneer de gewijzigde inpassingsplannen niet onherroepelijk worden, de planning hieromtrent in gevaar kan komen en dus vertraging kan oplopen. Tegelijkertijd krijgen gemeenten de ruimte om bestemmingsplannen met betrekking tot de DPO-leiding vast te stellen, buiten de voorliggende inpassingsplannen om. Kan de gedeputeerde uitsluitsel geven over de vraag in hoeverre de aanpassing van de DPO-leiding nu echt in het gedrang komt, als de gewijzigde inpassingsplannen vandaag niet worden vastgesteld?

Onlangs hebben we in de Staten het belang van klimaatadaptatie onderstreept. Ook in de Oostelijke Langstraat zullen maatregelen uit de visie klimaatadaptatie worden uitgevoerd. Vraag aan de gedeputeerde: kan de gedeputeerde aangeven welke concrete maatregelen uit de visie klimaatadaptatie buiten de voorgenomen maatregelen tegen hoogwater in dit gebied zullen worden geïmplementeerd?

Voorzitter. Om de gewijzigde plannen kracht bij te zetten wordt onder andere gekozen voor externe saldering. Hoe vaak is de provincie voornemens extern te salderen en hoeveel onteigeningen voorziet het college?

Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank. Dan gaan we naar het CDA, de heer Stoop.

De heer **Stoop** (CDA): Dank u wel, voorzitter. De uitspraak van de Raad van State vorig jaar over de PAS gooide veel roet in het eten voor vele plannen, ontwikkelingen en initiatieven in Nederland, waaronder ook beide inpassingsplannen gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat. Met het vervallen van de PAS

bleken de plannen onvoldoende om de stikstofgevolgen voor het Natura 2000-gebied Langstraat het hoofd te kunnen bieden. Er moesten aanvullende maatregelen worden gevonden om de ontwikkelingen mogelijk te maken en de inpassingsplannen moesten worden aangepast ten aanzien van de stikstofdepositie. Die oplossingen zijn gevonden in mitigerende maatregelen, externe saldering door aankoop van landbouwgrond. De CDA-fractie is in ieder geval blij dat door deze maatregelen de inpassingsplannen hetzelfde resultaat laten zien als bij de eerdere plannen onder het PAS-regime en ontwikkelingen volgens plan kunnen worden uitgevoerd.

Voorzitter. De CDA-fractie kan instemmen met de gewijzigde inpassingsplannen.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. De heer Ludwig, GroenLinks.

De heer **Ludwig** (GL): Dank voorzitter. Opnieuw wordt Provinciale Staten gevraagd om het inpassingsplan Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat vast te stellen. Het is een langlopend traject waarover veel te doen is geweest. Aanleiding is nu dat de rechter heeft aangegeven dat het plan niet in stand kon blijven, gezien de uitspraak van de Raad van State over het vervallen van het PAS. De fractie van GroenLinks is in het verleden kritisch geweest over het plan en heeft ook tegengestemd. Reden waren onder andere nieuwe wegen in de Baardwijkse Overlaat wat belangrijke cultuurhistorische waarden in het gebied verstoort. Er komt meer verkeer in het gebied, wat we juist niet moeten willen, gezien het cultuurhistorische en ecologische belang. Lokale, serieuze alternatieven zijn te snel opzijgeschoven. Ook stipte onze vorige woordvoerder, de heer Smeets, het gebrek van een financiële risicoparaaf aan. De heer Smeets gaf aan dat een risicomarge van 25 procent redelijk normaal is. Het waren profetische woorden, zo blijkt, want er moeten miljoenen bij. Hoe is dit gekomen, zo vraag ik de gedeputeerde, en wat wordt hiervan geleerd? De Partij voor de Dieren en GroenLinks hebben hierop samen een amendement ingediend en wij vinden het jammer dat daartegen is gestemd.

Mijn fractie heeft ook nog vragen over de stikstofberekening en aanvullende passende beoordeling. Dat is in het verleden niet perfect gegaan. Fouten in de berekeningen en er was geen inzicht dat de juiste gegevens voor auto's en vrachtwagens zijn gehanteerd. Inmiddels is ook duidelijk dat de stikstofneerslag van verkeer maar deels is meegenomen. Waar voor industriële en agrarische bedrijven de stikstofeffecten voor heel Nederland worden berekend, wordt dit bij verkeer maar tot vijf kilometer gedaan. Voor dit project betekent dat ook dat de stikstofdepositie op natuur groter zal zijn dan nu is berekend in de voorliggende stukken. De stikstofruimte die voor dit project wordt gebruikt is dan niet voldoende, en dat betekent geen winst voor de natuur. Ook wordt gesaldeerd met een maïsakker die geen WNB-vergunning heeft. Ik heb daarover technische vragen gesteld, waarop ik vandaag de antwoorden heb gekregen, en die baren me nog meer zorgen. Graag een reactie van de gedeputeerde hierop.

Voorzitter. Ik sluit af. Voor GroenLinks is het belangrijk dat bij zulke gebiedsontwikkelingen de juiste keuzes worden gemaakt. Het heeft een grote impact voor de omgeving, de natuur en de gezondheid. Mijn fractie heeft sterke twijfels bij belangrijke onderdelen van dit plan en hoort graag de reactie van de gedeputeerde op onze vragen.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de heer Brouwers, 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Ik zal proberen niet in herhalingen te vervallen; daardoor wordt het verhaal, denk ik, wat korter.

50PLUS is toch benieuwd wat de Raad van State in augustus/september gaat zeggen, zeker met betrekking tot de externe saldering van de stikstof. De vraag die je dan hebt is natuurlijk: wat is de verwachting daarbij? En de stijging van fijnstof en CO₂ door de groei van het aantal autobewegingen in de Baardwijkse Overlaat, wat voor effect heeft dat dan weer? En dan, inderdaad: er wordt gesproken

over 5000 handtekeningen, ik heb gelezen 4000 handtekeningen, maar in ieder geval zijn er duizenden handtekeningen opgehaald van burgers die het er niet mee eens zijn. En die hebben ook een alternatief. De vraag van 50PLUS is dan: hoe zit het dan met het draagvlak? En er wordt ook nog gesproken over vernietiging van erfgoed, een oude spoordijk. Is dat zo?

Dan even een nieuwsgierige vraag. Er wordt gesproken over een pijpleiding van Defensie. Wat loopt er door die pijpleiding en wat is de reden van vernieuwing van die pijp?

Dat was mijn eerste termijn, mevrouw de voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank. Dan gaan we door naar de Partij voor de Dieren, de heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Wat voorligt is eigenlijk een vervolg op een eerder voorstel dat we behandeld hebben. Wij waren toen niet voor dit voorstel en dat zijn we nog steeds niet. Wij zijn niet overtuigd van nut en noodzaak van dit grote project. De vele maatschappelijke kosten in beschouwing nemend, vinden wij dit een onverstandig project. Door in te stemmen met deze inpassingsplannen kiezen we ook nog eens voor het vernietigen van een prachtig stuk cultureel erfgoed, de Langstraat-spoorbruggen. Deze bruggen hebben de Europa Nostra Award gehad, de hoogste Europese prijs voor behoud van natuurlijk en cultureel erfgoed. Bij de toekenning ervan is ook de provincie nog betrokken geweest. Wij kunnen niet begrijpen dat dat dan bijna in z'n geheel gaat verdwijnen. Daaraan gerelateerd is het ook nog zo dat de lokale natuur enorm wordt aangetast en er een onveilige situatie ontstaat voor fietsers en voetgangers door dit gebied. We begrijpen niet hoe dit in lijn kan zijn met de provinciale doelen.

Een meerderheid van PS heeft in 2018 ingestemd met de inpassingsplannen. Deze eerdere plannen bleken vanwege de afhankelijkheid van de PAS – verrassing, verrassing! – niet Raad van State-proof. Om dit gat te vullen hebben GS wederom gebruikgemaakt van het nog niet beschikbare instrument van externe saldering. Maar volgens mij waren wij in de veronderstelling dat heel veel fracties hier toch tegen de uitkoop van de agrarische sector waren. We begrijpen daarom dit voorstel zo niet. Nog een punt over het gebruik van extern salderen, terwijl dit momenteel nog niet is toegestaan-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Wilt u gaan afronden?

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, voorzitter. Het instemmen met deze plannen komt eigenlijk neer op gokken. Verwachten we door de Brabantse burgers serieus genomen te worden door op deze manier opnieuw dit project ter inzage te leggen?

Voorzitter. Wij raden sterk aan om dat alternatief, 72a, door de bewoners breed gedragen en meermalen onder de aandacht gebracht, nog eens goed te bekijken, omdat het zomaar eens een heel goed alternatief zou kunnen zijn voor de huidige plannen.

Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u. We gaan naar Lokaal Brabant, de heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Ik had hier geen spreektijd voor aangevraagd.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Eén minuut staat op mijn lijst, maar dan laat ik hem gaan. De heer Vreugdenhil van ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Het is natuurlijk heel verleidelijk om de hele discussie over te doen die we ook bij het vaststellen van het GOL hebben gevoerd, want we hebben wel degelijk avond na avond hier in zaaltjes gezeten, de rapporten van TNO besproken, ook met de bewonersgroepen, en allerlei varianten daarin doorgesproken. Onze fractie heeft toen uiteindelijk geconcludeerd dat het plan dat nu voorligt, gezien alle varianten die er lagen, het beste plan is dat gerealiseerd moet worden. De kern van de discussie die hier gevoerd moet worden ligt wat mij betreft in de vragen die door mevrouw Dirken en door de heer Ludwig zijn ingediend. Eén vanuit mevrouw Dirken: kan het college aangeven hoe die saldering dan plaatsgevonden heeft en of dat nu al, vooruitlopend ook op het openstellen vanuit de provincie, daarin al mogelijk is. Nou, ik ga die vragen van mevrouw Dirken niet herhalen. En het andere punt, van de heer Ludwig, is ook heel relevant, omdat de commissie Hordijk de afgelopen weken nadrukkelijk aangegeven heeft dat de wijze van meten niet een wijze van meten is die ook de daadwerkelijke depositie in de natuurgebieden daarin ook benadert. Dat is toch een relevant punt op dit moment en ik wil daar ook graag de reflectie over van de gedeputeerde. Bij het Ulvenhoutse Bos zullen we daar wat dieper op ingaan. Daarmee sluit mij dus ook aan bij de vragen van de heer Ludwig en verwacht ik daar ook een klip-en-klaar antwoord van het college op. Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hartelijk dank. De heer Ronnes. Het woord is nu aan u.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Voorzitter, dank u wel. Zesenhalf minuut, ik ga trachten om het binnen zesenhalf minuut te doen.

Dank voor de inbreng in de eerste termijn. Ik merk dat in de eerste termijn ook een aantal zaken opnieuw ter tafel zijn gebracht die eigenlijk al aan de orde zijn geweest bij de behandeling van het voorstel ten tijde dat het GOL is vastgesteld. Daar wil ik op dit moment niet te veel op ingaan, omdat nu aan de orde is de nieuwe manier om te zorgen dat de stikstofbalans in dat gebied op een goede manier juridisch wordt verankerd.

Als eerste mevrouw Dirken van de VVD, die eigenlijk vraagt op welke wijze ervoor wordt gezorgd dat de compensatie van stikstof op een goede manier is geregeld. Met name is dat opgelost door een bedrijf aan te kopen dat stikstofuitstoot heeft. De compensatie van dat bedrijf moet zorgen dat de onderbouwing voldoende is, dat de mogelijke wijziging in uitstoot op dat gebied leidt tot het niet akkoord gaan door de Raad van State. Nu is het zo, en dan kom ik op de systematiek van extern salderen – dat weet u allen, denk ik –, dat extern salderen op dit moment nog niet is opengesteld. We zijn op dit moment met de twaalf provincies in overleg, en volgende week ook in overleg met de minister, om te kijken op welke wijze en met welke randvoorwaarden je extern salderen kunt openstellen, zodat deze saldering ook geëffectueerd kan worden en dat die ook als zodanig kan doorgaan. Dus in die zin loopt het traject om te zorgen dat extern salderen als gereedschap gebruikt kan worden om het aanbod van stikstof te matchen met de vraag.

Het tweede onderdeel is de vragen die gesteld zijn door Forum-

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter-

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik wil hier toch even een interruptie op plegen, want ik begrijp dat de gedeputeerde geen herhaling van zetten gaat doen van wat hier twee jaar geleden besproken is, maar op dit punt is er destijds ook al voor gewaarschuwd dat het houdbaar moet zijn bij de Raad van State. U loopt nu vooruit op nieuwe regelgeving. Wat gebeurt er nou als het overleg niets oplevert en het extern

salderen, zoals bedacht in deze constructie, niet mogelijk is? Wat is dan het effect voor de GOL-plannen? Moet dan alles opnieuw worden vastgesteld? Is daar een alternatief scenario voor?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Wij rekenen niet met een alternatief scenario. Wij gaan ervan uit dat extern salderen uiteindelijk zal worden opengesteld. Het zal nog moeten blijken tegen welke exacte randvoorwaarden dat gebeurt en wij verwachten ook dat dat heel snel zal gebeuren, dus dat heel kort na het zomerreces dat extern salderen ook zal worden opengesteld.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Vervolg vraag, de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank voorzitter. Maar als het dan ook niet kan binnen de randvoorwaarden zoals het nu bedacht is, want er is nu gezegd "we kopen een boerderij uit", dus er moet al een boer wijken voor dit plan, en als die randvoorwaarden nu niet passen bij dit plan, is er dan wel een scenario bij GS hoe dan het GOL wel opgetuigd gaat worden, of ligt het hele plan dan, zeg maar, in duigen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Ronnes.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Nee, dan zal op dat moment gekeken moeten worden op welke manier je het dan zou kunnen regelen. Maar het is eigenlijk een hele logische veronderstelling dat we uiteindelijk met het gereedschap extern salderen deze mogelijkheid echt open kunnen stellen. Want op het moment dat dat niet gebeurt, dan zou dat betekenen dat je eigenlijk het beste gereedschap dat je hebt om dit soort ontwikkelingen te kunnen laten doorgaan, dan niet zou hebben en dat zou desastreus zijn voor heel veel ontwikkelingen. Daarmee wil ik eigenlijk zeggen dat we het extern salderen gewoon hard nodig hebben.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter-

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Maar het is natuurlijk wel de kern waar het over gaat, want al eerder was de verwachting dat per 1 juli het extern salderen opgegaan zou zijn en dat is niet gebeurd. We weten allemaal dat er discussies over zijn, dat er allerlei gesprekken gevoerd worden over die randvoorwaarden. Kunt u ons dan meenemen in die randvoorwaarden waarover die gesprekken gaan, om ons ook een beeld te kunnen vormen of dit soort projecten ook binnen die randvoorwaarden vallen? Want u vraagt ons nu al een besluit te nemen hierover, maar dan moeten wij wel het gevoel erbij hebben of dit dan ook past binnen de mogelijkheden die er straks zijn, want anders zitten wij een besluit te nemen ins Blauwe hinein.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ik vind het gevaarlijk om al exact te noemen waar we het dan over hebben, maar om een idee te geven waar het dan over gaat: er wordt wel eens gesproken 'met hand aan de kraan', dat je met extern salderen zorgt dat je geen grote ongewenste effecten hebt. Nou, we zijn aan het kijken op welke manier je dat kunt regelen met elkaar en daarover afspraken kunt maken, en ook hoe je ermee omgaat op het moment dat je boerderijen, of andere bedrijven, opkoopt voor stikstofruimte: dat je daar afspraken met andere provincies over hebt, op welke wijze je dat dan doet als het aan de orde mocht zijn. Overigens moet ik wel zeggen dat de aanpak die we hier kiezen wel past binnen de beleidsregel zoals we die voor ogen hebben. In die zin is het dus niet zo dat de techniek daar nog roet in het eten kan gooien. Het gaat dan met name om het instellen, ja ofte nee.

Dan kom ik op de vragen die gesteld zijn door Forum voor Democratie. Een mooie vraag, en volgens mij was het 50PLUS die hem ook stelde: hoe groot acht u de kans dat dit ongeschonden door de Raad van State zal komen? Ik acht die groot. Wij hebben er veel energie in gestoken om te zorgen voor een robuuste onderbouwing, maar zoals dat gaat: de rechtspraak maakt er een eigen afweging in. Dus we zullen uiteindelijk gewoon af moeten wachten wat die afweging van de Raad van State is.

Dan is nog de vraag in hoeverre de aanpassing van de DPO-leiding nu echt in het gedrang komt als we die gewijzigde inpassingsplannen niet vaststellen. Dat betekent gewoon dat die pijpleiding maanden vertraagd wordt, plus kan het ook effect hebben op de voortgang van onze eigen werkzaamheden. Door 50PLUS werd onder andere gevraagd: wat gebeurt er dan met die pijpleiding, wat gaat er doorheen? De bedoeling is dat er vliegtuigbrandstof doorheen gaat. Er zijn al leidingen, maar die zijn versleten en moeten vervangen worden. Dat is de reden daarvan.

Dan nog de vraag van Forum hoe vaak de provincie het voornemen heeft om extern salderen toe te passen en hoeveel onteigeningen het college voorziet. Nou, ons streven is nul onteigeningen. Dat is de insteek. Ik kan er op dit moment nog geen voorspelling hard op doen, maar het zullen er heel erg weinig zijn. Dat als eerste. Als het gaat om extern salderen: het punt van extern salderen is niet een onteigening. Extern salderen zal altijd plaatsvinden op basis van vrijwilligheid, dus het is niet een kwestie dat we in dat geval de ruimte ontnemen aan een bedrijf, of aan iets wat een stikstofuitstoot heeft op dat moment.

Het CDA had verder geen vragen. GroenLinks kwam nog even terug op de financiële positie van het dossier. Nou ja, dat is een keuze geweest ten tijde van de behandeling van het voorstel, dus ik kan er nu ook heel slecht op ingaan. Ik moet ook eerlijk zeggen dat ik me op dat element onvoldoende heb voorbereid om er echt inhoudelijk op te kunnen antwoorden. Als u er toch nog iets van zou willen weten, dan zou ik u kunnen toezeggen dat ik er aanvullend nog een reactie op kan geven.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ik begrijp natuurlijk dat u zich daar niet op heeft voorbereid, maar het is wel een les die we moeten leren, want we hebben geen financiële-risicoparagraaf bij het vorige voorstel gedaan en er is in de tussentijd ook niet geïndexeerd, waardoor je nu met een miljoenenprobleem zit en waardoor – en dat vindt mijn fractie zeer treurig – je nu ook vanuit de natuurmiddelen hier bij moet leggen, een discussie die we net bij het vorige Statenvoorstel hebben gevoerd. Dus ik vraag me af: wordt er bij nieuwe voorstellen elk jaar geïndexeerd?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Ronnes.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Laat ik zeggen: ik zal ter harte nemen dat ik daar nog eens heel scherp naar ga kijken, en op die laatste vraag zal ik bij u terugkomen.

Dan had u ook een vraag over de commissie-Hordijk. Op dit moment hebben wij te maken met de systematiek zoals die voorgeschreven wordt vanuit de landelijke wetgeving. Wij kunnen daar niet zelf een interpretatie op geven. Mocht het uiteindelijk leiden tot een wijziging van het systeem, dan kan dat het geval zijn, maar dat is op dit moment nog niet aan de orde. Wij zullen moeten rekenen met de methodes en de regelgeving die daar op dit moment voor staan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): De vorige keer is het gevallen door de Raad van State, omdat het niet Raad van State-proof was, en we kunnen ook nu voorzien dat dat gaat gebeuren. De vraag is dus of je nu niet al moet gaan rekenen met meer dan vijf kilometer, zodat je dat incalculeert en je over een aantal maanden,

als je bij de Raad van State staat, ook goed staat. Dat kan volgens mij volledig en ik begrijp daarom niet waarom die optie niet overwogen wordt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Ronnes.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ik kan u geruststellen: dit is op een dermate gedegen manier doorerekend dat wij niet denken dat het risico bestaat dat we uiteindelijk onder de streep te kort aan compensatie zouden komen. Want we kunnen stellen dat er eigenlijk gewoon nog een groot deel van de stikstofopbrengst van die saldering over is. Dus het is niet zo dat hier de consequentie zal zijn dat het risico erin zit dat er te weinig saldo met hetgeen u bedoelt zal zijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, vervolgvraag.

De heer **Ludwig** (GL): Maar dan is wel de vraag: wordt dat ook voor dit project dan vastgezet? Want nu wordt in de stukken geschreven dat er heel veel stikstofruimte in een bank komt, omdat we te veel aankopen, maar dan moet dat voor dit project worden gecalculeerd. Daarom zou ik toch willen vragen om dat opnieuw door te rekenen, met het laten vervallen van die vijf-kilometergrens.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Ronnes.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Dit voorstel lag er al voordat de commissie-Hordijk z'n advies heeft uitgebracht, en daarbij: het is een advies, dus we zullen moeten uitgaan van de nu geldende normen, om deze beoordeling ook op een goede manier te doen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gaat u verder, mijnheer Ronnes... O, de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, voorzitter, ik wil hier toch wel even op doorgaan, want als ik gedeputeerde zou zijn, zou ik wel twee scenario's uitgerekend hebben: één via de SRN2-methodiek, maar twee ook via de methodiek waarin je daadwerkelijk de depositie berekent, en dan ook verder dan die vijf kilometer, want het zou wel eens zo kunnen wezen dat het ook voor het salderingsbedrijf, het bedrijf dat stikstof geeft, misschien wel onvoldoende is voor de wegberekeningen die dan met de OPS-methodiek gemaakt moeten worden. Waarom heeft u dat niet gedaan? Want daarmee is de vraag van de heer Ludwig echt wel relevant: als de commissie-Hordijk gelijk krijgt en de methodiek van SRN2 niet toegepast mag worden, is dan die saldering nog wel voldoende?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Ronnes.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ja, dan kom ik er toch op terug dat dit dossier er al lag voordat de commissie-Hordijk z'n advies uitbracht. Met de resultaten die wij in het dossier hebben gezien als het gaat om de saldo-opbrengst, voorzien wij daar geen knelpunten. Dus wij voorzien niet dat datgene wat Hordijk zegt zal leiden tot een probleem in dit voorstel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nog een vervolgvraag van de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, maar ik hoor u niet zeggen dat u daar een berekening van hebt gemaakt, terwijl je dat wel daadwerkelijk kan berekenen. En ik zou eigenlijk wel die gegevens willen hebben. Kijk, we worden nu gevraagd om een besluit. Ik snap het helemaal: pas twee weken geleden is

de commissie Hordijk daarmee gekomen, daarvóór waren die signalen ook niet zodanig vanuit het eerste rapport dat we dit hadden kunnen zien aankomen – dat geef ik u ook mee –, maar die informatie hebben wij nu wel, op dit moment, en nú moeten wij een beslissing daarin nemen. Kijk, en dat vind ik wel een lastige-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Wat is uw vraag?

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): - want als ik door mijn ooghalen kijk, dan zie ik dat het risico er daadwerkelijk wel is. Dus vindt u het toch niet verstandig om daar ook een andere berekening tegenover te stellen, om dat zeker weten ook uit te sluiten?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Toch eventjes: het huidige saldo geeft al voldoende voor de volledige compensatie. Ook is het zo dat hier 30 procent wordt afgeroomd, dus dat komt ook al ten goede, als het gaat om de omliggende natuur. Als je kijkt naar het saldo, is dit gewoon echt een verbetering. Dus het is niet zo dat je hier in de knel komt doordat de methode-Hordijk zou worden toegepast. De totale beweging die in het voorstel zit is dat er een dikke plus in het gebied zit en dat de resultaten van 'Hordijk' hier geen nadelig effect op zullen geven.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gaat u verder met uw betoog.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Hiermee heb ik antwoord gegeven aan Forum. GroenLinks heb ik ook gehad. 50PLUS heb ik al verteld dat er vliegtuigbrandstof door die pijpleiding gaat. De heer Vreugdenhil had eigenlijk dezelfde vraag als het ging om de vijf-kilometernorm uit 'Hordijk', en daar heb ik op geantwoord wat ik geantwoord heb.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké, dank u wel. Dan gaan we door naar de tweede termijn. Ik kijk even naar mevrouw Dirken. Wilt u een tweede termijn? Ga uw gang.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Dank u wel aan de gedeputeerde voor zijn antwoorden. Wij begrijpen van u dat het extern salderen landelijk nog niet uitgekristalliseerd is, maar we zouden het wel op prijs stellen als u ons tijdens het reces op de hoogte zou willen houden van het overleg over het extern salderen bij het IPO. En dan gaan we er wel van uit dat het college van Brabant in ieder geval dit punt belangrijk genoeg vindt om er bij alle collega's op aan te dringen om het overleg niet stil te leggen in de zomer, zelfs daar vaart achter te zetten, zodat we in ieder geval overeenstemming hebben ruim voordat er een zitting bij de Raad van State is. Bovendien kunnen wij ons voorstellen dat andere provincies waarschijnlijk ook met vergelijkbare zaken zitten en als VVD willen wij in ieder geval voorkomen dat Brabant op dit punt stil komt te staan.

Verder ten aanzien van de vraag uit onze eerste termijn: wij gaan ervan uit dat er tussen sectoren geschoven kan worden, zodat we uiteindelijk met z'n allen vooruit kunnen. Daar heb ik u geen bevestiging of ontkening van horen geven, dus graag daar nog antwoord op.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Dan gaan we naar Forum voor Democratie, de heer Duijs, tweede termijn.

De heer **Duijs** (FvD): Dank voor de beantwoording, voorzitter. We hebben geen behoefte aan een tweede termijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dat is snel. Dank u wel. Dan gaan we naar het CDA, de heer Stoop.

De heer **Stoop** (CDA): Ook geen behoefte.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ook niet? Dan de heer Ludwig. In tweede termijn hebt u één minuut.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, dank, voorzitter, en ook dank voor de antwoorden. Mijn fractie is nog niet overtuigd van de beantwoording. Wij waren in 2018 al kritisch over dit plan en wij zien ook dat een variant die zeer veel kans maakt niet is meegenomen. Dat debat doen we niet over, maar het telt bij ons wel mee. Dan komt er inderdaad nog bij het financieel tekort, waarbij ook dat nog ten laste komt van de natuur die niet bijdraagt en wij hebben gewoon zeer veel twijfels over de stikstofberekeningen die nu zijn gedaan. Wij denken dat dat niet Raad van State-proof is op dit moment. Het kan inderdaad dat er nu te veel stikstof wordt aangekocht, maar dan moet dat wel ook bestemd worden voor dit project en niet worden uitgegeven voor nieuwe projecten, want we gaan een soort stikstofbank oprichten. Met dit in gedachten zal ik in ieder geval mijn fractie adviseren om tegen dit voorstel te stemmen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Helder. Dan gaan we naar 50PLUS, de heer Brouwers. Een kleine minuut.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ja, mevrouw de voorzitter. Wij worden allemaal opgevoed hier dat er draagvlak moet zijn, en dan kan de gedeputeerde wel zeggen "daar hebben we het vandaag niet over, want in het verleden is dat wel besproken", maar oké, je hebt hier toch wel weer een kans om daarnaar te kijken. Dus waar 50PLUS mee zit, is: als er zo weinig draagvlak is, en er is ook nog een alternatief, dat wij als 50PLUS er best wel moeite mee hebben om daar dan positief naar te kijken. Dus als u daarover nog iets aan ons zou kunnen meegeven, zou dat wel helpen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Dan gaan we naar de heer Van der Wel- o, wacht: interruptie van mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Ja, op meneer Brouwers. Kunt u mij uitleggen, meneer Brouwers, hoe u aan de wetenschap komt dat er weinig draagvlak zou zijn? Want voor zover ik weet, toen ik de laatste keer door het gebied reed, vanochtend, woonden daar veel meer dan 5000 mensen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ik heb gelezen in de stukken dat er 4000 handtekeningen opgehaald zijn van burgers die het er niet mee eens zijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Kunt u mij dan aangeven hoeveel handtekeningen u op zou halen als u zou vragen wie er vóór de plannen zijn?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Daar heb ik natuurlijk geen antwoord op, mevrouw Dirken!

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, ik wil dan toch een vraag stellen aan mevrouw Dirken van de VVD.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dat kan dus niet, want het is de termijn van de heer Brouwers. Dan doen we dat in de borrel.

De heer **Van Hattem** (PVV): Nou, dan een interruptie aan de heer Brouwers!

De **plaatsvervangend voorzitter**: Een interruptie van de heer van Hattem aan de heer Brouwers.

De heer **Van Hattem** (PVV): Misschien dat de heer Brouwers het met me eens is dat het goed zou zijn als de VVD overstag zou gaan, als ze zo benieuwd zijn naar hoeveel draagvlak er is in het gebied, of er dan een lokaal referendum kan worden gehouden hierover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Wilt u daar nog op reageren, mijnheer Brouwers?

De heer **Brouwers** (50PLUS): Zoals de heer Van Hattem weet, is 50PLUS altijd voor referenda.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Prima. We gaan door naar de termijn van de Partij voor de Dieren, de heer Van der Wel.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, ik wil toch nog even serieus een puntje van orde maken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): In de normale debatsetting, als we in de andere Statenzaal zitten, hebben we ook gewoon af en toe kleine interruptiedebatjes onderling. Dat is heel gebruikelijk en ik snap niet waarom dat in deze setting opeens niet zou kunnen. Dus als het zou kunnen, hoor ik het ook nog graag van mevrouw Dirken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Dirken, bent u bereid te antwoorden op de vraag van de heer Van Hattem?

Mevrouw **Dirken** (VVD): Ja, dan doe ik net alsof ik reageer op de heer Brouwers, goed!?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nee, reageer maar. Ik laat het toe.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Als ik me de vraag even in herinnering haal, dan was uw vraag of wij het willen onderzoeken via een referendum. Nou, dat is voor ons niet nodig, want wij hebben twee jaar geleden uitvoerig heel veel mensen gesproken, zowel degenen die voor de plannen waren als tegen, en ik weet dat wij heel veel mensen hebben gesproken die enthousiast waren over de plannen die voorlagen, dus voor ons is dat niet nodig, want wij hebben toen al goed onderzoek gedaan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Wilt u écht nog een vervolgvraag?

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, heel kort, voorzitter. Dan moet ik toch constateren dat het een klein beetje in strijd is met het huidige bestuursakkoord, van uw partij ook, dat er in ieder geval referenda zouden worden ingezet. Dus waarom dan niet bij zo'n belangrijk onderwerp?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Wij zijn als VVD nooit vies van innovatie, maar wij zijn er wel tegen om dingen over te doen, dus dat gaan we niet doen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Wel. Ik geef u nu het woord. Partij voor de Dieren, alstublieft.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. De gedeputeerde heeft helemaal gelijk: we hebben het hier met name over stikstof. Aan de andere kant: voor ons was nieuw dat de route van die Langstraat-spoorbruggen een vernauwing wordt en dat dat ook wel een beetje gevaarlijke situatie wordt voor zowel de snelfietsroute als de voetgangers en de gewone fietsers. Dus ja, ik zou toch sterk aanraden aan deze nieuwe gedeputeerde om toch even goed te kijken naar het plan zoals het nu voorligt en misschien eens in gesprek te gaan met die mensen van de Langstraat-spoorbruggen, omdat, ja: ik denk dat we toch een veilige route willen hebben dan, als het een alternatieve route wordt. Dus dat wil ik even meegeven.

Er is veel gezegd over stikstof. Ook wij hebben onze zorgen daarover, ook omdat het rapport-Remkes expliciet zegt dat er voor verkeer en industrie een aparte opgave ligt dan voor de veehouderij. Daar was ik juist heel erg blij mee, omdat het een einde maakt aan de discussie en het wijzende vingertje naar elkaar, maar dat elk onderdeel, de industrie, het verkeer-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Wilt u afronden?

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): - een eigen opgave krijgt. Hoe kunt u dan zeggen: door een boerderij op te kopen, komen we aan die doelstelling voor eigenlijk verkeer? Want dat is het eigenlijk, die mobiliteit.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Uw tijd is om.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Dus kunt u een beschouwing geven hoe we dat moeten zien?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Dan gaan we als laatste naar de eer Vreugdenhil. Ook u heeft nog één minuut.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Ik kom echt in een heel lastig parket als ik straks ja of nee moet stemmen, want er blijven nog twee belangrijk dingen liggen. Eén: we gaan straks extern salderen openstellen mogelijk, maar we weten nog niet onder welke randvoorwaarden, en onder andere bijvoorbeeld ook de maïsakkers zitten in het extern salderen. Moet dat via een salderingsbank, of iets dergelijks? We weten het nog niet, we weten wel dat het in discussie is. En twee, ik geloof ook wel dat

in het plangebied daadwerkelijk ook de stikstofdepositie minder wordt, maar juist vanuit de methodiek-Hordijk is de vraag gesteld: gaat dat niet veel verder, dus gaat het ook in het Bossche Broek, in de Moerputten? Dat zijn precies de gebieden waar we naar zouden moeten kijken en dan verbaast het me nu toch dat er niet eigenlijk een tweede analyse, een second opinion, daarin ligt, mede gezien alle publiciteit daaromheen. Ik heb daar gewoon nog moeite mee en ik weet nog steeds niet of ik nou voor of tegen moet stemmen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké. Dan geef ik het woord aan de heer Ronnes. Korte antwoorden, graag.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ik kijk even naar de vragen die gesteld zijn. Mevrouw Dirken van de VVD geeft aan: het extern salderen tussen sectoren. Ja, uiteindelijk, en eigenlijk is dat ook wel wat de commissie-Remkes zei: je kunt in Nederland eigenlijk niets zonder dat je met stikstofruimte schuift. Dus ja: als extern salderen mogelijk is, dan zal dat ook tussen sectoren zijn. Alleen, je moet wel goed kijken: onder welke voorwaarden en op welke wijze doe je dat?

Ik heb GroenLinks niet overtuigd, maar ik wil toch zeggen dat dit totale plan niet alleen een infra-ingreep is. Hier breng je ook veel natuur en blauw mee in het gebied. Dat totale plaatje is zo'n grote plus, dat ik u toch nog eens wil meegeven: stel dat je het niet zou doen en het zou vastlopen, dan zou dat voor het gebied juist nadelig zijn, om de effecten die je in dat gebied zou willen zien. Dus dit om nog even ter overweging mee te geven.

Dan 50PLUS: het alternatief. Door meerdere sprekers is al gezegd, en u bent er destijds dichterbij geweest dan ikzelf, dat er een vrij intensief traject is gelopen en dat er uiteindelijk een groot draagvlak voor deze aanpak is gekomen. Ik moet zeggen dat de informatie die ik heb, is dat alternatieve varianten destijds ook heel goed en scherp in beeld zijn geweest, maar dat men met alle afwegingen toch uitgekomen is op deze variant. Ik zou u willen vragen om dat op dit tijdstip niet opnieuw ter discussie te stellen, want dan ga je eigenlijk de discussie die destijds is gevoerd opnieuw doen.

De Partij voor de Dieren komt met de vraag: het opkopen van die boerderijen, is dat de echte oplossing? Zo zie ik de vraag eigenlijk die gesteld wordt. Kijk, je moet ook nagaan dat, op het moment dat dit in een gebied gebeurt-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nog een halve minuut.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Dit is een samenraapsel van ontwikkelingen die je in dat gebied doet en ziet. Daarmee probeer je win-winsituaties te creëren. Hier zorg je dat de ontwikkeling kan plaatsvinden en dat die weg verlegd wordt. De uitstoot wordt niet meer, maar hij komt anders te liggen. Doordat de weg verlegd wordt, komt de uitstoot op een andere plek terug. Door die ruimte kun je daar in ieder geval bewegen. 30 procent komt ten goede aan de natuur op dat moment, plus je hebt nog wat over om op een andere manier een ontwikkeling te compenseren. Dus ik denk dat dat eigenlijk de ultieme situatie is, waarbij je de afnemende stikstoflijn hebt, waarbij je nieuwe ontwikkelingen mogelijk kunt maken en waarbij je eigenlijk zou moeten zeggen: ja, dat zou de weg voorwaarts zijn, om te kijken hoe wij in Brabant aan de slag moeten. Ik denk dat dit een mooi voorbeeld daarvan is.

Ik zal afronden, voorzitter. ChristenUnie-SGP had het over de commissie-Hordijk. Ik denk toch dat je echt moet kijken naar de huidige regelgeving die er op dit moment is. 'Hordijk' is een advies en daar kunnen wij op dit moment niet een plan op afkeuren of door laten gaan, want op het moment dat je dat doet stel je nogal wat ter discussie denk ik.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Ik kijk nog even rond. Dan sluit ik de beraadslagingen over dit voorstel en ga ik door naar de stemming over het Statenvoorstel 47/20, Gewijzigd vaststellen inpassingsplannen Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (Oost en West). Zijn we er allemaal klaar voor? En het was een ontzettend goede tip van de heer Meijer om dit agendapunt naar voren te halen! Ja, goed gedaan, maar ook door u allen. Allemaal klaar voor de stemmingen? We gaan stemmen over het Statenvoorstel 47/20. Fractie van de VVD.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Rutjens** (FvD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

De heer **Stoop** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Logister** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Ludwig** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. In 2018 hebben we ook al tegen het toenmalige voorstel gestemd, vooral vanwege de ongewenste verkeersafwikkelingsvariant rond Drunen. De huidige wijzigingen maken het plan niet fundamenteel anders en we sluiten ons dan ook aan bij de kritiek die de stichting 'Van GOL naar Beter' hierover heeft geuit. Verder wat de DPO-leiding betreft: haal het hele plan van tafel en de planprocedure die de DPO-leiding in de weg zit is ook geen probleem meer.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Voor met een stemverklaring. Het is een 'voor' met aanhalingstekens, omdat 50PLUS nog steeds moeite heeft, of denkt dat er weinig draagvlak is, maar daar laat ik het even bij.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor met een stemverklaring, voorzitter. We zijn groot voorstander van dit project, omdat het cultureel een meerwaarde is voor het gebied, overlast beperkt en de natuurwaarden daarin versterkt. Wij blijven grote vragen houden of dit ook stand blijft houden bij de rechter straks, getuige de stikstofproblematiek, maar dat zullen we dan maar bij de rechter voor moeten leggen en dan zal er een uitspraak over komen en die zullen we dan afwachten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan is dit voorstel aangenomen. Dan gaan we nu schorsen voor een dinerpauze, en die is tevens bedoeld voor de bekendmaking van het aanbevelingsbesluit dat wij vanochtend genomen hebben. Namens Provinciale Staten zal ik ons besluit dan ook kenbaar maken aan de pers. Ik wil u vragen om tot half zeven sowieso niet te twitteren of de naam naar buiten kenbaar te maken. Laat dat even via een ander kanaal doen. Dus vanaf half zeven bent u vrij daarin. Ik ga zo meteen schorsen, maar ik kan mij voorstellen dat wij uit blijdschap over het besluit vanochtend dit willen onderstrepen met een applaus.

Applaus

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan schors ik bij dezen de vergadering tot kwart voor zeven.

Schorsing (17.56-18.54)

Het voorzitterschap is overgedragen aan door de heer M. V. de Kort MSc.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Welkom terug allemaal. Jullie zien het: de gordijnen zijn al dicht. Normaal is dat het teken dat de dag een beetje z'n einde nadert, maar we hebben nog best een volle agenda, dus laten we met z'n allen proberen om voortvarend door te pakken hierin. Ik heropen de vergadering.

41/20 Inpassingsplan Ulvenhoutse Bos

De **plaatsvervangend voorzitter**: We gaan door met de bespreking van het Statenvoorstel 41/20, Inpassingsplan Ulvenhoutse Bos. Ik geef als eerste het woord aan de fractie van de VVD, de heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Dank voorzitter. Na zo'n lange vergaderdag als vandaag ontspannen de leden van de VVD-fractie graag, en dat doen wij bijvoorbeeld in de natuur. In Brabant hebben we vele mooie natuurgebieden en het Ulvenhoutse Bos is er daar zeker een van. Dat veel inwoners onze mening delen, wordt bevestigd door de unaniem aangenomen motie van de gemeenteraad in Breda. Het is

jammer dat in de media het beeld wordt neergezet alsof dit college, en daarmee ook de VVD, met een kettingzaag het bos in wil en de bomen zo snel mogelijk naar de dichtstbijzijnde biomassacentrale wil brengen. Voorzitter, het tegendeel is waar. De VVD staat volledig achter dit voorstel en is blij dat er geïnvesteerd wordt in onze mooie bossen in Brabant. Bossen zijn goed voor gezondheid, biodiversiteit en klimaat en bovenal bieden ze mogelijkheden om te ontspannen en te recreëren. Daarom zijn wij zuinig op alle bossen, of ze nu een Natura 2000-stempel hebben of niet.

Zoals u gewend bent, kijkt de VVD kritisch naar hoe omgegaan wordt met het Brabantse belastinggeld. En precies daar zit ook onze zorg. Mijn fractie is best wel geschrokken van de antwoorden op technische vragen van onze PVV-collega's bij de jaarstukken, want daarin wordt aangegeven dat niet duidelijk is welke dier- en plantensoorten er in Brabant eigenlijk zijn, waar deze soorten voorkomen en op welke manier ze beschermd worden. Weten we dan eigenlijk wel wat het Brabants belastinggeld doet voor onze bossen? Daarom de vraag aan de gedeputeerde: leiden alle investeringen wel tot het gewenste resultaat? Dus eigenlijk de vraag: doen we wel de juiste dingen?

Tot slot, voorzitter, wil ik benadrukken dat bijna driekwart van onze mooie Brabantse natuur geen Natura 2000-status heeft. Is dat dan geen mooie natuur? Wat de VVD betreft wel. Het Ulvenhoutse Bos is voor ons een parel die we willen behouden en het maakt ons niet uit of dat uiteindelijk met of zonder Natura 2000-stempel is.

De plaatsvervangend voorzitter: Interruptie de heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, dank, voorzitter. Volgens mij zat de kern een beetje op het eind bij de heer Gremmen, want ja: het maakt wel degelijk uit of een natuurgebied een Natura 2000-status heeft. Het heeft namelijk een beschermingsstatus, dat ervoor wordt gezorgd dat zuinig wordt omgegaan met stikstof. Het maakt dus wel degelijk uit of het een beschermde status heeft. Vindt de heer Gremmen dan ook niet, net als Groenlinks, dat we gewoon duidelijk moeten zijn en dat we voor nu en in de toekomst deze beschermde status moeten behouden?

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Daar verschillen de heer Ludwig en ik over van mening. Wij staan volledig achter het bestuursakkoord, zoals u niet zal verbazen, en daarin staat dat we een breed onderzoek gaan doen naar de Natura 2000-status in heel Brabant. Wat de VVD betreft, gaan we dan nu niet shoppen in dat onderzoek en gaan we niet één natuurgebied er nu al van uitsluiten.

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Het tegendeel is juist waar. Het Ulvenhoutse Bos wordt al genoemd en dan is mijn vraag: wat voor toekomstperspectief heeft dit bos, zeker ook omdat het beschermingsplan nog maar een paar jaar oud is? Ik snap die ecologische onderbouwing niet, waarom we moeten gaan kijken naar de beschermde status van dit gebied. Kan de heer Gremmen dat nog een keer uitleggen?

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Ja, voorzitter. De heer Ludwig zegt dat het Ulvenhoutse Bos al genoemd wordt. Ik weet niet door wie of waar, maar in ieder geval wordt het gewoon natuurlijk meegenomen als een van de Natura 2000-gebieden in het brede onderzoek naar alle Natura 2000-gebieden, en daar

staan wij, zoals gezegd, achter. Tot die tijd gaan we natuurlijk gewoon onze wettelijke taak uitvoeren en de herstelmaatregelen treffen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dat was afdoende? De heer Swinkels ook nog een interruptie voor u, meneer Gremmen.

De heer **Swinkels** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter, want mijn aanvullende vraag zou dan zijn aan de VVD wat zij dan precies beogen te veranderen, eventueel, in dit geval bij het Ulvenhoutse bos, in geval dat geen Natura 2000-gebied meer zou zijn. Wat is dan eigenlijk het doel?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Wat ik in mijn spreektekst ook al aangaf: het doel voor de VVD is deels dat wij onze mooie natuur behouden en deels dat we ook goed kijken naar ons Brabantse belastinggeld, en dat we dat effectief en doelmatig uitgeven. Maar om nu al vooruit te lopen op een onderzoek dat nog gedaan moet worden en gesprekken die nog gevoerd moeten worden, dat is voor de VVD te vroeg. Dus ik kan geen antwoord geven op de vraag van de heer Swinkels.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Swinkels.

De heer **Swinkels** (SP): U begon uw betoog zo mooi met de opmerking dat u als VVD blijkbaar onterecht wordt afgeschilderd als degene die met een kettingzaag door dit bos gaat wandelen, maar aan het einde van uw verhaal zegt u eigenlijk dat, als de beschermingsstatus verdwijnt, u niet bij voorbaat zult zeggen dat u dat niet zult doen. Daarmee voedt u eigenlijk uw eigen verhaal, toch?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Nee, voorzitter, dat is zeker niet het geval. Mijn pleidooi is juist om niet iets in stand te houden óm het in stand te houden, maar dat we dat wel effectief en doelmatig doen. Als de Natura 2000-status eraf gaat, wil dat niet zeggen dat meteen ook het bos verdwijnt. Het bos blijft gewoon het bos. Dat is ook mijn pleidooi, en voor de VVD eveneens: het bos blijft het bos.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nog een interruptie voor u, van de heer Boon, PVV. Ga uw gang.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik ben ook een groot fan van de parel van het zuiden, zoals u dat noemt. De PVV wil het wat anders benaderen. Stel dat uit dit onderzoek komt dat de Natura 2000-status van meerdere gebieden in Brabant af kan, bent u dan net als de PVV voornemens om de Europese dramedictaten te verwerpen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Los van de bewoording van de heer Boon, die ik absoluut niet deel, vind ik een als-danvraag over een onderzoek dat nog gedaan moet worden op dit moment niet gepast.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké. Eerst de heer Boon en daarna wil de heer Swinkels ook nog een keer. Mijnheer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, zo'n rare als-dansituatie is het niet. Uit het onderzoek kunnen twee opties komen: het kan wel, of het kan niet. Het lijkt me nu wel handig dat we vooruitkijken – regeren is vooruitzien. Wat als uit het onderzoek komt dat de Europese dramdictaten van onze mooie natuurgebieden af kunnen, bent u dan bereid om samen met de PVV op te trekken om die Natura 2000-statussen terug naar Brussel te sturen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dee heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Zoals ook in het bestuursakkoord staat, dat de VVD onderschrijft, gaan we dit onderzoek natuurlijk niet voor niets doen. Als uit het onderzoek blijkt dat er dingen gewijzigd of aangepast moeten worden, dan overwegen wij dat zeker, maar om nu op voorhand al te zeggen dat uit dit onderzoek kan blijken dat er een wijziging komt, dat zien we dan allemaal wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké, de heer Swinkels nog? Ga uw gang.

De heer **Swinkels** (SP): Ja, voorzitter, zonet werd gesteld: het bos blijft het bos. Ik ben blij dat te horen, maar dit is niet zomaar een bos, maar een van de oudste bossen van Nederland en een uniek bos, in z'n samenstelling en z'n habitat en in de watervoorziening die we allemaal moeten handhaven om dit bos in zijn staat te behouden. We zullen dus vele maatregelen moeten nemen om dit bos, het meest oorspronkelijke, natuurlijke bos van Nederland, te behouden, kortom: al die maatregelen die horen bij de status van de bescherming. Als u zegt die status niet nodig te hebben, bent u dan in ieder geval bereid om die maatregelen allemaal overleind te houden?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Ja. Wij stemmen niet voor niks in met dit voorstel, zoals ik al had gezegd.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. Volgens mij was u al aan het einde van uw betoog gekomen hè? Dan gaan we door naar de volgende spreker, dat is de heer Duijs namens Forum voor Democratie. Ga uw gang.

De heer **Duijs** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. Uiteraard hebben wij de stukken met betrekking tot het provinciaal inpassingsplan goed bestudeerd en hebben met name ten aanzien van de nog te verwerven percelen en eventuele toekomstige aanpassingen van enkele Brabantse Natura 2000-gebieden een aantal vragen. Zo begrijpen we dat het gaat om circa 40 ha in het Natuurnetwerk Brabant en dat in veel gevallen al minnelijke overeenstemming bestaat tussen provincie en grondeigenaar, maar dat onteigeningen niet uit te sluiten zijn. Vraag aan de gedeputeerde: hoe vaak verwachten GS tot uiteindelijke onteigening te moeten overgaan?

Ook wordt in de bijgevoegde stukken verwezen naar de in het bestuursakkoord beschreven verkenning van eventuele aanpassingen van Brabantse Natura 2000-gebieden. Het kabinet onderzoekt momenteel enkele Natura 2000-gebieden-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Moment, meneer Duijs, u heeft een interruptie. De heer Boon, PVV, ga uw gang.

De heer **Boon** (PVV): Ja, ik zou graag aan de heer Duijs van Forum voor Democratie willen vragen met hoeveel onteigeningen hij kan leven.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Duijs.

De heer **Duijs** (FvD): Ja, da's een goeie vraag. Wij hopen dat bij dit soort inpassingsplannen onteigeningen beperkt zullen blijven. Ik kan daar op dit moment geen getal aan verbinden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Boon nogmaals.

De heer **Boon** (PVV): Maar straks blijkt dus dat er onteigend moet worden, boeren moeten van hun erf af worden gejaagd voor dit natuurprojectje, dan steunt Forum voor Democratie dat wel?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Duijs.

De heer **Duijs** (FvD): Nou, ik stel voor dat we even de antwoorden afwachten van de gedeputeerde en dan gaan kijken hoeveel dat er waarschijnlijk zullen zijn. Dat wacht ik graag even af.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. Vervolgt u uw betoog.

De heer **Duijs** (FvD): Ja. Ook wordt in de bijgevoegde stukken verwezen naar de in het bestuursakkoord beschreven verkenning van eventuele aanpassingen van Brabantse Natura 2000-gebieden. Kan de gedeputeerde uitsluitsel geven over de huidige status van het door het kabinet aangekondigde onderzoek met betrekking tot Natura 2000-gebieden? Hoe ver zijn we zelf als provincie met dat onderzoek? En welke moverende redenen hebben GS om het antwoord van het kabinet met betrekking tot het betreffende onderzoek niet af te wachten en dit inpassingsplan nu vast te willen stellen?

Niet alleen de provincie, maar ook het waterschap heeft grootse plannen in het betreffende gebied. Zo wordt middels het door het waterschap voorgestelde projectplan-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Moment, mijnheer Duijs. U heeft een interruptie. De heer Ludwig, GroenLinks, ga uw gang.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, dank, voorzitter. Er worden heel veel vragen gesteld door Forum, maar ik wel benieuwd hoe Forum zelf aankijkt tegen die beschermde status van het Ulvenhoutse Bos. Moeten we het niet gewoon eens zijn met GroenLinks dat we deze beschermde status moeten behouden voor nu en tot in de tijden? Ik wil graag horen hoe Forum ertegen aankijkt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Duijs.

De heer **Duijs** (FvD): Nou ja, het mag geen verrassing zijn dat wij niet heel erg warm worden van de status Natura 2000, maar wij respecteren dat wel. Dus zolang het een Natura 2000-gebied is, zullen wij daar de maatregelen gewoon moeten steunen. Het is tenslotte ook gewoon een wettelijke taak.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nog eenmaal de heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): En heeft de heer Duijs dan ook al meegekregen wat voor commotie het heeft veroorzaakt in de regio? Ik refereer even aan een petitie die is opgestart en binnen no time door meer dan vierenhalfduizend mensen werd ondertekend die gewoon heel erg houden van dit bos, die graag de

beschermde status willen hebben. Is dat in ieder geval uit een oogpunt van draagvlak, want daar is Forum altijd heel erg blij mee, geen reden om af te zien van het onderzoek?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Duijs.

De heer **Duijs** (FvD): Ja, die commotie kunnen we wel wegnemen, voorzitter, want wij zijn natuurlijk ook gewoon voorstander van het Ulvenhoutse Bos. Alleen, wat ons betreft hoort daar niet per se een Natura 2000-status bij.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Derde en laatste interruptie de heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, maar dat zit gewoon het addertje onder het gras, voorzitter. Want waarom het een beschermde status heeft: dat betekent dat er gewoon extra regels worden gesteld zodat je het bos niet kan beïnvloeden. Op dit moment komt er enorm veel stikstof in het bos, het is in slechte staat. Haal je die beschermde status eraf, dan betekent het dat je gewoon ongebreideld kunt uitbreiden en dat betekent dat de biodiversiteit in het gebied achteruitgaat. Dat begrijpt u volgens mij, of u wilt het niet begrijpen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. De heer Duijs.

De heer **Duijs** (FvD): Nou ja, goed, er is ook wel een verschil denk ik tussen GroenLinks en Forum. U staat heel erg voor de biodiversiteit en wij willen het bos zoals dat wellicht nu in een bepaalde staat is gewoon behouden. Dat is denk ik echt wel een verschil.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. Vervolgt u uw betoog.

De heer **Duijs** (FvD): Vraag aan de gedeputeerde, nogmaals: in hoeverre staat een eventuele nog niet vastgestelde PIP de plannen van het waterschap met betrekking tot de Broekloop in de weg?

Voorts zien we dat het beschreven voorkeursalternatief vooral rekening houdt met de bosbouw in het Sint-Annabos en door vervolgens mitigerende maatregelen toe te passen moeten aangrenzende panden tegen wateroverlast worden beschermd. Alternatief A heeft een minder grote impact op de bebouwing in het gebied dan alternatief B. Helaas heeft men niet gekozen voor de eerste variant.

Nog een vraag aan de gedeputeerde: waarom wordt relatief weinig rekening gehouden met de belangen van de omwonenden? Graag antwoord.

Ik kom tot mijn afronding, voorzitter. Zoals u merkt, heeft de FvD-fractie nog de nodige vragen omtrent de plannen met betrekking tot het Ulvenhoutse Bos. We zien dat de plannen en de daaruit voortvloeiende natuur- en herstelmaatregelen de nodige consequenties zullen hebben voor de omgeving, de betreffende bewoners en haar grondeigenaren.

Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik dank de heer Duijs. Dan gaan we nu door naar de heer Stoop van het CDA. Aan u het woord.

De heer **Stoop** (CDA): Dank u wel, voorzitter. De CDA-fractie wil de complimenten geven voor het inpassingsplan en tevens complimenten maken voor het filmpje dat ter ondersteuning is gemaakt. In nog geen vijf minuten wordt heel goed uitgelegd waarom de aanpassingen noodzakelijk zijn. Die noodzaak wordt door de CDA-fractie zeker onderschreven. Het is een mooi filmpje over een mooi natuurgebied, dat

door de voorgenomen maatregelen nog mooier wordt en ook de natte huishouding in het bos sterk verbeterd.

Het treffen van maatregelen die voornamelijk te maken hebben met het verhogen van het grondwater zorgt ervoor dat grondeigenaren vragen hebben over de gevolgen voor hun woonomgeving en het gebruik van hun landbouwgrond. Er is duidelijk aangegeven dat bij aantoonbare schade de grondeigenaren gecompenseerd zullen worden.

Wat wel opvalt, is dat de zienswijzen die zijn ingediend veel overlap hebben. Vaak terugkerende onderwerpen zijn verwachte overlast door muggen, dat alternatieven niet voldoende zijn onderzocht en dat er andere beelden zijn ten aanzien van de loop van de ondergrondse waterstromen. Er wordt antwoord gegeven op de vragen, maar wij vragen de gedeputeerde of deze zienswijzen aanleiding geven om in vergelijkbare trajecten vroegtijdig nadrukkelijker te communiceren en of na het antwoord op de zienswijzen bij belanghebbenden nagevraagd kan worden of zij zich kunnen vinden in de onderbouwing die wordt gegeven. Kortom, een goede communicatie in dergelijke trajecten is van groot belang.

Voorzitter. De CDA-fractie staat achter het PIP en acht de beschreven maatregelen noodzakelijk. Wij zullen instemmen met het voorstel.

Dank u.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan dank ik de heer Stoop en geef ik het woord aan de fractie van de SP, de heer Swinkels.

De heer **Swinkels** (SP): Dank u wel, voorzitter. Volgens mij ligt er een heel mooi plan voor het Ulvenhoutse Bos voor ons en het geeft ook te kennen dat we er meestal niet komen door alleen maar naar een Natura 2000-gebied te kijken, maar juist ook naar de omgeving daaromheen. In die zin volgt dit plan precies het advies van de commissie-Remkes, om namelijk te kijken hoe we meer natuur stichten en daarmee met elkaar zorgen dat uiteindelijk de Natura 2000-gebieden echt beschermd kunnen worden.

Door het college is een passage opgenomen met betrekking tot de verkenning, ook in het bestuursakkoord, die moet leiden tot aanpassingen van de Natura 2000-gebieden. De SP-fractie vindt het wel bijzonder dat daarvan eigenlijk niet aan de voorkant het Ulvenhoutse Bos wordt uitgezonderd. Wij hebben tenslotte recent met elkaar een plan voor Brabant uitgerold om maar liefst 40 miljoen bomen in tien jaar te gaan planten, met daarbij de intentie om zoveel mogelijk natuurbos te stichten. Het zou wel bijzonder vreemd zijn als we dan het meest natuurlijke bos dat we in Brabant hebben onderhevig maken aan de mogelijkheid dat we dat niet gaan beschermen. Kortom, gedeputeerde, kunt u me uitleggen hoe dit zich verhoudt tot ons besluit om 40 miljoen bomen en zoveel mogelijk natuurbos in Brabant te gaan stichten?

Tot zover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan dank ik de heer Swinkels en geef ik het woord aan de fractie van D66, mevrouw Van Kessel.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Voorzitter. Het Ulvenhoutse Bos is een prachtig natuurgebied vlakbij Breda met een grote meerwaarde voor haar omgeving. Er vindt volop recreatie plaats, maar het heeft ook een hele belangrijke hydrologische functie en fungeert als wateropslag en bufferzone in tijden van extreme neerslag. Het Ulvenhoutse Bos kent kwetsbare natuurwaarden die lijden onder een te hoge stikstofdepositie, en het gebied is daarmee gevoelig voor verdroging, verzuring en/of vermesting. Om deze negatieve effecten tegen te gaan, hadden we een ambitieus landbouwbeleid ten behoeve van stikstofreductie en de gebiedsgerichte aanpak. We waren bezig onder leiding van gedeputeerde Grashoff om meer en betere natuur te ontwikkelen. Sinds mei is er een nieuw bestuur en D66 heeft veel zorgen of

deze aanpak een goed vervolg krijgt. Na het ambitieuze landbouwbeleid en de actieve aanleg van meer natuur zou er namelijk nog een ambitieuze aanpak moeten komen voor de industrie, mobiliteitssector en consumenten wat betreft stikstofreductie. En het is belangrijk dat de samenhangende natuurherstelaanpak voortgang krijgt. In de vorige vergadering stelde gedeputeerde Smit ons nog niet gerust. We kijken dan ook hoopvol uit naar de visie van gedeputeerde Ronnes. Een multidisciplinaire aanpak vanuit verschillende sectoren is noodzakelijk om de Brabantse natuur gezond te houden.

Er is rondom Brabants oudste bosgebied flink wat onrust ontstaan, nadat in dit huis is benoemd dat wordt verkend of aanpassing van Natura 2000-gebieden in Brabant uitvoerbaar is. Dit is voor D66 volstrekt onacceptabel. Er dient niet getornd te worden aan de beschermde status van Brabantse natuurgebieden. Tevens zou het onbehoorlijk zijn tegenover al onze maatschappelijke partners die de laatste jaren hard aan het werk zijn om natuurherstel in dit gebied te realiseren. En wij wijzen in dit kader ook graag op de in de Bredase gemeenteraad aangenomen motie die uitspreekt dat het Ulvenhoutse Bos beschermd moet blijven. Er ontbreekt kortom draagvlak om de Natura 2000-status te heroverwegen. Dit vraagt dat ook wij als provincie uitdragen dat we geen verslechtering in de status van de Brabantse natuur wensen. Daarom dienen wij hiertoe samen met GroenLinks een motie in.

Het wegnemen van de beschermde Natura 2000-status zou ook haaks staan op de eerder uitgesproken inzet die via de visie klimaatadaptatie is weergegeven. Er tekent zich dus een tegenstelling af tussen wat er in het voorliggende stuk staat en wat Gedeputeerde Staten moeten uitvoeren. Kan de gedeputeerde aangeven aan welke kant van deze tegenstelling zij gaat staan? In de media hebben we afgelopen week kunnen vernemen dat alle ongerustheid voorbarig is hieromtrent en er blijvend wordt geïnvesteerd. Kun u dat hier bevestigen?

Tot zover, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan dank ik mevrouw Van Kessel en dan geef ik het woord aan de heer Ludwig van GroenLinks.

De heer **Ludwig** (GL): Dank voorzitter. Het natuurherstelplan het Ulvenhoutse Bos is een gedegen voorstel. Het is ook nodig en verplicht ingevolge de taken die provincies hebben om natuurgebieden in slechte staat te verbeteren. Het Ulvenhoutse Bos, een zeer oud en bijzonder bos, is geliefd in de regio, ook bij mij als oud-Gilzenaar. Het bos heeft te lijden onder verdroging en hoge stikstofneerslag. Dit voorstel gaat primair in op het tegengaan van die verdroging. Onderzoek laat wel zien dat niet alle gewenste doelstellingen worden gehaald en dat extra maatregelen nodig zijn. De fracties van GroenLinks, PvdA en SP dienen daarover een motie in.

Maar voorzitter, het Statenvoorstel baart ook zorgen. Wederom wordt ingegaan op aanpassing van de beschermde status. De uitspraken van de onderhandelaars, die nadrukkelijk het Ulvenhoutse Bos hebben genoemd als een gebied dat kan worden aangepast, baren grote zorgen in de regio. Ook het bestuursakkoord is ongewis en hint op aanpassing, en ook de eerdere bijdragen stellen ons niet gerust. Het is een verkeerde reactie op de stikstofcrisis. We moeten de stikstof verlagen en natuur herstellen en ons niet bezighouden met morrelen aan noodzakelijke natuurbeschermingsregels.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Ludwig, u heeft een interruptie van de heer Boon, PVV. Mijnheer Boon, ga uw gang.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, ik hoorde D66 eerder al zeggen dat er grote zorgen in de regio waren en nu hoor ik het GroenLinks ook weer noemen. Maar is dat ook daadwerkelijk zo? Kunt u aangeven waar dat uit blijkt, dat er grote oorzaken in de regio waren, of waren die grote spanningen alleen in uw eigen GroenLinks-bubbel? Want ik denk dat het daar voornamelijk in zit.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): De heer Boon houdt volgens mij niet zozeer de media in de regio in de gaten, want er is een petitie gestart die vierenhalfduizend handtekeningen heeft gekregen. Volgens mij is dat behoorlijk wat. En het is niet alleen een GroenLinks-bubbel kan ik u vertellen, die belletjes die wij hebben gekregen

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Boon

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, dan komen we bij de petitie uit. Die is vierenhalfduizend keer getekend. Weet u hoeveel procent van de Brabanders dat is? Houdt u vast: dat is wel 0,18 procent van alle Brabanders. Zelfs GroenLinks haalt een hoger percentage bij de verkiezingen, dus waar heeft u het over?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Volgens mij zal de PVV voor de laatste petitie niet zo snel vierenhalfduizend handtekeningen hebben gehaald, maar ik zou u aanraden eens een keer te bellen met een aantal mensen – de namen staan er gewoon op – en hun zorgen aan te horen. De heer Boon wil het heel graag bagatelliseren, en dat is zijn goed recht, het is ook zijn rol hierbij, maar daarmee doet hij echt tekort aan de zorgen die hier leven. Zie ook de motie die in de Bredase gemeenteraad is aangenomen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Ludwig** (GL): De petitie 'Behoud de beschermde status van het Ulvenhoutse Bos' is massaal ondertekend. Een helder en duidelijk signaal.

Wat verbaast is ook dat geen enkele ecologische, economische of maatschappelijke onderbouwing wordt gegeven waarom aanpassing boven de markt hangt. Het beschermingsplan is ook slechts enkele jaren oud, uit 2016. Waarom zou dit aan vernieuwing toe zijn?, zo vraag ik de gedeputeerde. GroenLinks, D66, Partij van de Arbeid en Partij voor de Dieren dienen daarom een motie in om aan het kabinet duidelijk te maken dat wij in Brabant geen mindere bescherming van onze natuurgebieden willen. We moeten onze prachtstukken koesteren en blijven beschermen. Een duidelijk signaal uit Brabant, zodat we ons bezig kunnen houden met de echte oplossingen.

Tot zover, voorzitter.

Motie M129-2020: Behalen doelen natuurherstel Ulvenhoutse Bos

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 3 juli 2020, behandelend Statenvoorstel 41/20;

overwegende dat

- met het huidige maatregelenpakket er grote stappen worden gezet in het herstel van het natuurgebied, maar dat onderzoek concludeert dat hiermee niet alle doelen worden behaald, zoals het herstel van de hydrologische situatie, en er daarnaast nog onzekerheden zijn door de toenemende droogte;
- er maatregelen zijn onderzocht die gunstig zijn voor het natuurherstel, zoals het verminderen van grondwateronttrekkingen en omleggen leeuweriksliep, maar die nu geen onderdeel uitmaken van het plan;

- van mening dat voortvarend aan de slag moet worden gegaan met het natuurherstelplan, maar dat nog extra inspanning noodzakelijk is om de biodiversiteit in het gebied te beschermen; verzoeken het college te onderzoeken of extra maatregelen kunnen worden toegevoegd aan het natuurherstelplan, te onderzoeken wat daarvan de effecten zijn en daar de Provinciale Staten uiterlijk voor 1 januari 2021 over te informeren; en gaan over tot de orde van de dag.”
- Tom Ludwig, GroenLinks
Henri Swinkels, SP
Edith van Dijk, PvdA.

Motie M 130-2020: Geen verslechtering beschermde status Ulvenhoutse Bos

“Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 3 juli 2020, behandelend Statenvoorstel 41/20;

constaterende dat:

- wordt verkend of aanpassing van Natura 2000-gebieden in Brabant uitvoerbaar is, en het Rijk daartoe actief wordt benaderd;
- in het voorliggend statenvoorstel PIP Ulvenhoutse Bos wordt aangegeven dat de beschermde status van het Ulvenhoutse Bos nu nog evident is;
- ondanks deze evidente beschermde status het Ulvenhoutse Bos valt onder deze verkenning en dat het Kabinet daarover actief wordt benaderd;

overwegende dat:

- deze inzet en eerdere recente uitspraken leiden tot veel zorgen bij omwonenden, natuurliefhebbers en professionals die bezig zijn met het verbeteren van de biodiversiteit van dit gebied;
- er in het Statenvoorstel geen ecologische, maatschappelijke en economische onderbouwing wordt gegeven waarom de beschermde status van het Ulvenhoutse Bos dient te worden aangepast;
- in eerdere beantwoording op schriftelijke vragen het college heeft aangegeven dat de oplossing van het stikstofprobleem niet gezocht zou moeten worden in het wijzigen van natuurbeschermingsregels, maar in verlaging van de stikstofdepositie en in natuurherstel;

verzoeken het college formeel naar het Rijk uit te dragen dat de provincie Noord-Brabant geen verslechtering in de beschermde status van het Ulvenhoutse Bos wenst;

en gaan over tot de orde van de dag.”

GroenLinks D66 Partij voor de Dieren

Tom Ludwig Janneke van Kessel Marco van der Wel

Edith van Dijk

Partij van de Arbeid

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan dank ik de heer Ludwig en geef ik het woord aantal de heer Boon. U heeft één minuut. Succes!

De heer **Boon** (PVV): De PVV vindt het Ulvenhoutse Bos een prachtig natuurgebied. Het is een van de weinige kwelbossen die er nog bestaan in Nederland. Er is niets mis met de plannen om water in dit gebied op een natuurlijke manier langer vast te houden. Maar de PVV is principieel tegen de maatregelen die nu genomen worden in het kader van de aanpak stikstof. De PVV heeft technische vragen gesteld en er kan door de experts niet eens antwoord worden gegeven op de vraag welke natuur nu lijdt vanwege een zogenaamde hoge stikstofdepositie. Deze experts kunnen niet eens zeggen of er historisch gezien een te hoge stikstofdepositie is in Brabant. Dit beleid heeft nul wetenschappelijke onderbouwing, nul!

Wat dit college niet vertelt, is dat er in Brabantse Natura 2000-gebieden sinds 2015 meer dan 400 ha bos gekapt is. 400 hectaren bos, dat zijn 800 voetbalvelden dat aan bos gekapt is in Brabant.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Boon. Een minuut is kort en u heeft nog tien seconden.

De heer **Boon** (PVV): Die tien seconden ga ik nog volmaken: hypocriet en knettergek. Daarom zal de PVV tegenstemmen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan krijgt u op de valreep ook nog een interruptie van de heer Ludwig. Ga uw gang.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, ik gun de PVV toch nog wel even reflectie. Want hebben ze het milieuonderzoek gelezen over de maatregelen die worden genomen en wat dat bijdraagt? Ik heb namelijk het idee dat de PVV – en dat doen ze wel eens vaker – alles wel bagatelliseren, maar gewoon de onderzoeken die eronder liggen niet hebben gelezen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter, wij hebben ook ons dossier gelezen en naar aanleiding daarvan hebben wij technische vragen gesteld. Die technische vragen zijn door andere partijen ook gelezen, de VVD gaf nog een compliment. En de experts zeggen dat er gewoon geen wetenschappelijke onderbouwing is. Er wordt gezegd dat er literatuurstudies gedaan moeten worden. Ze weten het niet, ze weten niet welke dieren lijden, ze weten niet wat er is verdwenen, wat er gaat verdwijnen, wat vroeger de stikstofdepositie was. We weten niks! Het enige wat we doen is een GroenLinks-bubbel napraten dat het zo erg is, maar dat is het niet. Heel vervelend voor u, heel vervelend voor het bestaansrecht van uw partij, maar dit is de waarheid.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Ludwig wenst te reageren.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, dank voorzitter, want dit is klinkklare onzin en het geeft ook wel te kennen dat de PVV de onderliggende stukken gewoon niet heeft gelezen. Ik vraag me echt af – en noem dan naam en toenaam – welke experts hebben gezegd dat dit plan niet helpt. Noem ze dan, maar dat kunt u volgens mij niet.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, in mijn tekst heb ik aangegeven dat wij niet tegen bepaalde plannen zijn om water in natuurlijk gebied langer vast te houden en het minder diep maken van slootjes, daar zijn we voor. Maar waar we niet voor zijn, is heel die stikstofkrankzinnigheid. Er zit nul wetenschappelijke onderbouwing in. En dan kunt u hard schreeuwen en met een petitie aankomen die door 0,18 procent van de mensen getekend is in Brabant, het stelt niks voor, er is geen wetenschappelijk bewijs. Ik hoop dat het ooit komt, want dan vaagt het heel het beleid en al uw wensen compleet van de kaart.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, nu begint u toch echt wel een beetje wartaal uit te slaan. Ik stel gewoon een heel duidelijke vraag: welke experts hebben gezegd dat dit plan niet bijdraagt: noem ze, geef

onderzoeken, beantwoord de vraag, maar dat kunt u niet, omdat u zich daarin niet hebt verdiept en hier eigenlijk loopt te raaskallen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, ik vind dit een trap naar de ambtenaren die de technische vragen beantwoord hebben, en die hebt u blijkbaar zelf niet gelezen. Lees de technische vragen, klip-en-klaar wordt er aferekend met GroenLinks en alle wensen van GroenLinks. Of u moet hier hardop zeggen – en dat mag van mij best een interruptie zijn – dat de ambtenaren er geen verstand van hebben. Want dit is door de experts vanuit Brabant gezegd.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Ludwig mag niet zoveel meer zeggen, want die had zijn derde interruptie gehad, maar ik zie dat de heer Swinkels graag een interruptie wil plaatsen.

De heer **Swinkels** (SP): Ik red de heer Ludwig, die mag dadelijk weer interrumperen! Maar daar gaat het mij niet om. We kunnen hier wel proberen de boel af te schilderen naar eigen gelijk en alleen het onderzoek te lezen dat men graag leest omdat het het eigen gelijk bevestigt, maar volgens mij hebben wij hier een heel gedegen ambtenarenkorps aan werken, dat bovendien bevestigt dat de maatregelen die hierbij nodig zijn ook wetenschappelijk onderbouwd zijn. Ik hoor graag van de gedeputeerden of ze dat kunnen onderschrijven en dat daarmee de maatregelen die we hier nemen niet zomaar een beetje uit de lucht gegrepen zijn, overigens ook niet de stikstofmaatregelen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. Ik hoorde in de interruptie niet echt een vraag richting de heer Boon. Dus volgens mij kunnen we door met de volgende spreker, en dat is mevrouw Van Dijk van de PvdA. Aan u het woord.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Dank u wel voorzitter. Gisteren op een webinar van LNV werd verteld dat in ieder geval de rode mier verdween op heide, dus misschien gaat er toch wel iets weg door alle stikstof, maar goed.

Er zijn al vele mooie woorden over het bijzondere gebied gesproken en het bos, daarom eigenlijk onze oproep: ga aan de slag met dit project, want alle Natura 2000-gebieden vallen nu onder een verkenning van het Rijk en van Gedeputeerde Staten, van deze coalitie, om ze aan te passen. Remkes is daar heel duidelijk in: er moet gewoon natuur bij en beter met elkaar verbonden worden. Daarom klinkt voor ons een verkenning als een soort vertraging van de uitvoering, en ja, daar bestaat de kans op van verspilling van overheidsgeld.

Zoals ik al zei: bij het webinar van de LNV van de afgelopen dagen – u kunt het nog terugkijken – blijkt gewoon dat schrappen niet zomaar kan en dat altijd op een andere wijze gecompenseerd moet worden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van Dijk, u heeft een interruptie: de heer Boon, PVV.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, ik hoor de PvdA zeggen dat er natuur bij moet, maar onder PvdA-beleid is sinds 2015 meer dan 400 hectare bos gekapt, en nu praat ik enkel over de Natura 2000-gebieden en niet over de andere gebieden. Hoe rijmt de PvdA dat met “er moet natuur bij”? Want u heeft de natuur vernietigd hier in Brabant.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Zou u de vraag nog een keer kunnen herhalen, want iemand sprak mij net in en ik kan niet twee mensen tegelijk horen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan mag de heer Boon de vraag herhalen, kort a.u.b. Dat telt niet mee.

De heer **Boon** (PVV): Ik ga hem kort herhalen. Hoe rijmt u dat u er natuur bij wilt hebben, terwijl onder PvdA-beleid sinds 2015 meer dan 400 hectare bos in Brabant gekapt is? Hoe rijmt u dat?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Ja, ik kan niet rijmen en dichten zonder mijn broek op te lichten, dus in dat opzicht rijm ik dus even niet!

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed, de heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, dan wordt er gezegd dat de VVD met de kettingzaag door het bos wil gaan, maar het is juist de PvdA die dat sinds 2015 gedaan heeft en ik vind het tamelijk hypocriet om nu weer een deugverhaal af te steken, maar niet te reageren op de 800 voetbalvelden die in Brabant aan bos zijn vernield. Kom nou eens over de balk en wees gewoon eens bereid om daar een uitspraak over te doen. U wilt natuur erbij, maar ondertussen heeft u 800 voetbalvelden aan bos gekapt onder het PvdA-beleid.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Het klinkt indrukwekkend, zoveel bossen en zoveel voetbalvelden. Als dat gekapt is, nou heel vervelend, maar er moet gewoon natuur bij. Dat zegt meneer Remkes, dus daar gaan we mee aan de slag.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. Mevrouw Van Dijk, vervolgt u uw betoog.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Dank u wel, voorzitter.

Het tweede en laatste punt dat ik wil maken. Het voorstel spreekt van flankerende maatregelen met betrekking tot beregening en onttrekken van grondwater, dat dat nodig is. Er is een werkgroep voor. Dat vind ik altijd heel leuk, want een werkgroep is niet echt concreet. Dus vraag ik de gedeputeerde: wanneer komt deze werkgroep nu met concrete voorstellen, indachtig het besluit dat we net hebben genomen in PS over de klimaatadaptatie en "stop de verdroging"? Graag een reactie van de gedeputeerde, en dat was ook mijn betoog.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan dank ik mevrouw Van Dijk. Inmiddels is motie 129, 'Behalen doelen natuurherstel Ulvenhoutse Bos', indieners GroenLinks, SP en PvdA, toegevoegd aan de beraadslagingen en motie 130, 'Geen verslechtering beschermde status Ulvenhoutse Bos', indieners GroenLinks, D66, PvdA en Partij voor de Dieren, maakt ook deel uit van de beraadslagingen. Dan gaan we nu door naar de fractie van 50PLUS, de heer Brouwers. Aan u het woord.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Ik heb eigenlijk maar twee punten.

Met alles wat ik tot nu toe gelezen heb, blijft het Ulvenhoutse Bos een Natura 2000-gebied, waarbij er 40 hectare grond bij komt die de juiste natuurbescherming gaat krijgen. Het is jammer dat ook hier weer gesproken wordt over onteigeningen. De vraag aan de gedeputeerde is om ons inzicht te geven in het aantal onteigeningen dat vandaag speelt en de verwachting in de toekomst.

Dan een andere vraag. 50PLUS wil de gedeputeerde het volgende in overweging geven. Ook deze aanpassing van het landschap van boerenbedrijvigheid naar natuur heeft een negatief effect op de belastinginkomsten van het waterschap. Boeren betalen veel voor een hectare boerenland, aanzienlijk meer dan de natuureigenaren voor een hectare natuur. Wij vragen de gedeputeerde om in gesprek te gaan met de waterschappen over hoe zij door de provincie, wier kerntaak de natuur is, worden gecompenseerd voor deze inkomstenderving.

Dat was mijn eerste termijn. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dan dank ik de heer Brouwers. Dan is nu de fractie van de Partij voor de Dieren, de heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. We hebben in Nederland 160 Natura 2000-gebieden, waarvan een aantal in Brabant. Wat dat betreft loopt Nederland echt achteraan als het gaat om aantal en hectares. Beschermen van natuur is daarom hard nodig. We moeten beschermen dat wat er nog is. Het getuigt ook van zeer onbehoorlijk bestuur om dat proces van tientallen jaren, waaraan afspraken met de Europese Unie en andere landen ten grondslag liggen, nu te proberen te torpederen door te zeggen dat we de beschermde status van zo'n gebied af willen halen. Het is ook een beetje vals spelen om gaandeweg het gesprek het proces, de afspraken die we gemaakt hebben, de wet, de regels, te veranderen. Wij vinden dat niet chic.

Voorzitter. In het bestuursakkoord staat: "We verkennen of aanpassing van Natura-2000 gebieden uitvoerbaar is. We staan open voor initiatieven die het Rijk daartoe neemt en benaderen het Rijk ook actief op dit punt." In de beantwoording van de technische vragen van de fractie van GroenLinks over dit voorstel zegt u dat vanuit het Rijk een algemene verkenning plaatsvindt naar alle Natura 2000-gebieden, zo ook, nemen we aan, naar het Ulvenhoutse Bos. Tevens geeft u in de beantwoording aan dat de afgelopen twee maanden geen enkel contact is geweest tussen u en het Rijk over deze verkenning. Betekent dat dat deze verkenning, over het Ulvenhoutse Bos bijvoorbeeld, puur een Rijksaangelegenheid is? Graag uw reactie daarop.

De beschermde status van het Ulvenhoutse Bos staat voorsnog vast en de maatregelen en het PIP zijn noodzakelijk om de natuurdoelen te bereiken. Ik neem aan dat we die natuurdoelen gewoon willen halen. Als er als gevolg van de verkenning bepaalde natuurdoelen uit het beheersplan voor het Ulvenhoutse Bos worden verwijderd, hoe kunnen wij er dan voor zorgen dat dit gebied niet wordt belast met meer stikstof? Heeft u daar een strategie voor? Graag een reactie.

Voorzitter. Het college weet net zo goed als wij dat van afschrapen van Natura 2000-gebieden geen sprake zal zijn. Europa zal er simpelweg niet mee instemmen. Het is een mooi verhaal voor de bühne, voor de achterban. Geeft u ons gewoon de garantie dat de provincie staat voor haar woord, de afspraken die we al twintig jaar geleden gemaakt hebben en dat het plan voor het Ulvenhoutse Bos gewoon honderd procent wordt uitgevoerd, en misschien wel meer dan dat.

Dat was het.

De plaatsvervangend voorzitter: Dan dank ik de heer Van der Wel. De fractie van Lokaal Brabant heeft geen spreektijd over dit onderwerp, dus dan is het woord aan de heer Vreugdenhil van ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Het mooie van het debat dat wij hier voeren is dat vrijwel alle partijen zeggen dat we hier een belangrijk natuurgebied in Brabant hebben dat we moeten beschermen. Het plan dat hier ligt steunen wij ook van harte, maar tegelijkertijd moeten we wel heel goed beseffen dat dit plan ook een groot offer vraagt van omwonenden en gebruikers van het gebied. Daarbij vinden we het ontzettend belangrijk dat het op een eerlijke manier gebeurt, want het kan niet zo zijn dat we aan de ene kant stikstof saneren en natuurmaatregelen nemen, maar dat we aan de andere kant de kraan open laten staan voor extra stikstofdepositie op een natuurgebied. Sinds 2017 zijn we al bezig om te zorgen dat alle bedrijven, ook de industriebedrijven, een natuurvergunning hebben en juist rondom dit natuurgebied speelt een situatie – wel meerdere, maar ik pak er eentje uit – in Etten-Leur, een bedrijf dat 51 ton ammoniak en 67 ton NOx uitstoot, dicht bij het Ulvenhoutse Bos, nog altijd zonder natuurvergunning. Voorzitter, wij vinden dat niet kunnen en wij zullen dan ook een motie indienen waarin we het college de ruimte bieden om dit aan te pakken, waarbij we het college vragen om op korte termijn een termijn vast te stellen waarbinnen bedrijven een aanvraag voor een natuurvergunning moeten hebben ingediend en de Staten daarover op korte termijn te informeren. Na die termijn verwachten wij ook van het college dat er handhavend wordt opgetreden.

Een tweede aspect, waar we het in het vorige debat ook al over hebben gehad, is de commissie-Hordijk, die constateert dat het niet meer verdedigbaar is dat de stikstofneerslag voortkomend uit verkeer op Natura 2000-gebieden anders wordt berekend dan bij andere activiteiten, zoals bij veehouderij. Dat betekent gewoon dat bij elke vergunning waarin wegverkeer meegenomen wordt uiteindelijk meer stikstof op natuurgebied komt dan er vergund wordt. Wij vinden dat er geen onomkeerbare stappen gezet moeten worden in projecten waarbij verkeersemisies een rol spelen die effect hebben op het Ulvenhoutse Bos, totdat duidelijk is hoe het advies van de commissie-Hordijk wordt uitgevoerd. Voorzitter. Beide moties dienen wij samen met GroenLinks in. Wij vinden die heel belangrijk, om daarmee ook een eerlijk beleid te hebben, waardoor het draagvlak in het gebied ook overeind blijft.

Dank u wel.

Motie M131-2020: Geen onomkeerbare stappen tot kabinetsreactie commissie Hordijk

“Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 3 juli 2020, behandelend het PIP Ulvenhoutse Bos; constaterende dat:

- met het vaststellen van het Provinciaal Inpassingsplan Ulvenhoutse bos de noodzakelijke herstel- en natuurmaatregelen in gang worden gezet;
- het van belang is dat dat er een eerlijk inzicht is in de bijdrage van depositie op het Ulvenhoutse Bos vanuit alle sectoren;

overwegende dat:

- de commissie Hordijk constateert dat het niet verdedigbaar is dat de stikstofneerslag voortkomend uit verkeer op Natura 2000-gebieden anders wordt berekend dan bij andere activiteiten, zoals bij veehouderij;
- voor het behoud van draagvlak voor zowel de bescherming als de uitvoering van het herstel van het Ulvenhoutse bos het van belang is dat alle sectoren bijdragen aan het terugdringen van de stikstofdepositie zoals de commissie Remkes ook heeft bepleit;
- het kabinet nog met een reactie moet komen op het advies van de Commissie Hordijk;

vragen het college:

geen onomkeerbare stappen te zetten in projecten waar verkeersemisies een rol spelen die effect hebben op het Ulvenhoutse bos totdat duidelijk is hoe het advies van de commissie Hordijk wordt uitgevoerd; en gaan over tot de orde van de dag.”

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Tom Ludwig, GroenLinks.

Motie M132-2020: Handhaving bedrijven in werking zonder natuurvergunning

"Provinciale Staten in vergadering bijeen op 3 juli 2020, behandelend het PIP Ulvenhoutse Bos; constaterende dat:

- met het vaststellen van het Provinciaal Inpassingsplan Ulvenhoutse bos de noodzakelijke herstel- en natuurmaatregelen in gang worden gezet;
- het van belang is dat er tegelijkertijd ook een helder inzicht is in de bijdrage van depositie op het Ulvenhoutse Bos vanuit andere sectoren zoals de industrie;
- er in de omgeving van het Ulvenhoutse Bos nog altijd emissies plaatsvinden waarvoor geen natuurvergunning afgegeven is terwijl die een forse depositie veroorzaken op het Ulvenhoutse bos;
- Isover in Etten-Leur 51 ton NH₃ en 67 ton NO_x uitstoot zonder de benodigde natuurvergunning met als gevolg bijna 6 mol/ha/jr depositie op het Ulvenhoutse Bos;

overwegende dat:

- voor het behoud van draagvlak voor zowel de bescherming als de uitvoering van het herstel van het Ulvenhoutse bos het van belang is dat alle sectoren bijdragen aan het terugdringen van de stikstofdepositie zoals de commissie Remkes ook heeft bepleit;

vragen het college:

- een concrete termijn vast te stellen waarbinnen bedrijven de aanvraag voor de Natuurvergunning moeten hebben ingediend en de Staten hierover op korte termijn te informeren;
- handhavend op te treden tegen bedrijven die na afloop van die termijn geen ontvankelijke aanvraag hebben ingediend;
- en gaan over tot de orde van de dag."

¹ Cijfers emissieregistratie 2018

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Tom Ludwig, D66.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U heeft nog een interruptie van de heer Van der Wel. In de tussentijd kan ik u mededelen dat de zojuist door u ingediende moties inmiddels binnen zijn: motie 131, 'Geen onomkeerbare stappen tot kabinetsreactie commissie Hordijk', indieners ChristenUnie-SGP en GroenLinks, en motie 132, 'Handhaving bedrijven in werking zonder natuurvergunning', ChristenUnie-SGP en GroenLinks, die beide deel uitmaken van de beraadslagingen. En dan geef ik nu het woord aan de heer Van der Wel voor zijn interruptie.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, goed om te horen wat ChristenUnie-SGP hier zegt. Ik hoor hem met passie praten over natuurbescherming; dat neem ik toch aan. Dus ik hoop ook dat ChristenUnie-SGP ook achter die beschermde status staat voor dit gebied, dat we daaraan vasthouden en dus niet de natuurdoelen gaan aanpassen aan de omgeving, maar dat we echt zorgen dat die stikstofbelasting omlaaggaat.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, meneer Van der Wel, ik sta voor de bescherming van natuurgebied. Wat mij betreft staat of valt dat niet alleen maar met een Natura 2000-bepaling of het vaststellen van een natuurdoeltype. Ik vind het veel belangrijker dat we met elkaar vaststellen wat we met het gebied willen. Misschien is bijvoorbeeld het aanpakken van verdroging wel veel belangrijker dan het terugdringen van stikstofdepositie. We moeten beide doen, maar zonder die verdroging aan te pakken heeft ook het terugdringen van de stikstofdepositie eigenlijk geen effect. Dus laten we vooral kijken, zoals

ook het rapport daarin op een hele mooie manier laat zien, hoe we de natuurwaarden in het hele gebied, maar niet alleen in het Natura 2000-gebied, maar ook in de schil eromheen – dat was, denk ik, ook de kern van de aanpak van de commissie-Remkes –, dat we dat pakket met elkaar pakken. En dan gaat het er mij niet om of je nou een plakker erop plakt links of rechts, het gaat mij er vooral om dat wij hier nu volgens mij bijna unaniem met elkaar zeggen: wij gaan het Ulvenhoutse Bos beschermen, en dat gaan we op een robuuste manier doen. En daar wil ik me graag voor inzetten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. De heer Van der Wel, en ik wil beiden wel vragen om te proberen een beetje kort op elkaar te reageren. Mijnheer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik hoor wat ChristenUnie-SGP zegt en ik voel het ook zo, ik voel met hem mee, het is precies wat ik voel. Alleen, ik denk dus dat dat plakker juist het resultaat is van al die inspanningen die hij net benoemt. Dus volgens mij komt dat plakker dan ook vanzelf. Ik wil eigenlijk gewoon zeggen: als u het zo roerend met mij eens bent, dan is dat plakker toch geen probleem? Dat plakker is juist voor de toekomst, voor de toekomstige generaties, om te weten wat wij voor inzet allemaal gepleegd hebben, om dit gebied zo te krijgen en zo mooi te houden. Dat bent u toch met me eens?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De vraag is helder. Mijnheer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, maar meneer Van der Wel, het gaat niet alleen om het plakker, het gaat ook om de natuurdoeltypen die je daar wilt beschermen, en daar zitten gradaties in. Als je daar niet van af mag wijken en als dat in beton gegoten is, dan moet je nog eens een keer goed nadenken van: wat willen we met zo'n gebied? Wat mij betreft gaan we daar met elkaar de discussie over aan. We zien hier nu, in deze discussie, dat we daar volgens mij op een goede manier uit kunnen komen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. Laatste interruptie de heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, voorzitter, dat vind ik nou juist zo jammer, want nu dreigt hij toch echt richting het standpunt van de VVD op te gaan. Want eigenlijk zeg je nu: dat natuurdoeltype is eigenlijk minder belangrijk. Want wat PVV en VVD zeggen is: als het maar natuur is met bomen, dan is het ook goed, en de waterhuishouding op orde. Dat vind ik nou heel erg jammer, want u begon zo passievol over bescherming van het gebied en die dieren, en daar had ik nou meer van willen horen van u.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. Mijnheer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja maar, meneer Van der Wel, we hebben bijna in alle gebieden in Brabant de zwaarste beschermingsstaat, 400/415 mol per ha, en dit is nou precies het gebied waarin we juist een hogere waarde hebben, een 1100 mol per ha, dus hier zie je al precies aan dat je daar ook mee kan gaan spelen en dat het niet zo is dat je alles over één kam moet scheren. Dus juist in dit gebied vind ik dat we moeten kijken welke natuurwaarden we willen beschermen, en dat hoeft niet altijd dan het zwak gebufferde ven te zijn, dat je op 400 mol per ha zit, nee, dat kan ook op een andere manier, en juist dat laat dit project Ulvenhoutse Bos mooi zien.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed, dan kijk ik even naar de gedeputeerde, of we direct door kunnen gaan met de beantwoording vanuit het college? Dat is het geval. U heeft tien minuten en dan geef ik u nu het woord.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel, voorzitter. Dank voor alle vragen die gesteld zijn. Ik ben erg blij dat ik dit PIP-voorstel vandaag aan u kan voorleggen, want – en ik hoor ook van u dat u dat steunt – dit is een geweldig belangrijk natuurgebied voor ons Brabanders. Dat kunnen we ook merken en zien aan het gebruik dat van het gebied wordt gemaakt. Deze week heb ik ook een petitie in ontvangst mogen nemen met ondersteuning voor de verdere ontwikkeling en behoud van het gebied. Het is niet alleen belangrijk voor de ontspanning van onze bewoners, we hebben ook gewoon een wettelijke taak om daar instandhouding te plegen en het gebied en de natuur robuust en weerbaar te maken. Een derde reden om dat te doen is in feite dat het noodzakelijk is een klimaatrobuust watersysteem te maken, en dat doen we op deze manier, doordat er een relatie wordt gelegd met de Broekloop. In plaats van de beek wordt het nu eigenlijk een doorstroommoeras, maar dan ga ik de techniek in en dat gaan we nu niet doen. Even ingaand op de vragen. De heer Gremmen vroeg naar de relatie tussen de investeringen en het gewenste resultaat. De investeringen in Natura 2000 worden ook door het Rijk betaald, dus in die zin is het een investering op rijksniveau. En we zien dat de resultaten die we moeten behalen ook worden behaald. We kunnen u daar ook nader over informeren, als u dat wilt.

Dan ga ik naar Forum voor Democratie, en ook 50PLUS heeft gevraagd naar de mogelijke onteigeningssituatie. Daarover kan ik u informeren dat dat aan de orde zou kunnen komen, want we proberen natuurlijk onteigening zoveel mogelijk te voorkomen; het is echt het laatste wat we doen. We zijn in gesprek met twee partijen daarover. Waarschijnlijk kunnen we het met één partij anders oplossen, zodat er dan nog één mogelijke verwerving overblijft van 2,4 hectare van één eigenaar. Dat is de actuele situatie, en nog niet definitief natuurlijk.

Door Forum voor Democratie is voorts gezegd dat het alternatief dat gekozen is niet het meest gunstige alternatief voor de bewoners zou zijn. In feite zijn we in gesprek geweest met de bewoners en daarin hebben we een goede oplossing voor hen gevonden, die in hun voordeel is. We maken van een greppel een sloot en zo is het eigenlijk een win-winsituatie voor iedereen. Met alle inwoners die een relatie hebben met het gebied is gesproken en zijn goede oplossingen gevonden.

Verder is geïnformeerd naar de Natura 2000-status en het onderzoek dat nu door de minister gebeurt, want dat is het geval: de minister laat op dit moment een onderzoek verrichten, met als doel tot een optimalisatie te komen van de Natura 2000-gebieden. Over dat onderzoek is contact met het IPO; dat weet ervan in ieder geval en is erbij betrokken, zit in een begeleidingsgroep. Er is ook een uitgebreide klankbordgroep, met alle natuurorganisaties en maatschappelijke organisaties daarin, hebben we begrepen. We hebben recent informatie en contact gehad met het ministerie en er wordt gestreefd naar een robuust en realistisch natuurbeleid. De minister heeft dat ook aangegeven in een debat op 18 en 22 juni jl. Ze heeft ook aangegeven dat ze denkt deze zomer het onderzoek af te ronden. En de minister gaat ook fors investeren in natuur, zoals u weet, met het programma Natuur, dat zo'n 300 miljoen euro per jaar over een periode van tien jaar zal inhouden en waar wij als provincie natuurlijk ook sterk op zullen inzetten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U heeft een interruptie. De heer Swinkels, SP.

De heer **Swinkels** (SP): Ja, voorzitter, begrijp ik de gedeputeerde nou goed dat er eigenlijk geen actieve inbreng vanuit Brabant is jegens een mogelijke andere waardering van Natura 2000-gebieden en dat u eigenlijk gewoon afwacht wat de minister eventueel daarover naar buiten brengt?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ja, dat is correct. Wij hebben een afspraak in IPO-verband, dat een IPO-vertegenwoordiging contact heeft met het ministerie daarover en dat wij het onderzoek tegemoet zullen zien in IPO-verband.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké. De heer Swinkels.

De heer **Swinkels** (SP): Leid ik daar ook uit af dat u eigenlijk antwoordt aan Forum voor Democratie, die namelijk voorstelde gewoon een eigen Brabantse aanpak daarop te kiezen, dat u dat niet van plan bent als college?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Wij wachten de resultaten van het onderzoek af en zullen dan ons standpunt bepalen en dat ook aan u laten weten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Vervolgt u- o, excuus, interruptie de heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, dank, voorzitter. Nu ben ik toch een beetje in verwarring. In het bestuursakkoord wordt namelijk op hoge poten betoogd dat ze actief het Rijk gaan benaderen en dat ze verkennen of aanpassing mogelijk is. Ook in de persconferentie hintte Eric de Bie al op aanpassing van Natura 2000-gebieden, dat gaf hij in de Volkskrant aan en ook in het debat werd het Ulvenhoutse Bos genoemd als een gebied dat misschien de beschermde status zou kunnen verliezen. Dus nou ben ik toch even in verwarring. Zegt u nu eigenlijk ook dat u afwijkt van datgene wat in het bestuursakkoord staat op dit moment?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Nee, daar wijken we geenszins van af. Een actieve benadering betekent dat wij goed contact hebben met het IPO, goed contact hebben met het ministerie en de resultaten van het onderzoek afwachten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, maar uiteindelijk is het ook wel wat je zelf wilt doen. Het vorige college gaf, toen deze plannen van het kabinet kwamen, meteen aan dat ze niet wilden morrelen aan die beschermingsstatus: wij zien er als provincie helemaal niets in, want wij zijn trots op onze natuurgebieden. De petitie heeft aangetoond dat heel veel mensen zich daar zorgen over maken, over de uitspraken van coalitieleden, en ik vind toch wel dat het belangrijk is het signaal af te geven dat wij in ieder geval de beschermde status voor het Ulvenhoutse Bos willen behouden voor nu en in de toekomst. Kunt u dat toezeggen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ja, dat kan ik toezeggen. We stonden en blijven staan voor de herstelopgave in het Ulvenhoutse Bos.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Ludwig, laatste interruptie.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, maar dat is toch echt wel iets anders. Ik heb het over de beschermde status, over het Natura 2000-gebied, dat we niet gaan tornen aan de natuurdoeltypen die zijn vastgesteld en dat we ook niet tornen aan het aantal hectares. Kunt u toezeggen dat u eigenlijk aangeeft dat, als het onderzoek komt, wij zeggen: Brabant heeft er geen zin in, wij zijn heel trots op dat gebied, wij willen niet aan die natuurdoeltypen gaan morrelen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Wij gaan, tenminste met uw welbevinden, als u het plan vaststelt, investeren in het gebied conform de juridische status die het gebied heeft, en die maatregelen moeten volgend jaar uitgevoerd zijn, in 2021.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. Vervolgt u uw betoog.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Door de Partij van de Arbeid is gevraagd of dit niet haaks staat op de plannen voor klimaatadaptatie. Nou, dat is ook niet het geval, want juist die hydrologische situatie is van groot belang, zoals u heeft kunnen zien en lezen, in het Ulvenhoutse Bos en wij werken nauw samen met het waterschap daarin. Wij zullen ook doorgaan met het werken aan de hydrologische maatregelen, die dus passen in het klimaatadaptatieplan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Dank u wel voor uw antwoord, maar ik had een vraag over de werkgroep voor de beregening en het onttrekken van grondwater: wanneer die dan eigenlijk met concrete voorstellen komen. Dus ik ben even abuis met uw antwoord.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel, voorzitter. Die werkgroep gaat aan de slag in het kader van de gebiedsgerichte aanpak die we daar gaan uitvoeren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): En wanneer komen ze met voorstellen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Daarop moet ik u op dit moment het antwoord schuldig blijven, maar dat kan ik voor u nagaan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Kunt u dan aangeven binnen welke termijn u dat kunt aangeven?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Nee, we zullen u daar schriftelijk op antwoorden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nee, mevrouw Van Dijk, dat was helaas uw derde interruptie. Ik vraag de gedeputeerde haar betoog te vervolgen.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): De PVV, de heer Boon, heeft gevraagd naar de onderbouwing van de maatregelen. Ik kan u verzekeren dat alle maatregelen van een goede onderbouwing zijn voorzien, ook van het verwachte effect en de bijdrage. U maakt zich zorgen over de kap van het bos, maar dat is juist een maatregel die nodig is om aan natuurherstel te doen. Er zijn dennen gekapt in het Ulvenhoutse Bos, omdat die veel te veel water gebruikten. Dat leidde tot te veel verdamping. Het heeft dus te maken met de maatregelen die nodig zijn in het kader van natuurherstel. Ik kan me voorstellen dat dat moeilijk overkomt als je de natuur wilt herstellen, maar dat is echt onderdeel van het maatregelenpakket. Door Forum is nog gevraagd of het nog niet vastgestelde PIP de plannen van het waterschap met betrekking tot de Broekloop in de weg zit. De plannen voor de Broekloop hebben betrekking op maatregelen van het projectplan Waterwet. Dat plan wordt gewoon voortgezet en in ieder geval niet belemmerd.

Volgens mij heb ik de meeste vragen op dit moment beantwoord, als ik het zo overzie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Swinkels.

De heer **Swinkels** (SP): Ik had nog een vraag uitstaan over hoe het zich verhoudt tot ons bomenplan, op het moment dat wij het Ulvenhoutse Bos in het kader van de heroverweging in de rit houden, zal ik maar zeggen. Is het dan eigenlijk niet passender om te zeggen dat in ieder geval het Ulvenhoutse Bos altijd een Natura 2000-gebied zal blijven?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ik denk niet dat ik het helemaal goed verstaan heb. U refereert aan het bodemplan?

De heer **Swinkels** (SP): Nee, het gaat om het Brabantse bomenplan. Wij hebben het voornemen om in tien jaar 40 miljoen bomen in Brabant te plaatsen.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ja, daar hoort zeker het Ulvenhoutse Bos bij.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Helder. De gedeputeerde kan haar betoog vervolgen.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Daarmee heb ik, dacht ik, de vragen beantwoord. Ik zou op de moties kunnen ingaan, maar dat is later denk ik.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik zie twee handen opgestoken worden. Als eerste de heer Brouwers, 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ja, ik mis nog even een antwoord op mijn vraag in verband met het negatieve effect op de belastingkomsten van het waterschap.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Het waterschap is partner in dit project en dit onderwerp is niet aan de orde geweest in de samenwerking tot nu toe. Ik kijk ook even naar mijn collega. Mag dat?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, dat mag even.

De heer **Smit** (GS, FvD): Dank u wel, voorzitter. Op dit moment is er een overleg lopende tussen de samenwerkende waterschappen, maar ook het Brabants Landschap en andere natuurorganisaties, om te kijken hoe ze het plan rondom een verbreding van de aanpak, de gebiedsgerichte aanpak inhoud kunnen geven. Dus daarin wordt dit meegenomen. Het overleg heeft vorige week een aanvang gekregen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed, dan kijk ik even naar de heer Brouwers. Dat is afdoende. Mijnheer Gremmen, aan u het woord.

De heer **Gremmen** (VVD): Ja, dank, voorzitter. Ik ben toch eigenlijk nog wel een beetje benieuwd naar de reflectie van de gedeputeerde op de antwoorden op de technische vragen die door de PVV zijn gesteld bij de jaarstukken over welke dier- en plantensoorten er in Brabant überhaupt zijn en waar ze dan precies voorkomen. Want mijn vraag of investeringen wel tot het gewenste resultaat leiden had ook daarmee te maken. Ik hoopte eigenlijk dat u daarop nog zou terugkomen, maar helaas heeft u dat niet gedaan. Daarom vraag ik het nog een keer.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan is nu alsnog de gelegenheid. De gedeputeerde.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ja, voorzitter, dat is natuurlijk best een uitgebreide vraag, als u daar nu antwoord op wilt hebben, en daar hebben we nu, denk ik, onvoldoende tijd voor. Maar ik wil er graag schriftelijk op terugkomen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik zie de heer Gremmen knikken. De heer Van der Wel. Ga uw gang.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, voorzitter. Is de vraag zó samen te vatten dat de VVD graag een grootschalig onderzoek wil naar de stand van de Brabantse natuur en alle soorten die er voorkomen? Want daar zijn we erg voor. Misschien kunnen we dan samen een motie indienen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dat was een interruptie op de heer Gremmen, neem ik aan. Mijnheer Gremmen, ga uw gang.

De heer **Gremmen** (VVD): Nee, maar ik ben gewoon benieuwd, als er best wel concrete vragen worden gesteld, technisch, en er komen dan antwoorden op waaruit wij niet echt kunnen opmaken of wat we nu doen eigenlijk wel tot de gewenste resultaten leidt. De gedeputeerde geeft nu aan dat dat zeker is en dat die onderbouwing er ook is. Nou, dat geloven wij ook en ik vind het fijn dat ze daar schriftelijk nog op terugkomt. Dus op dit moment ben ik zeker niet bereid om daar een motie over in te dienen, we wachten gewoon even de schriftelijke beantwoording van de gedeputeerde af.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik neem aan dat dat ook voor de heer Van der Wel helder was. De gedeputeerde was volgens mij klaar met haar eerste termijn. Wilt u nog iets over de moties zeggen?

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ja, voorzitter, zeker.

Ik begin met motie 129, waarin GroenLinks, SP en PvdA het college verzoeken te onderzoeken of extra maatregelen kunnen worden toegevoegd aan het natuurherstelplan en te onderzoeken wat daarvan de effecten zijn en daarover Provinciale Staten uiterlijk voor 1 januari 2021 te informeren. Daar heb ik eigenlijk geen bezwaar tegen. We kunnen u laten zien welke maatregelen nog meer moeten gebeuren, dus geen bezwaar.

Dan motie 130 van GroenLinks, D66, PvdA en Partij voor de Dieren, waarin u het college verzoekt formeel naar het Rijk uit te dragen dat de provincie Noord-Brabant geen verslechtering in de beschermde status van het Ulvenhoutse Bos wenst. Deze motie ontraad ik, in aansluiting op mijn antwoord over dat Natura 2000-onderzoek dat op dit moment gedaan wordt. Daarvan wachten we de resultaten af en zullen we reageren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daar heeft u twee interrupties op: eerst mevrouw Van Kessel, D66, daarna de heer Ludwig. Mevrouw Van Kessel.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Ja, dank u wel. De motie ging over het actief uitdragen vanuit Brabant hoe wij tegenover die beschermde status staan. Dat staat ook in het stuk dat nu voorligt en dat is iets anders dan het onderzoek dat in IPO-verband wordt gedaan. Ik vraag me af hoe u daarnaar kijkt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Door het feit dat wij uitvoering geven en wat wij doen op het gebied van natuur laten wij zien volgens mij hoe serieus wij de natuurgebieden in Noord-Brabant nemen. Dus wij zien geen aanleiding om dat extra uit te dragen naar het Rijk toe. Wij doen dat in verschillende gremia, in IPO-verband onder andere, en dat mag duidelijk genoeg zijn naar het Rijk toe. Wat we natuurlijk wel belangrijk vinden is de 300 miljoen euro per jaar die er nu aankomt bij het Rijk, en daar zullen wij natuurlijk proberen een goede invulling aan te geven en een beroep op te doen ten behoeve van de natuur in Brabant. Dat is eigenlijk een hele concrete manier om aan het Rijk duidelijk te maken hoe belangrijk wij de natuur vinden en hoe belangrijk wij investeringen in de natuur vinden. Dus daar gaan we ons op richten, heel concreet, om Rijksmiddelen naar Brabant te halen, om onze natuur te herstellen en te verbeteren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van Kessel.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Ja, dan ben ik toch een beetje verward door wat u eerder zei en wat ik nu terug hoor, in vergelijking met wat ik lees in het stuk, want daarin staat echt dat, als we het hebben over de verkenning tot aanpassing van de status Natura 2000 in Brabantse natuurgebieden, we daartoe actief het Rijk benaderen, en dat is volgens mij iets anders dan wat ik eerder in het debat gehoord heb en nu net terug hoor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik heb net toegelicht dat we het Rijk benaderen omtrent de uitslag van het onderzoek dat nu gedaan wordt. Dat is één lijn, als u zegt "u moet

meer aandacht vragen voor de natuur in Brabant", dat lees ik dan in uw motie. Dat is één manier. De andere manier is om een beroep te doen op de middelen die eraan komen vanuit het Rijk.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van Kessel, derde en laatste interruptie.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Ja, dan wil ik toch even toelichten dat de motie bedoeld is om als provincie Brabant uit te spreken dat we niet aan de beschermde status van Natura 2000-gebieden willen morrelen, en dat is volgens mij toch echt iets anders.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Zoals ik net zei, dragen we dat op diverse momenten en diverse gremia en platforms uit naar het Rijk toe. Dat lijkt ons voldoende op dit moment.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan is nu eerst de heer Ludwig aan de beurt en daarna de heer Van der Wel ook nog. Mijnheer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, voorzitter, ik had eigenlijk verwacht dat deze motie warm zou worden omarmd en dat ze zou zeggen: ik ga dit formeel uitdragen. Want wij vinden onze natuur beschermen belangrijk, maar er wordt wel ongewisheid gelaten, zowel door de onderhandelaars als in het Statenstuk. Volgens mij moeten we daar gewoon duidelijkheid over geven: wij vinden onze bescherming belangrijk, u gaat als Rijk een onderzoek doen, daar zien wij geen heil in, wij hebben dit Natura 2000-gebied hartstikke nodig mét het beschermingsregime, en daar morrelen we niet aan. Dus ik begrijp niet zozeer waarom de gedeputeerde deze motie niet omarmt en zegt: ik ga naar het Rijk toe!

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): We gaan ook naar het Rijk toe, om middelen te vragen om de natuur verder te versterken in Brabant. Dus dat is wat we doen, heel feitelijk, en dat moet voldoende zijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, maar dit gaat niet over middelen, dit gaat over de beschermingsstatus: welke habitattypen we beschermen, hoeveel hectaren we beschermen, om ervoor te zorgen dat, als er bijvoorbeeld een uitbreiding komt van een weg, of een veehouderij, of welke industrie dan ook die stikstof uitstoot, dat niet kan, dat er gesaldeerd moet worden, dat we zorgen dat we die stikstof verlagen, want dat bedreigt natuurgebieden. Nogmaals zou ik willen vragen, zeker ook gezien alle commotie: is het gewoon niet zo dat u zegt van "nou, ik omarm die motie, ik zeg dat wij namens Brabant niet willen dat die beschermde status van het Ulvenhoutse Bos wordt verslechterd"?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ja, nogmaals: er is voor ons geen aanleiding om dat verder te benadrukken in Den Haag. We doen dat voldoende en we handelen op een zodanige manier, dat we ook laten zien hoe belangrijk we het vinden. Dat is, denk ik, veel belangrijker dan nog eens separaat dat onder de aandacht te brengen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik heb nu meerdere keren “nogmaals” gehoord, dus ik wil wel iedereen vragen om te proberen alleen nieuwe punten te noemen, anders blijven we in herhaling van zetten terechtkomen. Ik zie de heer Van der Wel. Aan u het woord.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, dank u wel. De gedeputeerde zei het al: de minister heeft 300 miljoen euro per jaar beschikbaar voor de komende tien jaar. Maar het geld waarvoor we gaan lobbyen is toch juist bedoeld om die Natura 2000-gebieden beter te beschermen? Dat is toch de reden waarom de minister dat geld vrijmaakt? Wat voor zin heeft het dan om de omgekeerde weg te gaan bewandelen door te gaan onderzoeken of de status eraf kan? Dat snap ik niet helemaal. Want we krijgen een bak met geld, vijf keer meer dan Henk Bleker bezuinigd heeft op het natuurbeleid voor Nederland, daar moeten we onze natuurdoelen toch mee kunnen halen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Uw vraag is helder. De gedeputeerde.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel; voorzitter. Ja, ik zou bijna zeggen: dat moet u de minister vragen, want die maakt die middelen vrij en daar zijn we heel blij mee. Daarmee toont zij ook aan hoe zij wil investeren in natuurgebieden in Nederland.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Het is makkelijk om de bal zo terug te spelen, bedankt daarvoor; ik zal het de minister vragen als ik hem zie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Het is een “haar”, mijnheer Van der Wel!

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Goed, als ik haar zie. Maar ik denk toch dat dit een rol van het college is, en u zei het zelf al: we gaan hard op weg om van die 300 miljoen euro geld binnen te halen. De reden dat dat geld vrijgemaakt is, is juist voor de bescherming van die Natura 2000, om dat te verbeteren. Dat bent u toch met mij eens? Dus wat is dan het doel om te zeggen “we gaan de status van Natura 2000-gebieden afhalen”, als je aan de andere kant het geld krijgt dat vijf keer het bedrag is dat we voor natuurbescherming nodig hebben?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Volgens mij is dit dezelfde vraag.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Maar ik heb geen antwoord gekregen, behalve dat ik het aan de minister moet vragen!

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde gaat altijd over haar eigen antwoord. Ik vraag haar of ze er nog iets aan toe te voegen heeft.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel, voorzitter. Het gaat over natuurgebieden en niet alleen over Natura 2000-gebieden. U veronderstelt met uw uitspraak alsof zij van plan zou zijn om Natura 2000-gebieden te verminderen en dat is helemaal niet aan de orde. Er wordt onderzoek gedaan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Graag stilte in de zaal. Volgens mij kan de gedeputeerde verder met de beoordeling van de resterende moties.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel, voorzitter. Dan ga ik naar motie 131 van ChristenUnie-SGP en GroenLinks, die vraagt het college geen onomkeerbare stappen te zetten in projecten waar verkeersemisies een rol spelen die effecten hebben op het Ulvenhoutse Bos totdat duidelijk is hoe het advies van de commissie-Hordijk wordt uitgevoerd. Deze motie wil ik ontraden, die valt eigenlijk buiten de scope van dit plan. Zoals zonet al bij een vorig agendapunt is aangegeven, gaan wij niet over de berekeningsmethodiek en zullen we moeten afwachten wat er met de commissie-Hordijk gebeurt. Het heeft eigenlijk helemaal geen betrekking op de herstelmaatregelen uit het PIP, deze motie, en daarom ontraad ik de motie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Niet geheel verrassend een interruptie van de heer Vreugdenhil. Ga uw gang.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. De commissie-Hordijk was heel helder: dat eigenlijk een andere berekeningsmethodiek wordt toegepast en dat daarmee, al zou je gewoon de normale berekeningsmethodiek toepassen, er meer stikstofdepositie op het natuurgebied komt. We zijn aan de ene kant aan het saneren en maatregelen aan het nemen, aan de andere kant staan we wel vergunningen toe die extra depositie op het Ulvenhoutse Bos realiseren, en daarmee is die wel zeer relevant, juist voor dit project, want het zou toch vreemd zijn dat we aan de ene kant aan het saneren zijn en aan de andere kant de kraan extra openzetten. Daarom vraag ik het college nogmaals: bent u bereid om te zorgen dat eigenlijk die extra depositie niet kan komen, en dan ook nu op de rem te trappen, om te kijken wat de consequenties daarvan zijn? In een eerder debat kregen we het beeld dat die consequenties nog niet doorgerkend waren, en daar wil ik u echt toe oproepen, want anders zijn we aan de ene kant een prachtig plan aan het uitvoeren, terwijl we aan de andere kant weer extra depositie willen doen, en dat gaat de eerlijkheid van het plan, en daarmee ook het draagvlak onder alle partijen, ondermijnen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Vreugdenhil, u heeft altijd prachtige betogen, maar ook voor u de vraag of het in het vervolg wellicht ietsje korter kan. Dan geef ik nu het woord aan de gedeputeerde.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik begrijp uw zorg, maar zoals ik net al heb gezegd, zullen we toch moeten afwachten wat er met het advies van de commissie-Hordijk gebeurt. Tot die tijd zullen wij gewoon de vigerende regelgeving toepassen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Nou, voorzitter, dan is het antwoord duidelijk en roep ik eigenlijk de Staten op om dan deze motie te steunen en daarmee een helder signaal af te geven dat wij hier ook het voorzorgsbeginsel zullen hanteren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed, die opmerking is helder. Dan kan de gedeputeerde verder met de beoordeling van de andere moties.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel, voorzitter. Dan ga ik naar motie 132 van ChristenUnie-SGP en GroenLinks, waarin wordt gevraagd een concrete termijn vast te stellen waarbinnen bedrijven de aanvraag voor een natuurvergunning moeten hebben ingediend, de Staten hierover op korte termijn te informeren en handhavend op te treden tegen bedrijven die na afloop van die termijn geen ontvankelijke aanvraag hebben ingediend. In de eerste plaats: handhaving en vergunningverlening staan

los van dat natuurherstel. En verder hanteren wij ook hierin de regelgeving in het beleid. Bedrijven hebben drie maanden de tijd voor het indienen van een aanvraag en als ze dat niet doen, dan kunnen wij een voorlopige last onder dwangsom opleggen, en dat doen wij ook als dat nodig is. Dan gaan wij handhaven. Dat is mijn antwoord.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Vreugdenhil. Ga uw gang.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Dan leg ik u een hele concrete casus voor. In Etten-Leur zit een bedrijf dat een enorme uitstoot heeft – het staat ook in de motie –, dat bijna 6 mol per ha op het Ulvenhoutse Bos deponereert, dat nog steeds zonder natuurvergunning opereert, sinds 2017, toen hierover vragen werden gesteld door onder andere de GroenLinks-fractie en de ChristenUnie-SGP-fractie. Wordt dit bedrijf op dit moment gehandhaafd en heeft u daar ook een last onder dwangsom over lopen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ik weet dat we in ieder geval een bedrijf onder de aandacht hebben op dit gebied. Ik moet nagaan of het specifiek dit bedrijf is.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter, dan wil ik toch echt de concrete toezegging dat alle bedrijven die geen juiste natuurvergunning hebben, maar wel een effect hebben op het Ulvenhoutse Bos, dat u daar een termijn aan stelt wanneer ze hun vergunningaanvraag ingediend moeten hebben en dat u anders handhavend gaat optreden. Want ook hier geldt: wij kunnen niet van agrariërs vragen dat ze stevige maatregelen nemen, tot aan onteigening toe, en aan de andere kant dat wij bedrijven zomaar laten lopen. Dus ik wil u vragen daar een toezegging op te doen, om dat concreet voor de Staten in beeld te brengen en daar ook een termijn aan te koppelen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel, voorzitter. Zoals ik net al heb gezegd, handhaven we gewoon de regelgeving dat een bedrijf drie maanden de tijd heeft voor een aanvraag, en daarna gaan we, als dat noodzakelijk is, handhaven. Dus dat is de praktijk.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. Volgens mij heeft u daarmee alle moties behandeld en is uw betoog ook klaar. Dan kunnen we nu aanvangen met de tweede termijn van de zijde van uw Staten. Ik ga het rondje maken. De fractie van de VVD. Behoeft u een tweede termijn? Dat is het geval. Ga uw gang, mijnheer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Dank, voorzitter. En zo komen we toch eigenlijk weer in een debat over zwart-wit, Natura 2000 of niet. Die kloof wordt door een aantal partijen neergezet, en dan blijkt eigenlijk dat die kloof er niet is en dat we allemaal ongeveer hetzelfde willen. Laat dat dan mijn constatering zijn, en die werd ook gedeeld door onder anderen de heer Vreugdenhil, dus dat is mooi-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nou, u heeft er wel een interruptie op, dus wellicht heeft de heer Ludwig een andere mening. Mijnheer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, dank, voorzitter. Want "hoe kun je een debat verkeerd samenvatten?": daar is dit wel een getuige van! Nee, er zit wel degelijk een verschil in. Het behouden van de status van een Natura 2000-gebied is belangrijk en ik zou de VVD toch echt willen oproepen, ook gezien alle commotie, voor de motie te stemmen en te laten zien dat je natuur belangrijk vindt en dat die voor de toekomstige generatie behouden moet blijven. Het is helemaal geen zwart-witdiscussie, het is aan de orde van de dag.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Ja, en ook hier zien we toch weer dat de kloof er niet is, want ook wij vinden dat de natuur in Brabant behouden moet blijven en dat we daarin moeten blijven investeren. Daarom stemmen we ook voor dit voorstel, zoals ik eerder ook al benadrukte.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Ludwig wil hier ook nog graag op reageren.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, dit is echt natuurherstel, wat je moet doen vanuit die Natura 2000-gebiedsstatus, maar er wordt op gehint dat dat wordt aangepast. Ook als je bijvoorbeeld een vergunning wilt aanvragen voor stikstofuitstoot, is die beschermde status van belang. Dus nogmaals: voor het belang van het gebied is het nodig om die beschermde status te behouden en eerder uit te breiden dan te verslechteren. Daar is volgens mij de motie een goede steun in de rug in. Daarmee wordt een duidelijk signaal afgegeven en anders blijft het ongewis.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Zoals ik in eerste termijn bij de interruptie van de heer Ludwig ook al aangaf, is het onderzoek naar de Natura 2000 nog bezig en gaan we niet nu één natuurgebied eruit halen om dat dan uit te sluiten van het onderzoek. Dat kunnen we ook helemaal niet, want dat onderzoek wordt landelijk gedaan. Dus in die zin blijven we gewoon achter ons bestuursakkoord en achter het onderzoek staan en gaan we de motie niet steunen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Prima. Vervolgt u uw betoog.

De heer **Gremmen** (VVD): Natuurlijk blijven we zorgen voor het mooie Ulvenhoutse Bos en blijven we hierin ook investeren. Ik hoop dat ik ook dat duidelijk heb neergezet namens de VVD. Waar we zaken willen behouden, is het wel belangrijk eerst te weten wat er precies leeft en groeit in dit bos, maar ook in andere natuurgebieden in Brabant, dus we zijn blij met de toezegging dat we daar schriftelijk verder over geïnformeerd worden, want we willen natuurlijk niet ongelimiteerd gaan investeren, maar goed kijken hoe we onze middelen effectief kunnen inzetten, daarbij wel zuinig blijven op onze bossen, want wat ons betreft blijft het fijn ontspannen en recreëren in de Brabantse bossen.

Over de laatste motie van de heer Vreugdenhil wil ik nog zeggen dat er op dit moment geen wettelijk kader is waar bedrijven aan moeten voldoen. Op dit moment kunnen we dus ook niet gaan handhaven. Als het duidelijk is wat het kader wordt, dan kunnen we gaan zeggen: binnen een 'x'-termijn moet er een vergunning liggen, en dan kunnen we ook binnen een 'x'-termijn gaan handhaven. Om die reden stenen wij die motie in ieder geval niet.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Wederom niet geheel verrassend: de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Meneer Gremmen, nu ken ik u toch als een goed politicus, u snapt volgens mij dat voor een Natura 2000-gebied een natuurvergunning benodigd is en u weet ook dat elk bedrijf, als het aan bepaalde eisen voldoet, een natuurvergunning moet hebben. Dan snapt u toch dat een aantal bedrijven – en sinds 2017 lopen die onderzoeken al – gewoon die vergunning daarin moet hebben, dan kunt u toch niet zeggen dat dat niet helder is, niet duidelijk is? We hebben ze allemaal precies in beeld, we laten ze lopen, al jaren, en ze hebben een enorm effect op dat natuurgebied, veel meer dan een aantal boeren die op dit moment uitgekocht moeten worden. En dan vind ik het oneerlijk, en volgens mij moet u dat met mij eens zijn als liberaal, dat het dan ook gelijke monniken, gelijke kappen is. Goed is goed, fout is fout, en dan gaan we dus ook handhaven – binnen drie maanden, hoor ik van de gedeputeerde, dan zouden we dat moeten steunen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Als het gaat om handhaven van wetten en regels, vindt u de VVD altijd aan uw zijde, dat sowieso, maar op dit moment vinden wij dat de landelijke overheid nog aan zet is om een wettelijk kader te bieden. Dan pas kunnen we gaan handhaven. Dus daar willen we op wachten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Mijnheer Gremmen, de provincie is bevoegd voor het afgeven van natuurvergunningen. U bent bevoegd gezag voor de natuurvergunning en u moet als Statenlid controleren of de bedrijven ook een vergunning hebben. Het is uw taak hier om te kijken of bedrijven daaraan voldoen en, zo niet, het college op te roepen handhavend op te treden. Daar heeft de Rijksoverheid niks mee te maken, zeker niet na de decentralisatie. Dus ik vraag u nogmaals: bent u bereid, goed is goed, fout is fout, om dan ook het college op te roepen die verantwoordelijkheid daarin te nemen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dezelfde vraag nog een keer, mijnheer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Ja, dezelfde vraag nog een keer en hetzelfde antwoord nog een keer. Dus ik heb er niks aan toe te voegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik had al zo'n vermoeden. De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Dan ga ik het toch op een andere manier proberen. Ik wil even de casus van Eindhoven Airport voorleggen. Die heeft bijvoorbeeld ook geen WNB-vergunning, maar wat de minister heeft gezegd, is: nou, je moet voor 1 oktober die vergunning in orde hebben. Dus je geeft een termijn en vervolgens ga je na die termijn keihard handhavend optreden. Dus je vraagt aan een bedrijf om die WNB-vergunning te hebben, en dat is gewoon een wettelijk kader. Het is nodig, het is ook waar we altijd op toetsen. Je hebt het bij een wegwitbreiding nodig, zoals we bij het GOL hebben besproken, je hebt het nodig bij een veehouderij, je hebt het nodig bij een industrieel bedrijf. Dat wettelijk kader is er gewoon.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. Mijnheer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Ja, dank voor het betoog van de heer Ludwig, in plaats van een korte vraag. We hebben het vandaag niet over Eindhoven Airport of andere zaken, maar over het PIP voor het Ulvenhoutse Bos en daar wil ik het bij laten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Volgens mij was u- o, u heeft nog een interruptie, mevrouw Van Kessel. Aan u het woord.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ik vroeg me af of de heer Gremmen dan niet ziet dat, als we bijvoorbeeld nu niet gaan handhaven, het later meer geld kan gaan kosten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Als we nu niet gaan handhaven, dat het dan daarna meer geld gaat kosten? Hoe bedoelt u die vraag?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van Kessel.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Dat we dan de hersteldoelen niet kunnen halen, en de vraag van u over de dieren en planten die we in Brabant hebben, ik proef daar een soort kpi's in, dat het risico bestaat, als we niet handhaven, dat het later, op lange termijn, duurder is om deze herstelmaatregelen te realiseren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Volgens mij wordt in het voorstel aangegeven dat de herstelmaatregelen het juiste opleveren, het noodzakelijke wat we moeten doen volgens de wettelijke kaders. De bedrijven hadden eerst een melding onder de PAS en nu is die PAS weg en is er dus nog geen kader. Zolang dat kader er niet is, kunnen we ook niet handhaven. Ik kan het niet mooier maken dan het is. Wij willen ook handhaven als mensen regels overtreden, maar ja, zo is het nou eenmaal.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik zie de heer Vreugdenhil heel erg zwaaien, maar u heeft straks nog een tweede termijn, dus dan kunt u zeggen wat u wilt. Ondertussen mevrouw Van Kessel nog een keer.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Dank u, voorzitter. Ik wil nog even benadrukken dat mijn opmerking ging over de motie van de heer Vreugdenhil en dus niets met de PAS te maken heeft.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed, ik weet niet of de heer Gremmen daarop nog- Nee, hij wenst daar niet op te reageren. U was klaar met uw betoog, meneer Gremmen? Ja? Oké, dan gaan we door naar de volgende, de heer Duijs, Forum voor Democratie, behoefte aan een tweede termijn?

De heer **Duijs** (FvD): Voorzitter, dank u wel. Geen behoefte aantal een tweede termijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké, dank- oh, excuus, mijnheer Swinkels, u had een interruptie, op wie?

De heer **Swinkels** (SP): Ja, op deze niet-tweede termijn dan, want ik vroeg me uiteindelijk wel af: zojuist is door de gedeputeerde aangegeven hoe zij aankijkt tegen haar actieve manier van benaderen rondom de Natura 2000-gebieden en dat klonk mij toch heel anders in de oren dan alles wat ik ooit betoogd heb zien worden door Forum voor Democratie. Dus op z'n minst verwacht ik nu een reactie van Forum voor Democratie of dit is wat u bedoeld heeft met de actieve houding vanuit Brabant.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Duijs.

De heer **Duijs** (FvD): Volgens mij heeft de gedeputeerde aangegeven dat ze goed zal luisteren naar het kabinet, en dat kunnen wij ondersteunen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Swinkels.

De heer **Swinkels** (SP): Dus u onderschrijft dat u met uw opmerkingen over het aanpassen van Natura 2000-gebieden altijd heeft beoogd dat dat volledig in handen lag van het kabinet en dat u daar zelf geen inzet op zou willen plegen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Duijs.

De heer **Duijs** (FvD): Voorzitter. Wij gaan gewoon uit van het bestuursakkoord en dit is de manier waarop het nu gaat.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed, oké. Nou daarmee- ah, de heer Boon, ga uw gang.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, ik wil heel graag even terugkomen op de onteigeningen. De wethouder heeft gezegd dat één landbouwer, één boer – ik ken de situatie niet – mogelijk onteigend gaat worden. Hoe staat Forum voor Democratie in deze concrete situatie? Steunt Forum voor Democratie dit plan nog steeds: dat boeren onteigend worden om nieuwe natuur te creëren?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Duijs.

De heer **Duijs** (FvD): Voorzitter. Ik heb al vaker gezegd: elke onteigening is natuurlijk zuur, maar we hebben tegelijkertijd natuurlijk te maken met de wettelijke taak, dus daar zullen we ook aan moeten voldoen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. Volgens mij was dat een helder antwoord, meneer Boon. Dat zie ik ook bij u. Oké, dan gaan we door naar de volgende spreker, de heer Stoop, CDA. Behoeft er aan een tweede termijn? Ga uw gang.

De heer **Stoop** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ten aanzien van de motie over de beschermde status, daar scharen wij ons achter het bestuursakkoord, van: je moet gewoon niks uitsluiten. Aan de andere kant willen wij wel de motie steunen over extra maatregelen natuurherstelplan. Je moet gewoon geen rijksmiddelen later liggen als je daar geen eigen middelen voor in hoeft te zetten. Ik ben het wel met de VVD eens dat het dan wel effect moet hebben, dus het moet aantoonbaar zijn dat het verbetering oplevert. Tot zover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U heeft op de valreep nog een interruptie. De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, dank voorzitter. Want “niks uitsluiten”, dan vraag ik me af: waarom zouden we het niet moeten uitsluiten? Ik zie geen enkele onderbouwing waarom deze beschermde status in de toekomst zou moeten worden aangepast. Het is pas recent gedaan. Recent zijn deze habitattypen neergezet, dus welke aanleiding is er überhaupt hiervoor?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Stoop.

De heer **Stoop** (CDA): Er is geen aanleiding voor. Alleen, er is wel aangegeven dat we heel kritisch willen kijken naar alle Natura 2000-gebieden. In dit geval ondersteunen wij dit PIP van harte, dus alle maatregelen die hierin genomen worden volgen wij.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, maar waarom wilt u kritisch kijken naar beschermde natuurgebieden? Want het is juist nodig en noodzakelijk. Dus ik zoek in uw betoog een beetje naar het waarom: waarom we dit doen, waarom we deze tijdverspilling doen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Stoop.

De heer **Stoop** (CDA): Het is veroorzaakt doordat wij ook van de stikstofproblematiek af willen en dat we naar mogelijkheden zoeken om die op te lossen. Een van de mogelijkheden is het verminderen van het aantal Natura 2000-gebieden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed, dat is zo te zien helder. Mevrouw Van Dijk heeft nog een interruptie voor u.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Het schrappen van Natura 2000 moet ook gecompenseerd worden. Daar is LNV duidelijk over geweest in haar webinar. Heeft het CDA een lijstje van Natura 2000-gebieden in de la liggen dat we misschien kunnen opvoeren ter compensatie, of een lijstje dat gaat schrappen en compenseren?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Stoop.

De heer **Stoop** (CDA): Nee, dat hebben we niet.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Dank u wel, dan heb ik daar nog een vraag over.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Hoe denkt u het schrappen van gebieden, dat zoals u zegt mogelijk gaat gebeuren, te gaan compenseren?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Stoop.

De heer **Stoop** (CDA): Ik denk dat we dat moeten gaan bekijken op het moment dat we weten van welke Natura 2000-gebieden je gaat schrappen, en dan, ja, ter zake handelen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dat was helder zo te zien. Dan ga ik door naar de volgende, de heer Swinkels van de SP. Behoeft een tweede termijn? Dat is het geval. Ga uw gang.

De heer **Swinkels** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Allereerst maar even een vraag. Er was net even een discussie over die WNB-vergunningen en ik zou graag van het college/de gedeputeerde willen horen of er nu een voldoende wettelijk kader is om die aanvragen van WNB-vergunningen aan bedrijven op te dragen.

Daarnaast dank aan de gedeputeerde voor het steunen van de motie en te komen met eventueel extra maatregelen die nog aanvullend op dit plan getroffen kunnen worden. Verder beluister ik dat een heel nieuwe wending is gegeven aan het actief benaderen om Natura 2000-gebieden eventueel aan te passen, namelijk actief afwachten, die bovendien nu ondersteund wordt door Forum voor Democratie, waarmee alleen maar bevestigd wordt dat die hele passage een zoethoudertje is in dit document, om met elkaar meer natuurgebied in Brabant te kunnen scheppen. Maar oké, als Forum daarmee instemt, zijn we in ieder geval bij het doel en daarom kunnen wij dit voorstel steunen. Waarvoor dank.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank aan de heer Swinkels. Dan kijk ik nu naar mevrouw Van Kessel, D66. Geen behoefte aan een tweede termijn? Nee, oké, dan de heer Ludwig, GroenLinks. Behoeft er een tweede termijn?

De heer **Ludwig** (GL): Ja.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ga uw gang.

De heer **Ludwig** (GL): Dank, voorzitter. Misschien nog even op een aantal zaken terugkomend, ook de motie die ChristenUnie-SGP en GroenLinks samen hebben ingediend, en misschien daar de ratio achter. Er zijn heel veel bedrijven in Brabant, dat hebben we in het onderzoek uit 2017 gezien, die geen WNB-vergunning hebben. Op een gegeven moment is er actie ondernomen, eigenlijk gevraagd aan hen om die WNB-vergunning aan te vragen, maar je ziet dat een aantal bedrijven hem nog niet hebben, en dan moet je op een gegeven moment ook gaan handhaven, om eerlijk te zijn, ook bijvoorbeeld naar alle agrariërs, waar we dat ook doen, dat we het ook bij andere projecten doen. Dat is ook een beetje de vergelijking die ik maakte met Eindhoven Airport. Dat was een voorbeeld, meneer Gremmen, over hoe dat werkt: als je geen WNB-vergunning hebt, dat je een termijn stelt en als je dan die WNB-vergunning niet hebt aangevraagd, dat je dan vervolgens gaat handhaven. Ik denk wel dat we die kant op moeten gaan, omdat we anders met twee maten gaan meten, en dat zou ik in ieder geval niet fijn vinden.

En dan nog over de Natura 2000-gebieden: ja, ik moet nog even bijkomen van dat heen en weer pingpongen en het ontkennen van wat er in het bestuursakkoord staat, het ontkennen wat er wordt gezegd. Uiteindelijk vind ik dat, als we trots zijn op onze natuurgebieden, dat die beschermde status echt nodig is.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Ludwig, rondt u af.

De heer **Ludwig** (GL): Zeker. Dan moeten wij ook gewoon uitdragen dat we het belangrijk vinden en daarom wil ik iedereen vragen om deze motie te steunen, zodat het helder en duidelijk is.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nog een interruptie van de heer Vreugdenhil. Ga uw gang.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, een vraag aan de heer Ludwig. Kijk, ik wil deze motie graag steunen, alleen, ik heb verschillende definities gehoord. De minister heeft aangegeven dat het in het onderzoek helemaal niet gaat om het schrappen van Natura 2000-gebieden, maar dat het wel kan zijn dat je naar de natuurwaarden kijkt. Al breng je het waterpeil maar omhoog, dat betekent al dat je gewoon heel andere natuurwaarden krijgt waar ook een andere kritische depositiewaarde bij kan horen. Wilt u die

flexibiliteit bieden, om daar op een goede manier naar te kijken, om daarmee te kijken hoe we de kwaliteit van zo'n natuurgebied- want kijk, als dat wordt gedwarsboomd, dat je zegt "dit is het en daar mag nooit naar gekeken worden", dan zeg ik: daar ga ik niet in mee. Maar als je zegt "nee, het gaat ons om de kwaliteit van de natuurgebieden binnen Natura 2000", zoals ook de minister het onderzoek uitvoert, dan kan ik hem steunen, met die lijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Uw vraag is helder. Mijnheer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, voorzitter, dat is waarom ik ook vraag "wat is het ecologisch belang?" Want het is pas recent dat we eigenlijk die exercitie hebben gedaan, dat we hebben gezien welke natuurdoeltypen in dat Natura 2000-gebied aan de orde zijn, welke stikstofgevoelig zijn, welke beschermd moeten worden. Pas in 2009 is dit gebied vastgesteld, in 2016 is het beheerplan vastgesteld, dus ik zie de urgentie niet om nu opeens opnieuw naar dit gebied te gaan kijken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Nou, dan toch maar een paar vragen. Want kijk: als je een gebied gaat vernatten, krijg je al een compleet ander gebied. We hebben nog meer gebieden in Brabant waar we misschien wel veel beter kunnen gaan vernatten en die kwaliteit van natuur creëren dan dat we een hele verdroogde natuur doen waarbij we bijvoorbeeld stuifzandgebieden gaan creëren. Kijk, als al die flexibiliteit weggehaald wordt, dan zeg ik ook "daar ga ik niet in mee", want die ruimte wil ik houden, wat ons betreft geen schrappen van Natura 2000-gebieden, maar wel flexibel en ook op een ontspannen manier kijken hoe we de natuurkwaliteit in Brabant daarin willen verdelen. Als dat op voorhand wordt geblokkeerd, heb ik er moeite mee.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, voorzitter, waarom het juist wordt vernat, is omdat een aantal natuurdoeltypen onder druk staan. Daarom zijn we die plannen aan het doen om die natuurdoeltypen te herstellen. Dat is ook de kern van het plan, dat is ook de kern van het beheerplan dat in 2016 ook door de provincie, en met uw goedkeuring, is vastgesteld

De **plaatsvervangend voorzitter**: Zo te zien afdoende. Dan gaan we door naar de fractie van de PVV, de heer Boon. Behoeft een tweede termijn? Ja. Ga uw gang.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, even terug naar de realiteit. 99,8 procent van de Brabanders interesseert het helemaal niet als de dramastatus van het Ulvenhoutse Bos af gaat. De burgers trappen niet meer in de verzonnen stikstofcrisis. Zelfs de experts kunnen niet aangeven welke soorten door stikstofdepositie worden bedreigd. Experts kunnen niet eens de historische ontwikkeling van stikstofdepositie in Brabant weergeven. Stikstof is een van de vele groene leugens en hopelijk gaan we daar zo snel mogelijk mee afrekenen.

Tot zover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Swinkels.

De heer **Swinkels** (SP): Ja, dank je, voorzitter. Dat was mijn interruptie op de eerste zin. Waar haalt de heer Boon vandaan dat 99,1 – of hoeveel procent? – tegen het Natura 2000-gebied van het Ulvenhoutse Bos zou zijn? Waar haalt u dat vandaan?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, op internet kon niemand eromheen: meneer Ludwig spamde heel internet vol om zijn petitie te tekenen en daar hebben ongeveer vierenhalfduizend mensen op getekend. Ik heb gekeken wie getekend hebben: dat is vanaf Friesland tot Limburg, voornamelijk GroenLinksleden die getekend hebben. Maar het merendeel van de Brabanders heeft niet getekend. Het merendeel van de Brabanders wil gewoon een mooi, goed bos hebben en geen Europese dramstatussen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Swinkels.

De heer **Swinkels** (SP): Als dit de manier is hoe Boon normaal wetenschappelijke onderzoeken doet en interpretaties doet, dan snap ik ook de eerdere beweringen nu.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. Volgens mij is hij daarmee afgerond; u was klaar hè, mijnheer Boon? Dan kijk ik naar de volgende. Mevrouw Van Dijk, behoefte aan een tweede termijn?

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Jazeker, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ga uw gang.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Dank u wel. De gedeputeerde heeft de toezegging gedaan van een schriftelijk antwoord. Kan ze toezeggen dat dat binnen twee weken is?

Ik ben heel blij om te horen, meneer Boon, dat vanuit Friesland het belang van een mooi bos in Brabant wordt onderkend. Dan staan we toch mooi op de kaart!

Ten slotte wilde ik vragen, gedeputeerde, of dit plan ook op het 'te schrappen-lijstje' staat van Natura 2000-gebieden. Dat is gewoon een hele concrete vraag.

Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank mevrouw Van Dijk. Dan kijk ik naar de heer Brouwers. Behoeft een tweede termijn? Dat is niet het geval. Dan de heer Van der Wel. Ja? Ga uw gang.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. We zijn best tevreden met de antwoorden van de gedeputeerde en het plan dat voorligt. Als de maatregelen zoals ze voorliggen gewoon zo worden uitgevoerd, denk ik dat we een heel mooi Ulvenhoutse Bos krijgen. Dus daar hebben we wel vertrouwen in. Ik wens u veel succes daarmee.

De discussie over die Natura 2000-gebieden zal best nog wel een keer opbloeien, vermoed ik zo, en dan zullen we kijken hoe we daarmee verder gaan, maar ik denk dat het voorlopig van belang is dat we de Tweede Kamerverkiezingen tegemoet gaan, want ik geloof dat daar de sleutel tot de oplossing ligt voor deze discussie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan dank ik de heer Van der Wel en kijk ik naar de heer Vreugdenhil, die vast behoefte heeft aan een tweede termijn. Ga uw gang.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel. Primeur dat de heer Van der Wel naar de Tweede Kamer wil, om het daar op te lossen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Er kunnen niet genoeg Kamerleden zijn van de Partij voor de Dieren, dat blijkt maar weer uit deze discussie, maar nee: wat ik heb willen zeggen is dat ik niet geloof dat we dit college tot een andere gedachte zullen brengen als het gaat om dat onderzoek. Er is verwezen naar de minister die ermee bezig is, in samenwerking met IPO, dus ik denk: als we een oplossing moeten vinden en we willen de Natura 2000-gebieden beschermen en de status daarvan behouden, dan zullen we een ander kabinet moeten hebben. Dat denk ik dat we nodig hebben.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. Mijnheer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Sorry, voorzitter, ik zal niet meer uitlokken!
Voorzitter. Ik ben eigenlijk wel blij dat we twee statements die we wilden maken omgezet hebben in een duidelijke motie. Ik heb dat ook heel bewust gedaan. Voor mij gaat het de komende jaren ook echt een heel belangrijk punt worden, want we vragen echt heel veel, ook van omwonenden van een gebied, zeker als je het waterpeil omhoog gaat zetten. Dat zagen we bij de Westelijke Langstraat, dat zie je in dit geval weer. En dat moet je op een eerlijke manier doen. Het gevoel dat ik altijd vanuit het veld terugkrijg, is: het kan niet zo zijn dat het wegverkeer op een andere manier berekend wordt, dat de industrie op een andere manier berekend wordt, dan moeten we ook gelijke monniken en gelijke kappen hanteren. Alleen dan houden wij dat draagvlak voor die vraagstukken. Daarom ook deze moties vandaag, waarin we dat scherp kunnen uitspreken. Zo niet, dan zullen wij het punt zeker niet loslaten en hier de komende jaren ook stevig op doorpakken, want wij vinden het echt ontzettend belangrijk om dat draagvlak te houden. Hier is het draagvlak heel groot, het draagvlak in de samenleving moet ook groot blijven en daar hebben we echt een belangrijk taak in te vervullen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan dank ik de heer Vreugdenhil en kijk ik naar het college: klaar voor de beantwoording? Dan mag u beginnen aan uw tweede termijn.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel, voorzitter. Dank voor de succeswensen met het Ulvenhoutse Bos die net zijn uitgesproken door de PVV, om mee te beginnen.

Dan een paar zaken. Er is gevraagd of er voldoende wettelijk kader is om te toetsen. Nou, dat is er. We hebben gewoon de Natuurbeschermingswet waaraan we toetsen, dus dat kader hebben we, en dat hanteren we ook.

Mevrouw Van Dijk van de Partij van de Arbeid heeft gevraagd of ze binnen twee weken die informatie kan ontvangen. Daar doen we ons best voor, en dat moet lukken binnen twee weken, mevrouw Van Dijk.

U heeft ook gevraagd of dit plan op het 'te schrappen-lijstje' staat. Er is geen 'te schrappen-lijstje', mevrouw Van Dijk. Nogmaals: het Natura 2000-onderzoek is door de minister in gang gezet en wij wachten die resultaten af. Er zijn geen lijstjes, behalve de lijst die we hebben van Natura 2000-gebieden.

Door de heer Gremmen van de VVD is nogmaals gevraagd om inzicht te krijgen in die resultaten. Daar had ik al een toezegging op gedaan.

Dan ben ik volgens mij door mijn antwoorden heen, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: En ik zie ook geen handen omhoog voor interrupties. Dus volgens mij zijn we dan klaar en gaan we de beraadslagingen over het voorstel sluiten en door naar de stemming.

De heer **Stoop** (CDA): Graag eerst een paar minuten schorsen, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hoe lang wilt u schorsen?

De heer **Stoop** (CDA): Vijf minuten moet voldoende zijn, denk ik.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan schors ik voor vijf minuten de vergadering.

Schorsing (20.29-20.37)

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik heropen de vergadering. We gaan direct door naar de stemming over Statenvoorstel 41/20, Inpassingsplan Ulvenhoutse Bos. De fractie van de VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Rutjens** (FvD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

De heer **Stoop** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Swinkels** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Ludwig** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Boon** (PVV): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan is het voorstel aangenomen. Dan gaan we door naar motie 129. De fractie van de VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Rutjens** (FvD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

De heer **Stoop** (CDA): Tegen met de volgende stemverklaring. We hebben van de gedeputeerde begrepen dat de extra maatregelen al in beeld zijn, die mogelijk uit de extra Rijksmiddelen bekostigd kunnen worden en dat geen aanvullend onderzoek noodzakelijk is.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Swinkels** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Ludwig** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Boon** (PVV): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Verworpen. Motie 130. De fractie van de VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Tegen met stemverklaring. Het Ulvenhoutse Bos is op z'n Brabants gezegd een keigaaf natuurgebied en wij willen dit zeker behouden voor alle Brabanders die daar recreëren en ervan genieten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Rutjens** (FvD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

De heer **Stoop** (CDA): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Gremmen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Swinkels** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Ludwig** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Boon** (PVV): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor met stemverklaring, voorzitter, waarbij ik verwijs naar wat ik gezegd heb in het debat.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Deze motie is verworpen. Dan gaan we snel door naar motie 131.
De fractie van de VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Rutjens** (FvD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

De heer **Stoop** (CDA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Swinkels** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Ludwig** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Boon** (PVV): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan is deze verworpen. Tot slot motie 132. De fractie van de VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Tegen met stemverklaring. De motie maakt voor ons onvoldoende onderscheid tussen bedrijven die voorheen met een melding konden volstaan en bedrijven die zonder meer onder de vergunningsplicht vallen. Het gaat ons te ver om alle bedrijven over een kam te scheren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Rutjens** (FvD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

De heer **Stoop** (CDA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Swinkels** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Ludwig** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Boon** (PVV): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan is ook deze verworpen.

Voordat we doorgaan naar het volgende Statenvoorstel, graag nog uw aandacht voor het volgende. We hebben vandaag een aantal personen in ons midden die ons gaan verlaten, zoals eerder gezegd vanmiddag. Ook voor twee Statenadviseurs is het vandaag de laatste keer dat ze vanuit de griffie aanwezig zijn in de Statenzaal. Rob Toebak heeft de overstap gemaakt als bestuursadviseur van gedeputeerde Smit, Barbara Schrover is secretaris van het beleidsoverleg van gedeputeerde Van Gruijthuijsen geworden. Ik dank hen beiden voor al het goede werk dat ze voor ons als Staten verzet hebben en de inzet die ze, ook op soms onmogelijke tijden, gedaan hebben. Om onze dank te onderstrepen, hebben we voor beiden een bos bloemen. Barbara en Rob, mag ik jullie beiden vragen om naar voren te komen.

Applaus

De **plaatsvervangend voorzitter**: Tot slot richt ik een woord van dank aan Jeroen Deneer, onze voormalige locogriffier. Jeroen kon vandaag helaas niet aanwezig zijn. Zijn afscheid van PS stond gepland voor de PS-vergadering van 20 maart, die door de coronacrisis toen geen doorgang kon vinden. Jeroen heeft zich als locogriffier van Provinciale Staten enorm ingezet voor alles rondom de Staten en in het bijzonder alles rondom planning & control. Ook heeft hij gedurende een periode van tien maanden Kirsten vervangen als griffier. Jeroen, als je dit later terugkijkt, heel veel dank voor alles wat je voor ons gedaan hebt.

Applaus

De **plaatsvervangend voorzitter**: A.s. maandag neemt Jeroen in het provinciehuis afscheid van het griffieteam. Zij zullen dan namens ons de kaart die u eerder vandaag getekend heeft en de bijbehorende bloemen aan Jeroen overhandigen.

Dan gaan we nu door met het volgende onderwerp op de agenda, de bespreking van Statenvoorstel 54/20, Interprovinciale Structuurvisie Meanderende Maas (Ravenstein -Lith).

54/20 Interprovinciale Structuurvisie Meanderende Maas (Ravenstein -Lith)

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik geef als eerste het woord aan de heer Panhuizen namens de fractie van de VVD.

De heer **Panhuizen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Het is al kwart voor negen, dus ik zal het niet te lang maken. Wij vinden dit een belangrijk project, waar echt gewerkt wordt aan de waterveiligheid, interprovinciaal, in Noordoost-Brabant. Het versterken van dijken is belangrijk en het is ook heel goed dat je vervolgens wat koppelkansen gaat pakken. Juist over die koppelkansen had ik wat vragen.

Er is een brief ingediend door de stichting die de wandelpaden en fietsroutes in het gebied beschermt, waarin ze schrijft dat het niet overal veilig is, dat mensen zich vergissen in de route en dat het zou helpen als daar een paar extra provinciale fietspaden aangelegd zouden worden. In het stuk stond in ieder geval dat het mogelijk is en ik ben wel benieuwd wat dat 'mogelijk' precies is: wordt er echt serieus naar gekeken, of is het misschien iets wat we gaan doen?

Min tweede vraag. Ik ben zelf ook in het gebied geweest en heb gesproken met wat boeren in de uiterwaarden. Er ligt daar een beetje de stelling, ook in de gemeenteraad, dat de dijk misschien een klinker hoger moet worden gelegd, omdat je dan de boeren niet hoeft uit te kopen. Ik ben benieuwd hoe de gedeputeerde daartegen aankijkt, of er al gesprekken zijn gevoerd met die boeren in de uiterwaarden namens GS, et cetera.

Dat zijn mijn vragen, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank mijnheer Panhuizen. Dan gaan we naar de fractie van Forum voor Democratie, de heer Roeles. Aan u het woord.

De heer **Roeles** (FvD): Voorzitter, dank u wel. Voor ons ligt de Structuurvisie Meanderende Maas, een mooie titel voor een mooi project. Een dijkversterkingsopgave wordt gecombineerd met ontwikkelingen voor natuur en recreatie. Wij zijn voornemens om in te stemmen met het voorstel. Een aantal punten nog, mede naar aanleiding van technische vragen.

Waterstanden in de Maas, en met name de piekafvoeren, dalen al decennia, zoals blijkt uit metingen. In de huidige norm echter wordt rekening gehouden met steeds hogere toekomstige afvoeren, dus daar lijkt een tegenstrijdigheid te zitten. Er zijn ook ontwikkelingen: een nieuw programma Integraal Riviermanagement is in de maak, de norm voor waterveiligheid wordt in 2024 geëvalueerd op basis van nieuwe inzichten en er wordt ook veel onderzoek gedaan naar waterstanden in rivieren. Kortom, er spelen nogal wat ontwikkelingen die mogelijk invloed kunnen hebben op de uitgangspunten bij het plan. Zo is er ook onderzoeker Alphons van Winden van waterpeilen.nl, die begin dit jaar in de krant stelt dat we ons behoorlijk aan het oververzekerden zijn met betrekking tot dijkversterkingsopgaven. Mijn vraag is: kan de gedeputeerde toezeggen dat bij veranderende inzichten met betrekking tot de norm, of eventueel gewijzigde omstandigheden, het plan tijdig aangepast wordt?

Daarnaast vinden wij het jammer, maar misschien is dat voor het vervolgtraject nog te repareren, dat niet integraler is gekeken naar de Maas als bron van water, met name ten tijde van droogte, keiharde noodzaak volgens ons voor de vele agrariërs in het achterland, die baat hebben bij een niet te lage grondwaterstand voor de beregening van het land.

In het plan is veel aandacht voor natuurontwikkeling, onder andere voor riviermoerassen, zo kunnen we lezen. Maar waarom is bijvoorbeeld niet gekeken of er extra waterbekkens kunnen worden aangelegd? En misschien kan de stuwhoogte van de Maas nog worden verhoogd op plekken. Kortom, de belangen van de boeren zijn in onze beleving weinig gehoord in de voorfase.

Fundamenteler mis ik eigenlijk een afweging bij het gebruik van grond en ruimte. Welke functies willen we waar vervullen en welke grond is waarvoor het meest geschikt? Misschien is de grond rondom de rivieren wel geschikt voor bepaalde landbouwdoeleinden, misschien zijn er in de grond ook bouwstoffen aanwezig die we nodig kunnen hebben de komende jaren en misschien moeten we ruimte benutten voor waterbekkens, zoals ik net al zei, om ten tijde van droogte te kunnen voorzien in de waterbehoefte voor agrariërs. Kortom, ik mis hier een stukje afweging.

Natuurontwikkeling is volgens ons bij uitstek een uitgelezen kans om in samenspraak met inwoners uit te werken en op te pakken. Hoe zorg je ervoor dat de nieuwe natuur de waarde krijgt die we er gezamenlijk aan willen geven? Dat is wat ons betreft geen harde wetenschap en iets wat alleen door ecologen en regelgeving wordt bepaald, maar een opgave die we wellicht deels kunnen laten invullen door de inwoners van Brabant. Deze mogen wat ons betreft dan ook eerder en meer betrokken worden.

Als laatste, en dan rond ik af, de verkeersveiligheid. Het plan biedt uitgelezen kansen om verkeersveiligheid naar een hoger niveau te tillen, om overal duidelijke scheidingen aan te brengen tussen snel en langzaam verkeer. Deels is dit al aanwezig in het gebied ter plaatse van de zogenaamde tuimeldijken, maar in onze ogen kan er nog een extra stap gezet worden. Wat ons betreft wordt de fietsroute doorgetrokken langs de N625, zoals in de inspraak is voorgesteld. Kan de gedeputeerde dit toezeggen en toezeggen de verkeersveiligheid in bredere zin nog beter te gaan bekijken in de vervolgfase?

Dank u wel, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik dank de heer Roeles. Dan gaan we door naar de fractie van het CDA, de heer Stoop. Aan u het woord.

De heer **Stoop** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Twee weken geleden hebben we in deze zaal gesproken over de visie klimaatadaptatie. Deze visie past daarin, omdat we hier met Gelderland samen optrekken in de aanpak van de dijken. Wat bij de zienswijzen opvalt, is dat ze vrijwel allemaal betrekking hebben op de recreatieve mogelijkheden die het gebied heeft, zoals fiets- en wandelpaden, die voornamelijk worden gebruikt door de bewoners uit de buurt, maar ook ondernemers, die hierin kansen zien. Voor dit laatste staan we als provincie echter niet aan de lat. Er is in deze visie rekening gehouden met recreatieve ontwikkeling van het gebied, maar de CDA-fractie kan zich voorstellen dat dit niet het zwaartepunt van de aanpassing is. Wij kunnen ons wel voorstellen dat zich in de toekomst koppelkansen voordoen, waarbij initiatieven vanuit de gemeenten en mogelijk middelen vanuit andere fondsen, waar de provincie bij aan kan sluiten. Wij verzoeken uw college hier wel open voor te staan.

Tot zover, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan dank ik de heer Stoop en gaan we naar de heer Swinkels van de SP. Aan u het woord.

De heer **Swinkels** (SP): Dank u, voorzitter. Ik wil het college een enorm compliment maken voor dit plan. Het is volgens mij een al jaren lopend plan waarbij met heel veel opgaven gelijktijdig is geschakeld om een zo mooi mogelijk integraal plan te creëren. Ik vind dat het college een compliment verdient voor hoe dat hier uiteindelijk is gerealiseerd.

Ik heb me even gebogen over de zienswijzen die er nog zijn. Je zult bij elk plan merken dat er een aantal zienswijzen zijn die niet opgevolgd worden en andere die wel opgevolgd worden. Ik wil er even eentje uitlichten, en dat heeft te maken met de discussie die we recent nog voerden over onze klimaatadaptatie. BrabantAdvies heeft het over de robuustheid van deze plannen en ik zou het college willen vragen om te reageren op met name dat onderdeel, waarbij zij suggereren dat we misschien – en misschien mag dat in het toekomstplan dat nog komt een plek krijgen – binnen- en buitendijkse gebieden met elkaar zouden moeten kunnen verbinden, juist omdat dat een mooie manier is om bij heel veel water ook die gebieden te kunnen betrekken, en wellicht ook bassins en dergelijke te kunnen aanleggen. We zitten daar op een plek net bij de plek waar ooit de inundatie startte van Den Bosch en misschien kunnen we er ook nog vanuit dat cultuurhistorisch perspectief een nieuwe bestemming in vinden. Daar hoor ik graag een reactie van het college op.

Dank u.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan dank ik de heer Swinkels en gaan we door naar de fractie van D66, mevrouw Sjouw.

Mevrouw **Sjouw** (D66): Dank u wel, voorzitter. Wij zijn blij met deze interprovinciale structuurvisie, ook blij dat de nodige dijkversterking samen is opgepakt met de gebiedsontwikkeling en met rivierverruimende maatregelen, zodat de dijk ook niet zo hoog hoeft te worden als sommige sprekers hebben aangegeven. Ook de aanpak die tot stand is gekomen, met vele partijen die daarbij betrokken zijn, stemt ons tot tevredenheid en wij hopen dan ook dat bij de verdere concretisering van de plannen, die is voorzien voor de korte, middellange en lange termijn, ook deze aanpak gecontinueerd wordt. Wij hebben gezien dat de zienswijzen voornamelijk over deze latere perioden gaan, waarvan is aangegeven dat deze meegaan, maar graag nog even hiervan een bevestiging van de gedeputeerde.

Duurzame natuurontwikkeling. Door de commissie MER en ook door BrabantAdvies zijn hier hele mooie plannen aan toegevoegd en ook goede adviezen aan gegeven. Wij gaan ervan uit dat deze ook meegenomen worden in het verloop en in de actieve uitvoering van de plannen.

Tot zover, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan dank ik mevrouw Sjouw en gaan we naar de fractie van GroenLinks, de heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, dank, voorzitter. Een mooi en belangrijk waterproject, de Meanderende Maas, prachtige titel, een project dat zowel zorgt voor waterveiligheid, onder andere door dijkversterking, als voor rivierverruiming, recreatie, economie en natuurontwikkeling, een project ook waarbij veel partijen betrokken zijn. Ik herkende mij niet zozeer in wat Forum zei over dat het participatietraject niet goed is doorlopen. Ik ben zelf bij twee bijeenkomsten geweest en ik was er zeer van onder de indruk, ook als er vragen werden gesteld, dat de mensen die ze moesten beantwoorden die mensen al kenden. Dat is heel erg belangrijk, dat ze weten wat er heeft gespeeld. Wellicht kan Loek van Wely u daarover nog iets meer vertellen, met wie ik op een koude namiddag over de dijk heb gefietst, waarbij hij mij iets probeerde te vertellen over schaken, maar daar begreep ik weinig van!

De fractie van GroenLinks heeft wel één zorg voor de uitwerkingsfase. Zoals eerder genoemd, is versterking van de economie en recreatie een van de doelen van het project. Dat leidt wel meer tot

beroepsvaart, recreatie- en pleziervaart, maar ook zwemwaterlocaties. Dat is natuurlijk mooi, maar het moet wel passen en veilig zijn voor iedereen. Als advies wordt ook aan de provincie meegegeven om in de uitwerkingsfase meer aandacht te besteden aan de veiligheid op het water. Ook bewoners vragen hier aandacht voor. Graag een reactie van de gedeputeerde, hoe dit wordt opgepakt in de vervolgfase en wat de mogelijkheden zijn als blijkt dat al die verkeersstromen op het water onveilig zijn.

Tot zover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Bedankt mijnheer Ludwig. Dan gaan we nu naar de fractie van de PVV, de heer van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Voorzitter. In het verleden zijn er bij dijkverstevingen langs onze grote rivieren vaak erg rigoureuze maatregelen genomen, waarbij soms eeuwenoude huizen en boerderijen gesloopt werden en daarmee het prachtige rivierenlandschap onherstelbaar verminkt. Daarom vindt de PVV het positief dat deze structuurvisie inzet op het behoud en versterking van cultuurhistorie en landschap in dit schitterende gebied. Het voorstel geeft aan in te zetten om "verhoging van de dijk te beperken, waardoor de huidige kwaliteiten, zoals karakteristieke dijkwoningen en bomenrijen op de dijk, en uitzichten behouden blijven". Kan het college aangeven of dit voor alle dijkwoningen van toepassing is? Kan het college tevens aangeven in hoeverre er sprake zal zijn van onteigeningen?

Het is prachtig dat het college de uitzichten wil behouden, maar wat blijft er over van deze uitzichten als pal achter deze dijken, in de Lithse polder, een monsterlijk megawindpark wordt gerealiseerd met tientallen windturbines van meer dan 200 meter hoog? Kan het college aangeven hoe zich dat verhoudt tot het "behoud van uitzichten"? Daarover dienen we een motie in.

Ook wordt gesproken over "potenties in de toekomst voor meekoppeling van energiewinning. Bij de rwzi Oijen liggen kansen voor een proeftuin voor zonnepanelen op dijktaf". Dit betekent dus dat de dijken verziekt gaan worden met zonnevelden. Weg is het unieke landschap.

Dit voorstel maakt deel uit van de aanpak hoogwaterveiligheid voor de korte termijn in de Maas, samen het Limburgse project Lob van Gennep, waarbij ook Noord-Brabant in de stuurgroep zit. Voor het project Lob van Gennep wordt een schuif aangebracht in de Maasdijk bij Gennep waardoor een deel van Noord-Limburg letterlijk onder water kan komen te staan: zeven dorpen met 7000 inwoners. Onder hen is veel weerstand tegen dit klimaatproject. In technische vragen wordt aangegeven dat het niet kiezen voor de schuifvariant in de Lob van Gennep geen effect heeft op het project Meanderende Maas. Maar tegelijkertijd wordt gesteld dat de te kiezen variant in de Lob wel effect heeft op de waterstanden benedenstrooms en daarmee op de mate van dijkverhogingen. Daarom de vraag of het college kan aangeven of de Meanderende Maas zó gerealiseerd zal worden dat in de Lob van Gennep de schuifvariant niet nodig zal zijn om in Brabant aan de eisen van hoogwaterveiligheid te kunnen voldoen.

Wat de PVV betreft moet ook niet overdreven rigide worden uitgegaan van apocalyptische klimaatscenario's. Wees realistisch en zorg dat de dijken altijd op orde zijn en blijven in plaats van bewoonde gebieden aan te merken als potentieel overstromingsgebied. We moeten niet terug willen naar de tijd van de beruchte Beerse Overlaat.

Tegelijkertijd is sprake van verlaging van de waterstand op de Maas. Kan het college uitsluiten dat hierdoor meer belemmeringen voor de scheepvaart kunnen optreden?

Verder wordt gesproken over zand- en delfstoffenwinning in het gebied. Als dat het geval is, dan mogen slibstortingen met granuliet en/of vervuild buitenlands slib in afgravingsputten absoluut niet aan de orde zijn.

Ook wordt gesteld dat het project Meanderende Maas, en ik citeer: "van belangrijke meerwaarde is voor de versterking van de verbinding van Natura 2000-gebieden langs Maas en Waal en levert een

belangrijke bijdrage aan de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland langs de grote rivieren". Kan het college uitsluiten dat deze ontwikkeling zorgt voor verdere uitbreiding van Natura 2000-gebied en de daaruit voortvloeiende stikstofeffecten voor de omgeving?

Als het de bedoeling is om in het kader van dit project nog meer nieuwe nepnatuur aan te leggen ten koste van onze boeren en bedrijven, dan gaat de PVV hier zeker niet in mee. Kan het college daarom ook duiden wat bedoeld wordt met de passage, en ik citeer: "De adviezen van BrabantAdvies voor het 'Toekomstbeeld 2050' met betrekking tot de uitwerking van de toekomstscenario's voor de omschakeling naar nieuwe vormen van landbouw, klimaatrobustheid en de uitwerking van het economisch perspectief in samenwerking met de regio op termijn zullen worden uitgewerkt"? Betekent dit dat de overheid zich wederom met de bedrijfsvoering van onze boeren gaat bemoeien?

Tot zover in eerste termijn.

Motie M133-2020: Behoud uitzichten aan de Meanderende Maas

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op vrijdag 3 juli 2020, ter bespreking van Statenvoorstel 20/54A Meanderende Maas;

constaterende dat:

- het Statenvoorstel uitgaat van behoud van huidige kwaliteiten en uitzichten aan de dijken van Maastricht Ravenstein-Lith;
- in het gebied direct achter de dijk in de Lithse Polder sprake is van de ontwikkeling van een grootschalig energielandschap met onder andere tientallen meer dan 200 meter hoge windturbines;

overwegende:

- dat een grootschalig energielandschap met tientallen megawindturbines in de Lithse Polder de huidige kwaliteiten en uitzichten van het dijktraject Ravenstein-Lith aantast;
- dat dit in strijd is met de uitgangspunten van de Structuurvisie Meanderende Maas tot behoud van de huidige kwaliteiten en uitzichten;

spreken uit:

- dat het voor het behoud van de huidige kwaliteiten en uitzichten van het dijktraject Ravenstein-Lith onwenselijk is een grootschalig energielandschap in de Lithse Polder aan te leggen;

en gaan over tot de orde van de dag."

Alexander van Hattem, PVV.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan dank ik de heer Van Hattem en gaan we door naar de fractie van de PvdA, mevrouw Van Dijk. Aan u het woord.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Een prachtige visie om ruimte te maken voor water met en bij de Maas. Onze gedachte is: vooral gaan doen. Dank voor de antwoorden op onze technische vragen, maar we hebben nog twee punten die we willen aanstippen.

Het eerste gaat over de bereikbaarheid via openbaar vervoer. Nu is alleen via het station Ravenstein een extra parkeren voor auto's. Wij zijn heel benieuwd wat er gedaan wordt om mensen met een krappe beurs die afhankelijk zijn van bijvoorbeeld de bus, bij die mooie plekken langs de Maas te laten komen. Kan de gedeputeerde daar een korte toelichting op geven?

Het tweede punt: granuliet. BrabantAdvies geeft aan: houd aandacht bij het gebruik van granuliet en onderzoek de effecten van het gebruik van deze stof, dit gezien de commotie van omwonenden bij de storting hiervan in Gelderland en in de waterplas van Aa en Maas. Daarom wil ik vragen aan de gedeputeerde of hij kan garanderen dat granuliet niet in het hele project gebruikt gaat worden, ook niet bij mogelijke verondiepingen naar aanleiding van afgraving van grond voor dit project. Hiertoe dient de PvdA

samen met de PVV, Partij voor de Dieren, ChristenUnie-SGP, 50PLUS en Forum voor Democratie een motie in, om te voorkomen dat, zolang nog onbekend is of granuliet daadwerkelijk geen gevaar vormt voor de volksgezondheid, deze stof gebruikt wordt bij verondiepen. We gaan er sowieso van uit dat überhaupt geen verontreinigde stoffen worden gebruikt bij het mogelijk verondiepen, want afgraving van grond wordt als een inkomstenbron ook gezien voor het project en het financiële plaatje. Met deze motie willen we voorkomen dat het achteraf moeten verwijderen van het granuliet tot een forse kostenpost leidt voor de provincie Noord-Brabant.

Tot zover, voorzitter. Dit was mijn verhaal.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Bedankt, mevrouw Van Dijk. Ik begrijp dat de motie nog niet binnen is, dus verzoek van de griffie-

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Ik ga het meteen doen, excuus.

Motie M134-2020: Geen granuliet in Meanderende Maas

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 3 juli 2020;

constaterende dat

- voor de realisatie van de visie Meanderende Maas grond wordt afgegraven voor het verruimen van het water en de rivier;
- in de visie grond afgraven gezien wordt als een inkomstenbron, waarmee de realisatie van de visie kan worden bekostigd;
- als extra inkomstenbron mogelijk meer grond wordt afgegraven dan nodig voor de verruiming;
- als gevolg van meer afgraven, verondiepingen nodig zijn binnen het projectgebied van Meanderende Maas waarbij granuliet kan worden gebruikt;

overwegende dat

- de storting van granuliet in waterplassen in Gelderland en ook in Brabant tot onrust leidt bij omwonenden en gemeenten;
- BrabantAdvies in haar reactie aangeeft aandacht te houden bij het gebruik van granuliet en de effecten van het gebruik van granuliet te onderzoeken, vanwege deze onrust;

verzoeken Gedeputeerde Staten daarom om te garanderen dat bij de realisatie van de visie Meanderende Maas bij verondiepingen geen granuliet of een vergelijkbare stof wordt gebruikt;

en gaan over tot de orde van de dag."

Edith van Dijk, PvdA

Hermen Vreugdenhil, CU/SGP

Jan Frans Brouwer, 50PLUS

Anne-Miep Vlasveld, PvdD

Alexander Van Hattem, PVV

Stijn Roeles, Forum voor Democratie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank. Dan de fractie van 50PLUS, de heer Brouwers. Aan u het woord.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Een mooi project. Ik ben er zelf geweest op een Open dag en ik moet u zeggen: er is veel draagvlak, combinatie dijkversterking, rivierverruiming, cultuur, zonnepanelenweiden, recreatie, het ziet er gewoon goed uit. En toch heeft 50PLUS twee vragen en een opmerking.

Door de nu uit te voeren werkzaamheden komen meerdere hengelsportverenigingen die gevestigd zijn aan de Maas vast te zitten. Voor het geval mensen gaan denken “waar heeft die Brouwers het nou over?”, om u enig gevoel te geven: je praat over twee miljoen beoefenaren van de vissersport in Nederland, je praat over achthonderd verenigingen, en die zitten natuurlijk niet allemaal daar, maar die zitten daar wel in de buurt en hun gebruikelijke stekken worden veranderd, of helemaal weggehaald, of worden onbereikbaar gemaakt. Wij vragen de gedeputeerde in contact te treden met die betreffende hengelsportverenigingen, om te komen tot een passende oplossing.

Vraag twee. Bij de zienswijzen, waaronder aanleg fietspad, veiligheid, enzovoort, wordt te vaak gezegd “in het plan van uitwerking komen we daarop terug”. De vraag aan de gedeputeerde is of er dan ook echt iets gedaan wordt met deze zienswijzen. Ik kreeg een beetje het gevoel van: we schuiven het naar de toekomst.

En dan de opmerking. Wij steunen graag de motie van de PvdA met betrekking tot het granuliet. Dat was mijn eerste periode, termijn!

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank. Fijn dat het uw eerste termijn en niet uw periode meteen was! Dan is het woord aan de fractie van de Partij voor de Dieren. Ik begrijp dat Anne-Miep Vlasveld het woord gaat voeren in plaats van de heer Van der Wel. Dus aan u het woord.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Door uitvoering van dit project ontstaat een aaneengesloten gebied van ruim 500 hectaren natuur in de uiterwaarden van de Maas. Ook wordt invulling gegeven aan de waterkwaliteitsopgave voor de Maas, en dat is natuurlijk geen luxe, als we kijken naar waar we zijn in de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water-maatregelen. Wij zijn, net als uw college, overtuigd van de meerwaarde voor de versterking van de verbinding van Natura 2000-gebieden langs Maas en Waal.

Een tweetal aandachtspunten. Aan de Gelderse kant van de Maas heeft onlangs storting van granuliet plaatsgevonden. Dit baart ons zorgen, omdat niet valt uit te sluiten dat, kort gezegd, granuliet bij aanraking met het water gevaar voor de volksgezondheid kan opleveren, vandaar dat wij de motie met betrekking tot granuliet van de Partij van de Arbeid mee indienen.

Mijn tweede punt. In de Structuurvisie Meanderende Maas wordt ruimte gemaakt voor visplaatsen, hengelen, ook wel onderwaterjacht. Het is iets waar de Partij voor de Dieren niet achter staat. De jacht op landdieren krijgt maatschappelijk, terecht, veel weerstand. Dit zou ook moeten gelden voor de jacht op vissen. Vissen ervaren door het jagen stress, lopen verwondingen op en lijden pijn doordat ze aan een haak uit het water worden getrokken. Doordat watervogels ook niet vies zijn van het aas dat aan vishaken zit, lopen ook zij het risico op verwondingen, met alle gevolgen van dien. Mogelijk heeft u er nooit bij stilgestaan, maar vissen hebben gevoel. Dat is wetenschappelijk bewezen. Dat zij niet kunnen schreeuwen van de pijn wil niet zeggen dat het er niet is. De provincie moet om die reden niet investeren in nieuwe mogelijkheden om het hengelen te stimuleren. Het zou de provincie beter passen de hengelaar niet te faciliteren. Hiervoor dienen wij een amendement in.

Dank u wel.

Amendement A27-2020: Geen visserij Meanderende Maas

“Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 3 juli 2020, behandelend het Statenvoorstel 54/20 A Interprovinciale Structuurvisie Meanderende Maas;

besluiten,

dat de tekst van de interprovinciale structuurvisie meanderende Maas, pagina 25:

‘Op verschillende plekken zijn er parkeervoorzieningen en kleine aanlegsteigers gepositioneerd, om het vissen en kanoën op de geulen en struinen door de natuur te faciliteren’
wordt gewijzigd in:

‘Op verschillende plekken zijn er parkeervoorzieningen en kleine aanlegsteigers gepositioneerd, om het kanoën op de geulen en struinen door de natuur te faciliteren’.”

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank mevrouw Vlasveld. Door de griffie wordt even gekeken of het amendement technisch-juridisch in orde is, maar het is in ieder geval binnen. Daar komen we nog opmerking terug. Wat in ieder geval ook binnen is, is motie 133 van de PVV, ‘Behoud uitzichten aan de Meanderende Maas’; die maakt nu deel uit van de beraadslagingen. En dan gaan we door naar de fractie van Lokaal Brabant, de heer Van den Broek. Aan u het woord.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Meanderende Maas, een voorbeeld van een mooi proces, met een intensief gevoerde participatie. Een compleet en omvangrijk plan, met interprovinciale belangen, met een brede visie, waarin aandacht is gegeven voor natuur, vrijetijdseconomie, duurzaamheid, woonklimaat, ruimtelijke kwaliteit, rivierverruiming en ondernemerschap. BrabantAdvies komt in haar visie met twee aandachtspunten, die ik hier ook wil vermelden. Daarin wordt voor het regelen van de waterstanden een koppeling gevraagd tussen binnen- en buitendijks gebied. Hoe regel je waterafvoer, hoe zorg je voor aanvulling van grondwaterstanden in periodes van overvloed, of juist een tekort? Inderdaad: hoe klimaatrobuust is dit plan voor de toekomst? Tevens blijft er aandacht voor de storting van granulaat, zo schrijft BrabantAdvies. De Raad van State heeft aangegeven dat granulaat niet schadelijk is; zo is gebleken uit diverse onderzoeken. Maar dit proces is wel heel procesmatig benaderd. Wat onbekend is, is wat de effecten zijn van een toegepaste stof in granuliet, wanneer deze in aanraking komt met water. Gaarne verneem ik van de gedeputeerde of hier al meer over bekend is en in hoeverre deze onrust van omwonenden en de aandacht van BrabantAdvies wel of niet terecht zijn.

Tot zover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan dank ik de heer Van den Broek en geef ik het woord aan het college. Gedeputeerde Smit heeft tien minuten voor de beantwoording. Alvorens u begint: ik heb inmiddels motie 134 voor mij liggen, ‘Geen granuliet in Meanderende Maas’, indieners PvdA, ChristenUnie-SGP, 50PLUS, Partij voor de Vrijheid, Forum voor Democratie en de Partij voor de Dieren. Deze maakt nu deel uit van de beraadslagingen. Ik geef graag het woord aan de gedeputeerde.

De heer **Smit** (GS, FvD): Dank u wel, voorzitter. Dank voor uw reacties en complimenten. De complimenten zijn voor onze ambtenaren, die hard aan het stuk gewerkt hebben. Het is een hele klus geweest en het resultaat mag er wat mij betreft zijn.

De interprovinciale structuurvisie gaat over twee provincies. Gelderland heeft afgelopen woensdag voor haar deel van het grondgebied een besluit genomen over de visie, positief. Ik hoop hier vanavond ook van u een positief antwoord te krijgen. Het project Meanderende Maas is een schoolvoorbeeld van hoogwaterveiligheid, een aanpak die tevens wordt gecombineerd met een gebiedsontwikkeling. Circa 500 hectaren natuur wordt gerealiseerd. Aanleiding voor het project Meanderende Maas is de urgente dijkversterking, die broodnodig is geweest. Naast deze versteviging creëren we met de nieuwe natuur een mooier landschap – denk even aan de bakenbomen –, mogelijkheden voor recreatie en toerisme, een veilige haven voor Oss en een bijdrage aan cultuurhistorische waarden.

Voorzitter. Ik wil doorgaan met de beantwoording van de vragen.

De VVD heeft volgens mij twee vragen aan mij gericht. Eén gaat over uitkoop boeren, kort samengevat. In de rivierverruiming in de uiterwaarden loopt een uitkoopproces, maar in een minnelijke verwerving, in goed overleg, vaak met grondruil. In het uiterste geval is een onteigeningstitel mogelijk. Dit kan op basis van een projectbesluit, dat voorzien is in 2022.

Uw tweede vraag ging over fietspaden. In de planuitwerkingsfase wordt hier aandacht aan besteed en komen we erop terug, en dan krijgt dat verder vorm.

Forum voor Democratie heeft een paar opmerkingen gemaakt, maar ook een paar vragen gesteld. Ik beperk me tot de vragen. Een concrete vraag was een toezegging van GS bij veranderde inzichten met betrekking tot de norm van dijkversterking en de gekozen versterkingsmaatregelen. De vraag was of wij kunnen toezeggen dat het plan daarop kan worden aangepast. Nee, dat kunnen GS niet doen. In 2024 is de realisatie van Meanderende Maas al ruimschoots aanbesteed en gestart. Bijstelling van de norm naar beneden draagt bij aan een robuuster riviersysteem voor de toekomst en een verlenging van de levensduur van de dijk. Bijstelling naar boven houdt in dat er snel opnieuw aan de dijk zal moeten worden gewerkt.

Een tweede toezegging die gevraagd is gaat over de verkeersveiligheid: of in de vervolgfase gekeken kan worden naar wat de inspreker eerder heeft aangegeven rondom de N625. Ook hiervoor is het antwoord dat dit wordt meegenomen in de planuitwerkingsfase, als we daar concreet naar kunnen kijken.

Dan ga ik graag door naar het CDA. Sta open voor kansen. Ja, volgens mij ademt het stuk kansen uit en mochten er in de toekomst nog meer mogelijkheden zijn, dan zullen wij daar zeker voor openstaan.

De heer Swinkels geeft een compliment en vraagt eigenlijk om op de zienswijze te reageren die over klimaatrobustheid gaat. Als we gewoon kijken wat we hier doen, dan gaan we eigenlijk heel slim vijf miljoen kuub klei, die door de jaren heen voor een verhoging van de uiterwaarden heeft gezorgd, eraf halen. Dat is op de oppervlakte van het totaal niet veel, maar om tot een dijkverhoging te komen hebben we maar een miljoen kuub nodig. Dat betekent dat eventueel voor de kleimarkt vier miljoen kuub beschikbaar is. Het is meteen ook een antwoord op de vraag of hier de kans bestaat dat het vraagstuk rondom granuliet aan de orde is. Dat is totaal niet aan de orde. Wij hebben geen diepe punten nodig, juist omdat die omstandigheid hier zo uniek is.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Swinkels.

De heer **Swinkels** (SP): Ik wist niet helemaal zeker of de gedeputeerde al voornemens was naar een volgende vragensteller te gaan, maar wat ik nu nog een beetje mis is een reactie wellicht op de suggestie die volgens mij BrabantAdvies doet om binnen- en buitendijks met elkaar te verbinden, met het oogmerk om bij hoog water het bekken vol te laten stromen, en daarmee vast te houden, en wellicht bij laag water daardoor te kunnen benutten. Is dat een scenario dat ook de gedeputeerde kan steunen?

De heer **Smit** (GS, FvD): Dat is een scenario dat ik kan steunen, sterker nog: dat was mijn vervolgpemerking geweest richting u, om dat te bevestigen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Vervolgt u uw betoog- Excuus, u heeft nog een interruptie. Mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Gedeputeerde, begrijp ik goed uit uw woorden dat er eigenlijk geen verondieping plaats gaat vinden waar granuliet voor nodig is, dat u eigenlijk kunt garanderen dat er geen granuliet gebruikt zal worden, of andere stoffen, voor verondieping?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Smit** (GS, FvD): Dank u wel, voorzitter. Het doel van dit project is om een beperkte toplaag te verplaatsen, waarvan een deel gebruikt kan worden voor de verhoging van de dijk. Dus het hebben van diepe punten, of een verdere zandafgraving, is hier niet aan de orde, zit niet binnen de scope van het project. Vandaar dat de angst die u uitspreekt en waarvoor u zelfs een motie heeft opgesteld, eigenlijk hier niet aan de orde is. Dat is puur de inhoud van het project.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Vervolgt u uw betoog- Excuus, de heer Van Hattem interruptie.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik heb toch in de stukken, ik dacht in de technische vragen die daarbij waren gesteld, en in de inspraakreacties, iets gelezen over de mogelijkheid van zand- en delfstofwinning, dus mogelijk ook grindwinning en dergelijke, die in het gebied zou plaatsvinden. Hoe verhoudt dat zich tot de opmerking dat er niet afgegraven hoeft te worden? En kan de gedeputeerde daarmee uitsluiten dat er niet alleen geen granuliet, of granulaat, gestort wordt, maar ook geen slib, vervuild slib, buitenlands slib, dat dat in ieder geval ook wordt uitgesloten?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Smit** (GS, FvD): Dank u wel, voorzitter. In antwoord op uw vraag: dit project heeft niet de noodzaak om tot zandafgraving te komen. Dus diepe putten zullen er niet komen. Dat is ook een antwoord op eerdere opmerkingen om te komen tot grootschalige zandwinning. Dat zit niet binnen de scope van dit project en het is ook niet nodig om de doelen die gesteld worden in het project te kunnen realiseren. Dus dan zou dat puur uit commercieel gewin vanuit zandwinners zijn, maar wij hebben het niet nodig om dit project met zijn doelen te kunnen realiseren. Daar is ook niet van uitgegaan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, dan vraag ik me toch af waarom wel werd aangegeven in de nota van inspraak, want daar heb ik het letterlijk in gelezen, dat dat wel tot de mogelijkheden zou behoren in dit project.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Smit** (GS, FvD): Wat wij doen, is een toplaag eraf halen in de uiterwaarden, die daar door de jaren heen gegroeid is. Dat is wat er gebeurt, en niet meer dan dat.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, afdoende? Dan verzoek ik de gedeputeerde zijn betoog te vervolgen.

De heer **Smit** (GS, FvD): D66 vraagt mij een bevestiging van de uitwerking zoals die benoemd is in de diverse punten van zienswijzen, om dat in de planuitvoeringsfase ook zichtbaar te maken. Ik kan dat bevestigen.

GroenLinks vraagt duidelijkheid over de waterveiligheid. Waterveiligheid op de Maas is primair ook een aspect van controle van Rijkswaterstaat. Ik weet niet of u toevallig de afgelopen dagen een programma op Omroep Brabant heeft gezien over een strand aan de rivier. Dat ging, als voorbeeld, over dit soort gebieden, en dat is wel wat er in de toekomst ontstaat. Maar dat betekent wel dat er aandacht moet zijn voor dit punt. Dus ik neem dat mee, want dat hebben we dan ook direct als zorgpunt.

De motie van de PVV komt direct nog, maar u heeft vanuit de PVV nog wat meer vragen gesteld, onder andere over de relatie met Lob van Gennep en de schuif, zoals u dat benoemde. Bij Meanderende Maas is met het minimumaantal centimeters die in effect gerealiseerd kunnen worden bij Lob van Gennep rekening gehouden. Dat betekent dat in de afwegingen die daar nu gemaakt worden het geen significante betekenis heeft voor dit project. Dat is uitgangspunt geweest bij de formulering bij Meanderende Maas. Ik heb al eerder gezegd dat er geen afgravingen zijn. Ik wil nog eens benadrukken dat hier 500 hectaren natuur wordt gerealiseerd, en als we het hebben over koppelkansen, noem ik dat meer dan een koppelkansje.

De PVV vraagt: hoe is onze bemoeienis met de boeren? Nou, de bemoeienis met de boeren is dat we hun in overleg met hen ruimte bieden in hun bedrijfsvoering, dus niet vanuit bemoeizucht, maar ook de boeren de ruimte geven om hun bedrijfsvoering te kunnen hebben, en misschien aan te passen, als zij dat wensen. Breed hebt u zorg uitgesproken over granuliet, en daar vraagt de Partij van de Arbeid ook aandacht voor. Ik hoop dat duidelijk is dat er in de opbouw van het project geen granuliet aan te pas komt en dat er eigenlijk ook geen omstandigheid ontstaat dat dat in de toekomst daar zou kunnen landen, los van een milieudelict, maar dan zijn we er zelf bij om dat aan te pakken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Daar heb ik toch wel even een vraag over, want in het advies van BrabantAdvies wordt aangegeven dat aan de Gelderse kant onlangs storting van granuliet heeft plaatsgevonden. Op basis daarvan is dit advies ook gegeven. Wilt u hiermee zeggen dat zij dit niet goed hebben gezien en dat er überhaupt geen granuliet gestort wordt, of lees ik het verkeerd?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Smit** (GS, FvD): Dank u wel, voorzitter. Zoals ik het bedoel, is dat aan de Brabantse kant op het gebied Meanderende Maas geen uitgangspunten zijn dat we met granuliet iets te maken krijgen. Dat neemt niet weg dat men aan de overkant van de Maas op dit moment wel de omstandigheid heeft.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Helder.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké, dan kan de gedeputeerde vervolgen.

De heer **Smit** (GS, FvD): Dank u wel, voorzitter. 50PLUS stelde een vraag over hengelsport. Twee weken geleden ben ik op werkbezoek geweest in het gebied, op een hele mooie dag, en daar heb ik 13 kilometer gefietst. Ik kan me voorstellen dat in dat gebied de hengelsport levendig is, en straks in het nieuwe gebied ook, maar ik zal mij verstaan – dan kan ik er nog een keer naar terug! – om met de hengelsport te kijken wat dat betekent voor hen. En u hebt gevraagd “doe echt iets met de zienswijzen”, maar volgens mij heb ik daar al op geantwoord.

Ik denk dat de overige vragen al eerder zijn beantwoord.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik zie dat mevrouw Van Dijk daarop een interruptie heeft.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ik had nog een vraag openstaan over het openbaar vervoer en de bereikbaarheid, eventueel via de bus. Omdat het beperkt is tot het treinstation Ravenstein en eventueel parkeren, was ik benieuwd hoe de bereikbaarheid van dat gebied is voor mensen die afhankelijk zijn van de bus.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan kijk ik even naar het college. Ik denk dat de heer Van der Maat daarop wil antwoorden. Aan u het woord.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, dat wil ik heel graag, ik heb het alleen niet scherp. Ik kom er in tweede termijn wel even op terug. Zou u voor mij de vraag alstublieft nog één keer kort kunnen stellen, dan kan ik hem goed beantwoorden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): U vraagt of ik de vraag wil herhalen. Nou, mijn vraag was hoe de bereikbaarheid via openbaar vervoer zeker wordt gesteld, omdat er nu eigenlijk alleen een bereikbaarheid is van het station Ravenstein met de trein en extra parkeren voor auto's. Nergens in het stuk staat hoe de mensen die afhankelijk zijn van de bus al die mooie plekken kunnen bereiken. Want ja, niet iedereen heeft de portemonnee om een auto te hebben.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Daar kan ik, denk ik, wel meteen op antwoorden. Ook als het gaat om Noordoost-Brabant hebben wij gewoon een concessiegebied met de dienstregelingsuren, de dru's. Dit plan is daarop niet in die mate van invloed dat er ineens andere verkeersstromen gaan ontstaan die tot grotere aantallen gaan leiden. Dus mijn verwachting is dat dit plan niet tot aanpassingen gaat leiden, ook in de taxi-ontwikkelteams, die bepalen of er wel of geen veranderingen ook in de dienstregeling gaan plaatsvinden. Dus het antwoord op uw vraag is dat mijn voorspelling is dat deze plannen daar geen invloed op gaan hebben.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Dus er komt ook geen ander concept, zoals een flexbus of andere dingen voor de bereikbaarheid als je afhankelijk bent van de bus?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Niet op basis van dit plan. Het is wel zo dat wij over de volle breedte in Brabant – ik heb nota bene twee weken geleden ook in Noordoost-Brabant gezegd dat ik daar een bestuurlijke kopgroep start om de nieuwe concessie voor te bereiden – dus wij blijven over de volle breedte, zeker ook bijvoorbeeld ten aanzien van natuurpoorten, kijken of daar verbindingen mogelijk zijn, maar het is niet zo dat op basis van dit plan die stappen al worden gezet. Het is wel zo dat die algemene manier van kijken ook natuurlijk in deze regio z'n plek gaat vinden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, mevrouw Van Dijk, laatste interruptie.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Ja, omdat de heer Van der Maast begint over een concessie, ben ik heel benieuwd wanneer dat dan gaat lopen, want dit project is ook nog steeds niet klaar, of het dan met elkaar samen kan gaan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Nee, niet in dit geval. Het plan is al super-mega-integraal, maar dit onderdeel zit er dan nog net niet in en ik verwacht ook niet dat de aantallen daar aanleiding toe geven. Maar wel dank voor het signaal.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed, dan heb ik inmiddels – de heer Van der Wel kwam hem heel enthousiast nog een keer brengen, maar het duurde gewoon even voordat de beoordeling af was, meneer Van der Wel, dus ik had hem al; hij was inmiddels namelijk beoordeeld – amendement 27, ‘Geen visserij Meanderende Maas’, maakt hierbij deel uit van de beraadslagingen. En dan kijk ik nog naar het college voor een reactie daarop.

De heer **Smit** (GS, FvD): Dank u wel, voorzitter. In de provinciale structuurvisie is dit eigenlijk niet een instrument en het moment om een visverbod te bewerkstelligen. Dat is ook iets wat landelijk geregeld moet worden. Vanuit die omstandigheid ontraden wij deze aanpassing.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik zie een reactie van de Partij voor de Dieren. Ga uw gang.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Dank u wel voor de vlotte reactie, gezien de korte tijd die u had voor het amendement. Ik vraag via het amendement alleen niet om een visverbod, maar om het niet aanleggen van hengelplaatsen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Smit** (GS, FvD): Dank u wel, voorzitter. De bedoeling van hetgeen u beoogt is natuurlijk dat het niet toegestaan is om daar te vissen, en dus het niet faciliteren van vissen. In een verbodssfeer gaan wij daar niet over. Dat was de strekking van mijn antwoord.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Vlasveld.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Ik begrijp wat u zegt met betrekking tot het verbod, maar wederom: dat is niet wat ik vraag. In de bepaling in het stuk staat dat er hengelplaatsen worden aangelegd en ik vraag via het amendement om dat te verwijderen. Dus ik vraag niet om een verbod, ik vraag om het uit het stuk te verwijderen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Smit** (GS, FvD): Ik vind dat geen goed idee, ook gelet op wat hier vandaag al eerder is gezegd ten aanzien van het aantal mensen die in het gebied willen recreëren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. Ik zie dat de heer Van Hattem en de heer Ludwig nog het woord willen. Dan geef ik eerst het woord aan de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ik moet toch eerst even constateren dat bij zogenaamde super-mega-integrale Statenvoorstellen het college wel met twee woordvoerders kan werken en PS niet. Dus dat vind ik toch wel even een scheve verhouding. Los daarvan heb ik nog een paar onbeantwoorde vragen. Want ik had nog een vraag gesteld over de bevaarbaarheid van de Maas voor de scheepvaart, als de waterstand verlaagd wordt, en nog een punt over de eventuele uitbreiding van Natura 2000-gebieden en de stikstofeffecten ervan. En ten derde: ik heb nog geen reactie gehoord op de motie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Smit** (GS, FvD): Een paar snelle antwoorden. De bevaarbaarheid wordt niet beïnvloed bij een lagere waterstand, want de plannen die hier gerealiseerd worden hebben te maken met de mogelijkheid om water vast te houden en eventueel een hoogwaterstand te kunnen verwerken. Maar voor een laagwaterstand blijft de bevaarbare geul beschikbaar.

Ten aanzien van Natura 2000-gebieden: er is geen beweging om de nieuwe natuur die daar ontstaat onderdeel te laten zijn van Natura 2000 op dit moment.

Dan de motie. Het antwoord op uw motie zou naar de mening van het college moeten zijn dat de scope en het gebied waar Meanderende Maas over gaat niet over dit deel gaat waar u aan refereert. Wij zien dat als een aparte afweging, die later nog aan de orde zal komen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dan vraag ik me toch af, want de strekking in het stuk gaat over de uitzichten vanaf de dijk: als ik op die dijk ga staan en ik kijk in het nu nog prachtige gebied rond, dan zie ik nu een weids en open landschap aan de landzijde van de dijk, maar straks staat daar een gigantisch windpark met tientallen windturbines van meer dan 200 meter hoog. Dus als je het over uitzicht hebt, heeft het indirect wel met het gebied te maken, met het zicht, de landschappelijke kwaliteit en de recreatieve waarden van het hele gebied. Dus als daar dat megawindpark komt, dan wordt toch de kwaliteit van dit gebied teniet gedaan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Smit** (GS, FvD): Dank u wel, voorzitter. Ja, het is een beetje een 'als, dan', en dat vind ik eigenlijk buiten het voorstel dat hier voorligt. Zoals ik al aangaf, komen we daar volgens mij op een later moment over te spreken. In welke vorm weet ik niet, dat moet allemaal nog komen. Dus als u nu van mij een oordeel vraagt, is het een 'als, dan'-vraag en daar kan ik u niet op antwoorden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: En daarmee ontraden?

De heer **Smit** (GS, FvD): En daarmee ontraden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan het woord aan de heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, dank, voorzitter. Toch nog even over het amendement van de Partij voor de Dieren, zodat ik daar een goede afweging over kan maken. Het is mij uit het stuk niet duidelijk geworden of er nu een intensivering komt van het aantal hengelmogelijkheden. In de toelichting wordt ook aangegeven dat er mogelijk invloed kan zijn op de Kaderrichtlijn Water voor natuurwaarden en ik was benieuwd of u daar een uitspraak over kunt doen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Smit** (GS, FvD): Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat ik dat nog niet kan doen, want zoals u mij al eerder heeft horen zeggen: ik ga opnieuw terug om contact te hebben, ook met de

hengelsportverenigingen, omdat die juist het beeld hebben dat voor hen heel veel verdwijnt. Dus ik heb daar nog geen beeld van en ga dat uitzoeken. Ik zal er nog op terugkomen en u daarover berichten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, want dat is voor ons wel belangrijk om te weten, ook in de zin van in hoeverre die vismogelijkheden de doelstellingen voor natuur in de Kaderrichtlijn Water beïnvloeden, want dat is natuurlijk wel iets waar wij als provincie over gaan en daar zou ik wel heel graag uitsluitel over willen krijgen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Smit** (GS, FvD): Dank u wel, voorzitter. Dat heb ik u net toegezegd, dus daar ga ik werk van maken en daar kom ik op terug.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed, dan zie ik verder geen interrupties en volgens mij was u ook klaar.

De heer **Smit** (GS, FvD): Voorzitter. Volgens mij ligt er nog een tweede motie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, ga uw gang.

De heer **Smit** (GS, FvD): De motie met betrekking tot "geen granuliet". Volgens mij heb ik uitvoerig geantwoord wat de situatie is: niet binnen dit project. Wat ik mij kan voorstellen, en dan praat ik voor mijzelf, is het volgende. Als u zorgen heeft, dan zijn dat vooral ook zorgen over wat er aan de overkant van de Maas gebeurt. Wellicht kunt u uw tekst iets aanpassen, waarmee u een signaal geeft dat u zich zorgen maakt over iets wat elders plaatsvindt. Wellicht heeft dat nog invloed.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, een interruptie hierop, want ik hoor – en dan luister ik even heel scherp naar wat de gedeputeerde zegt –: "niet binnen dit project". Als ik dan naar de nota van zienswijzen kijk en de reactie die het college daarop heeft gegeven: daar wordt wel gesproken bij een toekomstbeeld van verdergaande ambities daar waar het gaat om rivierverruiming, waterstandsdeling en herinrichting van de uiterwaarden, ook buiten het gebied waar nu concrete maatregelen worden voorgesteld vanuit Meanderende Maas. Dit kan mogelijkheden bieden om ook op andere plekken tot delfstoffenwinning te komen, als onderdeel van mogelijk toekomstige initiatieven. Hoe moet ik die reactie van het college lezen in relatie tot die mogelijke afgravingen, delfstoffenwinning en als gevolg daarvan storting van slib of granuliet?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Smit** (GS, FvD): Dank u wel. In de context zoals het nu ook in het project zit, dat er wellicht plekken zijn waar de afgelopen jaren in de uiterwaarden een kleilaag is gegroeid die op dezelfde manier inzetbaar is.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik wil het niet als herhaling van zetten doen, maar hier wordt gesproken over buiten de maatregelen binnen het project die nu in de uiterwaarden plaatsvinden, over effecten op langere termijn buiten de huidige projectmaatregelen. Kan de gedeputeerde ook uitsluiten dat daarbij – wat hier dus wordt aangegeven in deze nota van zienswijzen – ook zulk soort zaken worden ontwikkeld?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Smit** (GS, FvD): Als u het heeft over de lange termijn, dan kan ik dat niet garanderen, omdat ik er dan waarschijnlijk niet meer ben, want we praten over tientallen jaren natuurlijk. Nee, dat kan ik niet.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké, dat is volgens mij helder. Uw expliciete oordeel over de motie is daarmee “ontraden”?

De heer **Smit** (GS, FvD): Ja, ik noem hem eigenlijk overbodig, zoals hij nu geformuleerd is.

De **plaatsvervangend voorzitter**: En dus ontraden.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Interruptie-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nog een interruptie. De heer Van den Broek. Ga uw gang.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Ik wil toch even helder hebben waar we het hier hebben. U zegt: binnen het project valt het niet. Is dat aan de Brabantse kant, dat het er niet binnen valt, of valt het überhaupt niet binnen het hele project, ook niet aan de Gelderse zijde? Want Niftrik, waar we het hier over hebben, waar het onlangs gestort werd, valt volgens mij binnen dit Gelders project.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Smit** (GS, FvD): Bevoegd gezag zijn wij alleen aan onze kant, op het grondgebied Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Maar binnen het project-

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van den Broek.

De heer **Smit** (GS, FvD): Binnen het project, aan de Brabantse kant, is datgene zoals ik het u heb verteld

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Binnen het project-, nog een keer?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van den Broek, even voor de duidelijkheid. Wij spreken hier via de voorzitter. U praat nu drie keer erdoorheen, dat is dus drie interrupties. U heeft dezelfde vraag ook nog eens drie keer herhaald. De gedeputeerde kan u nog antwoorden en daarmee is het klaar.

De heer **Smit** (GS, FvD): Voor de duidelijkheid, voorzitter, nog een keer mijnerzijds: het gaat over het gebied Meanderende Maas, voor zover het Brabants grondgebied is.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. Mevrouw van Dijk?

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ik begrijp dus dat u eigenlijk wilt dat we de motie aanpassen voor het gebied buiten het Brabantse, binnen het project, buiten het Brabantse waar we bevoegd gezag voor zijn. Daar gaan wij in feite niet over. Klopt dat?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Smit** (GS, FvD): Formeel klopt dat, maar u kunt wel een signaal geven waarin u uw zorg uitspreekt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Ja, dan moet ik even met de indieners van de motie overleggen. Dus ik wil dadelijk even een schorsing.

De **plaatsvervangend voorzitter**: We kunnen dadelijk schorsen, maar er komt nu ook gewoon een tweede termijn aan, dus ik weet niet of het wellicht mogelijk is om dat gedurende de tweede termijn te doen, gezien de tijdsdruk? Of wenst u echt een schorsing?

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Ik wil echt even een schorsing dadelijk.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké, dan schors ik hierbij voor vijf minuten.

Schorsing (21.36-21.45)

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dames en heren, neemt u alstublieft uw plaatsen weer in. De vijf minuten zijn ruim voorbij, dus we gaan weer beginnen. Als iedereen de plek weer ingenomen heeft, hervat ik de vergadering en dan geef ik de heer Smit nog kort het woord betreffende het granulietverhaal, voordat we naar de tweede termijn van uw zijde gaan.

De heer **Smit** (GS, FvD): Dank u wel, voorzitter. Bij dat wat ik eerder zei wil ik een aanvulling doen, omdat ik extra informatie heb gekregen. Tot nu toe heb ik u voorgehouden dat op het plangebied Meanderende Maas aan de Brabantse kant niet sprake zal zijn van granuliet. Bij navraag, ook aan de Gelderlandse kant binnen het plangebied Meanderende Maas is dat ook niet aan de orde. Dus waar we spraken over granuliet en de diepe putten, dan zitten die buiten het totale plangebied. Die aanvulling wil ik graag geven.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. Dank aan de gedeputeerde. Dan beginnen we met de tweede termijn van de zijde van uw Staten. De fractie van de VVD behoefte aan een tweede termijn? Dat is niet het geval. De fractie van Forum voor Democratie, ook niet het geval. De fractie van het CDA, ook niet het geval. De fractie van de SP, ook niet het geval. De fractie van D66, behoefte aan een tweede termijn?

Mevrouw **Sjouw** (D66): Ja, heel kort toch nog even. Ik heb gevraagd om ons op de hoogte te houden van de vorderingen en ik vond het antwoord dat ik kreeg nogal vaag, dus ik zou daar toch wel een wat duidelijker antwoord op willen: hoe gaat u dat doen, hoe gaat u ervoor zorgen dat de input meegenomen wordt en hoe gaat u de Staten hiervan op de hoogte stellen?

Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Bedankt, mevrouw Sjouw. Dan gaan we naar de fractie van GroenLinks, de heer Ludwig. Geen behoefte aan een tweede termijn. De fractie van de PVV. Mijnheer Van Hattem, behoefte aan een tweede termijn?

De heer **Van Hattem** (PVV): Jazeker, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ga uw gang.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u voorzitter. Ja, het is een prachtig gebied daar aan de Maas. Ik kom er zelf heel graag, ik rij er graag een keer over de dijk heen en ga graag eens op een terrasje zitten. Ik wil dat ook graag kunnen blijven doen, zonder dat ik straks tegen een paar megawindturbines aan zit te kijken en dit is toch het effect dat kan ontstaan als de Lithse Polder wordt vol gezet. Dus ik denk dat het van groot belang is dat we ook bij dit project aangeven dat, juist vanwege het belang van dit project, er ook een signaal uitgaat naar de initiatiefnemers in de Lithse Polder dat daarvan moet worden afgezien. Juist daarom is het van belang om dit mee te nemen in het project Meanderende Maas, dat er echt een duidelijk signaal ligt dat het onwenselijk is om een megawindpark in de Lithse Polder te realiseren, om het uitzicht, om het unieke cultuurhistorische, landschappelijk waardevolle gebied te behouden rond de Meanderende Maas. En ik wil de FvD-gedeputeerde toch graag vragen of hij hier toch nader naar wil kijken, om dit effect te kunnen beteugelen en dat windpark tegen te kunnen houden, in het belang van de Meanderende Maas.

Verder heb ik in de beantwoording gehoord dat bij grondverwerving in principe sprake zal zijn van grondruil en in het uiterste geval uitkoop. Maar kan de gedeputeerde ook garanderen dat er geen sprake zal zijn van onteigening, en al helemaal niet voor de aanleg van die 500 hectaren nieuwe natuurontwikkeling? Want dat is voor ons wel essentieel voor hoe wij dit Statenvoorstel gaan beoordelen.

Nog één punt: de waterstanden. De afgelopen jaren hebben we al gezien dat de Maas vaak erg laag stond, dat de pontveren op de Maas al moeite hadden-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, uw tijd is eigenlijk om, dus heel kort alstublieft.

De heer **Van Hattem** (PVV): - om hun klep op de veerstoep te kunnen krijgen. Kan de gedeputeerde echt aangeven dat, als dit wordt aangepast, het niet zo laag komt te staan dat straks de ponten niet meer kunnen varen en daarmee ook het scheepvaartverkeer in de problemen komt?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik dank de heer Van Hattem. Dan is nu het woord aan mevrouw Van Dijk, indien zij behoefte heeft aan een tweede termijn.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Ja, dank u wel, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ga uw gang.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Dank voor de antwoorden van de gedeputeerde. In overleg met de mede-indieners doen wij motie 134 indienen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Pardon, mevrouw Van Dijk. Ik kon u in ieder geval niet heel goed verstaan. Kunt u wellicht even kort herhalen?

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Excuus. Dank voor de antwoorden van de gedeputeerde. In overleg met de mede-indieners laten wij de motie gewoon staan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké, u overlegt met de mede-indieners of u de motie laat staan.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Nee, ik wil hem indienen, dat we hem met z'n allen beoordelen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké, u handhaaft de motie. Helder. Dank mevrouw Van Dijk. Dan kijk ik naar de heer Brouwers, 50PLUS. Behoeftte aan een tweede termijn? Dat is niet het geval. Mevrouw Vlasveld, behoeftte aan een tweede termijn? Ga uw gang.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Ik ben het met de gedeputeerde eens dat we niet kunnen pleiten voor een visverbod. Ons amendement had ook moeten luiden: geen vissteigers aan de Meanderende Maas. Om het de gedeputeerde makkelijker te maken, dienen we het amendement in met een passender titel. Die heeft mijn collega zojuist toegezonden naar de griffie. Los daarvan: de gedeputeerde is niet ingegaan op onze bezwaren die wij hebben geuit aan het gebruik van vissteigers door hengelaars. Die bezwaren zijn het dierenleed aan de ene kant en aan de andere kant de negatieve effecten van het hengelen op de waterkwaliteit, dit ook in het licht van het halen van de KRW-doelen. Ik hoor de gedeputeerde goed als hij zegt in gesprek te willen gaan met de hengelerverenigingen als het gaat om het hengelen. Het college staat voor een integrale benadering. Gaat de gedeputeerde ook in gesprek met de Vissenbescherming, die juist de andere kant van de medaille gaan belichten? Graag een toezegging van de gedeputeerde.

Dank u wel.

Amendement A27A-2020: Geen vissteigers aan Meanderende Maas

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 3 juli 2020, behandelend het Statenvoorstel 54/20 A Interprovinciale Structuurvisie Meanderende Maas;

besluiten,

dat de tekst van de interprovinciale structuurvisie meanderende Maas, pagina 25:

'Op verschillende plekken zijn er parkeervoorzieningen en kleine aanlegsteigers gepositioneerd, om het vissen en kanoën op de geulen en struinen door de natuur te faciliteren'

wordt gewijzigd in:

'Op verschillende plekken zijn er parkeervoorzieningen en kleine aanlegsteigers gepositioneerd, om het kanoën op de geulen en struinen door de natuur te faciliteren'."

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nou, dat was heel knap: exact binnen de minuut. Complimenten. Dan de heer Van den Broek, behoeftte aan een tweede termijn? Nee, dat is niet het geval. Dan gaan we naar de tweede termijn van het college. Aan u het woord.

De heer **Smit** (GS, FvD): Dank u wel, voorzitter. D66 vraagt aan mij helder: hoe gaat u ons op de hoogte houden? Ik heb twee antwoorden. Ik ga u informeren via Statenmededelingen met de milestones die er gaan komen in de uitwerking van het project. Daarnaast: op www.meanderendemaas.nl kunt u actueel volgen alles wat daar gebeurt, want men heeft een levende website waarin men informeert, breed, naar

de omgeving. Er zijn ook nieuwsbrieven waarbij u de voortgang kunt volgen. Maar ten aanzien van de milestones zal ik u informeren via Statenmededelingen.

Ik wil graag vervolgen, voorzitter. De PVV heeft nog een vraag, opnieuw, dezelfde vraag, ten aanzien van windmolens, die een uitzicht belemmeren vanuit het gebied. Hier ligt een voorstel met betrekking tot dit gebied. U vraagt eigenlijk nu al uitspraken over een gebied waarvan nog niet helder is wat daar überhaupt gaat komen. Dus ik vind het voorbarig, ik heb het al eerder benoemd als een 'als, dan'-vraag, dus ik kan daar moeilijk op- antwoorden.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter!

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, zo 'als, dan' is het niet, want we krijgen binnenkort de Regionale Energiestrategieën die hier voorliggen en een van de ambities die erin zitten is het project van het energielandschap in de Lithse Polder. Dus er liggen hele concrete plannen om daar een megawindpark aan te leggen van al die windturbines. Uw eigen partij, Forum, heeft daar al heel stevig tegen gepleit. Dus ik snap niet dat de gedeputeerde zegt dat dit een 'als, dan'-vraag is. Het is gewoon een vraag van: er komt een plan voor een gigantisch windpark in dat gebied, pal achter die Meanderende Maasprojecten. Dus als u zegt "we willen het uitzicht behouden", dan moet u er ook voor zorgen dat in het kader van een goed uitzicht vanuit het Meanderende Maasproject dit uitzicht niet verpest gaat worden. Is de gedeputeerde het daarmee eens?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, uw punt is helder, maar de volgende keer graag ietsje korter. En dan het woord aan de gedeputeerde.

De heer **Smit** (GS, FvD): Dank u wel, voorzitter. Als dan dat project dat u beschrijft voor komt te liggen, dan zal dan de afweging gemaakt worden. Ik beperk me hier tot het voorstel dat hier voorligt. Ik heb u aangegeven dat ik geen beeld/inzicht heb in wat precies uw vraag aan reikwijdte geeft, dus vandaar dat ik er ook niet op kan antwoorden.

U heeft een vraag gesteld ten aanzien van de waterstand. Ik roep in herinnering dat het gebied een stuw heeft, dus er zijn mogelijkheden om de waterstand te beïnvloeden. Zoals eerder door mij aangegeven: de diepwatergeul zorgt er altijd voor dat er gevaren worden. En er is dus beïnvloeding via de stuw mogelijk.

U heeft nog een vraag gesteld en die heb ik niet meer scherp. Kunt u die herhalen, uw derde vraag?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, dat ging over die onteigeningen in relatie tot de nieuwe natuurgebieden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Smit** (GS, FvD): Het antwoord daarop is dat ik daar geen absolute garantie op kan geven, maar zoals het proces nu loopt, met hoofdzakelijk grondruil, met een paar plekken van uitkoop, is er nog geen beeld van onteigening. Maar uiteindelijk zou dat kunnen, dus ik wil het niet uitsluiten, maar er is nu nog geen zicht op.

Dan wil ik graag vervolgen ten aanzien van de vraag om een toezegging. Ik wil op uw verzoek wegen ten aanzien van de voor- en tegenstanders rondom vissteigers, dus een uitbreiding op mijn eerdere toezegging

dat ik terugkom met een weging. Want ik heb nog geen beeld om wat voor aantallen het gaat en waar we het precies over hebben. Dus dat wil ik eerst inzichtelijk maken voor ik u kan antwoorden.
Tot zover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. Intussen is binnengekomen het aangepaste amendement 27, dat maakt nu onder A27A deel uit van de beraadslagingen. Ik zie de hand omhoog van mevrouw Vlasveld. Betreft dat dit, of wilt u graag nog het woord als interruptie?

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Ik wil graag nog een vraag aan de gedeputeerde stellen, als dat mag.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ga uw gang.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Kunt u aangeven op welke termijn u verwacht die weging afgerond te hebben?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Smit** (GS, FvD): Er breekt nu een vakantieperiode aan. Geeft u mij de kans om u ergens in oktober te antwoorden. Dan heb ik een weging kunnen maken en dan heeft u uw antwoord. Ik kan u wel zeggen dat in de voorbereiding op dit project dan nog geen wezenlijke dingen in gang zijn gezet met betrekking tot visplekken en vissteigers binnen die termijn. Dus we hebben van tevoren een helder beeld waar we het over hebben.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Afdoende, mevrouw Vlasveld? Ja, zo te zien voldoende. De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik vind het wel een beetje een moeilijk antwoord, of ik heb het niet goed begrepen. Maar er ligt een amendement en ik denk dat we daarover gaan stemmen. Als dat amendement afgestemd gaat worden, is dat, denk ik, ook gewoon een heel helder signaal vanuit de Staten en komt de heer Brouwers weer met z'n pleidooi voor de visliefhebbers, en daar is eigenlijk helemaal niet op ingegaan. Er wordt nu de hele andere kant opgegaan en ik had wel graag gewild dat de heer Brouwers hierop in zou gaan. Maar dan wil ik toch wel even vragen aan de gedeputeerde: volgens mij zijn er verschillende geluiden hier vanuit de Staten gekomen en dan wil ik een heel duidelijk antwoord ook op de amendering, of u die dan ook steunt, ja of nee.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan is eerst het woord aan de gedeputeerde en daarna wil de heer Ludwig ook nog het woord zie ik.

De heer **Smit** (GS, FvD): Zoals het nu geformuleerd is, ja, ik kan het niet aanraden om het zo te formuleren. Waarom? Aanraden of ontraden: ik wil eerst een helder beeld hebben waar we het over hebben, dus ten aanzien van dit aspect.

De **plaatsvervangend voorzitter**: En niet aanraden en niet ontraden: laat u het daarmee oordeel Staten?

De heer **Smit** (GS, FvD): Dus moet ik hem ontraden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U wilt hem ontraden, oké. De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, voorzitter, het is voor mij wel ingewikkeld op dit moment, want ik weet niet wat er nu gaat gebeuren. Het is ongewis. Volgens mij komt de gedeputeerde terug met hoeveel steigers worden aangelegd, wanneer ze worden aangelegd, dat wordt in de uitwerkingsfase gedaan, dat is nu niet concreet van het project, omdat voor mij heel moeilijk te bepalen is wat nu de planvorming is op dit moment.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Smit** (GS, FvD): Dank u wel, voorzitter. Ja, in de tekst van het amendement wordt wel degelijk gesproken over kleine aanlegsteigers, dus vanuit de dubbelfunctie biedt dat ook wel een plek waar eventueel een visser kan zitten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Geen tweede interruptie de heer Ludwig. Ik zie dat mevrouw Vlasveld ook wil, maar we zaten nog in deze interrupties. Maar u bent nu aan de beurt, mevrouw Vlasveld.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Ik wil het heel makkelijk maken, want met de soort van halve toezegging van de gedeputeerde dat we er in oktober over verder gaan, als er een goed beeld is gevormd, trek ik het amendement in en komen we er heel graag in oktober met u op terug.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed, dat is helder wat betreft het amendement. Amendement 27A maakt daarmee geen deel meer uit van de beraadslagingen. Dan was de gedeputeerde volgens mij aan het einde van zijn betoog. Ik zie geen verdere interrupties, wat betekent dat wij ons gereed kunnen gaan maken voor de stemming. In de tussentijd worden worstenbroodjes uitgedeeld, dus ik zit even te puzzelen-

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Voorzitter, de VVD-fractie wil graag een korte schorsing.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De VVD-fractie wil graag een korte schorsing van twee minuten. Dan wil ik wel verzoeken om niet allemaal ver de Statenzaal uit te gaan, want anders wordt het gauw een stuk meer. Om twee minuten over tien gaan we verder, en dan gaan we ook meteen stemmen. Dus iedereen echt aanwezig zijn!

Schorsing (22.00-22.02)

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dames en heren. Het is twee minuten over tien, dus graag weer uw plaatsen innemen.

Goed. Willen de mensen die nog niet op hun plek zitten hun plek weer innemen. We gaan hervatten met de stemmingen. De catering heeft aangegeven dat, omdat u allemaal in beweging was, zij niet coronaproof verder konden gaan met het uitdelen van de worstenbroodjes. Ik snap dat een aantal van u daar wellicht met smart op wachten, dus we zullen de catering verzoeken om na de stemming het uitdelen van de worstenbroodjes te hervatten, want ik voel er weinig voor om daarvoor een tweede schorsing in te lassen.

Goed, dan beginnen wij de stemming met het Statenvoorstel Interprovinciale Structuurvisie Meanderende Maas, Statenvoorstel 54/20. De fractie van de VVD.

De heer **Panhuizen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Rutjens** (FvD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

De heer **Stoop** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Swinkels** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

Mevrouw **Sjouw** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Ludwig** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. Ondanks dat dit voorstel een hele hoop positieve kanten kent, onmiskenbaar, hebben we bezwaar tegen het feit dat er 500 hectare nieuwe natuur wordt aangelegd en dat daarvoor onteigeningen ook niet absoluut worden uitgesloten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan is het voorstel aangenomen. Dan gaan we nu door naar motie 133. De fractie van de VVD.

De heer **Panhuizen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Rutjens** (FvD): Tegen met stemverklaring. De motie is te vroeg. We weten nog helemaal niet of er windturbines komen en we weten ook nog niet wat de bevolking daar wil.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

De heer **Stoop** (CDA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Swinkels** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

Mevrouw **Sjouw** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Ludwig** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor met stemverklaring. Je kunt hier niet vroeg genoeg voor zijn met het voorkomen van een megawindpark. Dat moeten we onze bevolking niet aandoen, dat moeten we Brabant niet aandoen en dat moeten we het gebied van de Meanderende Maas al helemaal niet aandoen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan is de motie verworpen. Dan gaan we door naar motie 134.
De fractie van de VVD.

De heer **Panhuizen** (VVD): Tegen met stemverklaring. Op dit moment is de motie overbodig, maar mocht uit verdere onderzoeken blijken dat inderdaad granuliet hartstikke slecht is, dat er ook garanties voor de toekomst zijn dat het niet zal worden ingezet.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Rutjens** (FvD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

De heer **Stoop** (CDA): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Panhuizen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Swinkels** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

Mevrouw **Sjouw** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal! GroenLinks.

De heer **Ludwig** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan is deze motie aangenomen.

Goed, dan gaan we nu door met de bespreking van het Statenvoorstel 42/20, Derde wijziging Algemene subsidieverordening Noord-Brabant.

42/20 Derde wijziging Algemene subsidieverordening Noord-Brabant

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik geef als eerste het woord aan de fractie van de VVD, de heer Gremmen wederom.

De heer **Gremmen** (VVD): Dank u, voorzitter. Flink wat wijzigingen, die eigenlijk vrijwel allemaal technisch van aard zijn, liggen hier voor en één wijziging wringt wel een beetje bij de VVD, en dat is het afschaffen van de Brabantnorm. Daar zal na mij nog veel over gesproken worden, schat ik zomaar in. Laat voorop staan: voor de VVD is het van groot belang dat er zuinig en zorgvuldig wordt omgegaan met ons belastinggeld. Daarbij is het heel normaal, vinden wij althans, dat bestuurders van deze organisaties, die voor een groot deel afhankelijk zijn van provinciale subsidie, niet te veel verdienen. Daarom zijn wij blij dat hierop ook gestuurd wordt. Toch is het wat de VVD betreft noodzakelijk om deze Brabantnorm af te schaffen. Een norm hanteren die juridisch niet houdbaar is, is voor de VVD namelijk geen optie. Daarnaast is het ook zo dat de maatschappelijke effecten beperkt blijven, omdat de organisaties op wie het van toepassing is toch al moeten voldoen aan de Wet normering topinkomens. Deze Wet normering topinkomens is landelijk geldend, heeft jurisprudentie en hierin is tot op detailniveau aangegeven wat er wel en niet mag. Daarom is het aansluiten bij deze landelijke norm de enige, en daarmee ook de beste optie.

Om de gevolgen van de afschaffing van de Brabantnorm in de praktijk te kunnen meten, dienen wij samen met Lokaal Brabant een motie in om over één jaar te evalueren of organisaties zich aan de norm houden en er geen excessen ontstaan.

Tot zover in eerste termijn.

Motie M135-2020: Evaluatie afschaffing Brabantnorm

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 03-07-2020, behandelend Statenvoorstel 42/20 Derde wijziging Algemene subsidieverordening Noord-Brabant;

constaterende dat:

- uit extern onderzoek en ontwikkelingen in de jurisprudentie blijkt dat de Brabantnorm juridisch niet meer houdbaar is;
- de Brabantnorm lastig toe te passen is in de praktijk;

- het complex is voor subsidieontvangers om aan zowel de Brabantnorm als de Wet Normering Topinkomens te voldoen;

overwegende dat:

- het niet wenselijk is dat bestuurders van organisaties die provinciale subsidie ontvangen exorbitante salarissen ontvangen;
- dergelijke bestuurders zich aan de Wet Normering Topinkomens hebben gecommitteerd, waardoor dit sowieso al gelimiteerd is;
- het belangrijk is dit soort zaken goed te monitoren en te kijken wat het effect is van het afschaffen van de Brabantnorm;
- wij erop vertrouwen dat de bestuurders in het Brabantse maatschappelijke middenveld zich aan dergelijke normeringen houden;

vragen het college:

- de afschaffing van de Brabantnorm na één jaar te evalueren om te kijken of de bestuurders van de betreffende organisaties zich aan de norm houden;
- Provinciale Staten over de uitkomsten en eventuele verbetermaatregelen te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag."

Roel Gremmen, VVD

Harold van den Broek, Lokaal Brabant.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nu was u net te snel voor mijn worstenbroodje! Ook ik had keurig gewacht tot de stemming, uit solidariteit. We gaan door naar de fractie van Forum voor Democratie, de heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (FvD): Dank u wel, voorzitter. Soms moet de tekst van regels of verordeningen licht aangepast worden, om te zorgen dat ze ook dat doen wat we willen dat ze doen. Veel van de punten en komma's bij het voorliggende voorstel zullen dan ook nodig of wenselijk zijn, maar we moeten natuurlijk niet het kind met het badwater weggooien. Wij willen geen subsidies uitdelen aan organisaties die hun medewerkers meer dan een ministerssalaris betalen. De zogenaamde Brabantnorm is er niet voor niets ooit gekomen, en wij willen die graag houden. Forum voor Democratie wil niet doen aan inkomenspolitiek, geen bovengrens stellen aan wat mensen mogen verdienen voor hun werk of ondernemerschap. Zodra mensen, of organisaties, echter bij de provincie komen voor subsidiegeld, geld dus van ons, Brabanders, moeten wij ons afvragen of zo'n club dat wel nodig heeft. Als een instelling zich kan veroorloven meer dan een ministerssalaris te betalen, vinden we niet dat ze kunnen aankloppen bij de provincie, bij ú, de belastingbetaler. Ons argument is dan ook niet zozeer de doelmatigheid. Er wordt immers gesteld: het is lastig om te beargumenteren waarom overschrijding van de Brabantnorm zou duiden op een niet-doelmatige aanwending van subsidiegelden. Het lijkt namelijk sowieso lastig te bepalen welke euro aan welke factuur wordt besteed. De Brabantnorm zou een weigeringsgrond aan de voorkant moeten zijn. Organisaties die hun medewerkers meer betalen dan een ministerssalaris moeten dat vooral zelf weten, hoeven dat wat ons betreft ook niet te veranderen, maar hoeven dus dan ook niet aan te kloppen voor geld.

Het argument dat de Brabantnorm ingewikkeld te verdedigen zou zijn, omdat de weigeringsgrond wordt gehanteerd als ook andere overheden de subsidieontvanger subsidiëren, valt wat ons betreft een beetje in de categorie "als Jan in de put springt". Het gaat hier om Brabants geld en wij mogen bepalen aan wie dat gegeven wordt. Als andere overheden dit Brabantse beleid van spaarzaamheid niet willen hanteren, dan is dat een discussie waard tussen burgers en dié overheden, maar geen reden om ons Brabantse beleid aan te passen. De vraag is ook waar en tegen wie wij ons zouden moeten verdedigen. Mochten we

bijvoorbeeld ooit door een organisatie, zeg maar: voor de rechter gedaagd worden, dan kan ik me zo indenken dat het volgende gesprek met de betreffende subsidieslurper ten minste bijzonder wordt. Tot slot zou je kunnen zeggen dat er al een Wet normering topinkomens is, een hogere wet, en ook nog eens rechtstreeks van toepassing. Maar de Brabantnorm is een ándere, een stréngere norm dan deze WNT. Juist daarom kan de Brabantnorm níet gezien worden als overbodig en is dan ook in 2013 níet opgeheven, toen de WNT van kracht werd. Bij andere juridische kwesties worden in Brabant maar al te vaak andere, of strengere, normen gehanteerd, en ook hier, in deze Statenzaal, hartstochtelijk verdedigd, of juist bestreden. Waarom dan ook niet juist als het om ons geld gaat? We dienen dan ook samen met Christen-Democratisch Appèl en Partij voor de Vrijheid een amendement in om de huidige Brabantnorm te handhaven. Onze motivatie, van FvD, hoeft natuurlijk niet de uwe te zijn, en daarom hebben we ook geen dictum opgenomen voor die motivatie, juist om dit amendement zo breed mogelijk te kunnen laten steunen. Dank u wel.

Amendement A28-2020: Brabantnorm handhaven

“Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 3 juli 2020, behandelend het Statenvoorstel 42120 over de Derde wijziging Algemene subsidieverordening Noord-Brabant;

besluiten:

I.

In artikel I, onderdeel A, komt artikel 1 te luiden:

Artikel 1 Begripsbepalingen

In deze verordening en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

Awb: Algemene wet bestuursrecht;

begrotingssubsidie: buitenwettelijke subsidie als bedoeld in artikel 4:23, derde lid, onder c, van de Awb;

controleverklaring: accountantsverklaring als bedoeld in artikel 393, vijfde lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek of verklaring inzake vrijwillige controle als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder o, van de Wet toezicht accountantsorganisaties;

exploitatiesubsidie: subsidie in de vorm van een periodieke aanspraak op financiële middelen, verleend voor een bepaald tijdvak, ten behoeve van de geheel of gedeeltelijke dekking van de exploitatie van een subsidieaanvrager;

incidentele subsidie: buitenwettelijke subsidie in incidentele gevallen als bedoeld in artikel 4:23, derde lid, onder d, van de Awb;

project: activiteit of samenhangend geheel van activiteiten die afgebakend zijn in de tijd en gericht op een specifiek eindresultaat;

projectsubsidie: subsidie in de vorm van een eenmalige aanspraak op financiële middelen, verleend voor een eenmalig project van een subsidieaanvrager, ten behoeve van de geheel of gedeeltelijke dekking van de begroting van dat project;

reguliere activiteiten: activiteiten die behoren tot de structurele activiteiten die de subsidieaanvrager gewoonlijk in het kader van zijn alledaagse bedrijfsvoering ontplooit;

tendersysteem: systeem waarbij alle subsidieaanvragen voor een bepaald tijdstip worden ingediend, waarna op basis van kwalitatieve criteria een rangorde voor de verdeling van de subsidie wordt bepaald;

toelage: tijdelijke verhoging van de bezoldiging gedurende bijzondere of verzwarende omstandigheden, met inbegrip van waarneming, inconveniënten en overwerk;

toeslag: eenmalig of structureel bedrag in aanvulling op de bezoldiging toegekend voor persoonlijke kwaliteiten of persoonlijke prestaties.

II.

Artikel I, onderdeel C, komt te luiden:

C.

De aanhef van artikel 8, eerste lid, komt te luiden:

Subsidie wordt in ieder geval geweigerd indien: "

Willem Rutjens, FvD

Marcel Thijssen, CDA

Patricia van der Kammen, PVV.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan dank ik de heer Rutjens voor zijn bijdrage en geef ik het woord aan de heer Thijssen van de fractie van het CDA.

De heer **Thijssen** (CDA): Dank u wel, voorzitter. De provincie heeft de grote verantwoordelijkheid haar financiële middelen zorgvuldig te beheren en verstandig uit te geven, en aan ons, Provinciale Staten, om hierop toe te zien. Als provincie verkeren we in de bijzondere positie dat we met subsidies kunnen bijdragen aan zaken die we belangrijk vinden, zoals kunst en cultuur, innovatie, leefbaarheid en natuur. Met andere woorden: aan al die zaken die voor Brabanders van belang zijn. Aan hen zijn we tegelijkertijd verplicht om over ons subsidiebeleid duidelijke afspraken te maken en regels op te stellen. Die staan onder andere in de Algemene subsidieverordening en er ligt nu een voorstel om deze – voor de derde keer – aan te passen. Het doel hiervan, zo lezen we, is vierledig, en dat gaat van onvolkomenheden herstellen tot aan lastenvermindering bewerkstelligen. Alle vier kan het CDA onderschrijven.

Wat we als CDA belangrijk vinden is (1) dat toegekende subsidies zoveel mogelijk rechtstreeks bij de aanvragers terecht komen en zo min mogelijk opgaan in uitvoering en overhead, (2) dat subsidies alleen ten goede komen aan een zo breed mogelijke doelgroep, in alle Brabantse regio's, en (3) dat misbruik en oneigenlijk gebruik worden voorkomen. Drie punten, voorzitter, die volgens ons essentieel zijn voor het draagvlak onder ons provinciale subsidiebeleid. En als de voorgestelde aanpassingen daaraan kunnen bijdragen, is dat goed en zullen wij die steunen.

En, voorzitter, er is nog een vierde punt dat het CDA van belang vindt, namelijk dat medewerkers van instellingen die van de provincie subsidie ontvangen niet meer verdienen dan een minister: de zogeheten Brabantnorm, zojuist al aangehaald, waarvan het CDA een van de geestelijken vaders is en destijds kon rekenen op brede steun in deze Staten. Die Brabantnorm, voorzitter, willen we vasthouden in deze verordening en daarom dienen we het amendement mede in dat zojuist al door de heer Rutjes is toegelicht. Uiterekend in een tijd waarin veel Brabanders vechten voor hun baan of bedrijf en een financieel onzekere toekomst tegemoet gaan, geven we een volstrekt verkeerd signaal naar de maatschappij als we de Brabantnorm los zouden laten.

Tot zover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan dank ik de heer Thijssen en is het woord aan de heer Everling van de fractie van de SP.

De heer **Everling** (SP): Dank je wel, voorzitter. Toen we de door GS voorgestelde wijziging van de subsidieverordening voorbij zagen komen, schrokken we toch wel even, want wat ons betreft een kroonjuweel, de Brabantnorm, was verdwenen. Voorzitter. Het gaat hier om belastinggeld, geld van ons allemaal, geld waar wij als volksvertegenwoordiging ook over gaan, waar wij eisen aan kunnen stellen voor de uitgave daarvan. In 2012 is op voorstel van het CDA de Brabantnorm ingevoerd, om te voorkomen dat we subsidies gaan verlenen aan instellingen met directeuren of werknemers met dikke salarissen. Want dat willen we niet, omdat we enerzijds zuinig om moeten gaan met belastinggeld, maar anderzijds ook zeker omdat wij het belangrijk vinden dat te veel geld niet naar een select clubje mensen

gaat. Wij zijn hoe dan ook niet voor het loslaten van de Brabantnorm, maar nu, op dit moment, is het extra pijnlijk. Het signaal afgeven dat topverdieners nóg meer mogen verdienen is nooit goed, maar nu, tijdens deze crisis, is dat wat ons betreft buitengewoon ongepast, zeker wanneer je ziet dat mensen in vitale beroepen geen structurele salarisverhoging krijgen. Dat voelt ontzettend oneerlijk en het is niet uit te leggen. Nee, geen juridisch argument, maar wel een moreel, en voor ons daarmee niet minder belangrijk. Daarom hebben ook wij een amendement ingediend, samen met D66 en PvdA, om de Brabantnorm te handhaven. Maar uit eerdere bijdragen van CDA en Forum voor Democratie begrijp ik dat er waarschijnlijk een ongeveer gelijklopend amendement ligt en ik wil eigenlijk alle zes indienende of mede-indienende partijen aankijken, of wij onze twee amendementen gezamenlijk kunnen indienen, omdat dat, denk ik, een nog krachtiger signaal afgeeft. Dus hierbij een oproep aan de andere partijen om te kijken of we onze amendementen kunnen samenvoegen, zodat het dadelijk één amendement wordt in plaats van twee dezelfde.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van de heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter, voor het woord. Via u dan aan de heer Everling en de andere indieners: wij verwelkomen uiteraard het mede indienen door andere partijen van dit amendement, als zij het dictum hebben gelezen en het daarmee uiteraard eens zijn.
Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Daar zullen we dan dadelijk even kort met elkaar over overleggen, denk ik.

Amendement A29-2020: Brabantnorm handhaven

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 3 juli 2020, behandelend het Statenvoorstel 42 J 20 over de Derde wijziging Algemene subsidieverordening Noord-Brabant;

besluiten:

I.

In artikel I, onderdeel A, komt artikel 1 te luiden:

Artikel 1 Begripsbepalingen

In deze verordening en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

Awb: Algemene wet bestuursrecht;

begrotingssubsidie: buitenwettelijke subsidie als bedoeld in artikel 4:23, derde lid, onder c, van de Awb;

controleverklaring: accountantsverklaring als bedoeld in artikel 393, vijfde lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek of verklaring inzake vrijwillige controle als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder o, van de Wet toezicht accountantsorganisaties;

exploitatie subsidie: subsidie in de vorm van een periodieke aanspraak op financiële middelen, verleend voor een bepaald tijdvak, ten behoeve van de geheel of gedeeltelijke dekking van de exploitatie van een subsidieaanvrager;

incidentele subsidie: buitenwettelijke subsidie in incidentele gevallen als bedoeld in artikel 4:23, derde lid, onder d, van de Awb;

project: activiteit of samenhangend geheel van activiteiten die afgebakend zijn in de tijd en gericht op een specifiek eindresultaat;

projectsubsidie: subsidie in de vorm van een eenmalige aanspraak op financiële middelen, verleend voor een eenmalig project van een subsidieaanvrager, ten behoeve van de geheel of gedeeltelijke dekking van de begroting van dat project;

reguliere activiteiten: activiteiten die behoren tot de structurele activiteiten die de subsidieaanvrager gewoonlijk in het kader van zijn alledaagse bedrijfsvoering ontplooit;

tendersysteem: systeem waarbij alle subsidieaanvragen voor een bepaald tijdstip worden ingediend, waarna op basis van kwalitatieve criteria een rangorde voor de verdeling van de subsidie wordt bepaald;

toelage: tijdelijke verhoging van de bezoldiging gedurende bijzondere of verzwarende omstandigheden, met inbegrip van waarneming, inconveniënten en overwerk;

toeslag: eenmalig of structureel bedrag in aanvulling op de bezoldiging toegekend voor persoonlijke kwaliteiten of persoonlijke prestaties.

II.

Artikel I, onderdeel C, komt te luiden:

C.

De aanhef van artikel 8, eerste lid, komt te luiden:

Subsidie wordt in ieder geval geweigerd indien: "

Maarten Everling, SP

Stijn Smeulders, PvdA

Eric Logister, D66.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan is het woord aan de fractie van D66, de heer Logister.

De heer **Logister** (D66): Ja, voorzitter, dank u wel. Het zal u niet verwonderen dat wij ook even willen ingaan op het schrappen van de Brabantnorm. Ik houd het kort. Het is simpel: D66 wil niet het signaal aan Brabant geven dat de steeds grotere ongelijkheid in inkomens oké is. Dat is het niet. D66 vindt dat de prestatie beloond moet worden en een beloning zo groot als een ministerssalaris voldoet daarbij. Daarom willen wij de Brabantnorm behouden en dienen wij het amendement van de SP mee in. Maar ook wij kunnen zien wat er gebeurt in dit debat en schuiven graag mee aan, om te kijken hoe we deze twee amendementen in elkaar kunnen schuiven, zodat we samen dit krachtige signaal kunnen afgeven aan alle Brabanders.

Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik dank de heer Logister. Inmiddels heb ik een motie binnen, de motie waar de VVD het over had, samen met Lokaal Brabant. Motie M135, 'Evaluatie afschaffing Brabantnorm', maakt hiermee deel uit van de beraadslagingen. Eén van de genoemde amendementen heb ik in ieder geval ook al voor me, dat is het amendement van Forum voor Democratie, PVV en CDA. Amendement 'Brabantnorm handhaven' maakt onder A28 deel uit van de beraadslagingen.

De fractie van GroenLinks heeft geen spreektijd aangevraagd. Dan mag ik het woord geven aan de fractie van de PVV, mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dank je wel, voorzitter. Voorzitter. GS wil de Algemene Subsidieverordening Brabant aanpassen. Dat is prima, mits zoiets goed is geëvalueerd. Helaas lijken aanbevelingen uit de gedocumenteerde externe evaluatie uit 2016 genegeerd te zijn en is er geen recente geformaliseerde en gedocumenteerde evaluatie uitgevoerd. Er heeft sinds de externe evaluatie in 2016 van de subsidieverordening, op basis waarvan deze in 2017 is gewijzigd, geen gedegen onderzoek meer plaatsgevonden naar dit belangrijke instrumentarium. Dat is op zijn zachtst gezegd wonderlijk, gezien de

verplichting om het instrument periodiek te evalueren. Die toets zou je het liefst onafhankelijk laten uitvoeren.

Afgelopen januari voerde het college ook al een Algemene Bijdrageverordening in, omdat de ASV als instrument minder geschikt zou zijn voor bepaalde activiteiten als samenwerkende netwerkoverheid, dit zonder een formele en gedocumenteerde onderbouwing. Voorzitter. Opvallend is in dát kader een passage in een beslisdocument van GS uit 2016 naar aanleiding van de toenmalige externe evaluatie van de ASV, dat ik afgelopen week las. Over het functioneren van de ASV staat er: "Er is een aparte werksessie gehouden over de inzet van subsidies bij netwerkend werken en cocreatie. Daaruit blijkt dat – hoewel er nu eenmaal niet getornd kan worden aan de wettelijke voorschriften in de Awb – er met de huidige instrumenten meer mogelijk is dan vaak wordt gedacht. Kernboodschap hier is dat met name de organisatie en processen belemmerend werken." Voorzitter. Wat is met deze constatering dat de ASV beter benut kan worden, eigenlijk gedaan? En was die bijdrageverordening nou eigenlijk zo nodig? Heeft het college eigenlijk lessen getrokken uit de externe evaluatie uit 2016?

Een tweede belangrijke passage uit het beslisdocument is het kopje 'Actieve communicatie', waarbij staat vermeld: "Bij het onderzoek zijn zowel medewerkers als subsidieontvangers geïnterviewd of uitgenodigd tot deelname aan een enquête. Het rapport is openbaar en maakt deel uit van de stukken voor PS." Voorzitter. Dit document is bij de behandeling van de wijzigingsverordening ASV in 2017 nooit gepubliceerd geworden. Waarom heeft het college de evaluatie van de ASV destijds niet actief gedeeld met PS?

In het voorliggende Statenvoorstel stelt GS dat er de afgelopen periode "grondig intern evaluatieonderzoek is uitgevoerd en ervaringen zijn opgehaald over de ASV". Voorzitter. Het begrip 'grondig' heeft bij GS een bijzondere betekenis. Ik citeer uit antwoorden op technische vragen: "Het 'interne evaluatieonderzoek waaraan wordt gerefereerd bestaat uit het wisselen van bevindingen en verbeteringsuggesties met betrekking tot de Asv tijdens meerdere ambtelijke overleggen." Voorzitter, niet geformaliseerd, niet gedocumenteerd. Daarmee maakt het college het proces van democratische kaderstelling en controle wel heel wankel. Voorzitter. Ik wil graag van het college horen waarom zoiets fundamenteels als het evalueren van het financieel sturingsinstrumentarium niet degelijk is geborgd.

Voorzitter. Over de Brabantnorm heb ik ook allerlei documentatie doorgespit. Ik kan er heel wat over zeggen, maar dat is me tijd-technisch niet gegund. Laat ik er kort over zijn. Handhaaf die weigeringsgrond voor boven-ministersalarissen, scherp de definities in de verordening aan dat hoge beloningen ook voor externe inhuur van toepassing zijn en breid de toepasbaarheid van de weigeringsgrond uit voor projectsubsidies. Laat de zwaar overbetaalde deugbobo's die vinden dat zij hiermee tekort worden gedaan dan ook maar gewoon publiekelijk naar de rechter stappen.

Voorzitter, tot zover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan dank ik mevrouw Van der Kammen. Inmiddels is ook het amendement waar door de SP-fractie over gesproken werd binnen. Amendement 'Brabantnorm handhaven' maakt onder nummer A29 deel uit van de beraadslagingen. Dan geef ik nu het woord aan de fractie van de PvdA, de heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dank je wel, voorzitter. Ja, kijk, die Brabantnorm, en ook alle andere normen, die zijn natuurlijk bedacht om te zorgen dat PvdA'ers niet te veel verdienen, het maatschappelijk middenveld, dus daar moeten we wel scherp op blijven. In die zin willen wij als PvdA-fractie de Brabantnorm gewoon handhaven. Ik kan er nog een heel mooi verhaal over houden, maar ik sluit me verder gewoon aan bij de inbreng van Maarten Everling, en dat heeft ook zo z'n voordelen, want dan kunnen we misschien vandaag nog naar huis in plaats van morgen!

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan dank ik de heer Smeulders. We liggen nog op koers! De heer Brouwers, 50PLUS, aan u het woord.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Wij willen de Brabantnorm zeker handhaven en wij zullen zeker het amendement van Forum voor Democratie steunen. Ik wil toch nog even aangeven waar we over praten. De Brabantnorm in 2019 was 165-/166.000 euro en de WNT is 194.000 euro, vandaar dat de conclusie van 50PLUS is, als je 165.000 euro gaat verdienen, dat dat meer dan voldoende is. Dat was mijn eerste termijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan dank ik de heer Brouwers en geef ik het woord aan de fractie van de Partij voor de Dieren, de heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, ik zie af van de spreektijd.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan dank ik de heer Van der Wel en gaat het woord naar de fractie van ChristenUnie-SGP, want Lokaal Brabant heeft geen spreektijd aangevraagd. De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, wat een massief signaal om eigenlijk hier de Brabantnorm te handhaven! Behalve de eerste fractie geeft elke fractie aan hier belang aan te hechten. Dat is denk ik ook een belangrijk signaal richting het college. Ik wil het college ook vragen hoe zij dat gaan rapporteren richting de Staten. Ik weet eigenlijk niet of dat in de jaarrekening opgenomen wordt of iets dergelijks, maar ik denk met dit signaal vanuit de Staten dat er wat mij betreft ook een rapportageplicht moet komen jaarlijks, of dan ook daadwerkelijk de Brabantnorm daarin gehandhaafd wordt. Ik denk dat dat ook de opbrengst mag zijn van dit debat en ik hoor daar graag een reflectie van het college op, hoe ze dat vorm kunnen geven.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dat was hem al? Dan is het woord nu aan het college, gedeputeerde Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank u wel, voorzitter. Laten we de koe maar meteen bij de horens vatten, de technische wijzigingen zijn volgens mij wel akkoord: u wilt het over de Brabantnorm hebben – *didn't see that one coming!* Daar heb ik me natuurlijk keurig op voorbereid en ik zou daar een aantal dingen over willen zeggen.

Het voorstel dat neer wordt gelegd is eigenlijk het voorstel om de WNT als uitgangspunt te nemen, daarmee natuurlijk op geen enkele manier de Normering Topinkomens los te laten, maar wel om de WNT, met alle techniek die erachter zit, in plaats van de Brabantnorm eigenlijk gewoon als begrip voor Normering Topinkomens te gaan gebruiken. Dat doen we vanwege de juridische adviezen die we hebben gekregen, gewoon van onze mensen intern, en niet omdat we vinden dat mensen meer zouden moeten verdienen. Die suggestie is door een aantal van jullie genoemd, dat dat de intentie zou zijn van dit voorstel. Dan wil ik u echt verzoeken nog eens een keer goed dit voorstel te lezen, want daar gaat het voorstel niet over. Dit voorstel gaat erover dat het college, meer specifiek het vorige college, de afweging heeft gemaakt dat op het moment dat je intern vanuit de interne juridische afdeling het advies krijgt van "goh, die Brabantnorm is kwetsbaar, daar heeft een hoogleraar naar gekeken en er zijn uitspraken over gedaan", ja, dan kun je zeggen "dat ga ik niet hier neerleggen, want ik weet dat het super politiek gevoelig is", of je denkt van "nou, weet je, ik zeg gewoon tegen de Staten, via GS: volgens mij moet u even een heroverweging maken". Want één ding zou ik namelijk heel vervelend vinden: als het inderdaad

ooit gebeurt dat we bij het hekje komen, en wij het verliezen, dan wil ik niet dat het college aanspreekbaar is op de vraag "ja, stelletje koekenbakkers, hadden jullie ons dat nou niet kunnen vertellen, hoe heeft dit kunnen gebeuren?" En dan zou ik inderdaad moeten rapporteren dat wij intern zijn geadviseerd over de juridische kwetsbaarheid ervan, en dan was de vervolgvraag geweest: heeft u ons geen informatie achtergehouden? Dus volgens mij is dit gewoon een keurig nette manier om dit met elkaar doen.

Het college heeft inderdaad de afweging gemaakt om voor de Wet normering topinkomens te gaan, en daar zijn een aantal redenen voor, die ook in het voorstel zitten. Ik noem er toch maar even een paar, in reflectie ook op het debat. Dat is ook gevraagd. Er wordt gedaan alsof de Brabantnorm zoveel steviger is, Ja, het verschil tussen de WNT en de Brabantnorm is 21.000 euro. Alleen, als je de all-in-tarieven gaat berekenen, dan zitten ze nagenoeg bij elkaar. Het verschil is ook dat de Brabantnorm alleen van toepassing is op exploitatiesubsidies, dus niet op alle subsidies, en dat wij uit juridische adviezen en uitspraken ook gewoon doorkrijgen dat, ja, die moeilijk verdedigbaar is. Ik kan me overigens wel vinden in de lijn van de heer Rutjens, want juridische kwetsbaarheid is natuurlijk nog een andere dan dat je daadwerkelijk bij het hekje komt, je gezicht laat zien en gaat zeggen van: nou, volgens 'die' en 'die' juridische argumenten mag u eigenlijk helemaal niet mijn inkomen normeren vanuit de Brabantnorm. Ik moet dat inderdaad ook nog zien gebeuren, maar als we dat toch gaan meemaken, ja, dan hebben wij de adviezen gekregen dat het vrij kwetsbaar wordt om het droog te houden. En als dan materieel de verschillen niet zo groot zijn en de WNT ook een breder bereik heeft ten aanzien van de subsidies waar hij op van toepassing is, ja, dan liggen er toch een paar juridische argumenten in het mandje, waarvan wij hebben gemeend: het zou helemaal niet zo gek zijn om die WNT als uitgangspunt te nemen. Ik zeg er tegelijkertijd bij dat het niet alleen om de juridische argumentatie gaat. Ik vind het ook heel goed om te zien dat, op het moment dat wij u vragen die heroverweging te maken, en het vorige college en dit college er ook echt niet wakker van ligt op het moment dat u nu en masse voor het amendement gaat, ook mooi om te zien dat Forum voor Democratie en SP elkaar hier gewoon als van nature weten te vinden – het is echt een mooie dans, in ongeveer 20 seconden was dat amendement, laat me zeggen, beklonken. Van amendement A28, daar heb ik wat langer de tijd voor gehad om het te bestuderen, waarvan ik ook weet dat het juridisch zo in elkaar zit dat het gewoon 'sec' de politieke werking heeft van "behoud de Brabantnorm", daarvan is het advies van dit college, ervan uitgaande dat amendement A29 ook diezelfde strekking heeft: oordeel Staten over A28, omdat onze doelstelling is om u opnieuw in positie te brengen om die afweging te maken, waarbij het inderdaad wel zo is, als je puur naar de juridische werkelijkheid kijkt, dat wij het verstandig vinden om de WNT te gaan hanteren en de Brabantnorm daardoor te laten vervallen. Maar ik begrijp ook dat u op de markt in Den Bosch, of waar dan ook, en u wordt hierover aangesproken, niet zozeer vanuit juridische argumentatie begint, maar vanuit politieke argumentatie, en dan zou u tot een andere afweging kunnen komen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Ja, voorzitter, om even terug te grijpen naar wat de gedeputeerde net gaf: u hoeft dadelijk niet naar ons amendement A29 te kijken, want het dictum is eigenlijk woordelijk hetzelfde. Mede om tijd te besparen trekken wij het amendement ook in, omdat wij het amendement van Forum voor Democratie, CDA en PVV mede indienen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké, en daarvan krijgen wij dan nog een aangepast exemplaar? Ik zie de heer Rutjens knikken. De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (FvD): Heel kort dan. Als we dadelijk even de tijd hebben om er fysiek wat logo's boven te plakken, dan wordt het gezamenlijk ingediend.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Vanzelfsprekend. Ik geef eerst het woord terug aan de gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank u wel, voorzitter. Met nog meer enthousiasme zou ik eigenlijk het advies "geen bezwaar" willen geven op motie 135, ingediend door de VVD en Lokaal Brabant. Want ik kan me nog beter voorstellen dat u, als u die juridische argumenten nog even goed op u laat inwerken en materieel ziet dat er eigenlijk bijna geen verschil is, en dat de houdbaarheid van de WNT gewoon veel strakker is en ook nog het doelbereik eigenlijk wat breder is, ja, dan slaat de balans voor GS door naar "kies voor de WNT ten opzichte van de Brabantnorm". Maar dan vind ik het een uitermate goede suggestie van de VVD en van Lokaal Brabant om dan na een jaar ook gewoon te kijken wat de ervaringen daarmee zijn. Op dat punt kan ik overigens ook zeggen, eigenlijk indirect ook op de vraag van de heer Vreugdenhil hoe dat nou in de praktijk gaat, dat we in het verleden ooit één situatie hebben gehad die met de Brabantnorm conflicteerde, en die is opgelost. Voor de rest hebben we eigenlijk nooit de Brabantnorm hoeven toepassen. In dat opzicht heeft het ook eigenlijk al gewoon zijn werking vooruit. Iedereen weet een beetje de code of conduct is als het gaat om topsalarissen die vanuit de provincie mede mogelijk worden gemaakt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Een interruptie van de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, voorzitter, mag ik nog een verduidelijkingsvraag stellen? Wordt daarover, net als over de WNT, ook gerapporteerd in de jaarrekening, of op enige plek, dat wij daar ook gewoon jaarlijks kunnen zien "hé, er is hier iets aan de hand", of "het is conform"?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Daar kom ik zo op terug. Ik dacht dat het in de jaarrekening staat, maar ik weet het niet zeker, dus die vraag ik even na.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dan had ik volgens mij nog één ander punt, want ik heb het idee dat het voor 95/98 procent ging over de Brabantnorm. De PVV, mevrouw Van der Kammen, heeft een vraag gesteld over de evaluatie. Ik heb niet zo strak voor ogen hoe die evaluatietijdslijn is geweest als u, mevrouw Van der Kammen. Een aantal dingen wil ik er wel over zeggen. Het eerste is: u lijkt even aan te geven dat een externe evaluatie ook verplicht zou zijn, maar dat is niet zo. Volgens de Awb kan het ook gewoon een interne evaluatie zijn. Ik meen mij te herinneren dat wij eerder dit gesprekje hebben gehad en dat ik toen heb aangegeven dat er in 2023 weer een volledige evaluatie van de ASV komt. Wij hebben, meen ik, in 2017 nog gerapporteerd over de ASV en in 2016 is er ook nog een rapportage over geweest; dat is de laatste externe evaluatie die heeft plaatsgevonden. Als het beeld zou zijn dat wij lichtvaardig met evaluaties zouden omgaan, bestrijd ik dat. Wat wel zo is, en daar slaat u ook op aan, is dat de laatste interne evaluatie een lichte evaluatie is geweest, omdat wij gewoon hebben bekeken in hoeverre onze omgeving, laat me zeggen, zo veranderd was dat er ten opzichte van de laatste externe evaluatie heel veel nieuws uit zou komen. Toen hebben wij ervoor gekozen, misschien zelfs wel omdat u daar altijd aandacht voor vraagt, om geen duur extern bureau te vragen om heel erg daarop los te gaan, omdat wij dachten dat dat eigenlijk een verspilling van ons geld zou zijn, omdat wij zelf al die inschatting hadden gemaakt dat ons dat niet zoveel nieuws zou brengen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, voorzitter, of je het nou een zware of een lichte, of een interne, of een externe evaluatie noemt, dat vind ik eigenlijk niet eens zo heel erg belangrijk, maar wij hebben hier een opgetuigde afdeling kennis en onderzoek, we hebben een toren vol met allerlei ambtenaren, en dan moet ik vernemen dat er een evaluatie heeft plaatsgevonden met eigenlijk alleen maar een aantal gesprekken tussen ambtenaren, en er is geen woord aan evaluatie op papier gekomen. Hoe is het mogelijk! We hebben het wel over het sturingsinstrumentarium en waarom wordt er niet een fatsoenlijk rapport opgesteld over hoe dat instrumentarium functioneert, wat de ervaringen daarmee zijn? Waarom niet?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik meen dat er ook een technische vraag is gekomen waarin u heeft aangegeven: ja, maar waar is dan de precieze rapportage over de interne evaluatie? U maakt hem nu generiek, alsof wij het sturingsmodel niet serieus zouden nemen, enzovoort, enzovoort. Daarvan heb ik volgens mij net al aangegeven dat er eerder Statenmededelingen over zijn verschenen. Specifiek als het gaat over de interne evaluatie: ja, daar zijn geen uitvoerige rapporten over geschreven, omdat we daar ook gewoon vanuit de expertise van ons team redeneren en als zij aangeven dat die uitvoerige rapporten op dat moment weinig zinvol zijn, dan is de bestuursstijl van dit college dat we afgaan op de expertise.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, voorzitter, het college kan wel zeggen dat een uitgebreide evaluatie en op papier zetten niet zo nuttig en zinvol is, maar het gaat ook over een stukje verantwoording richting de volksvertegenwoordiger en een stukje verantwoording over het proces en of het sturingsinstrumentarium aanpassing behoeft of niet en op welke manier dat onderbouwd is. U heeft het erover dat het niet uitgebreid op papier is gezet, maar sterker nog: er is geen snippetje papier te vinden, er is geen woord op papier gezet, er is alleen maar ambtelijk een beetje het een en ander uitgewisseld. Dat kunnen we toch niet serieus nemen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dat er geen woord op papier is gezet: het voorstel dat voorligt bewijst gewoon het tegendeel, op z'n minst. Als de vraag aan u was gesteld, had u misschien een ander type rapportage gemaakt, dat zou waar kunnen zijn natuurlijk, maar er ligt gewoon een voorstel, onderbouwd, om een aantal zaken in de administratieve afhandeling – ik hoop ook dat het op uw enthousiasme kan rekenen – aan te passen, en die zijn ook verklaard in het voorstel. En ja, dat is licht gedaan, maar ik vind het op zich ook wel grappig hoe de cirkel nu rondgaat. Aan het begin van deze dag heeft u ons opgeroepen om goed na te denken over de vraag wanneer je uitvoerig gaat en wanneer je het wat smaller doet, en hier hebben we het inderdaad wat smaller gedaan, alleen op dit moment, want in 2016 hebben we een externe evaluatie gedaan en heeft u een Statenmededeling gehad, in 2017 heeft u een Statenmededeling gehad, wij hebben de vorige keer hier het gesprekje over gevoerd, nu heeft u weer papierwerk over de aanpassingen en in 2023 krijgt u weer een volledige evaluatie. U kunt natuurlijk gewoon tegenstemmen als u de onderbouwing van dit voorstel niet goed genoeg vindt, maar om nou te

zeggen dat er geen papier wordt gemaakt en dat er niet goed wordt nagedacht, ja, daar herken ik mij niet in.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké, vervolgt u uw betoog.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dit was de afronding.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké. Inmiddels is het samengevoegde amendement verschenen. Ik heb hem nog niet, maar u volgens mij wel voor u liggen: A28A maakt hiermee deel uit van de beraadslagingen.

Amendement A28A-2020: Brabantnorm handhaven

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 3 juli 2020, behandelend het Statenvoorstel 42120 over de Derde wijziging Algemene subsidieverordening Noord-Brabant;

besluiten:

I.

In artikel I, onderdeel A, komt artikel 1 te luiden:

Artikel 1 Begripsbepalingen

In deze verordening en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

Awb: Algemene wet bestuursrecht;

begrotingssubsidie: buitenwettelijke subsidie als bedoeld in artikel 4:23, derde lid, onder c, van de Awb;

controleverklaring: accountantsverklaring als bedoeld in artikel 393, vijfde lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek of verklaring inzake vrijwillige controle als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder o, van de Wet toezicht accountantsorganisaties;

exploitatie subsidie: subsidie in de vorm van een periodieke aanspraak op financiële middelen, verleend voor een bepaald tijdvak, ten behoeve van de geheel of gedeeltelijke dekking van de exploitatie van een subsidieaanvrager;

incidentele subsidie: buitenwettelijke subsidie in incidentele gevallen als bedoeld in artikel 4:23, derde lid, onder d, van de Awb;

project: activiteit of samenhangend geheel van activiteiten die afgebakend zijn in de tijd en gericht op een specifiek eindresultaat;

projectsubsidie: subsidie in de vorm van een eenmalige aanspraak op financiële middelen, verleend voor een eenmalig project van een subsidieaanvrager, ten behoeve van de geheel of gedeeltelijke dekking van de begroting van dat project;

reguliere activiteiten: activiteiten die behoren tot de structurele activiteiten die de subsidieaanvrager gewoonlijk in het kader van zijn alledaagse bedrijfsvoering ontplooit;

tendersysteem: systeem waarbij alle subsidieaanvragen voor een bepaald tijdstip worden ingediend, waarna op basis van kwalitatieve criteria een rangorde voor de verdeling van de subsidie wordt bepaald;

toelage: tijdelijke verhoging van de bezoldiging gedurende bijzondere of verzwarende omstandigheden, met inbegrip van waarneming, inconvenienten en overwerk;

toeslag: eenmalig of structureel bedrag in aanvulling op de bezoldiging toegekend voor persoonlijke kwaliteiten of persoonlijke prestaties.

II.

Artikel I, onderdeel C, komt te luiden:

C.

De aanhef van artikel 8, eerste lid, komt te luiden:

Subsidie wordt in ieder geval geweigerd indien: "

Willem Rutjens, FvD

Marcel Thijssen, CDA

Patricia van der Kammen, PVV

Maarten Everling, SP

Stijn Smeulders, PvdA.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik weet niet of de gedeputeerde hierop nog wenst te reflecteren?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ervan uitgaande dat de A slaat op de logo's die zijn toegevoegd aan 28, dan nog steeds oordeel Staten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké. Dat was helder. Dan gaan we nu naar de tweede termijn van de zijde van uw Staten. Dan kijk ik naar de fractie van de VVD, de heer Gremmen. Aan u het woord.

De heer **Gremmen** (VVD): Ja, voorzitter, ik constateer dat er een meerderheid is voor het amendement om de Brabantnorm te behouden. Ik constateer daarmee ook dat wij onszelf als PS wel juridisch kwetsbaar maken. Het signaal van de gedeputeerde daarover was ook helder. Hij legt de bal echt bij ons neer, dus ik zou iedereen toch nog willen oproepen om die juridische werkelijkheid ook mee te nemen. Ook constateer ik dat sommige partijen hier die vaak kiezen voor landelijk beleid en geen Brabantse koppen op landelijk beleid, nu andersom kiezen, dus dat is dan een constatering mijnerzijds. En ik wil de gedeputeerde meegeven dat, mocht het amendement het halen, en de motie ook, dat hij dan zelf mag bepalen hoe hij de motie uitvoert, want die gaat natuurlijk uit van het behouden van het afschaffen van de Brabantnorm.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed, dan dank ik de heer Gremmen. Dan kijk ik naar de fractie van Forum voor Democratie. Geen behoefte aan een tweede termijn. De fractie van het CDA, behoefte aan een tweede termijn? Dat is ook niet het geval. De fractie van de SP, behoefte aan een tweede termijn? Ook niet. D66, ook niet het geval. De fractie van de PVV. Heeft u behoefte aan een tweede termijn, mevrouw Van der Kammen? Ga uw gang.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, dank je wel, voorzitter. Nog een ander punt. De evaluatie van subsidieregelingen in het kader van misbruik en oneigenlijk gebruik, die gestructureerde verplichting wil het college afschaffen, schrappen, uit deze ASV. Daarvoor wordt het argument gebruikt dat dat al in de beleidsregel misbruik en oneigenlijk gebruik zit. Ja, daar zit het inderdaad in als een stukje instrument van GS, maar al die andere in de subsidieverordening genoemde maatregelen rondom misbruik en oneigenlijk gebruik staan ook al in die beleidsregel. Dus ik vind het geen sterk argument waarom GS nou van die evaluatieverplichting af wil en ik zou daar toch nog eens opheldering over willen van het college. In het algemeen over het evaluatiebeleid van het subsidie-instrumentarium zou ik toch een oproep aan het college willen doen om dat toch iets meer handen en voeten, en ook iets meer verantwoording richting de Staten, vorm te geven.

Dank je wel, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan dank ik mevrouw Van der Kammen. De fractie van de PvdA behoefte aan een tweede termijn? Dat is niet het geval. 50PLUS? Ook niet het geval. Partij voor de Dieren? Ook niet het geval. ChristenUnie-SGP behoefte aan een tweede termijn? Nee, ook dat is niet het geval. Dan geef ik het woord aan de heer Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank u wel. Inderdaad stond nog het punt van ChristenUnie-SGP open over rapportage. Nou, wat in ieder geval gebeurt, is dat de accountant controleert op de WNT, dus niet zozeer de Brabantnorm, maar wel de WNT, en als daar onregelmatigheden/afwijkingen blijken, als er niet aan wordt voldaan, dan komt dat terug in de jaarrekening. Specifiek op de Brabantnorm niet, maar dat hebben wij wel op het moment dat wij zelf daar aanleiding voor zien, en wij weten nu gewoon dat geen enkel salaris daarvan in de buurt komt. Op het moment dat wij dat zien, handelen wij meteen, en dan acteren we daarop. Dus dat blijft dus eigenlijk een permanente monitoring, zal ik maar zeggen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. In de jaarrekening wordt de WNT altijd nog wel genoemd als paragraaf, om dat specifieker aan te geven. Is het dan een optie om daar dan ook gewoon specifiek te rapporteren of er wel of niet zaken waren in het afgelopen jaar waar de Brabantnorm overschreden werd?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ik denk dat er dan een helder sturings- of toetsingskader ook voor de Staten dan is bij de jaarrekening.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Uw vraag is helder. De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): In de jaarrekening wilt u-? Ik hoorde u gewoon niet goed. Ja, ik zou eigenlijk-. Ja, pfoe- Kijk, er is geen aparte paragraaf omdat het nu gewoon- als de accountant daarop botst, dan gaat de accountant gewoon dat melden en dan komt het gewoon in de verslaglegging terecht. Voor de Brabantnorm kijken wij- ja, dat loopt gewoon mee eigenlijk bij alle subsidies. Alleen, wij weten nu gewoon: er was één situatie ooit en daar is het geregeld. Alle alarmbellen gaan af als er iets in de buurt komt van die Brabantnorm, zal ik maar zeggen, en die verwachting heb ik gewoon absoluut niet.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Afdoende zo te zien. Vervolgt u uw betoog- excuses, mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dank je wel. Ja, toch even in de richting van de collega van ChristenUnie-SGP. Hier wil ik toch het college wel even bijvallen, want als je kijkt naar het proces van de subsidieverstrekking, dan moet bij de aanvraag van een subsidie ook gewoon verantwoord worden of een aanvrager inderdaad voldoet aan die Brabantnorm, en ik vind dat eigenlijk wel voldoende waarborg om te weten dat dat wordt gehandhaafd. Daar wil ik het college wel in bijvallen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed, dat is volgens mij helder. Ik zie de heer Vreugdenhil ook knikken, dus kan de heer Van der Maat het woord vervolgen.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, en de Brabantnorm wordt getoetst aan de voorkant, bij de indiening van de aanvraag, mijnheer Vreugdenhil, dus daar zit de check in ons systeem.

In de richting van mevrouw van der Kammen: u vroeg even naar het schrappen eigenlijk van de controlelasten uit de ASV. Dat komt omdat die wordt ingevoerd bij de evaluatie van alle losse subsidieregelingen. Dus de ASV, de Algemene Subsidieverordening, daar gaat 'ie uit, en in de specifieke

subsidieverordeningen is die juist onderdeel van de evaluatiemethodiek. Op die manier krijgt hij een plek en dan gaan we dingen juist niet dubbel doen, maar passen we het iedere keer toe op de specifieke materie die voorligt.

Dat was hem, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké, dan zie ik volgens mij geen verdere interrupties. Nee- o, sorry, op de valreep: mevrouw van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, ik had ook meer generiek gevraagd of het college het evaluatiebeleid van het subsidie-instrumentarium wat meer handen en voeten wil geven.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik weet niet waar ik 'ja' tegen zeg als ik nu zeg: ja, meer handen en voeten geven.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): In ieder geval iets op papier zetten, ook al is het een interne evaluatie. Kom dan in ieder geval toch even met een hele korte notitie over welke bevindingen: wat is er geëvalueerd en wat waren de bevindingen?, in plaats van dat ik in een Statenvoorstel moet lezen "er is iets grondig geëvalueerd", maar waar dan?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Volgens mij heeft u ook gewoon een nota van toelichting gekregen bij dit voorstel, dus ja- Kijk, volgens mij hebben we gewoon een mismatch. U geeft aan dat de evaluatiesystematiek niet op orde zou zijn, ik herken me daar niet in. We hebben ook allerlei aanvullende vragen nog beantwoord, u heeft ook bij dit voorstel gewoon nog een notitie gehad met extra uitleg. Dus ja, ik zie niet in wat we hier nog extra op kunnen doen. Waarvan ik wel vind dat u een punt heeft, meer in de breedte, niet zozeer gekoppeld aan de ASV, maar daar hebben we het eerder over gehad, als het gaat over de kaderstelling, en bijvoorbeeld vanuit de omgevingsvisie, wat we daar concreet ook in het bestuursakkoord over hebben afgesproken: daarvan vind ik absoluut dat u een punt heeft dat dat op dit moment nog wel eens wat scherper kan. Daar vinden we elkaar op het pad en kunnen we elkaar, denk ik, de hand schudden, en ga ik ook de ambitie aan om te kijken of we dat verder nog vorm en inhoud kunnen geven.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Voldoende? Goed. Dan gaan we naar de stemming- ah, excuus: de heer Rutjens!

De heer **Rutjens** (FvD): Ja, puur voor het protocol. Ook partij 50PLUS dient het amendement mee in.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dat hebben we met z'n allen hier nu gehoord.

Goed, ik ga beginnen met de stemmingen. Iedereen zit op z'n plek. Ja, dan beginnen we met het amendement 28A. De fractie van de VVD.

De heer **Panhuizen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Rutjens** (FvD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

De heer **Thijssen** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Logister** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Tegen met stemverklaring. GroenLinks is het eens met het principe dat het totaal onwenselijk is dat werknemers van organisaties die subsidie ontvangen nog hogere salarissen zouden krijgen, echter vindt GroenLinks de juridische houdbaarheid erg belangrijk. WNT heeft bovendien een bredere werking over al onze provinciale subsidies en daarom heeft GroenLinks een voorkeur voor deze bredere normering.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan is het amendement aangenomen. Dan gaan we door naar de stemming over het Statenvoorstel zelf, Statenvoorstel 42/20. De fractie van de VVD.

De heer **Panhuizen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Rutjens** (FvD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

De heer **Thijssen** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Logister** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan is het Statenvoorstel unaniem aangenomen. Dan komen we bij motie M135. De fractie van de VVD.

De heer **Panhuizen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Rutjens** (FvD): Tegen met stemverklaring. De motie lijkt nu overbodig, omdat we de Brabantnorm immers behouden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

De heer **Thijssen** (CDA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Rutjens.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Logister** (D66): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Rutjens.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen. Deze motie is overbodig.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Rutjens.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan is deze motie verworpen.

Dan gaan we nu door met de bespreking van het Statenvoorstel 63/20, Eerste wijziging Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2020.

63/20 Eerste wijziging Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2020

De **plaatsvervangend voorzitter**: De enige fractie die hier spreektijd aangevraagd heeft is de fractie van de PVV. Dus ik geef hierbij graag het woord aan de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Het Statenvoorstel stelt, ik citeer: "Het presidium heeft verzocht artikel 24 van het Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2020 te verduidelijken voor wat betreft de woordvoering, in die zin dat buiten twijfel staat dat het bepaalde in lid 5 van toepassing is op de woordvoering van de fractie en niet op de woordvoering van Gedeputeerde Staten." Einde citaat. Het presidium blijft volharden in het ondermijnen van de democratische positie van het Statenlidmaatschap. Een Statenlid is verkozen zonder last en moet als zodanig kunnen handelen. Het beperken van het aantal woordvoerders per fractie is per saldo een spreekverbod voor andere Statenleden. Voor de PVV is en blijft dit onacceptabel. En als het dan al zo wordt toegepast, dan ook gelijke monniken, gelijke kappen ten opzichte van GS. Het college mag nu dus wel met meerdere woordvoerders blijven spreken, wisselen van portefeuillehouder als het hen goeddunkt. Zijn de leden van het presidium nu echt zulke onnozelaars dat ze niet willen snappen dat zij PS hiermee structureel op achterstand zetten ten opzichte van GS?

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter-

De heer **Van Hattem** (PVV): Of vindt men het wel prima zo, omdat het dualisme in dit huis-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Excuus, mijnheer Van Hattem, de heer Meijer wenst te interrumperen.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter, ik wens niet dat leden van het presidium als onnozelaars weggezet worden en ik vraag ook aan u, voorzitter, om op dit soort woorden te letten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, zou u een beetje op uw taalgebruik willen letten?

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, daarom stel ik het ook in vragende zin. Ik hoop dat mijn collega's in het presidium geen onnozelaars zijn en ik hoop ook niet dat ze zich daardoor aangesproken hoeven te voelen, want dan is het ook niet op hen van toepassing, maar ik zou zeggen: denk er goed over na en wees niet onnozel.

Het is dus de vraag of men het wel prima vindt zo, omdat het dualisme in dit huis toch steeds meer een lege huls lijkt te zijn.

Bij de bespreking van de invoering van dit artikel in het RvO was de heer De Bie namens het presidium heel duidelijk. Op de vraag van de PVV of GS dan ook met meerdere woordvoerders mag optreden gaf hij aan dat dit "de ultieme consequentie" is. Geen enkel Statenlid heeft toen geprotesteerd tegen dit uitgangspunt. Des te verbazingwekkender is het dan om in het verslag van de agendavergadering van 15 mei te moeten lezen, en ik citeer: "De voorzitter komt terug op de opmerking van mevrouw Van der Kammen tijdens de vorige PS-vergadering over het feit dat GS met twee woordvoerders de beantwoording deed. De heer De Bie heeft bij het voorstel tot aanpassing van het Reglement van Orde namens het Presidium hier iets over gezegd dat hij niet had moeten zeggen." Dan had er toen bezwaar moeten klinken en niet achteraf de zaken gaan verdraaien. Het in de PS-vergadering gesproken woord geldt en niet het gekonkel achteraf in het knikengelenkoor van het presidium en al helemaal niet in een agendavergadering. We dienen dan ook een amendement in.

Dan, voorzitter, het volstrekt overbodige artikel over uitingen in de Statenzaal. Waar nodig kan de voorzitter sowieso de orde handhaven als de vergaderorde gehinderd wordt, daar is dit artikel helemaal niet voor nodig. Zulke deugcensuur is zelfs volstrekt onwenselijk en onacceptabel, al helemaal omdat het in alle zieligheid specifiek gericht is op het laten verwijderen van onze Nederlandse en Brabantse tafelvlaggetjes uit de Statenzaal. In de notulen van diezelfde agendavergadering is te lezen hoe, op vraag van mevrouw Otters, de voorzitter spreekt over het eventueel laten verwijderen van onze vlaggetjes door de bodes. Volstrekt absurd. Deze vlaggen verstoren de vergaderorde niet-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, uw tijd is om.

De heer **Van Hattem** (PVV): - maar ondersteunen juist de waardigheid van de vergaderzaal. Daarom dient de PVV een amendement in om dit artikel te schrappen.

Amendement A30-2020: Sprekers en interrupties

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op vrijdag 3 juli 2020, ter bespreking van ontwerpbesluit 63/20 B;
besluiten:

A

Artikel 24 vijfde lid komt te vervallen.

B

De leden 6 en 7 worden hernoemd als 5 en 6.

C

Artikel 24 achtste lid komt te vervallen.

D

Artikel 24 negende lid komt te luiden:

9. Op een vraag als bedoeld in het zesde lid, kunnen maximaal twee korte vervolgvragen worden gesteld.

E

De leden 9,10 en 11 worden hernoemd als 7, 8, 9.

Toelichting:

Met dit amendement worden lid 5 en lid 8 uit artikel 24 van het bestaande reglement geschrapt.

Lid 5 spreekt van maximaal één woordvoerder per agendapunt of onderwerp. Dit is een onwerkbaar situatie omdat veel onderwerpen meerdere portefeuilles raken, zeker als de provincie steeds meer 'integraal' gaat werken. Een voorbeeld is de Omgevingsvisie/-verordening, waar straks niet alleen maar ruimtelijke aspecten, maar ook het Provinciaal Verkeers en Vervoerplan en het Provinciaal Waterplan bij

betrokken zijn. Er moet dan ruimte zijn om de verschillende deskundigen uit een fractie het woord te kunnen laten voeren.

Lid 8 vormt een inbreuk op het spreken zonder last van een gekozen volksvertegenwoordiger. Ieder lid van PS moet vanuit diens persoonlijke mandaat kunnen interrumpen."

Alexander van Hattem, PVV.

Amendement A31-2020: Uitingen in vergaderruimten

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op vrijdag 3 juli 2020, ter bespreking van ontwerpbesluit 63/20 B; besluiten:

D.

Artikel 22 komt te vervallen.

Toelichting:

Artikel 22 is volstrekt onnodig. Het artikel miskent het democratische partijpolitieke mandaat van de kiezers, dat moet herkenbaar uitgedragen kunnen worden. Van enig overdadig campagne-achtig vertoon is in de Statenzaal nooit sprake geweest, dus het is een onnodig verbod."

Alexander van Hattem, PVV.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Het amendement heeft mij nog niet bereikt, dus ik stel voor dat we eerst beginnen met de reactie van het presidium. Mevrouw Otters-Bruijnen, aan u het woord.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (Presidium): Dank u wel, voorzitter. Namens het presidium dat een gedegen club fractievoorzitters is, dat bij elkaar komt en in goed overleg dingen met elkaar besluit, ook met goed verstand. Laat ik bepaalde woorden die vanavond gezegd zijn over dit gremium vooral niet herhalen. Ik heb gehoord wat de heer Van Hattem zegt en ik kan eigenlijk alleen maar concluderen dat wij met het presidium tot een meerderheid zijn gekomen, dat wij daarom deze wijziging willen doen. Ik kan op dit moment niet overleggen met de andere fractievoorzitters, dus ik laat het eerlijk gezegd aan de partijen zelf om te stemmen hoe zij daarover willen stemmen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed, dan dank ik mevrouw Otters-Bruijnen namens het presidium. Het amendement komt er nu aan, dus ik zal één seconde wachten-

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, vanaf deze plaats: overigens dank aan de griffie voor het helpen en het aanpassen van het amendement.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. Inmiddels zijn ze binnen. Het betreft amendement A30, 'Sprekers en interrupties' van de PVV en amendement A31, 'Uitingen in vergaderruimten'. Beide maken nu deel uit van de beraadslagingen. Dan kijk ik of de heer Van Hattem behoefte heeft aan een tweede termijn.

De heer **Van Hattem** (PVV): Nee, voorzitter, het is heel duidelijk. Wij zullen als PVV zijnde ervan uitgaan dat onze vlaggetjes altijd hier in de Statenzaal kunnen blijven, ongeacht wat hier vandaag ook besloten wordt.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (Presidium): Interruptie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (Presidium): Voorzitter, ik vind het niet prettig dat de heer Van Hattem zo doet. Wij hebben hierover veelvuldig gespreken in het presidium en wij hebben geconstateerd dat de vlaggetjes ook vielen onder artikel 22, 'Uitingen in de Statenzaal'. Wij zouden het waarderen als de PVV zich neerlegt bij hetgeen in meerderheid, in democratie, besloten is. Ik zal het zeer verdrietig vinden, laat ik het zo zeggen, als de volgende keer de vlaggetjes op tafel worden gezet.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen, u mag niet het woord voeren. Mijnheer Van Hattem, aan u het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Het zou zeer gepast zijn als mevrouw Van der Kammen nu wel het woord zou kunnen voeren vanuit de rol van Statenlid. Ik zou haar toch graag het woord willen geven.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, u weet dat dat niet toegestaan is in dit geval. Wij gaan dadelijk stemmen over dit reglement van orde. U mag daar alles van vinden, u mag amenderen, we hebben stemmingen, et cetera, die zijn daarvoor geschikt.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, dan wil ik een ordevoorstel doen, dat mevrouw Van der Kammen wél het woord kan voeren, want zij is ook betrokken bij-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Het staat u te allen tijde vrij om het ordevoorstel te doen dat mevrouw Van der Kammen het woord mag voeren. Dat breng ik dan hierbij direct in stemming. Mijnheer Van Hattem-

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, ik zal het dan maar kort houden. Kijk, er is een situatie geweest in het presidium, in december, 19 of 15 december geloof ik van het afgelopen jaar, toen zat mevrouw Van der Kammen bij het presidium en toen is duidelijk gezegd – mevrouw Otters was er ook bij – dat de tafelvlaggetjes níét onder dit artikel zouden vallen. Dat is toen duidelijk afgesproken en ik vertrouw mevrouw Van der Kammen er volledig op dat zij daar de absolute waarheid in spreekt. Ik merk nu al maandenlang dat de andere leden van het presidium, en daarom – ik wil jullie niet beledigen -

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, u heeft een interruptie-

De heer **Van Hattem** (PVV): Laat me heel even uitspreken., voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Heel kort.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, wie gaat hier nu over de orde? Ik wil u dat echt vragen, om even aan te geven wat nu de orde is. Is dit een termijn, is dit een interruptie? Want het lijkt alsof de voorzitter inmiddels dáár zit.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nee, maakt u zich daar geen zorgen over, mijnheer Heijmans. Ik geef nu het woord aan de heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. We hebben in het presidium diverse malen gesproken over het misverstand dat in december blijkbaar is ontstaan over wat mevrouw Van der Kammen wel of niet gezegd, gehoord en afgesproken heeft in het presidium. Wij hebben notulen met elkaar van het presidium en in de

notulen proberen wij de afspraken die we met elkaar maken zo goed mogelijk vast te leggen. Het presidium is meermaals teruggekomen op de betreffende notulen. Die notulen zijn niét aangepast in lijn met wat u nu suggereert. Dat betekent dat het presidium meermaals aangegeven heeft dat de lezing van mevrouw Van der Kammen niet de beleving is van het gremium. U mag het punt maken, dat heeft u zojuist gedaan, maar ik wil toch namens het presidium en als lid van het presidium zeggen dat, als het in de notulen had gestaan, dan had u gelijk. Dat is niet het geval. Het is ook niet gecorrigeerd. Dus de waarheid is zoals de notulen het vastleggen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. Mijnheer Van Hattem, korte reactie.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, dit verdraait echt alles. We hebben een situatie waarbij het presidium dus die notulen vaststelt, maar wij hebben bezwaar gemaakt tegen wat in die notulen zou worden vastgesteld. We hebben duidelijk gezegd: dit is niet wat er daadwerkelijk is gebeurd. En daarom gebruiken we ook het woord 'knikengelenkoor'. Alle leden van het presidium zitten bij elkaar en ze zeggen "ja, het is niet zo gebeurd, dus we zeggen allemaal maar ja en amen-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem. Mij wordt gezegd dat de notulen wel eerst zijn vastgesteld voordat u bezwaar heeft aangetekend.

De heer **Van Hattem** (PVV): Wij hebben daar toen wel bezwaar tegen gemaakt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U mag overal bezwaar tegen hebben. Ik geef de heer Meijer nog één keer het woord, maar dan ga ik deze discussie ook afkappen, en dan gaan we naar de stemming hierover. Mijnheer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Dank u wel, voorzitter. Mij is altijd geleerd dat, als iedereen de andere kant oprijdt op uw rijbaan, u misschien de spookrijder bent.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, laatste reactie.

De heer **Van Hattem** (PVV): Er kan ook sprake zijn van liegen in collectiviteit, en dat is ook zeer, zeer kwalijk.

De heer **Everling** (SP): Voorzitter, ik maak hier ernstig bezwaar tegen. U beticht ons van liegen en dat vind ik gewoon echt niet normaal wat de heer Van Hattem hier doet.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dat deel ik volledig met u, mijnheer Everling. Ik ga ook hierbij dit debat stoppen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, u geeft een oordeel-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nee, mijnheer Van Hattem-

De heer **Van Hattem** (PVV): U bent niet onafhankelijk hierin, als u een oordeel geeft, als u zegt: u deelt het met degene die dat hier zegt. Ik blijf erbij, ik vertrouw erop-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem! Ik zit hier als voorzitter en op het moment dat er bepaalde uitingen worden gedaan over leden uit deze zaal, dan mag ik daar wel degelijk iets van vinden in het kader van de orde, en dat weet u ook. Het is nu heel simpel. Dit debat is uitvoerig gevoerd hier. Ik ga het op dit moment stoppen. U heeft een ordevoorstel gemaakt, dat u graag wilt dat mevrouw Van der Kammen het woord kan voeren. Inmiddels heeft u zelf het woord hierover uitvoerig gevoerd. Ik neem aan dat dat daarmee afdoende is, dat we dat ordevoorstel niet meer in stemming brengen, want dan wil ik graag doorgaan naar de stemming over uw beide amendementen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Ik merk dat mevrouw Van der Kammen zelf hieraan nog iets toe wil voegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Maar mevrouw Van der Kammen is geen woordvoerder. Ik ben hier bijzonder duidelijk in geweest, mijnheer Van Hattem. Het staat u vrij om een ordevoorstel te doen, ik denk niet-

De heer **Van Hattem** (PVV): Dan doe ik nogmaals het ordevoorstel dat mevrouw Van der Kammen hierover nog iets kan zeggen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dat mag u doen en dat brengen we dan hierbij in stemming. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Rutjens** (FvD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan is het ordevoorstel hierbij verworpen. Dan gaan wij nu naar de stemmingen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, ik wil een hoofdelijke stemming hierover.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, u wenst een hoofdelijke stemming over amendement-

De heer **Van Hattem** (PVV): Over het voorstel en over de amendementen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. Mijnheer Van Hattem, ik geloof dat ik namens de hele Staten een dringend beroep op u kan doen om dat niet te doen. Staat u ervoor open om dat alsnog niet te doen?

De heer **Van Hattem** (PVV): Absoluut niet.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, dan kunnen we helaas niet anders, dames en heren, dan zowel de amendementen als het voorstel hoofdelijk in stemming te brengen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Als u het woord weigert aan mijn fractiegenoot, dan maar op deze manier!

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Voorzitter!

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dames en heren, stilte in de zaal! Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Ik heb een ordevoorstel. Kunnen we schorsen tot na de zomer?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik overleg heel eventjes- Dat kan, dus dan breng ik dat ordevoorstel hiermee in stemming. Het ordevoorstel betreft te schorsen tot na de zomer. Stilte in de zaal! De fractie van de VVD.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Rutjens** (FvD): Voor met stemverklaring. Van harte voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen met stemverklaring. Als wij een vergadering serieus willen nemen, ronden wij een vergadering gewoon af. Dat kan op kinderachtige wijze, met bizarre stemmingsvoorstellen, maar een vergadering wordt geopend en afgesloten, en niet tijdens het zomerreces geschorst.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor met stemverklaring. U mag het voor mijn part schorsen tot na de zomer van 2023.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen met stemverklaring. Onze fractie snapt echt totaal niet waarom wij onze vergadering nu laten terroriseren door één fractie en daarin meegaan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Voor met stemverklaring. Ik vind het echt te gek dat we dit zo ver laten komen, echt, ongelooflijk.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor met een stemverklaring. Ik wens iedereen een hele goede zomer en hoop dat we daar ook een beetje in afkoelen.

Schorsing

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dames en heren. Normaal zouden we dan een sluiting van de vergadering hebben. Dat is in dit geval niet helemaal het geval, want we hebben helaas een schorsing van de vergadering, maar daarmee komt deze vergadering wel aan een einde en wens ik desalniettemin iedereen een hele fijne zomervakantie. Allen nog even blijven zitten en stilte in de zaal!

Dames en heren. De vergadering is geschorst, zoals u bekend is na uw ordevoorstel. Om het zomerreces desalniettemin in te luiden, wil ik u toch uitnodigen voor een drankje in de foyer. Aan uzelf vanzelfsprekend of u daar behoefte aan heeft. Met dank voor uw inzet het afgelopen jaar, ontvangt u een zomergroet bij het verlaten van de zaal. De eerstvolgende Statendag vindt plaats op 11 september, dus na het zomerreces. Ik wens u een fijn weekend en schors de vergadering.

De plaatsvervangend voorzitter beëindigt om 23.06 uur de vergadering.

Voortgezette vergadering op vrijdag 11 september 2020

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning, voorzitter
mw. mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Volgens de presentielijst zijn 52 leden aanwezig, te weten: Altundal, mw. Arts, Bankers, De Bekker, Van den Berg, Boon, mw. Bräuner, Van den Broek, Brouwers, mw. Van Diemen-Vereijken, mw. Van Dijk, mw. Dirken, Duijs, Everling, Gremmen, Van Hattem, De Heer, Heijmans, Hendriks, mw. Van Heusden-Wiemen, mw. De Hoon, Janssen, mw. Van der Kammen, Karaaslan, mw. Van Kessel, De Kort, mw. Van der Linden, Logister, Ludwig, Manders, Van der Meeren, mw. Meeuwis-van Langen, Meijer, Van den Oetelaar, mw. Otters-Bruijnen, Panhuizen, Philippart, Roeles, mw. Roijackers, Rutjens, mw. Scholder-Penders, mw. Sjouw, Smeulders, Stoop, Swinkels, Thijssen, mw. Van de Ven-Vogels, mw. Vlasveld, Vreugdenhil, Van der Wel, Van Wely, mw. Zwart.

Afwezig: Deryckere, Spooren, Smolders.

De voorzitter heropent de vergadering om 13.43 uur.

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik verzoek u allen uw plaatsen in te nemen en heropen de vergadering. Ik heet u allen zeer van harte welkom in onze eerste vergadering en bijeenkomst na het zomerreces. We hadden natuurlijk gehoopt dat het anders kon en dat het virus bedwongen was, maar we weten dat dat niet zo is. Dat wil zeggen dat we voor elkaar en voor alle anderen om ons heen de uiterste zorgvuldigheid en voorzichtigheid blijven betrachten: anderhalve meter afstand houden, en ik zeg u dat dat niet alleen geldt in deze zaal, maar ook op de begrijpelijke momenten daarna, en hier buiten, waar je elkaar zo weer wilt opzoeken. Ik heb elders wel gezegd: we worden getroffen in het hart van wie we willen zijn, warme mensen die bij elkaar willen zijn, elkaar willen ontmoeten, met elkaar dingen willen doen, maar juist omdat we de verantwoordelijkheid voor de ander voelen is het nu precies contra-intuïtief, afstand houden, anderhalve meter. Dat betekent ook dat ik u wil vragen niet te lopen in deze zaal en op uw plaatsen te blijven. Straks, als we de vergadering vervolgd hebben, zullen er maximaal twee woordvoerders per fractie in de zaal zijn. Dat betekent ook dat ik u voorstel de stemmingen, niet de stemmingen van de eerste vergadering die we nu heropenen, maar van de tweede vergadering, aan het einde van die vergadering te doen, om te voorkomen dat we te veel beweging moeten organiseren die niet nodig is.

Vanochtend heeft u al een aantal bijeenkomsten gehad, deels digitaal, deels fysiek. Voor een deel is dat goed verlopen, hier en daar waren er, begrijp ik, best nog wat aandachtspunten, maar laten we die met elkaar goed formuleren en laten we dat vooral in het besef doen dat het griffieteam extra hard gewerkt heeft en z'n best gedaan heeft om het allemaal zo goed mogelijk te laten verlopen. Uw constructieve medewerking zal nodig zijn om dat ook voor de rest van het seizoen goed te gaan doen. Ik wil het griffieteam en alle andere betrokkenen in de ambtelijke organisatie, want er zijn mensen die heel hard gewerkt hebben om dit elke keer voor ons mogelijk te maken, al bij aanvang van deze heropende vergadering zeer hartelijk danken.

Applaus

De **voorzitter**: Dat is precies wat ik poogde uit te lokken! Fijn dat u zo laat merken dat wij dat waarderen, en dat dat nooit vanzelfsprekend is. Ik kan u bovendien zeggen dat het griffieteam onder leiding van onze griffier en locogriffier weer op volle kracht is. Yanne Weijers en Stephan Vink maken

vandaag hun eerste Statendag mee, zij zijn gezeten aan de tafel. Op een enkele vacature na is het griffieteam dan nu compleet. Van harte welkom Yanne en Stephan. Fijn dat jullie voor ons Brabant en onze democratie willen werken. Dames en heren, een mooie gelegenheid om ons vandaag ook van onze beste kant te laten zien.

Ik heb een bericht van overlijden van Bert van der Stoel, oud-lid van onze Staten voor de VVD. Hij is overleden vlak voor de zomer, op 3 juli – ik zie dat onze nestor hem nog kende –, op 70-jarige leeftijd. Hij was in de periode 1995-2007 lid van onze Staten en onder meer woordvoerder op het gebied van cultuur. Daarvoor was hij onder meer zeven jaar lang wethouder in onze prachtige Brabantse stad Bergen op Zoom. Onze gedachten gaan uit naar zijn nabestaanden. Wij wensen hen veel sterkte toe bij de verwerking van dit verlies. Het is, denk ik, goed bij hen in gedachten te zijn als ik u mag vragen te gaan staan voor het gebruikelijke moment van stilte. Ik verzoek u te gaan staan.

Er wordt een moment stilte in acht genomen.

De **voorzitter**: Ik dank u wel.

Naast het droevige feit is er, zo is het leven, ook een heugelijk feit te melden. Onze collega Marcel Deryckere is op 22 augustus jl. in het huwelijk getreden met Marjolein van den Berkmortel. Zij genieten op dit moment nog van hun huwelijksreis, daarom is Marcel vandaag afwezig. Wij wensen hen heel veel geluk toe.

Ik wil de griffier verzoeken ons mededeling te doen van de binnengekomen berichten van verhindering.

De **griffier**: Ik heb bericht van verhindering van de heer Deryckere, de heer Spooren en de heer Smolders.

De **voorzitter**: Zijn daarop aanvullingen vanuit de zaal? Ik zie dat dat niet het geval is. Dan nemen we hier kennis van.

Dan gaan we, zoals ik al meldde, verder met de vergadering die voor de zomer geschorst is, binnen de coronarichtlijnen, die ik denk ik nu niet nog eens hoeft te herhalen. Wij zijn op 3 juli gebleven bij de stemmingen over de wijzigingen in het reglement van orde. De beraadslagingen zijn gesloten. We gaan nu stemmen en ik heb begrepen dat inzake amendement 30 een hoofdelijke stemming werd aangevraagd door de fractie van de PVV. Ik wil even aan de heer Van Hattem vragen of de zomer op dat punt nog andere inzichten heeft gebracht, of dat hij namens zijn fractie het verzoek tot hoofdelijke stemming wil handhaven.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank voorzitter. De beraadslaging was al gesloten en ik heb op dat moment weloverwogen gevraagd – ik heb het verslag nog even teruggekeken – om hoofdelijke stemming over beide amendementen en het Statenvoorstel. Aangezien we niet voor niets hebben geschorst, wil ik dit gewoon handhaven, om het ook gewoon serieus te nemen en recht te doen.

De **voorzitter**: Oké, dan wordt dat verzoek gehandhaafd. Dan gaan we nu stemmen, en dat betekent dat we gaan stemmen over amendement 30, daarna amendement 31 en dan het ontwerpbesluit. Dat we hoofdelijk stemmen betekent dat ik even in de vissenkom duik, niet letterlijk, maar toch. De stemming zal aanvangen bij het lid dat nummer 23 voor de naam heeft staan. De griffier heeft het woord.

Stemming

De **griffier**: Ik werk met een handgeschreven lijst, dus ik ga mijn best doen om alle handschriften goed te lezen. Volgens deze aanwijzingen beginnen we bij mevrouw Scholder.

Mevrouw **Scholder-Penders** (VVD): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De **griffier**: De heer De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Tegen.

De **griffier**: De heer Bankers.

De heer **Bankers** (CDA): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw Van Diemen.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Tegen.

De **griffier**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **griffier**: De heer Swinkels.

De heer **Swinkels** (SP): Tegen.

De **griffier**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Tegen.

De **griffier**: De heer Logister.

De heer **Logister** (D66): Tegen.

De **griffier**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw Van de Ven.

Mevrouw **Van de Ven-Vogels** (CDA): Tegen.

De **griffier**: De heer Roeles.

De heer **Roeles** (FvD): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw Sjouw.

Mevrouw **Sjouw** (D66): Tegen.

De **griffier**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **griffier**: De heer Hendriks.

De heer **Hendriks** (CDA): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Tegen.

De **griffier**: De heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw Vlasveld.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Van Kessel.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Tegen.

De **griffier**: De heer De Bekker.

De heer **De Bekker** (FvD): Tegen.

De **griffier**: De heer Van den Oetelaar.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Tegen.

De **griffier**: De heer Phillipart.

De heer **Philippart** (GL): Tegen.

De **griffier**: De heer Van Wely.

De heer **Van Wely** (FvD): Tegen.

De **griffier**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **griffier**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **griffier**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Voor.

De **griffier**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Van Heusden.

Mevrouw **Van Heusden-Wienen** (FvD): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw Bräuner.

Mevrouw **Bräuner** (VVD): Tegen.

De **griffier**: De heer Van der Meeren.

De heer **Van der Meeren** (FvD): Tegen.

De **griffier**: De heer Stoop.

De heer **Stoop** (CDA): Tegen.

De **griffier**: De heer Janssen.

De heer **Janssen** (VVD): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw Zwart.

Mevrouw **Zwart** (VVD): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw Otters-Bruijnen.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Tegen.

De **griffier**: De heer Thijssen.

De heer **Thijssen** (CDA): Tegen.

De **griffier**: De heer Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): Tegen.

De **griffier**: De heer Manders.

De heer **Manders** (VVD): Tegen.

De **griffier**: De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Tegen.

De **griffier**: De heer Altundal.

De heer **Altundal** (SP): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **griffier**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **griffier**: De heer Karaaslan.

De heer **Karaaslan** (VVD): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Tegen.

De **griffier**: De heer De Heer.

De heer **De Heer** (CDA): Tegen.

De **griffier**: De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Tegen.

De **griffier**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (FvD): Tegen.

De **griffier**: De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Tegen.

De **griffier**: En tot slot mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Tegen.

De heer **Duijs** (FvD): Voorzitter, telt mijn stem ook mee toevallig? Ik ben niet genoemd volgens mij.

De **voorzitter**: We checken even; de lijst ligt hier op tafel. U heeft wel het register getekend?

De heer **Duijs** (FvD): Ja, dat heb ik getekend, twee keer.

De **voorzitter**: Oké. Stilte in de zaal graag. Uw naam was abusievelijk niet genoemd. Fijn dat u mee oplet. Ga uw gang. U stemt?

De heer **Duijs** (FvD): Tegen.

De **griffier**: Voorzitter. Er zijn 6 stemmen voor uitgebracht en 46 tegen.

De **voorzitter**: Amendement 30 is verworpen. Dan nu amendement 31.

De **griffier**: Mevrouw Scholder.

Mevrouw **Scholder-Penders** (VVD): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De **griffier**: De heer De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Tegen.

De **griffier**: De heer Bankers.

De heer **Bankers** (CDA): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw Van Diemen.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Tegen.

De **griffier**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **griffier**: De heer Swinkels.

De heer **Swinkels** (SP): Tegen.

De **griffier**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Tegen.

De **griffier**: De heer Logister.

De heer **Logister** (D66): Tegen.

De **griffier**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw Van de Ven.

Mevrouw **Van de Ven-Vogels** (CDA): Tegen.

De **griffier**: De heer Roeles.

De heer **Roeles** (FvD): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw Sjouw.

Mevrouw **Sjouw** (D66): Tegen.

De **griffier**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **griffier**: De heer Hendriks.

De heer **Hendriks** (CDA): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Tegen.

De **griffier**: De heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw Vlasveld.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw Van Kessel.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Tegen.

De **griffier**: De heer De Bekker.

De heer **De Bekker** (FvD): Tegen.

De **griffier**: De heer Van den Oetelaar.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Tegen.

De **griffier**: De heer Phillipart.

De heer **Philippart** (GL): Tegen.

De **griffier**: De heer Duijs.

De heer **Duijs** (FvD): Tegen.

De **griffier**: De heer Van Wely.

De heer **Van Wely** (FvD): Tegen.

De **griffier**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **griffier**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Tegen.

De **griffier**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Voor.

De **griffier**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Van Heusden.

Mevrouw **Van Heusden-Wienen** (FvD): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw Bräuner.

Mevrouw **Bräuner** (VVD): Tegen.

De **griffier**: De heer Van der Meeren.

De heer **Van der Meeren** (FvD): Tegen.

De **griffier**: De heer Stoop.

De heer **Stoop** (CDA): Tegen.

De **griffier**: De heer Janssen.

De heer **Janssen** (VVD): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw Zwart.

Mevrouw **Zwart** (VVD): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw Otters-Bruijnen.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Tegen.

De **griffier**: De heer Thijssen.

De heer **Thijssen** (CDA): Tegen.

De **griffier**: De heer Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): Tegen.

De **griffier**: De heer Manders.

De heer **Manders** (VVD): Tegen.

De **griffier**: De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Tegen.

De **griffier**: De heer Altundal.

De heer **Altundal** (SP): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **griffier**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **griffier**: De heer Karaaslan.

De heer **Karaaslan** (VVD): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Tegen.

De **griffier**: De heer De Heer.

De heer **De Heer** (CDA): Tegen.

De **griffier**: De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Tegen.

De **griffier**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (FvD): Tegen.

De **griffier**: De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Tegen.

De **griffier**: En tot slot weer mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Tegen.

De **griffier**: Er zijn 48 stemmen voor uitgebracht en 4 tegen.

De **voorzitter**: Het amendement is verworpen. Dan nu het ontwerpbesluit zelve.

[.]

De **griffier**: Excuus. Ik weet niet wat ik precies gezegd heb, maar ik bedoelde 48 tegen en 4 voor.

De heer **Heijmans** (SP): U zei het precies andersom.

De **voorzitter**: Maar even voor alle helderheid, geen misverstanden hierover in de Handelingen: het amendement is verworpen. Dan nu het voorstel zelve.

De **griffier**: Mevrouw Scholder.

Mevrouw **Scholder-Penders** (VVD): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

De **griffier**: De heer De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Voor.

De **griffier**: De heer Bankers.

De heer **Bankers** (CDA): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Van Diemen.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Voor.

De **griffier**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **griffier**: De heer Swinkels.

De heer **Swinkels** (SP): Voor.

De **griffier**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voor.

De **griffier**: De heer Logister.

De heer **Logister** (D66): Voor.

De **griffier**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Van de Ven.

Mevrouw **Van de Ven-Vogels** (CDA): Voor.

De **griffier**: De heer Roeles.

De heer **Roeles** (FvD): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Sjouw.

Mevrouw **Sjouw** (D66): Voor.

De **griffier**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. Ooit bepaalde het reglement van de Staten: "De leden der vergadering stemmen hoofdelijk voor zich zelve en zonder enige last of ruggespraak met degenen door welke zij benoemd zijn. Zij zullen gene andere dan algemene provinciale belangen mogen in het oog houden." Aldus het reglement van deze Staten uit 1827, ons eerste reglement. Tot mijn spijt moet ik zeggen dat heel veel beginselen die ooit heel duidelijk zijn vastgelegd in de loop der tijd verwaterd zijn en dat er onnodig veel regels zijn vastgesteld die onze vergadering bemoeilijken. Maar prijs u gelukkig: u hoeft niet meer, zoals toen, over ieder voorstel hoofdelijk te stemmen.

De **griffier**: De heer Hendriks.

De heer **Hendriks** (CDA): Voor.

De **griffier**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voor.

De **griffier**: De heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Vlasveld.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Van Kessel.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Voor.

De **griffier**: De heer De Bekker.

De heer **De Bekker** (FvD): Voor.

De **griffier**: De heer Van den Oetelaar.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Voor.

De **griffier**: De heer Duijs.

De heer **Duijs** (FvD): Voor.

De **griffier**: De heer Phillipart.

De heer **Philippart** (GL): Voor.

De **griffier**: De heer Van Wely.

De heer **Van Wely** (FvD): Voor.

De **griffier**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **griffier**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **griffier**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Van Hattem.

De **griffier**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Van Hattem.

De **griffier**: Mevrouw Van Heusden.

Mevrouw **Van Heusden-Wienen** (FvD): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Bräuner.

Mevrouw **Bräuner** (VVD): Voor.

De **griffier**: De heer Van der Meeren.

De heer **Van der Meeren** (FvD): Voor.

De **griffier**: De heer Stoop.

De heer **Stoop** (CDA): Voor.

De **griffier**: De heer Janssen.

De heer **Janssen** (VVD): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Zwart.

Mevrouw **Zwart** (VVD): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Voor.

De **griffier**: De heer Thijssen.

De heer **Thijssen** (CDA): Voor.

De **griffier**: De heer Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): Voor.

De **griffier**: De heer Manders.

De heer **Manders** (VVD): Voor.

De **griffier**: De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Voor.

De **griffier**: De heer Altundal.

De heer **Altundal** (SP): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **griffier**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **griffier**: De heer Karaaslan.

De heer **Karaaslan** (VVD): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Voor.

De **griffier**: De heer De Heer.

De heer **De Heer** (CDA): Voor.

De **griffier**: De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Voor.

De **griffier**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (FvD): Voor.

De **griffier**: De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Voor.

De **griffier**: En mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Voor.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, heel kort een punt van orde-

De **voorzitter**: Nee, nee, niet tijdens een stemming. De griffier maakt even netjes de stemming af.

De heer **Van Hattem** (PVV): De live stream ligt eruit, daar gaat het om.

De **griffier**: Er zijn 48 stemmen voor uitgebracht en 4 tegen.

De **voorzitter**: Het voorstel is aangenomen. Ik schors de vergadering, om even te checken hoe het met de techniek zit.

Schorsing (14.03-14.42)

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik heropen de vergadering. Voor alle zekerheid wil ik de griffier vragen de uitslag van de stemming over het laatste amendement – misschien is dat nog net helemaal uitgezonden – en de uitslag van de stemming over het voorstel in alle openbaarheid te herhalen. De griffier.

De **griffier**: Bij amendement 31 zijn 48 stemmen tegen uitgebracht en 4 voor, en dat waren de leden van de Partij voor de Vrijheid. Bij het voorstel zijn 48 stemmen voor uitgebracht en 4 tegen, ook weer de leden van de Partij voor de Vrijheid.

De **voorzitter**: Oké. Dan stel ik vast dat deze uitslagen in het openbaar zijn voorgelezen, dat de live stream hersteld is en dat iedereen daarvan kennis heeft kunnen nemen.
Dan ben ik nu aan motie 100a-2020.

Motie M100a-2020 Provinciale Staten 19 juni 2020 Statenvoorstel 31/20: Inzet cultuurhistorische methodes bij verdrogingsaanpak, ingediend door de PVV

De **voorzitter**: Over deze motie hebben de stemmen gestaakt op 19 juni en deze moet dus opnieuw in stemming worden gebracht. Ervan uitgaande dat alle leden die aanwezig zijn in de zaal zijn, ga ik die motie in stemming brengen. Ik herhaal: motie 100a-2020 bij Statenvoorstel 31/20, de Visie klimaatadaptatie. Ik wil de griffier vragen of wij klaar zijn voor de stemming hierover.

Oké, dan vang ik de stemming aan. De fractie van de VVD.

De heer **Panhuizen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **Rutjens** (FvD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Stoop** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Swinkels** (SP): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Ludwig** (GL): Tegen met stemverklaring. De gedeputeerde heeft aangegeven dat deze motie overbodig is en dat al conform wordt gehandeld.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Tegen met de stemverklaring daarbij dat inderdaad de toezegging dat we er al uitvoering aan geven ook voor ons voldoende is.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: De motie is verworpen.

Dan zijn we nu toegekomen aan de stemmingen over de overgebleven voorstellen van de agenda van 3 juli.

61/20 Lijst ingekomen stukken vergadering Provinciale Staten 3 juli 2020

De **voorzitter**: Als eerste betreft dat de lijst van ingekomen stukken voor de periode van 7 mei tot en met 3 juni 2020 en de daarbij door de griffier voorgestelde wijze van afdoening. Wenst iemand daarover stemming? Nee. Dan is dit aangenomen.

58/20 Notulen vergadering Provinciale Staten 8 mei 2020

De **voorzitter**: Dan zijn er twee voorstellen aan de orde, die betreffen notulen van voorgaande vergaderingen. Allereerst het bij u bekende stuk 58/20, de notulen van 8 mei. Wenst iemand daarover stemming? Nee. Dan zijn die bij acclamatie vastgesteld.

60/20 Notulen vergadering Provinciale Staten 15 mei 2020

De **voorzitter**: Idem dito voor de vergadering van 15 mei, bij u bekend onder 60/20. Wenst iemand stemming? Dat is niet het geval. Dan zijn deze aangenomen.

Sluiting

De **voorzitter**: Hiermee sluit ik de door mij heropende vergadering.

De voorzitter sluit om 14.47 uur de vergadering.